

OLAYIN TELEVİZYON HABERİNE DÖNÜŞÜMÜ
Değişim Değeri Açısından Televizyon Haberi

DOKTORA TEZİ
Haziran, 2002-06-05

Erol Nezir Orhon

OLAYIN TELEVİZYON HABERİNE DÖNÜŞÜMÜ
Değişim Değeri Açısından Televizyon Haberi

Erol Nezih ORHON

DOKTORA TEZİ
Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Levend Kılıç

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mayıs 2002

DOKTORA TEZ ÖZÜ

OLAYIN TELEVİZYON HABERİNE DÖNÜŞÜMÜ

Değişim Değeri Açısından Televizyon Haberi

Erol Nezh ORHON

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs 2002

Danışman: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Televizyon haberi sahip olduğu görsel ve işitsel yapıların özellikleri ile günlük hayatımızdaki görsel ve işitsel farklı anları ve olayları izleyenlere aktararak en tercih edilen haber kaynağı olarak yer almaktadır. Farklı zaman ve mekanlar her an bir haber bülteni içersindeki çerçevede aynı anda yer alabilmektedir. Bir noktada olan olay canlı yayınlarla, teknolojinin sağladığı hızlı ve detaylı aktarım teknikleriyle her an ekranda yer alabilir olmaktadır.

Televizyon haberleri varolan birçok haber verme yöntemi içersinde önemli bir yer tutmaktadır. Kısa bir süre için izlenen haberler uzun bir çekim, çekim sonrası süreçler ve yayın aşamalarından geçtikten sonra ekranlara ulaşmaktadır. Saniyeye ifade edilebilecek görüntü ve sesler zamana karşı yarışan yapım aşamalarından geçerek ulaşmaktadır.

Haberin ekranda izlendiği ana kadar olan süreçte iki temel etken son ürünün ortaya çıkışında belirleyici olmaktadır. Ürünü ortaya çıkartmada yer alan teknoloji ve teknoloji üzerindeki etkisiyle beraber ürünün oluşumundaki yaklaşımı, biçimi, içeriği belirleyici özelliğiyle ideolojidir. Teknolojinin sağladığı olanaklar ve ürünü biçimlendirme seçenekleri; ideolojinin ister kazanç amaçlı olsun, ister mesaj biçimlendirmedeki etkisi olsun, karşılıklı etkileşim içersinde ürünün doğasında yer alırlar.

Hazırlanan haber aldığı biçim ve içerik açısından farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Oluşturulan içerik ve biçim göz önüne alındığında inşa, yansıtma, yönlendirme veya simülasyon olarak değerlendirilirken, bir yandan da kazanç ve benzeri yaklaşımları yansıtan bir anlayışın eğlencelik-gösteri ürünü olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmada yer alan örneklem incelendiğinde de, haberin olayın kendisinden farklı bir biçim içersine yerleştirilmesinde birçok uygulamanın yer aldığı görülmektedir. Kurgu ile sağlanan bu yeni biçimlendirme habere ilişkin yer alan temel beş yaklaşımın da yansımalarını taşımaktadır. Başlı başına inşa edilmiş bir ürün ortaya çıkmakta, farklı sunum biçimleriyle yansıtma, yönlendirme ve simülasyona ilişkin paralellikler görülmekte ve yeni eğlencelik sayılabilecek bir yapı ortaya konulmaktadır. Bu yeni yapının da değişim değerini, yani kazanç sağlatacak ratinglerle paralellik gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

TRANSITION OF EVENT TO TELEVISION NEWS

Television News In Terms of Exchange Value

Erol Nezh ORHON

Cinema and Television Major

Anadolu University Institute of Social Sciences, May 2002

Advisor: Prof. Dr. Levend KILIÇ

Television news, with its visual and aural effect, brings the daily events and moments of our lives and selected as the primary sources of news. Different time zones and locations can be in the same news frame in a sudden minute. All these specialities, including live broadcasts belong to television news' speed and detailed coverage in terms of technology.

Television news has one of the top priorities as in news sources. Watching an single second on television news is a result of long, continuous procedures. These procedures are consisted of three main steps, which are pre-production, production and post-production.

The minute we see news on our screens has two main ingredients on this final product which we call news. These are the effects of technology and its use under ideology. The opportunities that technology provides are gathered and structured under the influence of both technology and ideology. These are always inside of this product's body.

The content and the context of news are viewed and theorized under five main approaches, which are construction, mirror, manipulation, simulation and entertainment view points.

According to the sampling for the investigation, the final product, news, has so much added at its final destination. Besides the reflection of five view points, this product tries to gain its exchange value, which is ratings. This thesis tries to find out the relationship between structure of news with the effect of editing and ratings.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Erol Nezh ORHON'un "Olayın Televizyon Haberine Dönüşümü (Değişim Değeri Açısından Televizyon Haber)" başlıklı tezi 26 Haziran 2002 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Sinema Televizyon Anabilim Dalında Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.Levend KILIÇ
Üye : Prof.Dr.Nazlı BAYRAM
Üye : Prof.Dr.Ersan İLAL
Üye : Prof.Yalçın DEMİR
Üye : Doç.Dr.Nazmi ULUTAK

Prof.Dr.Ömer Zühtü ALTAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖZGEÇMİŞ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	10
1.3. Önem.....	10
1.4. Varsayımlar.....	11
1.5. Sınırlılıklar.....	11
1.6. Tanımlar.....	12
2. YÖNTEM	
2.1. Araştırma Modeli.....	14
2.2. Evren ve Örneklem.....	15
2.3. Veriler ve Toplanması.....	15
3. GÜNLÜK OLAYDAN TELEVİZYON HABERİNE.....	17
3.1. Televizyon Haberi Açısından Günlük Olay.....	17
3.2. Televizyon Haberi Olarak Günlük Olay.....	19
3.3. Günlük Olayın Televizyon Haberine Dönüşümü.....	24
3.3.1. Teknolojik Boyut.....	30
3.3.2. İdeolojik Boyut.....	47
4. TELEVİZYON HABERİNE	
KURAMSAL YAKLAŞIMLAR.....	58
4.1. İnşa Olarak Televizyon Haberi.....	58
4.2. Yönlendirme Olarak Televizyon Haberi.....	64
4.3. Yansıtma Olarak Televizyon Haberi.....	69
4.4. Simülasyon Olarak Televizyon Haberi.....	71
4.5. Gösteri-Eğlence Olarak Televizyon Haberi.....	74

5.	TELEVİZYON HABERİ ve KURGU: ÜRÜNLEŞTİRME.....	79
6.	ÜRÜN OLARAK TELEVİZYON HABERİ ve DEĞİŞİM DEĞERİ.....	93
	6.1. Sermaye Açısından Ürün.....	93
	6.2. Ürün ve Değişim Değeri.....	95
	6.3. Ürün Olarak Televizyon Haberi ve Değişim Değeri.....	97
	6.4. Televizyon Haberi ve Değişim Değeri İlişkisi: Magazınleşme.....	105
7.	BULGULAR ve YORUM.....	108
	7.1. Bulgular.....	108
	7.2. Yorum.....	124
8.	SONUÇ ve ÖNERİLER.....	130
	8.1. Sonuç.....	130
	8.2. Öneriler.....	138
	EKLER.....	139
	KAYNAKÇA.....	201

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1	Kanal: ATV Tarih/Kurgu Tablosu	109
Tablo 2	Kanal: ATV Tarih/Rating Tablosu	110
Tablo 3	Kanal: Kanal D Tarih/Kurgu Tablosu	112
Tablo 4	Kanal: Kanal D Tarih/Rating Tablosu	113
Tablo 5	Kanal: Show TV Tarih/Kurgu Tablosu	115
Tablo 6	Kanal: Show TV Tarih/Rating Tablosu	116
Tablo 7	Kanal: Star Tarih/Kurgu Tablosu	118
Tablo 8	Kanal: Star Tarih/Rating Tablosu	119
Tablo 9	Kanal: TRT 1 Tarih/Kurgu Tablosu	121
Tablo 10	Kanal: TRT 1 Tarih/Rating Tablosu	122
Tablo 11	Kanallara Göre Kurgu Oranları	124
Tablo 12	Kanallara Göre Kurgu Alt Faktörleri Sayısal Dağılımı	125
Tablo 13	Kanallar Arası Kurgu Alt Faktörleri Kullanım Kıyaslaması	126

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1	Kanal: ATV Tarih/Kurgu Grafiği	111
Grafik 2	Kanal: ATV Tarih/Rating Grafiği	111
Grafik 3	Kanal: Kanal D Tarih/Kurgu Grafiği	114
Grafik 4	Kanal: Kanal D Tarih/Rating Grafiği	114
Grafik 5	Kanal: Show TV Tarih/Kurgu Grafiği	117
Grafik 6	Kanal: Show TV Tarih/Rating Grafiği	117
Grafik 7	Kanal: Star Tarih/Kurgu Grafiği	120
Grafik 8	Kanal: Star Tarih/Rating Grafiği	120
Grafik 9	Kanal: TRT 1 Tarih/Kurgu Grafiği	123
Grafik 10	Kanal: TRT 1 Tarih/Rating Grafiği	123

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1	Olayın Televizyon Haberine Dönüşümü	105
---------	-------------------------------------	-----

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Televizyonun yirminci yüzyılın ortalarından itibaren günlük yaşamın bir parçası haline gelmesiyle beraber birçok şey değişmeye başlar. Aile içi yaşantı, bireyler arası iletişim, kültürel ürünleri tüketme alışkanlığı değişime uğrayan birçok şeyden sadece birkaçıdır. Değişimin olumlu ve olumsuz sonuçları, araştırmaları bu konuda çalışmaya yöneltmiştir. Bu kitle iletişim aracı, değişik program seçenekleriyle farklı gereksinimleri karşılamakta, insanın dünyayı, dış gerçekliği anlama aracı haline gelmektedir.

Televizyon günlük hayata o kadar girmiştir ki, günlük sohbetlerin bir kısmı onun içeriğinden kaynaklanmakta, dünya olaylarının takibi, son dakika olayları ve pekçok şey onun aracılığı ile izlenmektedir. Bir gece önceki haberler, spor karşılaşması, önemli bir konuyla ilgili bir tartışma programı; hepsi televizyon aracılığı ile günlük konuşmaların parçası haline gelmiştir. Eğlenceden eğitime, dramadan habere birçok televizyon programı kendine özgü biçimleri ve yapılarıyla toplumun ilgi odaklarından biri olmaktadır. Bir anlamda, görsel ve işitsel bir araç olmanın ötesinde televizyonu bu derece dolu gösteren de içerdiği programlardaki çeşitlilik ve onların da kendi içlerindeki farklı biçimlenmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüz insanı, evlerde baş köşeyi alan televizyonda sergilenen farklı birçok program aracılığıyla bir anlamda evden çıkmadan toplumsal hayatının belli ihtiyaçlarını

bu şekilde karşılar olmuştur. Denebilir ki, televizyon programları dünyayı eve taşımakta, bireyin dünya ile olan bağına oluşturmaktadır. Televizyon kolay erişilebilir ve izlenilebilir bir araçtır. Televizyon izlemek için para harcamaya, okur yazar olmaya, elit bir kültüre sahip olmaya, günlük yaşam alanını değiştirmeye gerek yoktur.¹ Sadece birey açısından değil toplum açısından da hayatın vazgeçilmez parçalarından biridir. Televizyonun olmadığı bir dünya çoğu insana renksiz ve boş görünmektedir. Bu durum, televizyon programlarındaki çeşitliliğinin yarattığı renkli yeni hayat biçimini hayatın doğal biçimi, kültürü olarak algılamaktan kaynaklanmaktadır. Günlük hayatta, televizyon kahramanları gibi giyinmeye, konuşmaya çalışan; güzeli, iyiyi, kötüyü programlardaki olaylara dayanarak tanımlayan insanlar için televizyon bir tür referans haline gelmiştir.

Televizyonun günlük hayata yoğun olarak girmesi, boş zamanı değerlendirme en yaygın ve kolay aracı olması ona bazı işlevler yüklemiştir. Eğlence programları eğlendirme, haber programları haber ve bilgi verme, eğitim programları da eğitime görevini yerine getirmeye çalışırlar. Bu programların dışında yer alan veya bu programların bir araya gelmesinden ortaya çıkmış programları görmek de mümkündür. Televizyonda yer alan tüm programlar üstlendikleri görevleri farklı içerik düzenlemeleri, farklı biçimler, sunum teknikleri, işitsel ve görsel uygulamalarla yerine getirirler. Daha çok izleyiciye ulaşma isteği bu uygulamalarda yenilik arayışını güdülerken kurumsal hedefler, teknolojik olanak ve sınırlılıklar, ideolojik bağlanmalar televizyon yayıncılığını biçimlendiren temel etmenlerdir.

Bu etmenlerin buluşma noktalarından biri ve belki de en çarpıcısı haber programlarıdır. Haber programları kamuoyunu doğru, çok yanlı, çok boyutlu, hızlı, inanılır ve güvenilir bir şekilde bilgilendirmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda televizyonun sahip olduğu teknoloji çerçevesinde tüm görsel ve işitsel imkanları kullanır. Bu durum, hem haberin amaçlarından, hem de yukarıda belirtilen etmenlerden kaynaklanır.

---

¹ Gerbner, George, Morgan Signorielli. 'Living with television: The Dynamics of the cultivation process.', J. Bryant ve D. Zillman (Der.), Perspectives on Media Effects. Hillside, N.J.: Lawrence Erlbaum Assoc. Inc., 1986.

Haber (news), ‘yenileri’, ‘yeni olan’ şeyleri ifade etmektedir. Ancak, ‘news’ sadece ‘yenileri’ belirtmemekte, aynı zamanda Türkçe’de kuzey, doğu, batı, güneyin İngilizce’deki karşılığı olan ‘north, east, west, south’ kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltma olarak kullanılmaktadır. Bu sözcüğün kaynağı güçlü televizyon endüstrisi ve haber ağlarıyla Amerika Birleşik Devletleri’dir. Haber her an, her yerden, ülkenin ve dünyanın dört bir yanından derlenen olayların doğru, inanılır, hızlı, çok yanlı, çok boyutlu sunumudur.

İster bir sokak ilderden olsun, ister binlerce kilometre uzaktan olsun; içinde yaşadığımız sokağa, ülkeye, bölgeye, dünyaya ait bilgi önemli hale gelmektedir. Bunun en temel nedeni, en yalın tanımıyla ‘bize ait olup biteni bilme’ gerekliliğidir. Küreselleşme açısından bakıldığında ise, artık sınırların ortadan kalktığı bir dünyada, ‘orayla burası’ arasındaki mesafelerin önemini yitirmesidir. Ekonomik, siyasal ve kültürel durum ve gelişmeler her an herkesi ilgilendirir hale gelmiştir. Televizyon haberleri de tüm bu oluşlarla ilgili bilgileri edinmede en ucuz ve kolay erişilebilir programlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde B&T Marketing & Media Ingenuity Research’in 2001’de yaptığı araştırma sonuçlarına göre tek haber kaynağı seçiminde halkın yüzde 60’a yakını haberlerini televizyondan aldıklarını, yüzde 25’i gazeteleri, yüzde 17’si radyoyu ve yüzde 10’u interneti haber kaynağı olarak belirtmiştir.² Televizyon haberlerine olan talebi doğrulayan bir başka bilgiyi ise John Hartley vermektedir. Hartley’e göre, 1950’li yıllarda akşamları yer alan televizyon haberlerinde 15 dakika ulusal, 15 dakika yerel olaylar aktarılırken, bu durum 1960’larda her iki bölüm için de 30 dakikaya çıkmıştır. Özellikle 1980’li yıllardan itibaren ise bu süre neredeyse toplamda bir saati aşar duruma gelmiştir.³ Türkiye’de de benzer bir durum söz konusudur. Televizyonda yer alan akşam haberleri için ayrılan süre 1980’li yıllarda 30 dakika ile 45 dakika arasında değişirken; bu süre, son yıllarda bir saati bulmuş, kimi dönemlerde de geçmeye başlamıştır.

² Gitlin, Todd. *Watching Television. A Pantheon Guide to Popular Culture*. New York: Pantheon Books, 1986, s.27 ve Bawden, Hudson. *TV Most Trusted News Source*. B&T Marketing & Media, 2 Ekim 2001.

³ Hartley, John. *Understanding News*. London: Methuen, 1982, s.121.

Ekonomik ve siyasal ilişkiler nedeniyle gün geçtikçe artan talebin daha da önemli kıldığı haber programları daha fazla bilgiyi, günlük olayı ekranlara getirmeye başlamıştır. Elbette, sıradan bir olayın haber olarak ekranlarda yer bulması ne izleyenin beklentilerine cevap verecek, ne de haberin taşıdığı özelliklere uygun olacaktır. Bir haber öncelikle doğrulanabilir nitelikte olmalıdır. Tek bir insanın verilecek haber ile ilgilenmesi hedeflenmediğinden olabildiğince çok sayıda insanı ilgilendiriyor olmalıdır. İlginç olmalıdır. Alandan gelen bir ifade ile belirtilecek olursa, küçük insanların yaptığı büyük şeyler, büyük insanların yaptığı küçük şeyler genellikle ilginçtir.⁴ Şok yaratan, çatışma içeren olaylar, belli tarihlerin ortaya koyduğu durumlar veya bunların önemleri olaya haber niteliği kazandırır. Yakınımızda olan şeylerden haberdar olma isteği yani olayların yakınlığı, taşıdıkları duygusallık da olayların haber olma ihtimalini artırır. Sıklıkla tekrarlanan durumlar, örneğin şehrin belli bir bölümündeki hırsızlıklar, tartışılan konu ve olaylar, belli konularda uyarıcı nitelikte olan bilgiler de haber niteliği kazanırlar. Toplumca tanınan insanların yaptıkları, ilk defa meydana gelen olaylar veya benzersiz olaylar da haber değeri bulunup değerlendirmeye alınırlar. Bunların yanında, eğitici olarak görülebilen bazı olaylar, durumlar, bilgiler de haber niteliği kazanırlar. Sonuç olarak, ne zaman, nerede, kim, neden ve nasıl sorularına yanıtların arandığı, doğrulanabilir olan olaylar, durumlar, açıklamalar haber değeri taşırlar.

Belirtilen nitelikleri taşıyan olay, durum ve açıklamaların haber niteliğini kazanması onların haber olarak televizyonda yer almasını garanti altına almaz. Bir olay veya durum, haber olmasına karar verildiğinde ise uzun bir işleme süreci sonrasında izleyenle ekranda buluşabilir. James W. Potter'a göre yer bulan uzun süreç üç temel bölümü içerir:

- a. Neyin takip edileceğini seçmek,
- b. Hikayede neyin merkeze alınacağına karar vermek,
- c. Hikayenin nasıl anlatılacağına karar vermek.⁵

Hangi olayın haber yapılacağına karar verilmesi ilk adımı oluşturmaktadır. Olaylar içinden bir eleme yapılmaktadır. Bu noktada seçimi belirleyen sayısız etken

⁴ Hough 3rd, George A. News Writing. Boston: Houghton Mifflin Company, 1984.

⁵ Potter, James W. Media Literacy. Thousand Oaks: Sage Publications, 1998, s.111.

vardır. Ekonomik olarak olaya ulaşılabilirlik, olayın haber olmasındaki maliyeti, zaman sınırlılıkları, olayın izleyici için önemi, genel kurum hedefleri, genel politik ortam ve daha birçok etken haber olup olmamayı belirlemektedir. İkinci adım ise haber olacak olayın ne şekilde işleneceği üzerinedir. Aktarılabilecek olayda neyin merkeze alınacağı ve nasıl bir çerçevede işleneceği belirlenir. Bu aşamada teknoloji de belirleyici olmaktadır. Kameranın gördüğü olaylar çerçeveyi belirler. Aracın açısı, ölçeği, kullandığı objektifler ve diğer özellikleri görüntülenen olayı belli bir çerçevenin içine yerleştirmektedir. Muhabirin ve kamerayı kullanan kişinin bakış açıları, bakışlarında taşıdıkları değer yargıları da teknolojinin belirlediği çerçevede önemli bir rol oynamaktadır. Olayda sergilenebilecek birçok şeyden neyi çıkartıp sunacakları hem kendi değer yargılarına ve bakış açılarına ideolojilerine, hem de aracın teknolojisini ve bu aracı biçimlendiren ideolojiye dayanmaktadır. Üçüncü adımda ise kamera ile tespit edilmiş olaylar, sunumlar yapım sonrası sürece aktarılır. Bu süreç, kurgulama süreci olarak da görülmektedir. Kaydedilmiş olayların dışındaki arşiv görüntüleri, üst ses, tekrar oynatma, görüntüyü dondurma, alt yazı, dip müzik, yavaş ve hızlı oynatma, canlandırma, grafik, efektler gibi eklemelerin yapıldığı süreçtir. Bir anlamda olayı haber olarak daha canlı, albenili kılma işlemidir. Kurgudan çıkan haber editörlerce seçilir, düzeltmeler varsa yapılır ve yayın için sıraya konulur. Sıraya giren haber diğer haberlerin yer aldığı bülten içindeki akışta izleyenlere ulaştırılır. Sunucu haberi izleyiciye tanıtır ve haber ortalama iki veya üç dakikalık ömrü ile izleyenin karşısında yer alır.

Olayın haber olmasına karar verilmesinde yer alan temel belirleyiciler haberin yayına çıktığı son ana kadar geçerlidir. Ticari kaygılar (reklam verenler, habere ayrılan bütçeler, olayın haber olmadaki maliyeti, v.b.), habercilikte kullanılan yerleşik hikaye kalıpları, olaya ayrılan zaman, yer, boşluk, ele alınan olay kesiti gibi sınırlılıklar, kurumsal yapı, sahip-kontrol etkisi, bilgi kaynaklarının kullanılması ve bilgi kaynaklarının taraflılığı, haber aktarmadaki mesleki ve istatistiki sapmalar, tercihler (Afrika'da olan bir olayın yerine Avrupa'da olan bir olayın tercih edilmesi), içinde bulunulan siyasi, politik yapı ve tüm bunları çerçeveleyen ideolojik atmosfer olayın

ekranda izlediğimiz anına kadar yer alan temel belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶

Olayın haber olarak ekranda izleyenin karşısına çıkışında belirleyici olan diğer öge ise teknolojidir. Görüntü ve ses yoksa haber de yoktur. Bu iki parçayı var kılan da teknolojidir. Görüntü ve sesi kaydeden kamera, kurguda istenilen işlemleri yapan teknoloji, ortaya çıkan sonuçların yer aldığı yayın ve ekranlarda haberin yer alışı tamamen teknolojinin eseridir. Teknoloji de kendi içerisinde tercihlerden oluşmaktadır. Kendisini kullanana tercih yapma olanağı sunmaktadır. Son dönemde yer bulan teknolojik değişimleri hatırlamak teknolojinin ne derece etkili olduğunu sergilemede önemli olacaktır. Özellikle, kameraların, kurgu ünitelerinin, yayın cihazlarının, televizyonların kullandığı yeni dijital sistemler her zamankinden farklı şartlar sunar hale gelmiştir. Görüntünün dijital olarak oluşumundaki her bir elektronik noktacık ile oynamak mümkün olmuştur. Kameranın herhangi bir noktaya yaptığı optik kaydırma hareketi yetersiz kaldığında dijital zorlama ile seçilen bölüme yaklaşmak mümkün olmaktadır. Olayda tespit edilecek ses için her zamankinden daha duyarlı mikrofonlar kullanılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda, kurgu aşamasında görüntülenen olay üzerine özel efektleri eklemek, yeni bir biçim yaratmak, süslemek mümkün olmuştur. Dijital teknoloji ile uydular sayesinde canlı yayınlar daha sıkça yer bulur hale gelmiştir. Zaman ve mekan farkının getirdiği sınırlamalar ortadan kalkmış, her an her yerden bilgi akışı sağlanır hale gelmiştir. Analog teknolojide yer alan aktarım hatları yerine yerden uyduya ve uydudan tekrar yere gönderilen görsel, işitsel kodlar sadece birkaç saniye fark ile izlenebilir hale gelmiştir.

Belirtildiği gibi, olayın haber olmasındaki süreç görünen ve görünmeyen birçok belirleyiciye bağlıdır. Sonuçta, olay haber olarak ekranlara geldiğinde artık bir biçime sahiptir. Olay bir biçime dönüştürülerek izleyenin karşısına çıkmaktadır. Bu dönüşüm haberciliğe ve teknolojiye ilişkin etmenlerin dışında, televizyon kuruluşlarının yapısal özelliğine de bağlıdır. Olaya ilişkin içerik kamusal yayın yapan bir kuruluştaki büyük ölçüde devlet ideolojisine bağlıyken; ticari yayın kuruluşlarında maddi kazanç ve politik bağlanmalar belirleyicidir. Ancak, her ikisinde de olay haber denilen, televizyon

---

⁶ Potter, 1998, Ön. ver., ss.113-116.

teknolojisiyle yoğrulan bir biçime sahip olmaktadır. Olayın biçimlenerek seyirciye sunulan hali ürün olarak değerlendirilmekte ve bu ürünün yapısal özellikleri şu beş temel yaklaşımda tartışılmaktadır:

Haber bir inşadır: Bu yaklaşımda haber, bir olay değildir. Olayın bildirilişi haberdur. Ortaya çıkan haber belli etkiler ve zorunluluklar altında habercilerin kurduğu bir inşadır. Günümüz haberleri bizlerin teknolojik hayal gücünün ürünleridir.⁷ Dramatik yapıda sunulan olaylar ve bunların drama mantığı ile kurgulanması, tempolu sunum, müzikle süsleme, kurgunun öne çıktığı biçimler yeni bir yapıyı ortaya çıkartmaya yöneliktir. Haber, olayı temsil etmekten çok yeniden inşa etmektedir.⁸

Haber bir yönlendirir: Haber, işlenmiş malzemesini, olayı yönlendirmektedir. Ekranda karşımıza gelen, olayın kendisi değil belli bir bakışın, ele alışın ortaya konmasıdır. Bunu yaparken doğamızda olan kültürel ürünlerle teknik ve ideolojik etkenleri bir araya getirip ortaya algılamamıza yönelik ürünler ortaya koyar.⁹ Bu ürünler, haberler Althusserci yaklaşımda ideolojik yönlendirme araçlarıdır. Egemen güce hizmet ederler.¹⁰

Haber bir yansıtmadır: Haber, günlük olayı olduğu gibi yansıtmaktadır. Muhabirlerce takip edilen olay, kaynak ile bir uzlaşım sonucunda ortaya konmaktadır.¹¹ Haber, ideolojik bir oluşturmanın yanında dünyaya açılan bir ayna veya penceredir.¹²

Haber bir (simülasyon) taklittir: Bu yaklaşıma göre haber, televizyonun anlatım araçlarından etkilenmektedir. Gerçek olaya ilişkin işaretlerin, parçaların yerine televizyona ait olan işaretler ve parçalar geçmektedir.¹³ Haber, günlük olayın televizyon ekranındaki sembolleşmiş halidir. Gerçek olaya benzemektedir ama aslen hikayedir,

⁷ Mullan, Bob. *Consuming Television*. Cambridge, MA.: Blackwell Publishers, 1997, s.80.

⁸ Dahlgren, Peter. *Television and the Public Sphere: Citizenship, Democracy and the Media*. London: Sage Publications, 1995, s.35.

⁹ Fiske, John. *Television Culture*. New York: Routledge, 1997, s.32.

¹⁰ Althusser, Louis. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. (3. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları, 1991.

¹¹ Downing, John, Ali Muhammadi & Annabelle Sreberny. *Questioning the Media. A Critical Introduction*. (Second edition). Thousand Oaks: Sage Publications, 1995, s.413.

¹² Kellner, Douglas. *Television and the Crisis of Democracy. Interventions: Theory and Contemporary Politics*. San Fransisco: Westview Press, 1990, s.111.

¹³ Gitlin, 1986, *Ön. ver.*, s.165.

versiyondur, gerçek olay değildir.¹⁴ Her şeyin daha iyisi, daha güzeli üretilmektedir. İçinde bulunduğumuz dünya tüketim, yeniden üretim ve taklit dünyasıdır. Haber de yeniden üretilen olarak bir taklit veya benzetme sonucu ortaya konulmaktadır.¹⁵

Haber bir gösteri işidir. Özellikle son dönem haberlerinde gazetecilik ile gösteri dünyasının iç içe geçtiği düşünülmektedir. Haberin görevi olabildiğince fazla kitleyi kendine çekmek ve tutmaktır. Halkın neyi eğlenceli bulacağını tespit etmek belirtilen hedefi yerine getirmede rol oynayacaktır. Bu yüzden haberler gün geçtikçe daha dramatik bir biçimde sunulmaktadır. Bu anlayışla yapılan haberlerde dramatik ve kurgusal öğelerin kullanılması magazinleşmiş ürünler ortaya çıkarır olmuştur. Böyle bir ambalajda da en temel sebep izleyicinin çözümleyici becerilerini değil duygularını hedefleyerek kendine bağlamaktır.¹⁶

Haber tartışan bu eleştirel yaklaşımlara bakıldığında aslında tüm yaklaşımların belli ölçüde aynı sonucu vurguladıkları söylenebilir. Belli bir insanın farklı açılımları olarak yer alırlar. Bunların yanında, temelde buluşulan ortak bir nokta vardır. Olay biçimlendirilmekte ve belli işlemler sonucunda ürüne dönüştürülmektedir. Haber, bir endüstri tarafından üretilmektedir. Alınıp satılan bir üründür. Toplanması ve dağıtılması pahalı olan, günlük olayların metalaşmış halidir. Kapitalist ilişkiler düzeni içerisinde yer alan bir ürüne dönüştürülmesi onu kendisinden karşılığını beklenir bir duruma sokmaktadır.

Olayın canlı, renkli paketler içinde sunulması bir ürün olarak tüketime açılmasıdır. Tüketilmeyi bekleyen haber, pazar ekonomisinin yasalarına, arz talep ilişkisine bağlı hale gelmiştir.¹⁷ Tüketilmeyi bekleyen, maddi üretim araçlarını elinde bulunduranların ortaya çıkarttığı haberin artık bir değişim değeri vardır. Ürün olarak haber, izleyiciyi kendisine bağlı tuttuğu oranda değişim değeri yüksek olmaktadır. Sonuçta, değişim değerinin hedef alınması, bilginin aktarılmasının esas alındığı

¹⁴ Hartley, John. *The Politics of Pictures: The Creation of the Public In the Age of Popular Media*. New York: Routledge, 1992.

¹⁵ Baudrillard, Jean. *Reality of Simulation*. <http://www.google.com> aramada.

¹⁶ Potter, 1998, *Ön. ver.*, s.118.

¹⁷ Ignacio, Ramonet. *Medyanın Zorbalığı*. (Çev: Aykut Derman). İstanbul: Om İletişim, 1999, s.69.

kullanım değerini ortadan kaldırarak, olayın belli biçimlerde satışa hazır (izlenip tüketilme) paketler (kurgu ile oluşturulmuş biçimler) içine konmasıyla sonuçlanmaktadır. Marx'ın 'katıksız ekonomik üretim yoktur; katıksız dağılım yoktur' vurgulaması hatırlanacak olursa, olay, haber olduğu anda 'katıklıdır'. Amaçlanan şey, teknolojinin, mekaniğin mümkün kıldığı tüm katkıları kullanarak ürünü olabildiğince dolaşımında, tüketimde tutmaktır.

Bu çalışmanın problemini haber adı verilen ürünün inşasında kurgu tekniklerinin ne sıklıkla işe koşulduğu, teknolojik müdahale ve izlenme oranları arasındaki bağlantıların ürünün değişim değerini belirlemeye yardımcı olup olmayacağı ve bütün bunların televizyon teknolojisini ve yayıncılığını da kapsayan ideolojik yeniden üretimle ilişkisi oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırma ile, günlük hayatta yer alan bir olayın haber olarak televizyon ekranlarında izleyicilerin karşısına gelmesindeki ölçütler, süreç ve bu süreci belirleyen etkenlerle beraber haber biçimini almasıyla beraber bir ürün olarak değişim değerini (rating) amaç edinmesindeki ilişki sorgulanacaktır. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- a. Bir olayın haber olmasını belirleyen etkenler nelerdir?
- b. Bir olayın haber halini almasıyla haberin nasıl bir tanım bulduğu ve ne tür kuramsal yaklaşımlarla değerlendirildiği?
- c. Olayın habere dönüşmesinde bu değişimi etkileyen temel etkenler nelerdir?
- d. Haberın bir ürün olarak nasıl yer bulduğu ve bu şekilde amacının ne olduğu?
- e. Kurgu sürecine dahil olan teknik işlemler nelerdir? Bu işlemler hangi sıklıkla yer almaktadır?
- f. Olayın habere dönüşmesinde değişim değerinin hedef alınması ile beraber yer alan görüntüler üzerinde kurguya bağlı işlemlerin yer alışı değişim değeri (rating) ile bir ilişki içinde midir?
- g. Ürün ile değişim değeri arasındaki ilişki televizyon haberi açısından nasıl bir şekilde yer almaktadır?

1.3. Önem

Araştırma ile toplanacak verilerin, özellikle:

- a. Bir olayın haber olmasını belirleyen özelliklerin belirlenmesi,
- b. Bir olayın haber olarak yer almasında ortaya çıkan haberi etkileyen faktörlerin ortaya konması,

- c. Haberin, farklı kuramsal yaklaşımlarda nasıl görüldüğünün belirlenmesine,
- d. Bir ürün olarak haber ve değişim değeri arasındaki ilişkinin ortaya çıkartılmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- a. Olay, televizyon haberine dönüşürken biçime sahip olmaktadır.
- b. Olayın haber biçimine getirilmesinde olay özünde, içeriğinde de değişime uğramaktadır.
- c. Olay, üretimin yer verdiği farklı haber biçimleri içersinde yer almaktadır.
- d. Olayın haber haline gelmesindeki üretim süreci ürünün tüketimini hedeflemektedir.
- e. Olayın haber haline gelmesindeki üretim süreci ideolojik ve ekonomik çerçeveler içinde geçerlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, haberin yapım sonrasındaki süreci göz önüne alınarak incelenmesi ile sınırlıdır. Yapım öncesi ve yapım süreçleri yalnızca eleştirel yaklaşımları açıklamak amacıyla söz konusu edilecektir.

Ayrıca, ana haber bültenleri dışında kalan diğer program türleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Televizyon haberlerinde yapım sonrası sürecin etkilerini incelerken elbette diğer aşamalarla ilişkisini de göz önüne alabilmektir. Diğer süreçlerin belli oranda anlatıma

katkıda bulunmasını görebilmek gerekmektedir. Özellikle, teknolojinin belirgin bir etkisinin ve günümüz ekonomik yapısının tüm anlatılmaya çalışılanlara yansımalarının görülmesi önemli bir etkileşim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Belirtildiği üzere, araştırmanın konusu her ne kadar sınırlandırılmış olsa da, kapsam dışında kalan program yapım süreçlerinden yararlanmamak olanaksız görülmektedir. Bu nedenle araştırma süreci içinde, televizyon haberlerinde yapım sonrası sürecin televizyon haberinde sunulmaya çalışılan günlük olaylar üzerinde etkisinin ve olayı ne tür bir yapıya oturttuğunun sergilenmesi sırasında bu süreçlerden yararlanmak ve örnek vermek gerektiğini kabul etmek gerekmektedir. Fakat, bu örnekler sadece araştırmanın amacına ulaşabilmesi için verilmiş örnekler olarak değerlendirilmeli ve araştırmanın temel amacının sınırlandırılmış konular olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Glasgow Media Group¹⁸, un bu alana yönelik yaptığı çalışmalarda araştırmada da yer vermeye çalışılan televizyon haberine farklı bakış açılarının sunulması ve biçime yönelik yaklaşımlarda özellikle yapım sonrası sürecin yer alan olayı nasıl bir biçime dayalı kurgusal çerçeve içine aldığı sorgulanmaktadır. Belirtilen yaklaşımların bu araştırmada da belirleyici olduğunu; ancak, televizyon haberini böylesine tasarlanmış bir biçime sokmanın arkasında yatan sebepleri de eleştirel bakış açısından, Marx¹⁹'ın belirttiği özün değişimi ve değişim değerini hedeflemesi (olayın haber biçiminde piyasaya sunulması) paralelinde sunmak bu araştırmada izlenecek yaklaşım olmaktadır.

1.6. Tanımlar

Kurgu: Kamera ile kaydedilmiş görsel ve işitsel parçacıkların tercih edilen şekilde seçimi, birleştirilmesi; tüm etki ve eklemelerdir.

¹⁸ Glasgow University Media Group, 1976.

¹⁹ Karl Marx. 1844 El Yazmaları [Ekonomi Politik ve Felsefe]. Çev: Kenan Somer. Ankara: Sol Yayınları, 1993.

Kurgu alt faktörleri: Görsel ve işitsel parçacıkların kurgulanmasında yer alan eklemeler ve varolan görsel-işitsel parçacıkların üzerindeki teknik müdahaleler. Görüntülerin üzerine üst sesin yerleştirilmesi, görüntülerin üzerine alt yazı konulması, müzik eklenmesi, grafiklerin yerleştirilmesi, tekrar oynatmalar, görüntünün dondurulması, yavaş-hızlı oynatmalar, canlandırmaların eklenmesi, arşiv görüntülerin yerleştirilmesi, görsel ve işitsel efektlerin sonradan eklenmesi.

Olay: Günlük hayatta yer alan hareketler ve etkileşimler. Kamera tarafından tespit edilmiş ve bunun ötesinde başka hiçbir etkiye uğramamış görüntü ve sesler.

Post-produksiyon: Yapım sonrası süreç. Yapımdan (çekimler) sonra yer alan ikincil yapım sürecidir. Görüntülerin kurgulanması, eklemelerin yapılması, sesin üzerinde kurgu ve eklemeler yapılması; tüm görsel ve işitsel parçacıkların istenilen sırada ve biçimde oluşturulduğu süreçtir.

Rating: Belli bir istasyonu seçmiş olan izleyicilerinin genel televizyon izleyenler içindeki yüzdesel izlerlik oranı. Aynı zamanda, rating reklam verenler veya kanala bağlılık dikkate alındığında parasal geri dönüş anlamını, televizyon ürününden beklenen değişimi değerinin karşılığını da taşımaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, olayın televizyon haberine dönüşmesi sürecinde nasıl bir biçim içersine sokulduğunu, ne tür özellikleri taşıdığını ve yeni bir biçim olarak yer bulan haberin bir ürün özelliğini taşıması ile değişim değeri kavramı arasındaki ilişkiyi ortaya koyacaktır.

Bu amaçla, temel olarak tarama modelinin kullanılması uygun görülmüştür. Olayın haber olmasını belirleyen etkenlerin belirlenmesi, haber olması sürecinde belirleyici temel noktalar, ortaya çıkan haberin özellikleri ve habere ilişkin kuramsal yaklaşımların sergilenmesi; değişim değeri kavramının tanımlanması ile birlikte ortaya çıkan bu ürünün değişim değerini aramasındaki ilişki ve belirleyici etkenlerin alanda yer bulan kaynaklara bağlı olarak belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırmada ayrıca yer verilen deneme modeli ile de, ürün olarak haber ve değişim değeri arasındaki ilişkinin seçilmiş haberlere uygulanmış sınıyıcılar ile tespit edilmesine çalışılmıştır.

Sonuçta, geçmiş olaylara ilişkin olgu bulma, ilişki kurma ve yargılarda bulunabilme amacı ile, kanıtların toplanması ve değerlendirilmesini içermiş; deneme modeline zemin oluşturması planlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Sınırlılıklar ve amaçlarda da belirtildiği üzere, araştırma, temelde televizyon haberi ile değişim değeri arasındaki ilişkinin sorgulanmasına yöneliktir.

Elde edilecek verilerin genellenmek isteneceği televizyon haberleri açısından televizyon ana haber bültenleri genel evren olarak ele alınmıştır. Yer alan görüşlerin aktarımının ve tartışılmasının dışında ürün olarak televizyon haberi ile değişim değeri arasındaki ilişkinin görülebilmesi için deneme modelinde ATV, KANAL D, SHOW TV, STAR ve TRT1 akşam ana haberlerinden yararlanılmıştır. Beş kanalın seçimi (en çok izlenen ticari dört kanal ve en çok izlenen kamusal kanal değerlendirmesine göre) örneklemin hem denetlenebilir hem de genel evreni temsil edebilir olması nedeniyle. Beş kanala bağlı akşam ana haber bültenlerinin seçimi Türkiye’de bu alana yönelik ölçümler yapan AGB verilerine göre yapılmıştır. Tesadüfi örneklem yoluyla seçilen haftalar olarak 6-12 Haziran 2001, 17-23 Eylül 2001, 1-7 Ekim 2001 ve 15-21 Ekim 2001 belirlenmiştir.

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada, öncelikle belirtilen konulara ilişkin görüşlerin kaynaklardan aktarılması, tartışmaların sunulması yer almaktadır. Bu, tarama modeli ile yer bulan çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Deneme modeli ile ortaya çıkarılan verilerden yola çıkarak tarama modeli ile elde edilmiş görüşler üzerinde tartışmalara varma şansı elde edilmiştir.

Araştırmada, belirlenen beş kanalın ana haber bültenlerinin belirtilen haftalara ait kayıtları Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı’ndan sağlanmıştır. Kaydedilen toplam 140 adet ana haber bülteni kaynaklardan aktarılmış bilgileri açıklamaya yönelik olmaktadır. Değerlendirmede, olaylara bağlı haber parçacıklarının yapım sonrası süreçten nasıl etkilendikleri ve ortaya çıkan verilerin değişim değeri olarak tanımlanan ratingler ile paralellik gösterip

göstermedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. !40 saatten fazla süreye sahip kasetlerin izlenmesi birden fazla defada gerçekleştiğinden izleme süresi yaklaşık 1000 saate yaklaşmıştır. Kanalların akşam ana haber bültenlerine ait ratingleri de AGB'den sağlanmıştır.

Verilerin toplanmasında, bültenlerdeki haber parçacıklarını kurgu sürecinde nasıl biçimlendirildiğini bulmak amacıyla şu sorulara yanıt aranmıştır:

- a. Üst ses var mı?
- b. Alt yazı var mı?
- c. Müzik var mı?
- d. Grafikler var mı?
- e. Tekrar oynatma var mı?
- f. Görüntü dondurma var mı?
- g. Yavaş ve hızlı oynatma var mı?
- h. Canlandırma var mı?
- i. Efektler (görsel-işitsel) var mı?
- j. Arşiv görüntüsü var mı?

Yer alan sorulara karşılık gelen yanıtlar televizyon haberlerinde yapım sonrası sürecin verilerini oluşturmaktadır. Veriler, dört hafta boyunca beş kanalın ana haber bültenlerinin kayıt edilmesi ve izlenmesi ile elde edilmiştir.

3. GÜNLÜK OLAYDAN TELEVİZYON HABERİNE

3.1. Televizyon Haberi Açısından Günlük Olay

Günlük yaşantımız içersinde farkında olduğumuz veya olmadığımız, etrafımızda yer alan veya almayan birçok olay ve durum yer bulmaktadır. Bu olay ve durumlardan bazıları bizim adımıza anlam taşımakta veya dikkatimizi çekmektedir. Geriye kalanları ise günlük yaşantımızın ilerleyişi içinde geri planda kalmakta veya bizlerin hayatında hiç yer bulmadan yok olmaktadır. Dikkatimizi çeken, ilgilenmemizi gerektiren ve sağlayan olayların bizim için belli özellikler taşıdığını söylememiz doğru olacaktır. İlginç olmaları, ansızın ortaya çıkmaları, bizim için bir önem taşımaları ve daha birçok etken bizim karşı karşıya kaldığımız olaya daha farklı bakmamıza neden olmaktadır.

Televizyon haberleri de günlük hayat içersinden çekip çıkarttıkları, seçtikleri olayları izleyicilere onların ilgi duyacaklarını, önemli bulacaklarını, takip edeceklerini düşünerek sunmaktadır. Günlük hayatta birçok olayın yer bulduğunu düşünürsek tüm olayların haber olarak karşımıza geleceğini düşünmek hata olacaktır. O halde, televizyon haberi açısından günlük olaya yüklenen belli özellikler olması gerekmektedir. Olayın belli özellikleri taşıması gerekmektedir ki televizyon haberi izleyicisinin önünde yer bulmasını sağlasın. Bu durum, günlük yaşantımızdaki olayın televizyon haberi açısından da anlamlı, izlenilebilir, seçilmeye uygun bulunması anlamına gelmektedir. Bu düşünceden hareketle televizyon haberi açısından günlük olay taşıdığı özellikler açısından şu anlama gelmektedir:

Günlük hayatta sıradışı, alışlagelmiş olmayan, genelde alışık olduğumuz durum ve olaylardan farklı; yer buluşuyla beraber ilginç olan ve zamanlamasının da kendisini farklı kılan; insanlığın ilerleyişindeki veya başarısızlığındaki belli bir noktaya ilişkin önem taşıyan; yakın çevremize, yerel alana bir şey ifade eden; belli bir duygusal yanı olan, güldüren veya ağlatan; genel ilgiye hitap eden, etkileyici bulunan; bireyler, uluslar, gündemdeki konular arası çatışmalar ve ilgi uyandıran çatışmalar; suçlar, felaketler, karışıklıklar ve ayaklanmalar; politika konuları, dünya çapındaki gelişmeler; yenilikler; vergi, enflasyon, yaşam standardı gibi önemli konular; kişi için yer alan durumun ne kadar yakınında oluşu; öne çıkan, göze çarpan şöhretler, iyi tanınan insanlar; insanların hakkında konuştukları şeyler; bir dönemin geçilmesi, eski düzen ve yapıların yıkılması, yeni yaşam biçimleri gibi değişimler ve benzeri olayı haber açısından anlamlı kılar.¹

Yukarıda yer alan özelliklerin yanında ‘olan şeylerin’, ‘dün bilmediklerimizin’ ve ‘öğrenmek istenileceklerin’ haber olarak değer bulma şansı daha yüksek görülmektedir.² Bu noktalardan hareketle, belirtilen özellikleri taşıyan olaylar haber için bir tür hammadde görevi görmektedirler. Bu hammadde içersinden seçim yapılmakta ve bu seçim sonucunda elde kalan olaylar haber olmaktadır.

Belirtilen özelliklerle beraber olayın kendi başına değerlendirilmesinin dışında olayın olayı ele alacak kişi ve kurum tarafından da özellikler taşıması gerekmektedir. Olayın yayın akışına uygun bir zamanda yer bulması, olanların açıkça anlaşılır olması, hedef izleyici ve kurum için anlam taşıyor olması gerekmektedir. Olay eğer ele alınıyor veya haber açısından değerli görünüyorsa belli bir süre için oluyor olması, gündemde yer tutuyor olması beklenmektedir. Olayın haberi hazırlayacak kurum açısından belli bir kompozisyona yerleştirilebilir olması gerekmektedir.

Unutmamak gerekir ki, olayın haber olma özelliğini taşıması ve hatta seçilmiş olması da onun izleyicinin karşısına geleceği garantisini taşımamaktadır. Olayın

¹ Peace, Mark. *The Construction of Reality in Television News*. London, s.31.

² Tokgöz, Oya. *Temel Gazetecilik*. (4. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi, 2000, s.162.

televizyon haberi açısından taşınması muhtemel bu özelliklerinin yanında Johan Galtung ve Mari Ruge, bir olayın sonuçları ne kadar olumsuzsa haber olma ihtimalinin de o derece yüksek olabileceğini belirtmektedirler.³ Bu noktada ortaya çıkan, her olayın haber adına anlamlı bulunmasının onun haber olacağı anlamına da gelmeyeceğidir. Örneğin, 11-13 Nisan 2001 tarihinde Eskişehir, Anadolu Üniversitesi'nde yapılan 'Medyanın Manipülasyon Gücü' adlı Uluslararası İletişim Sempozyumu'nda konuşmacı olarak yer alan Ken Freed⁴ yapılan birebir röportajda olayın haberleşme sürecini şu şekilde açıklamaktadır: "Bir yangın düşünün; gören çok az kişi olsun. Bu durumun, olayın haber yapılmak üzere seçilip aktarılmadığı sürece haber olarak yer alamayacağını görmemiz gerekir." Bu örnek olayın önemli sayılmasının, çeşitli sonuçları taşınmasının yeterli olamayacağını göstermektedir. Bir başka örnek ise, İstanbul'da Swiss Otel'in silahlı kişilerce basılması olayından verilebilir. Türkiye'deki tüm kanallar ve dünyada birçok haber kanalı olayı ilk haber olarak verirken TGRT kanalı olayı haber olarak değerlendirmemeyi seçti ve hiç yer vermedi. Yapılan açıklamalarda ülkenin menfaatleri ve turizmin zarar görmemesi gerekçe gösterildi. Çok önemli bir olay olmasına rağmen farklı kurumsal, ideolojik, stratejik görüşler nedeniyle TGRT haberlerinde bu olay yer almadı.

Açıklamalar ve örneklerden de anlaşılacağı üzere, olay kendisinden istenen özellikleri taşımadığı sürece aranan olay değildir; seçilmediği ve işlenip haber olarak yer bulmadığı sürece de haber değildir. Aynı zamanda da, bir olay aranan tüm özellikleri taşısa da çeşitli egemen etkiler nedeniyle haber olmaya değer görülmebilmektedir.

3.2. Televizyon Haberi Olarak Günlük Olay

Günlük olayın haber olmaya değer görülmesi ile beraber televizyonda izleyicinin karşısına izlenecek haber olarak çıkma ihtimali doğmuş olmaktadır. Bu, ihtimal ile ifade edilmektedir, çünkü haber olarak değer kazanıp, haber biçimini alsa da yayınlanmadığı

³ Galtung, Johan ve Ruge, Mari. *Structuring and Selecting News*. S. Cohen ve J. Young, Ed. The Manufacture of News. London: Constable, 1973, s.39.

⁴ Freed, Ken. *Birebir Görüşme*. Eskişehir: 13 Nisan 2001.

sürece bir anlam ifade etmemektedir. O halde, olayın ele alınmaya değer görülmesiyle beraber olayla ilgili bilgiler toplanmaya başlanır. Çeşitli insanlardan bilgiler alınır, olayla ilgili tartışmalar izlenir, ne olduğu ve ne olacağına ilişkin detaylar toplanır. Artık ortada olaya ilişkin olarak ne olduğu yoktur. Birinin bir biçim içersinde ne olduğunu, ne olacağını söylemesi vardır. Olayın karşımızda televizyon haberi olarak yer alışı vardır.

Televizyon haberi, az veya çok farkında olmak, duymak ve bilmek ile ilgilidir. Haber, herhangi bir şeyle, olayla, oluşumla, maddeyle, ilişkiyle ilgilidir. Televizyon haberi, olayı bulunduğu ortamdan ayrı bir çerçeveye taşımaktadır. Bir anlamda nesneleştirilmektedir. Günlük üretim-tüketim ilişkileri içersinde de mal olarak yer almaktadır. Belli makyaj biçimleri içersinde, renkli, biçimli paketlerle karşımıza gelmektedir. En önemlisi, alan yani izleyen veya satan yani haberi hazırlayan arasında ticari bir mal olarak alınıp satılmaktadır. Bir sahibi, izleyeni vardır ve bu sahip birden fazladır.

Haberin yer verdiği olaya ilişkin olarak gerçeklere dayanıyor olmak, kesinlik ve tamam olma haberde olması gereken üç ana bilgi niteliğidir. Bunlar birbirleriyle ilişki içindedir ve olaylar ortaya konulduktan sonra kesinlik ile tamam olma haberde olay adına araştırılabilir olandır. Olayın kendisi açık bir şekilde subjektif fikirden veya eleştiriden farklıdır; farklı kaynaklarca doğrulanabilmelidir. Haberde olaya ait kesinliği, doğruluğunu araştırmanın sebepleri olayın kendisi ile eleştiriyi birbirinden ayırmaya, aktarımın geçerliliğini sınınamaya ve bilgilendirme derecesini belirlemeye yöneliktir.⁵ Ancak, olayın kendisinin ötesinde olayın haber olarak yer almasında habere çok şey katılmaktadır.

Belirtilen şekliyle televizyon haberi, ne olduğunun aktarılması işlevi sırasında toplumun kültürel açıdan baskın olan eğilimlerinin ve gerçekte aktarılmak istenen mesajın toplamını içermektedir. Bir toplamlar bütünüdür. Sunucuların seçiminden, kameraların yerleştirilmesine, açılmasına ve kimlerin ekranda görünüp, hangi soruların

---

⁵ McQuail, Denis. *Media Performance: Mass Communication and the Public Interest*. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1993, s.205.

sorulacağına kadar olanların aktarılması; yani olayın televizyon haberi olmuş şekliyle karşımıza çıkar.

Bir başka yaklaşımla, televizyon haberinde ele alınan olayda öncelikle 'görüntüler' oluşturulmakta; belli bir 'stil' içerisinde 'bakış' sağlanmaktadır. Tercihlerle beraber 'hangi parçaların' görüneceği tespit edilir ve olayı çerçevelemede 'nasıl' sunulacakları kararlaştırılmaktadır.⁶

Televizyon haberinin amacı, gerçekleşen ve aktarılmak üzere seçilmiş bir olayı kitlelere aktarmaktır. Bu noktada neredeyse televizyon haberi eşittir olay konumundadır. Olay, çeşitli olguların, belirli bir yer ve zamanda meydana gelmesi, geçmesi sürecidir. Ortaya çıkan, oluşan bir durumdur. Olay, sadece bir eylem olarak karşımıza çıkmayabilir. Bir söylem, tarih, ortam ve benzeri durumlar da olabilir. Ancak, televizyon haberi adına ele alındığında gözlemleyen varsa haber olmaya adaydır. Olayın haber olmaya adaylığı onun için tek belirleyici değildir. Olayı takip edip belli bir biçime sokacak ve onu televizyon haberi olarak karşımıza getirecek kişilerin ve işlemlerin etkileri de önemlidir.

Televizyon haberi olarak karşımıza gelen olayların, durumların, söylemlerin ne türde süreçlerden ve etkilerden geçerse geçsin habercilikte yer etmiş temel sorulara yanıt vermesi beklenmektedir. Olay açısından ele alınırsa; ne olduğu, nerede olduğu, ne zaman olduğu, kimin veya kimlerin yer aldığı, nasıl olduğu, neden olduğu ve olayın ne anlama geldiği yanıtlanmaya çalışılır. Belirtilen temel sorulardan haberde olayın işlenmesi adına daha geniş bir yapıya geçilmektedir. Hikayenin neden önemli olduğu vurgulanmaya çalışılır, yer alan haberin bu şekliyle neden izleyen için önem taşıdığı hissettirilmeye çalışılır, izleyenin ilgisini çekerek bir tür izleyen tepkisi amaçlanır.⁷

Olayı takip edecek haberci birey adına değer yargıları önemli bir rol oynamaktadır. Kişiliği habere de yansımaktadır. Belirtilenlere benzer etkenler olayın

⁶ Abercrombie, Nicholas. *Television and Society*. Cambridge: Polity Press, 1996, s.59.

⁷ Boyd, Andrew. *Broadcast Journalism: The Technique of Radio and Television News*. (4th edition). Oxford: Focal Press, 1997, s.54.

televizyon haberi olarak yer bulmasında önemli rol oynamaktadır. Televizyon haberinin oluşturulmasında bilinçli veya bilinçsiz olarak belli yaklaşımlar harekete geçmektedir. Güzel, çirkin, itici, hoş gibi 'estetik'; yaratıcı, gerekli, olması gereken gibi 'mesleki'; tutarlı, tutarsız, ölçülü, ölçsüz gibi 'mantıki'; verimli, verimsiz, çalışkan, tembel, yararlı, yararsız gibi 'sosyo-kültürel'; dürüstlük, ahlaksızlık gibi 'ahlaki' değerler, yaklaşımlar haberi oluşturmada rol oynamaktadır. Belirtilen etkenler televizyon haberinin oluşturulmasında olaydaki kahramanları, düşmanları, politikaları, sunulacak değerleri; bunların ortaya konmasında kullanılacak teknolojileri de belirlemektedir.⁸

Haberin olayı ele alışı sırasında yer verdiği bireysel değerler, kurumsal değerler, teknolojilerin etkilerinin yanında olay adına korumaya çalıştığı bazı noktalar yer almaktadır. Haber olarak yer almasıyla beraber olayın farklı boyutlarının dengeli ve eşit alınması önemli görülmektedir. Olayın haber olarak aktarılmasında doğruluk adına geçerliliğini koruması, geçerli olan tüm noktaların sunulması beklenmektedir. Devamlı belirtildiği şekliyle olayın kendisiyle ilgili noktaların fikirlerden ayrı tutulması gerektiği, habercinin kendi davranış ve katılımının en azda olması amaçlanmaktadır. Belli bir yöne eğilimli ve hatalı bulunan amaçlardan kaçınılması vurgulanmaktadır.

Televizyon haberi adını aldığı bir biçim içerisinde yer alarak izleyenin karşısına çıkan olay temelde, pazarı merkez alan yöneticilerce oluşturulan yatırım araçlarıdır ve buna bağlı olarak da haberciliğin ötesinde ve bütünlüğünde rekabet aracıdır. Televizyon haberleri de diğer televizyon ürünleri gibi eğlence işindedirler; izleyiciyi habercilik amacıyla değil ticari nedenlerle çekmek isterler. Televizyon haberleri, profesyonel haberciliğin değerlerinin ötesinde izleyiciyi çekmeye yönelik değerlere sahiptir. Bu yüzden, izleyiciyi en çok çekeceğine inandığı olaylar arasından seçim yapmaya dayanır. Ağırlıkla film edilmiş görüntülere bağlıdır; bu da çoğu zaman eksik veya üstün körü bilgi içeriği yaratır. Televizyonda yer alan haberler genellikle önemsiz şeyler içinde gezinir ve duygusal bir yapıda yer alır. İstismar edicidirler, kahramanlık yaratırlar ve anlatımları uzayıp giden biçimde yer almaktadır.⁹ Gerçekte olan olaydan

⁸ Usluata, Ayseli. İletişim. İstanbul: İletişim Yayınları, 1997, s.93.

⁹ Langer, John. *Tabloid Television: Popular journalism and the 'Other News'*. New York: Routledge, 1998, s.1

daha uzun veya kısa parçalar sunulmakta, olayın bazı parçaları çıkartılmakta ve bir takım insanlarca tercih edilen bölümlere yer verilmiş olmaktadır.

Televizyonda yer alan haberleri izlediğimizde, bize yabancı gelen olayları ve durumları, anlatım biçimlerini nasıl olurlarsa olsunlar pek de yadırgamayız. Bu durum insanın dünyayı olduğu, görüldüğü gibi kabullenme eğiliminden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar, haberlerde insana ait olmayan, insanı kendisiyle ilgili haberlere yabancılaştıran biçimler yer alsada, bu haberlere inanma ve izleme eğilimi belirtilen kabullenme eğiliminden kaynaklanabilmektedir.

Televizyon haberi aynı zamanda olayı uzaktan görselleştirme sanatıdır; görünenler düzenin uzaktan görünümünü işlemektedir. Haber değeri taşımanın da temel ölçütü bu düzendir, varolan düzgün yapıdan herhangi sapmadır. Televizyon haberi açısından olayın kendisi olayın gerçekten görünebilmesine dayanmaktadır. Televizyon haberinin aracı görünümüdür, kelimelerin ne söylediğini görmektir. Haberciler de olayların görenleri konumundadır, uzaktaki düzeni görenlerdir. Kısacası, haberin peşinde olan kişi olayın içinde olayı bularak anlamlı hale gelir.¹⁰ Bu noktada da olaya ilişkin iki ayrı açılım ortaya çıkmaktadır. Birincisi, televizyon haberinde yer alan olayın nitelik olarak olayın kendisi 'gibi' olmasıdır; ikincisi ise, yine yer alan olayın nitelik olarak olay 'hakkında' olmasıdır. Televizyonun doğal ve teknik kodları ilk versiyon içinde ve ona çalışarak yer alırken olaya uygunluk benzeri bir estetik yaratarak izleyiciyi ikinci versiyona doğru o yönde bir anlamaya ve bilgiye çekmektedir.¹¹

Yeni bir biçim içersinde yer alan olay haber olarak kendisini sunmanın yanında farklı bir mesajı da aktarıyor olmaktadır. Marilyn Matelski ve Neil Postman'ın yaklaşımlarına göre televizyon haberi aktardığı haberlerle olayları, durumları aktarmanın yanında izleyene şu şekilde bir seslenmede bulunmaktadır:¹²

¹⁰ Hartley, 1992. Ön. ver., s.141.

¹¹ Corner, John. "Presumption as Theory: 'Realism' in Television Studies." Screen, 33(1), 1992, s.33.

¹² Matelski, Marilyn J. Televizyon Haberciliğinde Etik. (Çev: Bahar Öcal Düzgören). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996, s.59.

*Kentin ve evin güvenlikte, merak edilecek bir şey yok;
Eşin ve çocukların güvenlikte, rahat ol;
Yirmidört saat içindeki olaylar senin kendini iyi hissetmene,
eğlenmene yarayacak.*

Sonuç olarak, televizyon haberi olarak izleyenin karşısına gelen olay sadece kendisine ilişkin bilgileri artık farklı birçok şekilde taşıyor olmuştur. Haberin olaya ilişkin olarak yer verdiği temel soruların yanıtlarının dışında muhabire, kuruma, teknolojilere ve daha birçok şeye bağlı girdiler de söz konusu hale gelmektedir. En önemlisi, temelde yer alanlarla beraber sonradan olaya katılanlar ve haber olarak yer alanlar yer verdikleri, aktardıkları bilgilerin ötesinde farklı söylemleri de taşır olmuşturlardır.

3.3. Günlük Olayın Televizyon Haberine Dönüşümü

Televizyon haberinin olaydan habere dönüşme sürecinde geçirdiği her evre başlı başına özellik ve etki taşımaktadır. Her bir evre elinde bulunanı daha farklı bir biçime sokarak bir sonrakine yollamaktadır. Bu durum olayın oluşu sırasında onun takip edilmesinden (farklı bakış açıları, konumlar ve düşüncelerle takip etmek gibi) yayına çıktığı anda taşıdığı teknolojiye bağlı değişimler, izleyicinin algılamasında yaşanan farklılıklara kadar devam etmektedir. Tüm evreler kendi başlarına belli bir etkiye sahip olmalarının dışında birbirleri tarafından etkilenebilmekte; yer bulan teknolojik ve ideolojik ortamın kattıklarını yansıtmaktadır.

Olayın televizyon haberi olarak izleyenlerin karşısına geldiği süreç incelendiğinde düzenli işleyen bir zincire tanıklık etmiş oluruz. Süreç olayın kendisi ile başlamış olmaktadır. Olay, günlük yaşantımızın parçası olarak yer alan bir durum olarak vardır. Yani, olayın kendisi olarak vardır. Oluş süresi içerisinde kendine ait belirleyicileri vardır ve habere ilişkin bir dış etki altında değildir. Elbette, bu durum yapay olmayan, kurulmamış haberler için geçerlidir. Olumlu veya olumsuz bir olay olabilir ama insana özgü, insanın evrenine ait bir durumdur.

Olayın kendisinden sonra haber olmaya aday olmasıyla beraber başlayan süreç yapım, yani prodüksiyon olarak adlanmaktadır. Yapım, yani olayı takip edecek kameranın devreye girmesi, araştırmaların başlaması ile olay artık olduğu durumdan daha farklı bir boyuta taşınmaya başlamıştır. İnsana ait bir olay olmasının taşıdığı koşulların ötesinde bazı teknik ve mekanik koşulların içersine sokulmaya başlanmıştır. Bir olayın televizyon haberi olması için ne, nerede, nasıl, ne zaman ve kim gibi sorulara yanıt bulacak şekilde şekil bulması ve bir kalıp içine alınması bile belli bir yeni yapıyı gerektirmektedir. Olayın gözleyen muhabir, olayı haber haline getirme sürecinde kendi inançlarını, değer yargılarını, tutumlarını ve diğer birçok özel durumu bilerek veya bilmeyerek işin içine katar. Kendinden bir şeyler eklemeye başlar. Anlatı biçimleri çalışmaya başlar. Olayın yanında yer alışı, kendini ortaya koyuşu bile belli bir etki yaratmaya yöneliktir. Sadece muhabirin kendisinden, insanın yol açtığı etkiden söz etmek hata olacaktır. Olayın tespit edilmesi sürecinde, kamera en önemli araçtır. Hem sesi, hem görüntüyü farklı bir çerçeve içersine yerleştirir. Neil Postman¹³,ın da belirttiği gibi, kamerayı kullanmak gözlük kullanmaya benzer. Olayı aktarmamız için sadece imkan değil, aynı zamanda kendine özgü bir açı da sağlar.

Kameranın olayı tespiti sırasındaki konumu izleyicinin de konumunda da belirleyici rol oynamaktadır. Olayın içinde de yer alabiliriz veya son derece uzakta da kalabiliriz. O kişinin veya bu kişinin; o durumun veya bu durumun her an taraftarı haline gelebiliriz. Alt açıdaki bir kamera ile görüntülediğimiz kişileri olduklarından daha güçlü, yüce hale sokabilir veya bunun tam tersi olarak olduklarından daha zayıf, güçsüz bir şekilde sunabiliriz. Kameranın kullandığı mercek, hareketlerin oluş biçimindeki hızı ve daha birçok şey üzerinde belirleyici olabilecek; kullanıldığı taktirde ışık ortamın tüm havasını baştan, çok daha farklı bir şekilde kurabilecektir. Her şey yavaş yavaş eklemelerin olduğu ve katıldığı bir hal almaktadır. Bu sürece daha birçok benzer etkeni de eklemek mümkündür.

---

¹³ Postman, Neil. *Televizyon: Öldüren Eğlence*. (Çev: Osman Akinhay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1994.

Olayı takip eden muhabirin sunumu, kameranın tespiti ile yeni bir form içinde yer almaya başlayan olay (yeni haliyle haber) daha farklı bir boyut kazanmaya hazırdır. Yayına çıkabilmesi, hazır hale gelebilmesi için ön şartların yerine gelmesi gerekmektedir. Bu ön şartlar da birtakım dış etkenleri içermektedir. Olayı takip eden ve haberi yapacak olan kişi kurgu masasında kurguyu yapan kişiyle beraber, önlerinde yer alan habere yeni bir şekil vermek durumundadırlar. Haberi sanki belli bir albeniyi kazandırarak, belirli bir süre içine oturtmaya çalışırlar. Her yapılan yeni işlem olayı biraz daha işlenen maddeye benzettir. Olay, bir anlamda gitgide özünden uzaklaşır. Haber parçacığının kaç dakika ile sınırlı olacağı, ne tür alt yazıların, grafik görüntülerin, efektlerin kullanılacağı belirlenecektir. Görsel açıdan izleyiciye hoş gelen bir biçim hazırlanacaktır. Bir anlamda, belli bir biçim için tercihler yapılacaktır, seçim yapmalar gündeme gelecektir. Şu görüntü kalsın veya çıksın, şu grafik girsin gibi çabalar olacaktır. Kimi zaman, elde varolan teknoloji, kurumun üst düzey yöneticilerinin, sahiplerinin ve genel otoritenin kabul edebildiği oranda neler yapılabileceğine ilişkin şeyler ortaya konmaya çalışılır.

Başka bir ifadeyle, birçok şey yapılabilir ama sınırlılıklar bir kere daha kurguda göz önüne alınır. Kurguda daha işlenmiş olarak yer alan parçayı haber editörleri gibi birçok kişi, kurum ve otorite adına bir kere daha ortaya incelerler. Haberi oluşturmada kullanılan malzemeye bakarlar, denetlerler, süreler bakarlar, içeriklerin üzerinde tartışır ve kimi zaman sınırlarlar; sonuç olarak, genel ideolojiye, patron ve kurum ideolojisine ters düşmeyecek biçimlemelere dikkat ederler.¹⁴ Editörler, hem yapımcıdırlar, hem de izleyen kesimdirler.

Editörlerin onayıyla yer alan haberler artık haber bülteni içinde yer almaya hazırdırlar. Yayın süreci, artık tümüyle bir biçime sokulmuş haberin nasıl bir vitrinde, hangi sırada sunulacağını planlandığı ve yer bulduğu aşamadır. Bu aşamada da, sunucu muhabirde olduğu gibi ayrı bir role sahiptir. Haberin yer aldığı yeni yapısı, bu yer bulan haline rağmen sunucunun kendisini nasıl sunacağına da bağlıdır. Haberin izleyenler tarafından doğru olarak algılanabilmesi ve düşünülebilmesi kimi zaman sunucunun

benimsenmesine bağlı olarak görülmektedir. Sunucunun iten davranışları, doğruyu söyleyen gibi olması, hassaslığı ve kimi zaman da çekiciliği haberden daha da öne çıkan etkenlerdir. Haberin takip edilmesi üzerinde etkili olabilmektedir. Ses tonu, mimikler, makyaj ve benzeri birçok şeyi ifade eder duruma gelmektedir. Günümüz televizyon haberlerinde, bizim sunucumuz daha doğrusunu sunar gibi yaklaşımlara da rastlamak böyle bir eğilime paralel tutulabilir.

Belirtilen zelliklerin yanında yer alan haber parçacığının tüm haberler içindeki yer alışı, sıralaması ve bir önündeki haberle bir sonundaki haber, haberin izlenirliğini, hedeflediği izleyici tarafından izlenilmesini; yani, o günün olayının izleyici ile buluşabilme şansını belirleyebilmektedir. Sadece zaman doldurmak için konulmuş bir haberden sonra yer alan bir haberin ilk sırada yer alan bir haber kadar izleme ve kabullenme görmeyeceği kesin sayılabilir. Burada bir başka nokta ise, başta da belirtildiği gibi muhabirin taşıdığı değerlerin, tutumların, bakış açılarının izleyicide de yer aldığıdır. Haberin ve haber bülteninin ne kadar iyi hazırlandığı düşünülse de izleyicinin sahip olduğu değer, tutum ve bakış açıları da haberin izlenmesi ve kabul edilmesinde önemli rol oynayacaktır.

Olayın televizyon haberine dönüşmesinde yer bulan işleyişe ait etkilerin ve sürece katılan her bireyin bilinçli veya bilinçsiz etkilerinin ortaya çıkan ürün üzerinde son derece belirleyici olduğu görülmektedir. Süreci daha da detaylı bir şekilde inceleyecek olursak şöyle bir sırayı takip etmiş oluruz: Olayın kendisi haberin merkezi, kaynağı olarak yer almaktadır. Olayın haber olması için editörler ve görev masasındaki görev dağıtıcılarca görevlendirilen muhabir olayı takip etmeye başlar. Görüntüler, sesler toplanır. Gerekli görülen röportajlar yapılır ve daha da ayrıntı için araştırmalar tamamlanır. Elde olan tüm malzeme ile haber merkezine dönülür ve kurgu masasında olaya ilişkin bilgileri içeren görüntüler, sesler, röportajlar, tamamlayıcı arşiv görüntüleri ve araştırmalar belli bir yaklaşım içersinde bir araya getirilir. Çeşitli grafikler, üst sesler, dip müziği ve benzeri istenildiğinde eklenir. Gün boyunca toplanmış tüm haberler bir havuzda toplanır ve en başta haber olmalarındaki seçim gibi editörlerce seçilirler.

---

¹⁴ Belsey, A. Ve Chadwick, R. *Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar*. (ev: Nuray Türkoğlu).

Yayına hangi sırada girecekleri, nasıl bir sırada sunulacakları kararlaştırılır. Sunucunun haberi nasıl aktaracağı belirlenir.

Anlaşılacağı üzere, olayın belli aşamalar sonucunda takip edilerek haber haline getirilmesinin yanında nasıl bir sunum biçiminde izleyenin karşısına çıkartılacağı da son derece önemlidir. Yer alan farklı biçimlerin uygulanışını, haberin hazırlanıp aktarılmasında sesin ve görüntünün kullanılarak farklı biçimlerde yer alarak sunulmasını John Corner şu şekilde ayırlamaktadır:¹⁵

I. Stüdyoda yer alan biçimler:

- a. Sunucunun kameraya konuşması (haber masasının arkasından ve arkasında yer alabilecek görüntüyle),
- b. Durağan resimler, film ve grafikler üzerinde sunucunun üst sesi kullanılarak,
- c. Haber masasında sunucu, misafiriyle konuşurken veya uydu, link ile başka bir yerdeki kişiyle konuşurken,
- d. Sunucunun sesi veya orijinal sesiyle arşiv filmini verirken;

II. Yerinden sunuş biçiminde:

- a. Ayakta dururken (farklı çerçeveleme, kompozisyon ve çekim çeşitleriyle) muhabirin kameraya konuşması,
- b. Muhabirin konuşması ve doğal ses beraber -aksiyon sahnesinde devam ederken (muhabir su baskınında kurtarma botunda, yardım konvoyunda, ayaklanmada sıkışmış, v.b.),
- c. Muhabirin üst sesi görüntülenmiş sahnelerde muhabir gösterilmeden,
- d. Görüntülenmiş sahnede doğal ses, konuşma yok,

İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998, s.32.

¹⁵ Corner, John. *Television Form and Public Address*. London: Edward Arnold, 1995, ss.55-56.

- e. Durağan görüntü üzerinde muhabirin üst sesi (telefon sunumu, muhabirin resmi çerçevenin köşesine yerleştirilmiş şekilde, v.b.),
- f. Muhabirin röportajı her iki konuşmacı da çekimdeyken,
- g. Muhabirin röportajı sadece röportaj yapılan çekimdeyken ve muhabirin soruları kurguda çıkartılmış şekilde.

Yukarıda yer alan biçimler televizyon haberlerinin oluşturulmasında kullanılan temel aktarım, sunum biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların ötesinde belirtilen yapıların birleştirilmesinden meydana gelen biçimler de vardır. Ayrıca, bu maddelerin birçoğu alt yapılanmalara da açıktır ve kurgu (çeşitli görsel ve dramatik etkileri ortaya çıkartıp vurgulamak amacıyla) ile meydana getirilirler. Her bir biçim izleyiciye farklı bir konu ile ilgili 'bilme yolunu' haber sunuşu ile sağlar. Bunun esasları da çeşitli biçimlerde yer alan anlatımlara, görselleştirmelere ve konuşmalara bağlıdır.

Yer alan açıklamalara bağlı olarak, olayın televizyon haberine dönüşümü sürecinde üç temel adımın rol oynadığını söylemek doğru olacaktır. Birincisi, olayın kendisine olabildiğince haberde yer vermek ve işlemeye çalışmaktır. Olayın haberde yer almasını sağlayan da ağırlıklı teknik araçlara dayanmaktadır. Olaya ilişkin görünüm, giysiler, makyaj, çevre, davranış, konuşma, tavır, vurgulama, ses ve bezeri olayı, olaya ilişkin bilgiyi aktarmaya yardımcı olmaktadır. İkincisi, olayın aktarılması ile yeniden oluşturma ve sunumun gerçekleşmesidir. Bir önceki adımdan da devralınan olay ve olaya ilişkin aktarımlar bu aşamada kamera, aydınlatma, kurgu, müzik, ses ve benzeri ile tekrar ortaya konulmaktadır. Sunuma ilişkin kodlar oluşturulur ve olayda yer alan anlatımları, çatışmaları, karakterleri, olayın kendisini, diyalogları, ortamı ve benzeri şeyleri izlenir şekle sokar. Üçüncü adımda ise, şekil verilmiş olayın bilinçli veya bilinçsiz olara ideolojik bir biçime uydurulması yer alır. İdeolojik kodlama ile haberin sosyal kabul görürlüğü, uygunluğu ve benzeri yönünde düzenlemeler yapılır.

Televizyon haberinin ortaya çıkışında yer alan süreçlere dikkat edildiğinde hangi araçlar, kodlamalar veya işlemler girerse girsin tekniğin ve ideolojinin belirleyici rol

oynadığı açıkça görülmektedir. Olayın televizyon haberine dönüşme sürecinde tekniğin ve ideolojinin rolü ve etkileri şu şekilde tartışılmaktadır:

3.3.1. Teknolojik Boyut

Ülke kalkınması, sanayi, kent yaşamı, çağdaşlaşma, sinema veya televizyon gibi birçok alanda ve konuda, yani kamusal hayatın kendini yeniden ürettiği her alanda teknoloji vardır. Bu bir yerde, hayatın değişmez gerçeği olan değişim ve gelişimin bir sonucudur. Bir başka ifadeyle, kültür ve ideoloji, teknolojinin üretimine neden olur; bu teknoloji de, kültür ve ideolojinin devamlı değişim ve gelişimine aracılık eder. Günlük yaşam içersindeki ilişkilerde; sokakların içindeki evlerin yollarla, elektrik hatlarıyla birbirine bağlanması; çok şeritli şehirlerarası yolların gelişmesi ve artması; uçakların, trenlerin mesafeleri çok kısa süreli yolculuklara çevirmesi; yer üstü ve yer altında bulunan elektrik, su, kanalizasyon ve gaz donanımlarının olması; eski manyetolu telefonlardan günümüzde internette gezinebilen cep telefonlarına kadar sayısız alanda aslında bahsi geçen, bilimin ürünü olan teknolojidir. Zamanın, boyutların, uzayın, algıların yeni tarifleriyle yer almasına sebep olan da bilim ve bilimin uygulanmasını sağlayan teknolojidir. Bu anlamda, yeni tariflerin belirleyicisi olarak sanki tarihi yazan ve devam ettiren faktörler arasında teknoloji önemli yer almaktadır.

Günlük hayatın içinde yer edinen teknoloji adeta bir gereklilik halini almıştır. Teknolojinin olmadığı bir alan düşünülemez olmuştur. Aynı zamanda, teknolojinin hem bir gereklilik olması, hem de kendini sürekli yenilemesi insanlara gün geçtikçe artan şekilde yenilikleri ortaya koyar olmuştur. Bu anlamda, bilimdeki teorik çalışmaların teknoloji ile uygulamaya geçirilmesi yeniliklere aracılık etmektedir. Kullanılan teknik ve aracı olan teknoloji her geçen gün yeni olanı eski kılar hale gelmektedir. Yunanca 'techne' kökünden kaynaklanan teknoloji o ilk anlamındaki 'üretim ve düzenleme aracı' olmaktan çıkmış, daha da öteye giderek yeni biçimlere sokup, şekillendirdiği insan faaliyetlerinin kendisi olmaya başlamıştır.¹⁶ Yer alan ve gün geçtikçe güçlenen teknoloji

---

¹⁶ Aronowitz, Stanley. *Technology and the Future of Work*. (Derleyen: G.Bender & T. Druckrey). Culture on the Brink: Ideologies of Technology. Seattle, WA.: Dia Center for the Arts, 1995, s.15.

ile insanların sahibi olduğu emek ve iş de onlardan uzaklaşmış; emek ve iş teknolojinin çerçevelediği bir alan olmuştur. Günümüzde özellikle sanayileşmiş toplumlarda teknoloji varolmanın ve düşüncenin biçimini belirleyen bir etken, başlı başına bir kültür olmaya başlamıştır. Teknolojinin kendisi güce dayalı bir tanıma bağlı olmuştur. ‘Teknolojin varsa varsın’ insanın kendi varlığını tanımlama biçimlerinden olmuştur. Hatta, Walter Benjamin¹⁷’ci bir yaklaşımla tekniğin ve teknolojinin olanaklarıyla herşeyin ortaya çıkartılabildiği bir çağ tanımlamasına gidilmiştir. Teknoloji başlı başına bir erk olarak görülmektedir. Teknolojiden uzak olmak ve teknolojiye karşı olmak sanki bir güçsüzlük, eksiklik, teknolojinin artık hayatın her boyutunda yer aldığı insan ilişkilerine yabancılaşmışlık olarak görülmektedir. Teknolojinin kendisi insan hayatının kendisine eş değer hale gelmiştir. Hayatın devamı bir anlamda teknolojilerin gelişmişliğine bağlanmaktadır. Bir organın yerine başka yapay bir parçanın konulması, dünyayı ve kendimizi nasıl kavradığımızın çeşitli araçlar ve yöntemlerle biçimlendirilmesi ve belki de sınırları gün geçtikçe zorlanan üzerinde yaşadığımız dünyanın kendisi artık teknolojinin bir ürünü olarak görülmektedir.

Teknolojinin insanın hayatındaki önemi üzerine yer alan düşünceler kendisini teknolojinin hayatın içinde yer alışı sonu gelmeyen ilerleyişiyle ‘ne boyutlarda etkileyeceği’ düşüncesine bırakmıştır. Teknolojinin yer alışı, farklı alanlardaki farklı biçimlerle yer alarak uygulanışı ve teknoloji üzerine üretilen düşünceler ve politikalar ağırlık kazanmaya başlamıştır. Yüzyıllara ismini veren ve özellikle yirminci yüzyılı ‘bilgi çağı’ yapan teknoloji yaşam alanlarını, insan ilişkilerini, iletişimi ve insanoğlunun ilerleyişini sonu görülemez ve tahmin edilemez bir boyuta taşımıştır. Jules Verne’nin kendi ait olduğu dönemde gülünen ve fantastik gelen hikayeleri artık Bill Gates’in üzerinden para kazandığı teknolojilere, tasarımlara, ürünlere dönüşmüştür. Gün geçtikçe artan teknolojinin de günlük yaşamın içine adeta yaşamın kendisiymiş gibi girmesi de Michael Sorkin¹⁸’in New York üzerinde havalanan uçaktaki çocuğun annesine, “Anne bak! New York bilgisayar kartlarına benziyor” demesindeki aktarmasının artık hayatın kendisinin teknolojiyle beraber anılır ve beraber algılanır olduğunu hatırlatmaktadır. Bu

¹⁷ Benjamin, Walter. *Pasajlar*. (Çeviren: Ahmet Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993.

¹⁸ Sorkin, Michael. *Variations on a Theme Park: The New City and the End of Public Space*. New York: Hill and Wang, 1992.

durum bir kere daha Walter Benjamin'in teknoloji ile hayatın yeniden biçimlenmesi görüşünü doğrulamaktadır. Sanayileşme sonucu ortaya çıkan büyük sanayi şehirleri, göçlerin meydana gelmesi, iletişimin yeni boyutlar alması ve iletişim araçlarının çeşitlenerek gelişmesi, teknolojilere bağlı olarak değişen dil, ifade biçimleri ve yeni bir çok şeyin ortaya çıkışı temelinde ağırlıkla teknolojiyi barındırır olmuştur. Teknoloji ortaya çıkartılan bir ürün olmanın yanında yeni biçimler, ürünler, tasarımlar, algılar, yaşam biçimleri üreten ve yaygınlaştıran bir gelişmiş ürün halini almıştır.

Teknoloji, araçları üreten makine, emek, bilgi ve ilişki düzenidir. Teknolojinin belirtilen biçimlendirici özelliğinin ötesinde toplumsal yapı tarafından da kendisi biçimlenir. Teknolojik ürün, yani araç da bir amaç gerçekleştirme nesnesidir. Ancak, teknolojinin sınırları ifade edilemeyen ölçülerde hayatın içinde yer alışı, toplumsal düzenin adeta bir belirleyicisi konumuna gelmesi teknolojinin kendisine ve onun sonucu olan araçlara; kitle iletişim araçları veya benzeri gibi teknoloji ürünlerine de bakışı ve değerlendirişi beraberinde getirmiştir. Teknolojinin, özellikle kitle iletişim araçlarının gün geçtikçe yaygınlaşması ve insanlar için adeta bir totem haline dönüşmesi eleştirilir bir nokta olmuştur. Araçların, iletişime yönelik amacı yerine getirmedeki nesne rolleri aşılmış, farklı tanımlarla da değerlendirilir olmuşlardır. Teknoloji ve kitle iletişim araçları, gelişmelerin, çağdaşlaşmanın, özgürlüğün, demokrasinin ve daha birçok farklı kavramın yaratıcı unsurlarından görülmüş ve teknoloji sanki başlı başına bir ideoloji gibi algılanır olmuştur.¹⁹ Teknolojiyle, özellikle kitle iletişim araçları ile insanın birlikteliğinde gelinen bu nokta açısından sorgulanmayı gerektirir hal almıştır.

Teknolojiyi ve özelde kitle iletişim araçlarını değerlendirmede temelde iki yaklaşım görülmektedir. Marshall McLuhan'ci denebilecek 'kabullenici', olumlu bulan yaklaşım ile Walter Benjamin, Theodor Adorno, Max Horkheimer'in önderliğindeki 'kabullenmeyen', olumsuz yaklaşımdır. Marshall McLuhan, iletişim teknolojisini son derece önemli gördüğünü belirterek, onu tarihin en önemli parçalarından biri olarak görür. Tarihin merkezine yerleştirir. McLuhan'a göre uygarlık tarihini yaratan teknolojilerin de oluşturucusu saydığı iletişim teknolojisidir. İletişim araçları sadece

araçlar değil, aynı zamanda insanın uzantılarıdır. Araçları bireyin kendisinin parçası gibi gören yaklaşımı doğrultusunda aracın mesajın kendisi olduğu yargısında da bulunur. Bir örnekle açıklamak gerekirse, suyu içmek için gerekli olan kol yeterli değildir; aynı zamanda bir bardağı tutarak kolunun bir parçası gibi kullanması ve bu isteğine, amacına yönelik işlerliğini sağlatması gerekmektedir. Aracın kendisi, yani bardak suyu taşıma (içeriğinden) özelliğinden öteye geçmiş, vücudun bir parçası olmuştur. Aracın (bardağın) vücutla bütünleşmesi içilecek sudan daha önemli bir hal almıştır. Aracın kendisi mesaj halini, içerik halini almıştır. Aslında bu noktada bardağın içinde ne olduğu da çok önem taşımamaktadır. Bir dahaki sefere su yerine başka bir şey de olabilir ama araca yine gerek duyulacaktır. McLuhan'a göre, bir toplumun siyasal, ekonomik ve kültürel bakımdan ilerlemişliği yer alan araçların insanların hayatlarına girmişliğine, insanlar üzerindeki etkisine bağlıdır. Araç, güçlü bir belirleyici ve itici bir güç olarak yer alır.²⁰

Marshall McLuhan, iletişim araçlarının en önemli etkisinin bireyler üzerinde olduğunu ve özellikle de duyular üzerindeki etkilerini vurgular. Araçların gelişimi yeniye eski kılar ve en son yere geçen araç da daha güçlü bir etkiye sahiptir. Yeni araç eski aracın sanki kullanım süresini tamamlamıştır. McLuhan, duyuların da benzer düşünceyle eski araçlardan daha yeniye doğru ayrı etkileri altında ele alınabileceğini söyler. Araçları, yazılı basından, telgrafa ve televizyona kadar geçilen evrede 'sıcak ve soğuk' ayrımını ile değerlendirir. Yazılı basını sıcak bulurken, televizyonu soğuk araç olarak görür. Soğuk araçların sıcak araçlara göre bilgi bakımından verdikleri azdır; bu yüzden de, iletinin aktarılmasında takip edenin aktif katılımı gerekmektedir. McLuhan'a göre, soğuk araç (televizyon) sayesinde katılıma zorlanan bireyler düşünüldüğünde onların aktif oldukları gerçeği de ortaya çıkmaktadır. Toplumun aktif, katılımcı, canlı üyeleri bu şekilde sağlanmış olur. Bu durumu sağlayan da, 'mekanik çağın' aracı olan yazıya üstün gelen 'elektronik çağın' aracı televizyondur. Televizyon

¹⁹ Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz. *İletişim ve Toplum*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990, s.55.

²⁰ McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: Signet Books, 1964.

sayesinde de katılıma hazır bireylerin oluşturduğu toplumsallaşmadan, 'küresel köy' düşüncesine varılmaktadır.²¹

Teknolojiye, onun ürünü olan araçlara ve özellikle kitle iletişim araçlarına ılımlı bakmayan, teknolojiyi adeta birey ve toplum adına olumsuz sonuçlarıyla değerlendirenlerin başında Adorno, Horkheimer, Habermas ve Benjamin gelmektedir. Jorgen Habermas'a göre, özellikle günümüzde egemen güçlerin iktidarda kalmalarının en büyük aracı teknoloji; hatta, daha da açılımıyla iletişim ortamının gerçekleştirdiği teknoloji dünyasıdır. İletişimin ortamının gerçekleştirdiği teknoloji dünyası da siyasal ve maddi güçlerin hegemonyası altındadır.²² Charles Wright Mills'in da belirttiği şekliyle, siyasal ve maddi güçlerin, yani 'sorumsuz sorumluların' oluşturduğu toplumsal egemenliğin amaçları doğrultusunda kullanılır.²³ Kitle iletişim araçları da bu amaca uygun olarak, geniş kitlelerin ikna edilmesinde, toplum ve insan üzerindeki istenilen etkilerin yerleştirilmesinde egemenlere hizmet eden araçlar olarak yer alırlar.

Herbert Marcuse ise teknolojinin ve özellikle kitle iletişim araçlarının egemenlerin iktidar çıkarlarına hizmet yönünde kullanılması ve bu yönde etkilerinin olması sonucunun 'teknolojinin bizzat ideoloji olduğu' gerçeğini doğrulduğunu belirtmektedir. Teknolojinin sadece kullanılması değil, kendisinin de iktidar sağlayabileceğini vurgular. Teknolojinin kullanımıyla elde edilen iktidarın zaten önceden belirlenmiş hedefleri vardır ve toplum üzerinde de belirlenmiş hedeflere uygun yönde bir etki ile yer alırlar. Marcuse'a göre, kitle iletişim araçları ile insanlar tamamen yönlendirilmektedir. İnsanlar bu yönlendirme altında egemenlerin istediğini koşulsuzca yapan yığınlara dönüştürülmektedir. Teknolojinin yaygınlaştığı ve egemen olduğu toplumun da daha da yönlendirildiğini ve güdümlü olduğunu; toplumun da istenilen yönde hareket etmesiyle 'tek boyutlu' kalacağını işaret eder.²⁴

²¹ Oskay, Ünsal. *Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri*. İstanbul: Der Yayınları, 1993, ss.207-211.

²² Habermas, Jorgen. *İdeoloji Olarak Teknik ve Bilim*. İkinci basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993, s.36.

²³ Mills, Charles Wright. *Toplumbilimsel Düşün*. (Çeviren: Ünsal Oskay). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

²⁴ Marcuse, Herbert. *One Dimensional Man*. London : Sphere Books, 1968.

Hans Magnus Enzensberger ise Marcuse'un işaret ettiği toplumun 'tek boyutlu' kalma durumunu benzer bir açılıma sokarak toplumun bilincinin biçimlendirilmesinde teknolojinin ve özellikle elektronik iletişim araçlarının etken olduğunu belirtmektedir. İletişim araçları hem bilinç biçimlendirici olmuş; hem de, bu biçimlenmiş bilinç yeni teknolojiler üretmeye başlamıştır. Egemen olanların hedefi doğrultusunda bilinç biçimlendirici sanayi ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Bunun da en önemli parçası elektronik iletişim araçlarıdır. Oynadıkları rol göz önüne alındığında, McLuhan'ın katılımcılığa sebep olduğunu düşündüğü iletişim araçları aslında Enzensberger'e göre tam tersine iletişimi önlemektedirler. Özellikle de, iletişimde yer alan geri bildirim en düşük düzeye indirmektedirler. Bu açıdan bakıldığında da, elektronik iletişim araçları 'temiz araçlar değildir'. Teknolojinin ve araçların ait oldukları egemenlerin amaçlarına hizmet etmektedirler. Magnus Enzensberger, araçların belirli amaçlarla kullanılmasının da her seferinde belirli yönlendirmeleri doğurduğunu ve sonuçta her iletişim aracının kullanımının da bir yönlendirmeyi varsaydığını belirtir. Örneğin, aracın kendisinin seçilmesinin yanında, yer alan çekimler, kesmeler, seslendirmeler ve benzeri işlemlerin tümü yönlendirilmedir. Yönlendirilmemiş yayın yoktur.²⁵

Teknoloji ve kitle iletişim araçlarına ilişkin olumsuz görüşlerin bir araya geldiği noktada Adorno ve Horkheimer, çağdaş toplumlardaki birçok olumsuz yanların teknolojiden kaynaklandığını ama daha da önemlisi, teknolojinin bu derecede toplumlar üzerinde etki sahip olmasının arkasında ekonomik üstünlükleri en büyük olanların rolü olduğunu belirtmektedirler. Teknolojinin hayatın parçası olmaktan çok kendisi olmasına dönüşmesinin de beraberinde 'şeyleşmeleri' getirdiğini düşünürler. Toplum üzerindeki hegemonya da 'şeylerin' günlük hayatın ayrılmaz, olağan parçalarıymış gibi yer almasıyla meydana gelmektedir. Gittikçe yaygınlaşan teknoloji ve beraberinde gelen 'şeyleşme'; insanın teknoloji ve araçlarına karşı kendisini yabancılaşmış bulması da bir başka noktayı, kültürel hegemonyayı işaret etmektedir. Toplumda egemen olmaya başlayan toplumun kendisine yabancılaşmasıdır ve bunun en önemli sebeplerinden biri de teknolojinin baskıcı ve zorba niteliğidir. Teknoloji ve araçları yardımı ile toplum üzerinde sağlanan hegemonya, herşeyin birbiriyle eşitlenebilir kılınmasına ve yine

²⁵ Hans Magnus Enzensberger. Bir 'Kitle İletişim Araçları Teorisi'nin Oluşturucu Öğeleri.

herşeyin bir araya getirilmesine aracılık eder. Bu bir anlamda standartlaştırma, tek tipleştirme ve en önemlisi yaygın üretimden (mass production) ibaret bir işleyiş biçimini işaret eder. İşleyişin bu şekilde oluşu yine Adorno ve Horkheimer'a göre, teknolojinin kendi devingen yasasının bir sonucu değil, teknolojinin bugünkü ekonominin içindeki işlevinin sonucudur. Sonuçta, ekonomide egemen olan güçlerin amacıdır. Ekonominin, pazar ekonomisinin güçleri teknolojiyi hem güçlerini arttırmak, hem de yeni güçler kazanmak için kullanırlar. Bu açıdan bakıldığında da teknolojiyi özellikle çelik, petrol, elektrik, enerji ve kimya alanlarında görmek şaşırtmamalıdır. Bu alanlarda teknolojinin kullanımı egemeni daha da egemen kılacak bir Pazar yaratıcı olacaktır.²⁶ O halde, teknoloji ve ekonominin karşılıklı birbirini destekler yapısı egemen olan güçler adına baskıyı, hegemonyayı arttırmakta ve güçlendirmektedir.

Walter Benjamin de teknoloji ve ekonominin birlikteliğinde ortaya çıkan yaygın üretimin bir tehlike olduğunu ve özellikle teknolojinin sanat gibi çeşitli alanlarda kullanılmasıyla yer alan tek tipleştirmenin biricikliği yok edeceğini belirtmektedir. Hem yaygın üretim, hem de yeniden üretim araçları ve teknikleri çok sayıda ve çok yerde dolaşımda olan tek tip, benzeştirilmiş ürünleri doğurmaktadır. Levend Kılıç'ın Benjamin'in görüşleri sonucunda belirttiği gibi 'teknoloji bir felakettir, ya da, bir başka iyimser görüşe göre, hiç durmadan gelişen soyut yığın ve toplumu harikulade olaylara doğru götüren bir tür ütopyadır.'²⁷

Teknoloji, onun ürünü olan araçlar ve özellikle kitle iletişim araçları üzerine görüşlerin olumlu veya olumsuz olmasının ötesinde yer alan sonuç teknolojinin tek başına bağımsız bir değişken olamayacağıdır. Teknolojinin toplumsal yapı ile karşılıklı bir ilişki içinde olması sonucunda son aşamada ürünleri ortaya koymaktadır. Sonuçta, yer alan ürünlerin çeşitlenen ve gelişen niteliği ve toplumda artan yer alış biçimlerinin sermayeyi elinde bulunduran güçlerin amacı doğrultusunda olması ve bu güçlerin istediği yönde hegemonya kurmayı amaçlayacağı görülmektedir.

(Çeviren: Ünsal Oskay). İstanbul: Birikim Dergisi 58/59, ss.17-31.

²⁶ Oskay, Ünsal. *Popüler Kültür Açısından Çağdaş Fantazy Bilim-Kurgu ve Korku Sineması*. İstanbul: Der Yayınları, Yılı yok, ss.185-202.

²⁷ Kılıç, Levend. *Televizyon Ya Da 'Görüntü Çöplüğü'*. İstanbul: Cogito: Kirlenen Çağ, 1994, s.52.

Teknolojinin özellikle kitle iletişimi alanında doğurduğu sonuçlar geniş bir tarihsel sürece yayılmaktadır. İletişim teknolojisi olarak adlandırılan bir gelişme süreci ortaya çıkmaktadır. Doğal malzemeleri kullanarak duvarlara resim yapan ilk çağların insanı günümüzde teknoloji harikası olarak nitelenen televizyonları izlemekte, internette sayısız işlem yapabilmekte, bilgisayarlarını dünyadaki benzeri bir gerçekliği kurabilmek için kullanabilmekte, hologramlarla yanılsamalar yaratabilmekte ve belki de en önemlisi, tüm bu araçları birbirleriyle ilişkilendirerek yeni deneyimler kazanmaktadır. Duvar resimlerinden, iki boyutlu resim yüzeylerini kullanan; sonrasında fotoğraf ile boyut, görme ve birçok farklı deneyim kazanan ve geliştiren insan radyo ile duymaya, ses dalgalarını kullanmaya başlamıştır. Fotoğrafta yer alan tek kareyi hareketli karelere dönüştüren ve sesi de beraberinde kullanan insan elde ettiği bu yeni araç, yani sinema ile belki ilk başta 'Trenin Gara Girişi' filminde izleyenleri korkutmuşsa da ayrı bir çağa ve deneyime önderlik etmiştir. Teknolojinin gelişimi beraberinde radyo ve televizyonun önderliğini yaptığı günümüz iletişim teknolojisini geliştirmiştir. Özellikle televizyon, başlı başına üzerinde çok konuşulur, tartışılır ve araştırılır bir araç olmuştur.

Televizyonun sahip olduğu teknoloji onun hem görsel, hem de işitsel bir güce sahip olmasını sağlamıştır. Televizyon, sahip olduğu teknoloji göz önüne alındığında iki temel yöneltici ve alıştırıcı yapıya sahiptir. Bunlar, görsel ve işitsel yapılarıdır. Televizyon görsel ve işitsel yapısal özelliğe sahip olması temelde izleyici olan insanın görme ve işitme duyularına yönelmekten kaynaklanmaktadır. O halde, televizyonu sadece görsel ve işitsel yapıya sahip teknoloji görmenin ötesinde, görme ve işitmeye yönelik yönlendirmeler, alıştırmalar sağlayan bir araç olarak da görmek gerekmektedir. Levend Kılıç'a göre, televizyon, görüntü boyutunu kullanarak izleyiciye ulaşırken bir görselleştirme sürecinden geçmektedir. Bu görselleştirme sürecinde televizyon senaryosu yani gönderilecek olan ileti, yönetmenin bakış açısı ve kişisel üslubu ile izleyenlere ulaşır.

Görselleştirme, yapımı bütün olarak değil, küçük parçalar halinde, çekimler olarak zihinde görebilme yeteneğidir. Bu süreçte yönetmen anlatmak ve iletme

istediğini, aydınlatma, renk kullanımı, çerçeveleme, çekim ölçekleri, kamera konumları, kamera açıları ve kurgu ile izleyiciye ulaştırır.²⁸ Televizyonda yer alan görüntülerin oluşturulmasında kamera olaylara bakan, olayların adeta bir parçası olan ve Kılıç'ın belirttiği gibi olayları adeta "yeniden yaratan" bir araç olarak yer alır. Kameranın olayı tespit etmesi ve belki de yeni bir biçim içine sokmasında yer verdiği bakış açısı, olayı belli ölçeklere bağlı çerçevelerin içine yerleştirmesi, netlik ve daha birçok belirleyici vardır. Olayın başlı başına sanki yeniden görselleştirilmesi söz konusudur. Kameranın nereden ve nasıl göreceği temel belirleyicilerdir. Kameranın her tespit ettiği olay, yer verdiği en küçük birim olan çekim bir görüntü boyutunda yer alır ve insanın sahip olduğu görüş açısı kamera aracılığı ile ekrana bakış açısı ile yansır. İnsanın sahip olduğu görüş açısı kamerada optiğin devreye girmesiyle sınırlı bir bakış açısına sokulur. Bakış açısı, bakan kişi tarafından belirlenir ve bakan kişinin bireysel tercihleriyle ilgilidir. Görüş açısı ise, kameranın görüş açısının kapsadığı alandır. Görüş alanına bağlı olarak konu ekranda farklı çekim ölçeklerinde, büyüklüklerde görülür. İnsanın bakış alanı kameranın görüş alanına yerleştirilmiş olur. Örneğin, insan etrafına yatay düzlemde yaklaşık 180 derecelik bir açıda bakabiliyorken, 50 mm.lik bir mercek kullanan aracın bakış açısı insanın görüş açısını çok daha sınırlandırılmış bir yapıya sokmaktadır.²⁹

Görüş alanı, kameranın görüş açısının kapsadığı alandır ve çekim ölçeklerinde görülür. Kamera açısı da çekimin nesnesine kameranın belli bir açıyla bakmasıdır. Göz hizasında, üstünde veya altında olan kamera açısı verilmek istenen etkiye göre de değişecektir. Göz seviyesinde olan kamera olayı insan gözü hizasından vermektedir. Kameranın alt açıda olması karşısındaki nesneye veya kişiye karşı izleyen bakımından sanki güç, egemen olma hissi katarken; kameranın üst açıda olması karşısındaki nesneye karşı zayıflık, eziklik ve benzeri hisler duymamıza sebep olacaktır. Açının her değişimi, yeni ölçeğin katılması da görüntü boyutunda yeni perspektifler sağlanmaktadır. Kelimelerin karşılığı olan çekimler fiziksel olarak görüntünün oluşmasını sağlamaktadır. Çekimler hareketin oluşmasındaki temel araçlardır. Söz konusu hareket, kamera önündeki nesnelerin hareketi, kameranın hareketi ve çekimlerin birbiri ardına eklenmesiyle oluşan harekettir. Görüntü boyutunun oluşturulmasında kameranın

²⁸ Kılıç, Levend. *Görüntü Estetiği*. İstanbul: İnkilap Yayınları, 2000, s.51.

hareket; çevrinme, kaydırma, yükselme-alçalma ve optik kayma yapabiliyor olması ikinci bir hareketi ortaya koymaktadır. Üçüncü hareket ise, yapımın en küçük parçası olan farklı çekim ölçeğine ve uzunluğa sahip çekimlerin arka arkaya getirilmesi ile oluşmaktadır. Özellikle kesmeler, hareketin sürekliliğinin bozmadan farklı bir bakış açısı verir. Hareketi farklı çekim ölçekleriyle vererek görüntü boyutundaki uzayın değişmesini sağlar. Aynı zamanda, kararlar, açılmalar; zincirleme de harekete ritim, parçasal bölünme algıları sağlamaktadır. Sonuçta, kurgu görüntü boyutunun ortaya çıkmasındaki görüntüye ve içeriğine bağlı neden-sonuç ilişkilerini görsel ilişkiler yumağına, uzamına çevirmektedir. Kurgunun ritmi, temposu, çekimlere verdiği kısa-uzun süreleri ile zaman boyutu da ortaya çıkartılmış olur.³⁰

Televizyon yapımlarında görüntünün, görüntü boyutunun televizyonun dilini oluşturan en temel öge olduğundan söz edildi. Ancak, televizyon yapımları sadece görsel öğelere dayanan bir anlatı yapısı sunmamakta, görsel öğelerle birlikte işitsel öğeler de, televizyon yapımlarında estetik boyutu oluşturan bir unsur olarak kabul edilmektedir. Ses boyutunun görüntü boyutu ile oluşturduğu birliktelik, yapımın bütününde ortaya çıkacak estetik yapı için gereklidir. Görüntü ve ses iki farklı estetik alan olmakla beraber, bu iki alan televizyon yapımında farklı olarak düşünülmektedir.³¹ Kameranın aynı zamanda ses kaydediyor olması ayrı bir algılama boyutunu da görüntü boyutu gibi ortaya çıkartmaktadır. Ses hem kendi başına algısal bir gücü temsil eder, hem de görüntüyle karşılıklı birbirlerinin etkilerini güçlendiren bir yapı içinde yer alırlar. Olaya ait görüntünün bilgi taşıyıcılığı sesle de sağlanmaktadır. Görüntüde yaratılan olaya ait derinlik ses de yer almaktadır. Mesafe bilgisi, olayda yer alan insan veya nesnelere karşı bilgiler görüntü gibi sesle de sağlanmaktadır. Herbert Zettl'a göre, gerekli ya da ilave bilgi sağlamada; ruh durumunu ve estetik yapıyı kurmada; görüntüdeki olayların ritmik yapısına katkıda bulunmada ses etkili bir araçtır.³² Görüntü boyutunun oluşturulması, televizyon ekranında 'beam' olarak adlandırılan elektronik noktacıkların istenildiği gibi hareket ettirilebilirliği ve ses boyutunun yer alışı

²⁹ Kılıç, Levend. *Ön. ver.*, 2000, ss.40, 53.

³⁰ Kılıç, Levend. *Ön. ver.*, 2000, ss.49-62.

³¹ Zettl, Herbet. *Sight, Sound, Motion: Applied Media Aesthetics*. California: Wadsworth Publishing Company Inc., 1973, s.328.

³² Zettl, Herbet. *Ön. ver.*, 1973, s.228.

televizyonda yer alan görüntü ve ses boyutu birlikteliğine bağlı yeni bir mekan, hareket ve zaman deneyimini ortaya çıkartmaktadır. Görüntü gibi ses de boyut yaratan özelliği ile yer alır. Sonuçta, kameranın görüntü ve sesi kaydedebilirliği, aktarılabilirliği evlerde izlenen televizyon bakımından iki sonuca neden olmuştur. Birincisi, görüntü açısından ekranın kullanımınıdır. İkincisi ise, ekranla beraber yer alan ses sistemlerinin bulunuşudur. İzleyen ve dinleyen kitleler göz önüne alındığında da, televizyonun sahip olduğu teknoloji ile aktardığı yeni biçim içindeki olaylar ve sesler Erol Mutlu³³'nun belirttiği gibi toplumsal, kültürel ve endüstriyel biçimleri ifade etmektedir.

Televizyonda yer alan programların çeşitliliğinde ve farklı değişimlere uğramalarındaki hızlı değişimin ötesinde dikkati çeken televizyon teknolojisindeki değişimin kendisidir. Bir ölçüde, programlarda yer alan değişimin de sebebi yeni ortaya çıkan teknolojilerin olduğu söylenebilir. Televizyon, sinemanın devamıdır. Bununla beraber, sinemadan da bir o kadar bağımsız olarak, filmle ilgisi olmayan bir anlatım ve aktarım biçimidir. Televizyonda sürekli hareket halinde olan ışıklı noktacıların oluşturduğu elektronik görüntü yer almaktadır. Televizyonun sahip olduğu elektronik görüntü teknolojisini çoğaltım teknolojisinin parçası olarak gören Levend Kılıç³⁴, yer alan teknolojiye video bantların ve kamera tüplerinin, ekran ışığının oluşturduğu yüzeyin, görüntü ile sesin aynı anda kaydedilip çoğaltılabilirliğinin belirleyici etkenler olduğunu işaret etmektedir. Özellikle, televizyon programlarının kaynağını oluşturan temel görüntü aracı olan video kayıt araçları ve filmler gelişen teknoloji ve beraberinde yer alan kullanım kolaylığı nedeniyle değişime uğramıştır. Film teknolojisi yerini video teknolojisine bırakmıştır. Görüntü kayıt aracının 1956 yılında kullanımı ile elektronik görüntüler saklanabilmiş, istenildiği zaman, belirlenen sıra ve biçimde yayınlanabilmişlerdir. Görüntü kayıt aracının kullanılmasının hemen ardından 1957 yılında renkli kayıt aracının üretilmesi beraberinde manyetik görüntü araçlarının kullanılmasını getirmiştir.³⁵ Görüntü kayıt araçlarında yer alan değişiklikleri kullanılan bant teknolojisi de izlemiştir. Günümüzde kullanılan dijital bantlara kadar '2 inch Quard-yayın kalitesinde', '1 inch-yayın kalitesinde', '3/4 inch Band U-Matic-yarı

³³ Mutlu, Erol. *Televizyonu Anlamak*. Ankara: Gündoğan Yayınları, 1991, s.10.

³⁴ Kılıç, Levend. *Elektronik Görüntü ve Video Sanatı*. Ankara: Medya ve Kültür. I.Ulusal İletişim Sempozyumu Bildirileri, 3-5 Mayıs 2000, ss.339-340.

profesyonel', '3/4 inch Low Band U-Matic-yarı profesyonel', '1/2 inch Betacam-yarı profesyonel', '1/2 inch VHS ve Beta-ev tipi', '8mm-amatör' ve benzeri formatlar izlemiştir. Teknolojideki gelişmeler öylesine hızlı ve boyutlu olmuştur ki, dijital bantların son teknoloji olduğu söylendiği anda yeni bir ürünün çıkmayacağını kimse garanti edememektedir. Kaydedilebilir Laser Disc'ler ve Compact Disc'ler ve birçok yeni ürün piyasaya çıkmaktadır.

Televizyon alanında belirtilen gelişmeler aslında bir tür 'iceberg' görüntüsü vermektedir. Görünen ve yer alan değişimlerin sebebi ve sonucu olan esas en önemli ve belirleyici değişim 'dijital' denilen 'sayısal teknolojiye' geçilmesidir. Bir başka anlamıyla, bilgisayar teknolojisi diline geçmiştir. *Webster's New Collegiate Dictionary*'ye göre dijital, yani sayısal; "parmakla yapılan; bölünebilir parçalar veya sayısal yöntemlerle hesaplama, ilişkilendirme; veriyi sayısal parçacık şekillerinde ilişkilendirme anlamına gelmektedir."³⁶ *Siberuzay Sözlüğü*'ne göre ise, "verilerin ayrı ayrı sinyallerle gösterilmesini belirtir. Sayısal telekomünikasyon ve bilgisayar sistemlerinde ikili (0 ya da 1) sayılar kullanılır; bunlar, gruplar oluşturarak sayıları ya da alfabetik karakterleri gösterir."³⁷ Kökenlerini de, 'Mors Alfabeti'ndeki noktasal kodlama' yaklaşımından almaktadır.³⁸ Sayısal teknoloji sadece televizyonun teknolojisi üzerinde değil, sahip olduğu programların biçimleri üzerinde de etkili olmuştur. Geçmişte birçok televizyon programında yapılmak istenip imkansız görünen birçok şeyi olanaklı kılmaktadır. Analog teknolojinin kullanıldığı dönemle kıyaslandığında geçmişte hayal gibi görünen birçok şey bugün mümkün olmuştur. Analog anlam olarak "kaynağındaki biçimiyle kaydedilebilen, saklanabilen, işlenebilen ve iletilebilen bilgidir. Örneğin, plaklardaki ses izlerinin biçimi, üretecekleri ses dalgalarınıninkiyle aynıdır."³⁹ Belirtildiği gibi, 1 ve 0 olarak da bilinen sayısal sistemle adeta her bir elektronik noktacık hareket ettirilebilir ve istenildiği gibi kullanılabilir olmuştur. Kameranın tespit ettiği görüntüler içersinden istenilen bölüm seçilerek istenildiği gibi değiştirilebilir, içindeki renklerle oynanabilir, az gelen ışık yapay bir şekilde arttırılabilir ve daha sayılmakla bitmeyecek birçok şey

³⁵ Durmaz, Ahmet. Görüntü Kurgu Sistemleri. Eskişehir: Kurgu Dergisi Sayı:9, 1991, s.123.

³⁶ Webster's New Collegiate Dictionary. A Meriam-Webster Co. Springfield, MA: 1977, s.319.

³⁷ Siberuzay Sözlüğü. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997, s.62.

³⁸ Durmaz, Ahmet. Dijital Televizyonun Temelleri. Eskişehir: ESBAY No:148, 1999,s.1.

³⁹ Siberuzay Sözlüğü. Ön. ver., 1997, s.16.

yapılabilir olmuştur. Kameralar “dijital zoom” olarak bilinen, merceğin artık daha fazla yapamadığının ötesine giderek tespit edilmek istenen olaya daha da yakınlaşabilir olmuştur. Kurgulanan görüntüler açısından düşünüldüğünde, analog sistemde bantlara dayalı kurgu yapılırken artık bunun yerini dijital, bantsız kurgu almıştır. Görüntü artık aktarmadan kaynaklanan kalite kaybına çok daha az uğrar olmuştur. Sayısal teknoloji ile adeta olmayan şeyler varolanların içine katılarak yapay bir gerçeklik de olaya kazandırılmaya başlamıştır. Televizyon haberlerinde her geçen gün artan grafiklerin, efektlerin ve benzeri eklemelerin yer alması yeni sayısal teknolojinin çok kolay uygulanabilirliğine dayanmaktadır.

Bir başka örnek ise, sayısal teknolojinin ne kadar güçlü olduğunu ve neler sağlayacağını göstermeye yeterli olacaktır. Eski sistemlerde, televizyonda saniyede 25 kare ve PAL sisteme göre 625 satır taraması yer alırken; özellikle en son teknoloji olarak bilinen HDTV (High Definiton Television-Yüksek Tanımlı Televizyon) adlı sayısal sistemde saniyede 50 kare ve 1250 satır taraması yer almaktadır. İlk bakışta sayıların bu derecede artmasının ne anlama geldiği düşünülebilir. Yer alan sayısal teknoloji, teknik olarak anlaşılabilir bilgilerin ötesinde çok daha önemli anlamlar ifade etmektedir. Saniyede 25 kareye karşılık artık 50 kare geçtiği ve satır taramalarının da iki katına çıktığı yeni sistemde izlediğimiz bilgi, kare sayısı, görüntü ikiye katlanmış olmaktadır. Bu, aslında çok da farkında olmadığımız bilgi bombardımanını, daha fazla etki altında kalmayı işaret etmektedir. Anlaşılacağı üzere, sayısal teknoloji yapılabileceklerin sınırını inanılmaz noktalara taşırken bir yandan da uygulamaların ortaya koyduğu etkileri artırıcı bir özelliğe de sahip olabilmektedir.

Görülmektedir ki, sayısal teknoloji ile yer alan gelişim ve etki bakımından sayısız olumlu özelliğe sahiptir. Sayısal yayın teknolojisinin temelde yayıncı, izleyici ve program yapımı açısından getirdiklerini inceleyecek olursak şu özellikler ortaya çıkmaktadır:⁴⁰

---

⁴⁰ Durmaz, Ahmet. *Ön. Ver.*, 1999,ss.4-12.

- a. Analog teknolojiye göre daha kaliteli görüntü ve ses vardır,
- b. Uydu üzerinden ve kabloda yer alan yayın kapasitesi artmış ama yayın maliyeti düşüktür,
- c. Analog yayın hava şartlarından daha kolay etkilenirken, sayısalda sorunlar kolaylıkla giderilebilmektedir,
- d. Analog yayında görüntü ve ses için aktarım, çoğaltım, tekrar ve dağıtım için kalite kayıpları olurken, sayısalda neredeyse bu durum sıfıra inmektedir,
- e. Sayısal teknoloji ile karşılıklı etkileşimlilik söz konusu olmuştur,
- f. Görüntü ve ses, sayısal teknoloji ile farklı kullanıcılara farklı kalitede ve detayda gönderilebilmektedir.
- g. Sayısal görüntü ve ses yayıncılığında, kullanıcılara, izleyicilere yönelik ek bilgiler, trafik, hava durumu, borsa ve spor bilgileri, teletext verileri veya alt yazı şeklinde, ayrı biçimlere sokularak gönderilebilir.
- h. Görüntü ve ses üzerinde yapılmak istenen farklı uygulamalar çeşitlenmekte ve kolaylaşmaktadır. Görüntü ve ses istenen elektronik noktacılar kolaylıkla yönlendirilebilmektedir.

Yer alan maddeler sayısal teknolojiye ilişkin olarak yapılabilen sadece birkaç temel özelliği ortaya koymaktadır. Ahmet Durmaz'ın belirttiği gibi, sayısal yayın teknolojisinin belki de en önemli etkisi tek yönlü iletişim ortamını aktif etkileşim ortamına çevirmesidir.

Televizyon yayıncılığında ve televizyon programlarında meydana gelen teknolojiye bağlı hızlı değişim kendisini televizyon haberinin toplanışı, hazırlanışı ve aktarılışında da göstermiş, teknolojinin gösterdiği değişim ve gelişimden etkilenmiştir. Teknolojinin, elektronik görüntünün yer alış biçimi bir yerde habere ilişkin özelliklerle de örtüşmektedir. Olayın hızla takip edilmesi, aktarılması ve işlenerek sunulması teknolojinin sağladığı bir durum ve aynı zamanda da zamanında ve hızlı aktarma da

habere yüklenen bir özelliktir. Brent Mac Gregor⁴¹'a göre, daha olayın duyulduğu andan başlayarak ekranda izlediğimiz ana kadar televizyon haberciliğinin her aşamasında teknoloji vardır. Sayısız noktada inanılmayacak işlere çözüm olmaktadır. Haberin bir biçim içine sokulması (bu alanda kimi zaman “paketleme” olarak geçen işlem), kameralar, aktarım yöntemleri (uyduların, linklerin ve benzerinin kullanılması), bantlar, elektronik haber toplama, kayıt üniteleri, haber büroları ve depoları, kurgu, canlı yayın aktarımları, sunumlar, canlı yayında iki tarafın ayrı noktalardan haberleşmesi, kopyaların alınması, görüntü zenginleştirme, haber odaları, sistemler, dijital yayınlar ve daha birçoğu teknolojidir, teknolojinin ortaya çıkarttıklarıdır.

Televizyon haberi açısından gelişen teknoloji haberciliğinin uygulama alanı ve biçimleri üzerinde de belirleyici olmaktadır. Bir olayı aktarırken, olayın takip edilmesi ‘fiziksel’ bazı zorluklardan dolayı güçleşse de, ‘teknolojik’ ulaşım sayesinde yaşanan zorluklar kolaylıkla aşılabilmektedir. Olayın içinde vurgulanmak istenen bir bölüm görüntüyü oluşturan elektronik noktacıların hareket ettirilmesiyle daha da belirginleşebilmektedir. Kısaca söylemek gerekirse, teknolojinin yer alışı fiziksel olarak ortaya çıkan engellerin azalması veya ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

Fiziksel veya diğer engellerin teknoloji ile azaltılabilmesine veya ortadan kaldırılabilmesine örnek olarak televizyon haberlerinde sıkça yer alan sayısal teknolojiyle iç içe olan uyduların kullanımı ve tespit edilen haberlerin depolanarak kullanılması verilebilir. Uyduların kullanılması daha büyük hareketliliklerin sağlanması, hızlı kurma ve çalıştırmalara olanak sağlaması, farklı standartları bir araya getirmeye olanak vermesi, çok kanal kapasitesi sağlama ve maliyeti düşürme gibi avantajlarının yanında insan için önemli olan zamanı daha geçerli, daha farklı boyutlarda kullanılabilir hale getirmiştir. Dünyanın bir diğer uçunda yer alan haber, saat farkı gözetmeksizin sadece bir iki saniye farkla olayı yerinde kendi ekranlarında takip edenlerle beraber bizlerin ekranında da yer alabilmektedir. Afganistan’daki zaman New York’taki zamanla bir hale getirilerek Türkiye’de yer alan zaman diliminde sunulabilmektedir. Sayısal teknoloji ile zamana hem derinlik, hem de boyut kazandırılmış ve üç ayrı zaman

---

⁴¹ Mac Gregor, Brent. Live, Direct and Biased? Making Television News in the Satellite Age.

tek bir ekranda yer alabilir hale getirilmiştir. Aynı zamanda, özellikle sayısal teknolojinin yardımıyla, dünyanın farklı birçok noktasından gelen görüntüler, haberler, bilgiler 'hub' olarak adlandırılan büyük bilgisayar merkezlerinde, haber merkezlerinde depolanarak isteyen farklı sayıda kullanıcıya aynı anda kullanıma sunulabilmektedir. Bu durum, haberin takibini, üretimini ve aktarımını son derece hızlandırmakta; özellikle geçmişteki uygulamalarla hiç kıyaslanamayacak bir boyuta taşımaktadır.

David Feingeld, gelişen teknoloji ile seyyar uydu çanaklarının, uydu telefonlarının, gelişmiş faks makinelerinin, diz üstü bilgisayarların, sayısal kayıt ünitelerinin, non-linear kurgu ünitelerinin, çantada yer alan kurgu cihazlarının ve daha birçoğunun ortaya çıkmasıyla televizyon haberi ile izleyen arasındaki ilişkinin dört temel farklı boyutta etkilendiğini işaret etmektedir:⁴²

- a. *Haberi toplayış biçimimiz,*
- b. *Haberi algılama biçimimiz,*
- c. *Haberi seyretme biçimimiz,*
- d. *Haberi kullanma biçimimiz.*

Yukarıda yer alan biçimlerin geçmişe göre büyük değişime uğramasının yanında, yine gelişen teknolojinin haberle ilgili olarak yeni kuruluşların doğmasına aracılık ettiğini de görmekteyiz. Bu teknolojinin haber kuruluşlarının ilerleyişlerinde de önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle, yayın kuruluşları ve yer verdikleri haberler açısından 'canlı yayınların' neredeyse her an, her noktadan gerçekleştirilebilir olması bir televizyon ekranını farklı zaman ve mekanların bir araya getirildiği 'kolaja' dönüştürmektedir. Canlı yayınlar 'anında olma' duygusunu ve algısını güçlendirmekte, orada olan zaman olarak nitelenen zamanı burada kılmaktadır. Aynı zamanda, bantta yer alan olaylar canlı yayınla aktarılan olaylarla bir araya getirildiğinde zaman bakımından canlı ve bantta olandakinden farklı üçüncü bir zamana geçilmiş olmaktadır. Ignacio Ramonet'e göre, "canlı yayının kullanılması ile alıcının konumu ile habercinin konumu

---

New York: Arnold, 1997, s.174.

⁴² Feingold, David. *Television news-where things are going*. Newsfilm Conference. British Film Institute, 2 October 1996, s.10

da birleştirilmektedir. Olay ile olaya tanık olan arasındaki mesafe bütünüyle ortadan kalkıyor; vatandaş kendini olayın içinde buluyor. Alıcı-vatandaş orada, herşeye doğrudan tanık oluyor, olaya katılıyor.”⁴³ Sayısal teknoloji ile ‘canlı’ olan ve aktarılan olay hemen kayıtlarla hemen tekrar gösterime ister yavaşlatılmış, ister hızlandırılmış olarak da girebilmektedir. Canlı yayınlar ile televizyonda olduğumuz yerde izlerken, olayın olduğu yerde olabilme şansı sağlanmış hissi de tattırılmaktadır. Bir yerde, algısal bir deneyim sunulmaktadır. Günümüzde CNN’in, BBC World’ün, Sky News’un, Euronews’ün yayıncılıkta ve habercilikte geldikleri noktada teknolojiyi, özellikle sayısal teknolojiyi belirtilen işlemler doğrultusunda kullanmalarının önemli bir rol oynadığını söylemek doğru olacaktır.

Sayısal teknolojinin diğer alanlarda yaygın ve hızla ilerleyen biçimde kullanımı göz önüne alındığında internet üzerinden yapılan haberciliğin daha da gelişeceğini söylemek doğru olacaktır. Alternatif haber seçeneklerini, çok daha fazla sayıda ve defada sunabileceğini görmek ve en önemlisi küçük parçalara bölünmüş toplum grupları için de kullanılan bir haber ortamı özelliğini sergileyebileceğini söylemek de mümkündür. Sayısal teknolojinin uzay teknolojisinin de bir parçası olmasından hareketle, ilerde haberlerin uzaydan yayınlara, uzayda yer alan istasyonlarda kurulu düzeneklerden veya başka uzay araçlarından olabileceğini söylemek varılacak noktalar olarak gösterilebilir.

Teknolojinin yukarıda belirtilen gücünden şu anlaşılmaktadır: Teknoloji, insan tarafından üretilmenin yanında çok daha farklı bir boyuta geçmiştir. Artık, neredeyse teknolojinin kendisi nasıl kullanılacağını, kendi etkilerini ve hatta kendisini kullananları belirler duruma gelmiştir. Bu biçimiyle de, kendi yapısı içinde kendine ait ideolojiyi de barındırmakta ve beslemektedir. Teknolojinin ve özellikle sayısal teknolojinin habere kattıkları düşünüldüğünde de, haberin ‘yeni’ özünü oluşturan çekirdek olayın kendi olduğu kadar teknolojiye de dayanmaktadır. Bir anlamda, yeni özü belirleyen hem olayın kendi, hem de onu ele almaya yarayan aracın teknolojisidir. Bunların toplamı olayın yeni özünü oluşturur.

⁴³ Ramonet, Ignacio. *Canlı, heyecanlı*. (Aktaran: Işık Kansu). Cumhuriyet Gazetesi, Ankara

Sonuç olarak, televizyon haberinde yer bulan teknolojinin tek başına önemli bir belirleyici olduğunu düşünmek de oldukça hatalı olacaktır. Teknoloji kadar teknolojiyi kullananların etkisi, kullarırlarken içinde buldukları düşünce yapısı da en az teknolojinin gelişmiş olması kadar önemli bir rol oynamaktadır. Jürgen Habermas'ın belirttiği gibi, teknolojiyi bir araç olarak gören sistem için teknolojiye dayandırılan bir 'teknokratik bilinç' toplumla tahakküm ilişkisini kuracaktır.⁴⁴ Anlaşılacağı üzere, teknoloji ait olduğu düşünce ortamından, ideolojiden ayrı yer almamaktadır. Teknolojinin etkisinin ötesinde teknolojiyi kullanan elin, aklın, düşünce biçiminin ve sisteminin etkisi de belirleyici bir rol oynamaktadır. Teknolojiyi kullanan kişi istediği biçimde kararlarını verecektir; en önemlisi o kişi de kendi değer yargılarından, ait olduğu kurumun ve genel yaşam alanının belirlediği yaklaşım biçimleri, beklentileri ve değerlerinden etkilenecektir. Birey kullanıcı olarak ön plana çıkacak ve teknoloji kullanımında belirleyici bir rol oynayacaktır.

3.3.2. İdeolojik Boyut

İdeolojinin günlük hayatın birçok alanında, belki de tümünde yer aldığını belirtmek gerekir. Yaşam alanlarının oluşturulmasından biçimlendirilmesine, kararların alınmasında, üretilen birçok malın ortaya çıkışında, günlük hayatta değerlendirilişinde ve sayılamayacak kadar çok alanda ideolojinin etkili, belirleyici olduğunu söylemek doğru olacaktır. İdeolojinin hayatının neredeyse tümünde etkili olan belirleyiciliği farklı tanımlarla da ele alınmasına neden olmaktadır. İdeoloji, toplumsal yaşamdaki anlam, gösterge ve değerlerin üretim süreci; belirli bir toplumsal grup veya sınıfa ait fikirler kümesi; bir egemen siyasi iktidarı meşrulaştırmaya yarayan fikirler veya ona hizmet eden yanlış fikirler; sistemli bir şekilde çarpıtılan iletişim; özneye belirli bir konum sunan şey; toplumsal çıkarlar tarafından güdülenen düşünme biçimleri; özdeşlik düşüncesi; toplumsal olarak zorunlu yanılısama; söylem ve iktidar konjonktürü;

Kulisi Köşesi, 3 Eylül 2001, s.15.

⁴⁴ Habermas, Jürgen. *Rasyonel Bir Topluma Doğru*. (Çeviren: Ahmet Çiğdem ve Mehmet Küçük). Ankara: Vadi, 1992, s.134.

toplumsal yaşamın doğal gerçekliğe dönüştürüldüğü süreç gibi ve daha da çoğaltılabilecek çeşitli tanımlara sahiptir.⁴⁵

Şerif Mardin, ideolojinin belirtilen tanımlarının ötesinde özellikle günümüzde gerçekleri olduğu gibi yansıtmamak olarak görüldüğünü ve daha Marx'ın belirttiği şekilde ele alınarak, gerçeği maskeleyen, doğruyu olduğu gibi yansıtmayan bir sistem olarak çalıştığı şekilde değerlendirilebileceğini işaret etmektedir. Bu doğrultuda ideoloji kavramının gerçeği etkilediğini, insanlara yansımada, içinden geçtiği ortamların etkisiyle, bir sapmaya uğratıldığını ve insanlarda yanlış bir imge ve izlenimler yaratabileceği, başka bir deyimle bazı insanların gerçek olarak bildiklerinin aslında daha derin ve doğru bir gerçeği maskelediğini düşünmektedir. Söz konusu olan gerçeği gizleme ve maskeleyen günlük hayatın içindeki ilişkilerden üretim biçimlerine, toplumsal düzenin sağlanmasından toplumda yer alan kavramların ortaya çıkmasına kadar birçok alanda yer almaktadır.⁴⁶

İdeolojinin günlük hayatta yer alış biçimini ve etkisini günlük hayatta yer alan ilişkilerden kazandığı ve bu ilişkiler üzerinde kendisini yeniden ürettiği ağırlık kazanan bir görüştür. J. Larrain'in yer verdiği açıklama ile ideoloji, piyasa ilişkileri içersinde ve piyasa aracılığıyla üretilmektedir. Üretim sürecinde saklı artık değer sömürsünün bireylerin girdiği mübadele ilişkileri tarafından gizlendiği alan olan piyasa, eşitlik ve özgürlük yanılması yaratarak, kapitalist ideolojinin yeniden üretilmesine yol açmaktadır.⁴⁷ Bu durumda, günlük hayatta yer alan her tür üretimin de aslında ideolojiyi beslediği ve etkisini güçlendirdiğini söylemek doğru olacaktır. Kültür olarak tanımladığımız gündelik yaşamın her türlü yeniden üretimi ve organizasyonu da bir ölçüde ideoloji ile karşılıklı birbirini beslerlik ilişkisi içersindedir.

Gündelik yaşamın kendisi ile ideolojinin karşılıklı etkileşiminde ideolojinin amacı daha somut olarak ortaya çıkmaktadır. Günlük üretimlerin içersinde ve bu üretimlerin parçası olarak ideolojiye benimsenebilir kavramlar sağlanmakta; ve

⁴⁵ Eagleton, Terry. *İdeoloji*. (Çev.: Muttalip Özcan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1996, s.18.

⁴⁶ Mardin, Şerif. *İdeoloji*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1992, ss.14,24.

ideolojiyi dūşünsel olarak kavranılabılır kılan inandırıcı tasarımlar yaratılmaktadır. Gündelik yaşamdaki dilin kullanımından, farklı endüstrilerde üretilen ürünlere, kitle iletişim araçlarında yer alacak mesajların belirlenmesine kadar birçok sayısız alanda ideolojinin görünen veya görünmeyen bir biçimde ortaya çıkan sonuçlarla yer aldığını söylemek doğru olacaktır. Bir anlamda ideoloji, her türlü üretimin belli bir oranda hem nedeni, hem de sonucu konumuna gelmektedir.⁴⁸

Kitle iletişim araçlarının ve bunların ortaya koyduğu eserlerin ideoloji ile ilişkisini irdelemede, günlük hayatta yer alan üretim süreçlerinin ideoloji ile olan bağlantısındaki yaklaşımları kullanmak mümkün olmaktadır. Ancak, yer alan yaklaşımlar içersinde kimi zaman ideoloji yerine farklı kavramların kullanıldığını göz önünde bulundurmakta yarar vardır. Michael Foucault, ideoloji yerine ‘daha geniş bir kavram olarak “söylem” kullanırken; Jürgen Habermas ise, “sistemli bir biçimde çarpıtılmış iletişimden” söz etmektedir. Antonio Gramsci ise, Foucault’nun söylem düşüncesini genişleterek hem ideolojinin tanımı, hem de yerine kullanmak üzere “tahakkümün bir aracı haline gelen ve örgütlenmiş güç ilişkilerini meşrulaştırmaya hizmet eden bir söylem biçimi”⁴⁹ ifadesini kullanır. Medya gibi belli etkiler altındaki kurumlar da belli zorlanmış kalıplar, biçimler içinde yer almaktadırlar. Bu şekilde yer alma ve bu yer alışın ortaya koyduğu ürünler, sonuçlar da eleştirel düşünme yollarını tıkamaktadırlar. Tahakküm kurmanın yollarından biri de baskı teknolojilerinin geliştirilmesidir. Bu anlamda teknoloji de ideolojiye hizmet eden bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu duruma paralel olarak medya da toplumsal denetim araçlarından biri olarak hayatımızda yer alır, merkezi bir rol oynar. Gramsci, geniş denetim mekanizmalarının yer aldığı bu yapıyı ideoloji yerine “hegemonya” olarak ifade etmektedir. Bu tanımda ideoloji, egemenliğin sağlanabilmesi için hükmedilenlerin rızasını alma biçimi olarak da ortaya çıkar. Hegemonya, egemen iktidarın kendi yönetimi için, hakimiyeti altındaki insanların rızalarını kazanmada başvurduğu

⁴⁷ Larrain, J. *İdeoloji ve Kültürel Kimlik*. (Çev.: N.N. Domaniç). İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1995.

⁴⁸ Arendt, Hannah. *İdeoloji Üzerine*. Alman İdeolojisi (Derleyen ve çeviren: Can Şahan). İstanbul: Kuram Yayınları, Tarih Yok., s.34.

⁴⁹ Eagleton, 1996, *Ön. ver.*, s.183.

stratejilerin alanını işaret etmektedir.⁵⁰ Bu durumda, hegemonyanın oluşturulması da, belli bir 'dünya görüşünün' bir bütün olarak toplum bünyesine yayılarak, bu şekilde kendi çıkarlarını gözeterek birçok alanda liderlik kurulması anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla ideoloji, günlük yaşamda yer alan, 'yaygın kabul gören' (common sense) düşüncelerin tümüdür.

Kitle iletişim araçları, özellikle televizyon açısından düşünüldüğünde, ister ideoloji, ister hegemonya, ister söylem olarak adlandırılsın, egemen olanın çıkarlarının, özellikle de kapitalist üretim açısından, kitlelerin belli yönde hareket ettirilmesinde, bilinçlerinin şekillendirilmesinde, Louis Althusser'in de belirttiği gibi, yaşamlarına nüfuz edilebilmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu durum, yani yaşamın içine girme ve kitleleri belli bir yönde düşünmeye ve duymaya itme sanki kendiliğinden olan bir süreçmiş gibi gözükmektedir.

Oysa ki, John B. Thompson'ın da belirttiği gibi, ideolojinin kitle iletişim araçları üzerinde işleyişinde sembolik inşa stratejileri yer alır. Thompson'a göre, bu stratejilerin beş özelliği vardır:⁵¹

- a. Meşrulaştırma: Rasyonalizasyon, evrenselleştirme ve anlatisallaştırma.
- b. Gizleme/Gizemleştirme: Yer değiştirme, mistikleştirme ve eğretilmeler.
- c. Birleştirme: Standartlaştırma ve birliğin sembolleştirilmesi.
- d. Parçasallaştırma (Fragmantation): Farklılaştırma, yerine geçme, ötekinin tasfiyesi.
- e. Şeyleştirme (Reification): Doğallaştırma, sonsuzlaştırma ve yalınlaştırma.

Sonuç olarak, kitle iletişim araçları sahip oldukları teknoloji ve içeriklerindeki yapı nedeniyle ister olumlu görülen yaklaşımda veya olumsuz görülen yaklaşımda ele

⁵⁰ Dursun, Çiler. TV Haberlerinde İdeoloji. Ankara: İmge Kitabevi, 2001.

alınır olsunlar, Stuart Hall'un belirttiği gibi ideolojiktirler.⁵² Kitle iletişim araçlarında yer alan yapı sanki şifrelenmiş bir sistemi işaret etmektedir. Televizyonun, televizyonda yer alan her parçanın, programın da genel şifrelemeye uygun bir yapıyı, şifreyi içermesi belirtilen yaklaşımlara göre olağanlaşmaktadır. Varolan durumu, yapıyı korumaya ve meşrulaştırmaya yönelik mesajları, biçimleri sergiler hale gelmektedir.

Televizyon haberleri de günlük hayatımızda yer alan olaylara yer vermekle beraber olayların işlenişi ve aktarımı sürecinde onları belli yapıya, anlatıma, söyleme dayalı bir biçime sokmaktadır. Bir anlamda şifrelenmektedir. Bu, birçok farklı bakış açısını, görüşü, yaklaşımı, değeri, amacı da içinde barındıran bir süreçtir. Televizyon haberinin böylesine fazla dış etkiyle beraber yer alması onu son derece ideolojik bir araç kılmaktadır. Sunulanlar sadece haber, eğlence değildir; 'bilerek' üretilmiş 'bilinçli paketler'dir. Anlamamızı, bakış açımızı, düşüncemizi şekillendirmeye yönelik olarak haberde yer alan kareler düzenlenmekte, bu kareler birleştirilmekte ve belli bir sıraya dizilmektedirler. Olaya ilişkin bazı noktalar göz ardı edilirken, kimi önemsenmeyecek noktalar fazlasıyla vurgulanarak ön plana taşınır.

Olayın televizyon haberine dönüşmesi ve ekranlarda izleyenin karşısına gelmesi sürecinde yer alan birçok aşama düşünce sistemlerinin, kalıpların, ideolojilerin etkisi altındadırlar. Haberi yayına hazırlayan bireyler, varolan genel ideoloji alanının içinde oldukları gibi, çoğunlukla kurumun ve kurumun sahibinin de ideolojisinin etkisi altındadırlar. Haberi toplayan, yorumlayan, izleyen kişilerin de içinde buldukları ideoloji haberin oluşturulduğu tüm süreci etkilemektedir. Bu etki görünmez bir şekilde yer aldığı gibi, kimi etkilerin ortaya çıkardığı sonuçlar bazen dikkati çekecek ölçüde de olabilmektedir. Habere baktığımızda, dünyada 'bir araya getirilmeyi bekleyen' olaylar aslında 'seçim yapılmayı', 'biçimlendirmeyi' ve sonuçta ortaya çıkacak mesaj için 'üretilmeyi' beklemektedir. Bu süreçlerin toplamında da, bilinçli veya bilinçsizce olsun, haberi ortaya çıkartan sorumluların da izleyicilerin bakış açısını belirleyen bir çabaları vardır. Aslında televizyon haberinin üretiliş ve tüketilişinde ideolojik açıdan karşılıklı

⁵¹ Thompson, John B. *Ideology and Modern Culture*. Cambridge: Polity Press, 1992.

⁵² Hall, Stuart. *Rethinking Communication. Ideology and Communication Theory*. (Derleyen: Brenda Dervin). London: Sage, 1989, s.48.

bir ilişki de söz konusudur. Yani, seyirci de bu sürece örneğin 'rating' yoluyla katkıda bulunur.

Haberin ortaya çıkmasında yer alan süreçlerin ve bu süreçlerde yer alan kişilerin belli bir ideolojinin etkisi altında olmaları ve her bir aşamanın ideolojiyi taşıyor olmasının yanında teknoloji de başlı başına bir güce, etkiye ve ideolojiye sahip olduğunu hatırlatmakta yarar vardır. Teknolojinin gücü ve teknolojiyi kullananın etkisi de haberde önemli bir yer almaktadır. Richard Clutterbuck, televizyon haberi açısından kamerayı son derece önemli ve ideolojik bir araç olarak görmekte ve her an tehlikeli kullanılabilir bir silah olarak tanımlamaktadır.⁵³ Kameranın kendimize ait olayları, durumları görüntüleyerek onları belli bir çerçeveye yerleştirmesi sonucu bizlerin kendimize ilişkin durumların esiri haline getirildiğimizi ve izlediklerimizin adeta bizi uyuşturduğunu düşünmektedir. Görüntülenen her bir olayın, kurguda seçilen her bir parçanın aslında bilinçli veya bilinçsiz olarak, belli bir düşüncenin etkisi altında yaptığımız tercihleri işaret ettiğini söylemektedir. Bir olayla ilgili belirli bir ana karşın başka bir anın seçilmesi, o kişiye karşı bu kişinin seçilmesi, herhangi bir açığa karşın başka bir açının seçilmesi, görüntülenmesi ister istemez belli bir ideolojinin etkisi altında meydana gelmektedir.

Televizyon haberi ve ideoloji arasındaki bağ temelde haberlerde yer alan görüntülerde, kavramlarda, seslerde, sunuş biçimlerinde ve benzeri uygulamalarda daha somut görülebilmektedir. Kameranın konulduğu yer, kamera açıları, çekim ölçekleri, sunum biçimleri, kurguda yer alan uygulamalar, aktarılış biçiminin benzer biçimlerde uygulanışı sistematik bir biçim ve anlam oluşturmayı sergilemektedir. Bu sayede ülkenin, belli bir ırkın, sınıfın, cinsin, grubun veya benzerinin sürekli işlenmesi ve benzer yöntemlerle izlenerek aktarılması belli bir ideolojinin oluşturulmasında önemli bir rol oynamakta veya ideolojiyi güçlendirici bir görev görmektedir. Sistematik biçimlerin yer alışı ve görüntülerin sloganlaşmış biçimleri ideolojiyi çok daha etkileyici ve güçlü kılmaktadır⁵⁴.

⁵³ Clutterbuck, Richard. *Living with Television*. London: Faber, 1975, s.147.

⁵⁴ Newcomb, H. *Television: The Critical View*. (Editör: Douglas Kellner). New York: Oxford University Press, 1987, s.472.

Böylesine yerleşik kalıplarla yer alan televizyon haberi ve içinde barındırdığı yaklaşımlar, bakış açıları, ideoloji; ayrıca, gittikçe beslediği yerleşik ideoloji açısından düşünüldüğünde öne çıkan güçlü bir araç olarak görülmektedir. Bu durum, belirtilen habere yüklenen özelliklerden kaynaklandığı kadar televizyonun kendisinin sahip olduğu güce de bağlanmaktadır. Bu güç öylesine etkindir ki, hayatımızın ayrılmaz parçası olarak Brian Groombridge tarafından ilginç bir örnekle değerlendirilmektedir:⁵⁵

Napolyon Bonaparte, güçlü düşman ordularından çok, gazetelerden korkmuş. Eğer televizyon çağına yetişebilseydi kuşkusuz en büyük korkusu bu ufak tefek 'budala kutusu' olacaktı.

Televizyonun sahip olduğu güç içinde yer alan her ürünü, program türünü etkilemekte ve belirleyici rol oynamaktadır. Elbette, haberler de televizyonun sahip olduğu güçten yararlanmakta, bu gücü kullanarak varolmaktadır. Televizyonun kendi başına bir kültür olduğunu düşünen John Corner ve Sylvia Harvey, televizyonun içinde bulunduğu kültür ve ideoloji ile karşılıklı etkileşim içinde olduğunu da işaret etmektedirler.⁵⁶ Televizyon, eline gelen malzemeyi belli biçimlere sokarak, yönlendirmektedir. Ekranda izlediğimiz görüntülerin olayların kendisi olmaması; tekrar oluşturulmuş görüntüleriyle tekrar sunulmaları onların belli bir biçime, amaca yönelik olarak da kullanılacaklarını ve kullanıldıklarını göstermektedir. Televizyon, üretilen araçları, programları, haberleri barındırmaktadır ve yer alan üretim, üretici güçlerin etkisi altında bulunmaktadır. İdeolojiyi barındıran, güçlendiren ve etkisi altında tutan bir yaşam alanıdır.

Televizyonun ve televizyon haberlerinin bir üretim aracı ve sonucu olması, sahip oldukları görselleştirmeyi bir ürün konumuna getirmektedir. Bu görsel ürün anlamları ve ideolojiyi barındırır olmanın yanısıra izleyenlere sahip olunması gereken 'ortak

⁵⁵ Groombridge, Brian. *Televizyon ve İnsanlar: Demokratik Katılım Açısından Medya*. (Çeviren: İbrahim Şener). İstanbul: Der Yayınları, s.9.

değerleri' de aşılacaktır. Ortak değerlerle aktarılanlar aslında üretici gücün, egemen sınıfın ve ideolojinin değerleri olarak yer almaktadır. Bu şekliyle Glasgow Media Group'un da belirttiği gibi, televizyon haberleri de televizyonda yer alan diğer program türleri gibi, ait olunan toplumun kültürel açıdan baskın çıkan varsayımlarının taşındığı sosyal olarak üretilmiş parçalar ve mesajlar bileşkelerinden oluşmaktadır.⁵⁷ Sunucuların aksanlarından kamera açılarının anlamlarına kadar; kimin ekrana çıkacağından ve nelerin sorulacağından, hikayelerin seçiminden bültenlerin sunumuna kadar oldukça orta yolcu ürünler, ait oldukları ideolojinin etkisinde yer alan üretimler olarak görülmektedirler.

Televizyon haberinin bir olaya dayanması kadar, belli bir teknoloji ve belli bir bakışın etkisi altında üretilmesi de onun söyleminin ve biçiminin istenilen şekle sokulabileceği gerçeğini doğurmaktadır. Özellikle, televizyonun sahip olduğu teknoloji izleyenin belki de hiç olmamış olayları olmuş gibi görmesini; bir yakın çekimde iyi gibi görünenin geniş açıdan alındığında kötü olarak algılanabileceği sonucunu doğurmaktadır. Marshall McLuhan, böylesine yönlendirici olabilmeyi ve bir durumun istenilen bakış açısına dönüştürülebilmesini şu örnekle pekiştirmektedir:⁵⁸

Arşimed şöyle demişti: 'Bana bir destek noktası verin dünyayı yerinden oynatayım.' Günümüzde ise elektronik medya için, bunu işaret ederek şunu söylerdi: 'Gözlerinizin, kulaklarınızın, sinirlerinizin ve beyninizin önünde oynatacağım ve dünya istenilen bir tempoda ve biçimde dönecek' olurdu.

McLuhan'ın da belirttiği gibi elektronik medyanın olayları ortaya koyuş biçimi, haberlerde izlediğimiz bakış açılarını, aktarım seçeneklerini tamamen izleyenin inanmasına yönelik olarak kuran ürünlerdir. Ortaya konulan haberlerdeki seçilen en ufak

⁵⁶ Corner, John ve Harvey, Sylvia. (Editörler). *Television Times. A Reader*. New York: Arnold, 1996, s.4.

⁵⁷ Glasgow University Media Group, *Ön. ver.*, 1976, s.1

⁵⁸ McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: Signet Books, 1964, s.73.

bir bakış açısının da çevremizde algıladığımız dünyayı ve kavrayışımızı değiştirebileceğini de doğurmaktadır. Yani, biçim içeriği de belirlemekte, kullanılan araç sonucu üretmektedir. Bakış açısına ilişkin bir uygulamanın düşüncemizi, gördüğümüz olaya ait inancımızı nasıl değiştireceğini şu örnekle sunabiliriz. İyi giyimli bir adam elinde evrak çantasıyla beraber yürümektedir. Aniden koşan, kötü giyimli bir gencin adamın bileğine sarıldığını görürüz. Bu noktada haberde yer alan görüntüyü durdurursak, büyük ihtimalle gencin adamın çantasını çalmaya çalıştığını düşünürüz. Bu olay bir boy çekimde, sadece iki kişinin çerçevede olduğu biçimde verilmiş olsun. Daha geniş bir açığa çıktığımızda, daha genel bir ölçekte çevrede olan biten olaylar da görülebilecektir. İzlediğimiz olayı baştan oynatmış olalım. İyi giyimli adamın bir inşaat iskelesinin altından geçtiğini görürüz ve iskele bağlarından koparak çökmektedir. Bu durumu fark eden kötü giyimli genç adamı bileğinden çekerek çöken iskelenin altından kurtarmaya çalışmaktadır. Bu örnekte, bir kamera açısını değiştirmenin tüm haberin söylemini, anlamını nasıl değiştireceğini görmekteyiz. Uygulanan ilk kamera açısında kamera elbette yalan söylememiştir; ancak gösterilmek istenen şeyi seçerek kaydetmiş ve dolayısıyla kimi noktalar, görüntüler üzerinde özellikle yoğunlaşırken kimi görüntüleri, açıları özellikle seçmemiş kaydetmemiştir. Tercihle bulunulmuştur. Buradan şu sonuç çıkmaktadır. Televizyon haberinde, üretim gücünü elinde bulunduran, egemen olanın isteği yönünde istenildiği gibi biçim ortaya konulabilmekte, anlam oluşturulabilmektedir. Bu durumda, izlenen haberin her zaman olayın kendisi olmayabileceğini, etkiler altında yer aldığını hatırlamamız ve A.B.D.'de arabaların yan kelebek aynalarında yazan uyarıyı bu durumu anlayabilmemiz için aklımızda tutmamız gerekir: “Dikkat! Aynada görünen nesnelere gördüklerinden daha yakındırlar!”

İzleyicinin görünenle olayın kendisi arasında bocalamaması için ve en önemlisi kendisini boşlukta hissetmeyip, sorgulanacak bir şeylerin olduğunu düşünmemesi için de yönlendirilmiş, uzman görüntülere ve o görüntülerin içinde bu duruma uygun düzenlemelere ihtiyaç vardır. Aksi takdirde, düştüğü durumu anlayan izleyici, ‘Truman Show’ filminde baş kahramanın gerçeği anlamasındaki gibi, içinde kendisine sürekli sunulan hikayelerin anlamını sorgulayabilir ve bir gün karşılaşacağı sınır noktasının farkına varabilir. Bu yüzden, bakış açılarının saklanabilmesi için seçilen uzman kişilerle

röportajlar yapılmakta, etkili ses tonlamalarına yer verilmekte, etkileyciliği ön plana çıkartıldığı görüntülere yer verilmektedir. Böylece, 'görülene inanma' da sağlanmaya çalışılmaktadır. İdeolojik açıdan da bu görülenin zaten doğal olduğu hissi yaratılmaktadır.

Televizyon haberinin ortaya çıkartılmasında teknolojinin ve ideolojinin birbirini besleyerek varolduğu görülmektedir. Haberinin ortaya çıkmasını sağlayan teknoloji, ideolojiyi içinde barındırırken, ideoloji de daha genel anlamda kendisini güçlendirecek üretim araçlarını içinde barındırmaktadır. İdeoloji ve teknoloji, üretim araçları ve ürün birbirleriyle etkileşim içindedir. Haberde yer alan olaya ait bilgi sembolik bir biçimde kodlandığından zihinsel ve duygusal bir taraflılığa sebep olmakta; haber teknolojisinin olaylara ulaşmadaki gelişmişliği ve hızı nedeniyle politik bir taraflılığı doğurmakta; haberlerin farklı fiziksel biçimlerle yer alışları farklı hissi taraflılıkların yer almasına neden olmakta; haberle sürekli iç içe olduğumuz farklı kanallar, bakış açıları nedeniyle sosyal bir taraflılığı da beraberinde getirmekte ve farklı teknik-ekonomik yapıların ürünleri olarak yer almalarından dolayı da farklı içerik etkileriyle yer almaktadırlar. Bu etkileri nedeniyle de, olaydan bağımsız olarak, televizyonda yer alan haberler sadece olaya ait bilgiyi taşıyan basit ürünler olarak yer almamaktadırlar. Dünyada yer alan olaylarla ilgili iletişimimizde dünyayı, olayları metafora çevirmektedirler. Süreci geçerek haber olmuş olaylarda dünyayı, olayları oldukları halleriyle algılayamayız. Olaylar haberlerde sınıflandırılmış, parçalara bölünmüş, çerçeveler içine sokulmuş, genişletilmiş veya daraltılmış biçimlerde yer alırlar. Bir yandan da, ideolojinin etkisiyle, farklı araçlar, kanallar, haber bültenleri üzerinde yer alarak sanki seçeneklerin olduğu bir sanal özgürlüğü sergilerler.

Sonuç olarak, televizyon haberi yer verdiği tüm aşamalar göz önüne alındığında ve sonuçta ortaya koydukları bakımından, görünenin aksine olayları sunmadan öte olayı başka alt ve üst söylemlerle yeniden üretmektedir. Egemen olanın etkisi altında, ideolojik bir aygıt olarak yer almaktadırlar⁵⁹. Olayın daha yer aldığı andaki içeriği, haber olarak yer bulmaya layık görülmesi, belli bir düzen ve sırada yer bulması da söylemin

bir parçasıdır, ürünüdür. Televizyon haberinde yer alan kamera, mikrofon ve daha birçok araç, olayı kaydetmenin, biçimlendirmenin ötesinde, onu kodlamakta ve bu kodlama ideolojik olan bir 'o olaya aitlik' duygusu üretmektedir. Dolayısıyla, ortaya yeniden konulan olayın tam da kendisi değil; ideolojik bir üründür. İdeolojinin etkililiği de çeşitli biçimlerde izleyenin karşısına gelen görsellik yoluyla sağlanır. Böylelikle, haberdeki olayın kendisi olma iddiasını olayın sergilenen nesneliliği içinde konumlandırmaya çalışır ve bu sayede ürettiği her haberin olayın kendisi değil ideoloji olduğu gerçeğini gizler. Belli aşamaları geçerek ortaya çıkan televizyon haberi böylece, göstergebilimsel bir üretime, aynı zamanda da bu konuda üretim yapan bir endüstriye dönüşmektedir. Bu şekilde televizyon haberciliği olayın kendisinden çok üretimin ait olduğu ortamı, düşünce sistemini her seferinde yeniden üretir. Bu üretim, maddi bir üretim olduğu kadar, hatta belki de daha fazlasıyla ideolojik bir üretimdir.

---

⁵⁹ Althusser, Louis. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. (Üçüncü baskı.). (Çev: Yusuf Alp, Mahmut Özışık). İstanbul: İletişim Yayınları, 1991.

4. TELEVİZYON HABERİNE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Televizyon haberinin tamamlanmış bir biçim içersinde izleyenin karşısına gelmesi artık gerçekte onun ne olduğu ve neyi temsil ettiği sorularını da beraberinde getirmelidir. Artık olay kendinden farklı bir biçim içersinde yer almakta, olayın kendisini aktarmanın yanında daha farklı amaçları da taşımaktadır. Bu amaçların ne olduğu konusunda yer alan tartışmalar televizyon haberini daha farklı anlamlarıyla sorgulamaya neden olmaktadır. Buraya kadar aktarılanlardan da anlaşılacağı üzere, televizyon haberi sadece olayın aktarılması, olaya ilişkin bilginin verilmesi değil; aynı zamanda, bir üretim sürecinin belli aşamalarından geçerek karşımıza gelen bir üründür. Haber, teknolojinin ve çeşitli boyutlarıyla ideolojinin etkisi altında biçimlendirilmiş bir ürün olarak yer almaktadır. Bu ürünün niteliği üzerine de çeşitli kuramsal yaklaşımlar bulunmaktadır. Ancak, bu yaklaşımlar birçok noktada birbirleriyle iç içe geçmekte ve eklenmektedir. Ürün olarak ele alınan televizyon haberine ilişkin kuramsal yaklaşımlar çok çeşitlilik göstermekle beraber temelde beş ana yaklaşımla tartışılmaktadır.

4.1. İnşa Olarak Televizyon Haberi

Televizyon haberinin gerçekte ne olduğu, olayın kendisi olup olmadığı veya olayın kendisinden tümüyle bağımsız bir şey mi olduğu sıkça tartışılan bir konudur.

Televizyon haberinin temel olarak görüntü ve seslerden oluştuğu düşünülürken; yer alan bu araçların farklı biçimler içersine yerleştirildiği düşünülürken ortaya bir tür yeni bir biçimi ortaya koyma, yeni bir şeyi inşa etme durumu çıkmaktadır. Ancak bu, olayın kendisinden çok da kopuk olmayan ama onun birebir aynısı da olmayan bir yapıdır. Bu durumda televizyonda izlediğimiz haberin bu yeni haliyle ne söylediği, olayın kendisini yansıtıp yansıtmadığı esas tartışmayı yaratan sorudur. Bu sorunun devamı olarak, televizyonda izlenen haber eğer olayın kendisini yansıtmıyorsa, belki de olayın başka bir versiyonunu sunar bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bir anlamda, televizyon teknolojisinin kendisine sunduğu araçlarla olayın temsilini inşa etmekte, sergilemektedir.

Bu yaklaşıma göre, televizyon haberinde yer alan olaylar kendilerinin ötesinde bir arada meydana gelen bir parçacıklar bütünüdür. Olayın kendisini sunmak için veya olayın adına bu parçacıklar devreye girmektedir. Olaya ilişkin çeşitli biçimlerdeki anlatımlar ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan anlamlar, röportajlar, uzman görüşleri, hızlı veya yavaş kurgular, donmuş görüntüler, baştan oynatmalar ve tüm bunlarla beraber belli bir bakış açısının yer alışı farklı bir yapıyı ortaya koymaya yöneliktir. Olayın kendisinin de yer aldığı var sayılarak çok daha farklı, yeni bir biçim inşa edilmektedir. James Potter da bu özelliği vurgulayarak televizyon haberinin olayın kendisi olmadığını, hatta olayın yansıması bile olmadığını; belli etkiler ve zorunluluklar altında olan habercilerin inşası olduğunu belirtmektedir.¹ Bunun en önemli sebebi olarak da haberde belirli bir bakış açısının ve belli bir çerçevenin yer almasını göstermektedir.

Televizyon haberini bir inşa olarak görmenin diğer bir nedeni ise kurmacaya yaklaşıyor olmasıdır. Haber, hikayeleştirme ve drama özelliklerini taşımakla beraber başlı başına yeni bir yapıya oturtulmuş olmaktadır. John Hartley, her olayın haber hikayesi şeklinde yer almasıyla beraber kurmacanın ve dramının özelliklerini taşıması gerektiğini düşünmektedir.² Haberde bir yapı ve çatışma; sorun ve çözülme; hızlanan ve yavaşlayan olaylar; bir başlangıç, orta ve son olmalıdır. Hartley'e göre, bu özellikler sadece drama için esas olan şeyler değildir; olayı yeni bir biçime sokarak ortaya çıkartan

¹ Potter, 1998, Ön. ver., s.129.

haberinin yapısı da böyledir. Bu görüşü destekleyen bir başka yaklaşım ise John Fiske'ye aittir. Fiske'ye göre, iyi bir film yapmakta olduğu gibi iyi bir haber hikayesi yapmada da önemli olan çatışma ve bu çatışmanın sosyal sistemle ilişkisidir.³ Bu çatışmanın ortaya konması için yeni bir yapı oluşturulmalı, kurulmalıdır. Bu yeni inşanın bir yandan da bağını sosyal sistemle koparmaması gerekir çünkü, haber değer olarak kaynağını bulunduğu toplumdan almaktadır. Bununla beraber, yer alan yeni yapı ne kadar sürprize dayalı olursa da o kadar dikkat çekici olacaktır.

Hartley ve Fiske'nin görüşlerine paralel yaklaşımda bulunan Allan Bell, habercilerin olaya ilişkin bilgileri aktarmanın ötesinde, haberi oluşturmada görsel, işitsel ve yazınsal haber metinleri de oluşturduklarını, hikayeler yazdıklarını belirtmektedir. Gerçekten de hikaye, belli bir yapıya, yöne, ilerleyiş noktasına, bakış açısına ve benzer özelliklere sahiptir. Elbette, bunlardan yoksun da olabilir. Ancak, Bell'e göre, haberciler çağımızın profesyonel meddahlarıdır. Masallardaki 'bir varmış, bir yokmuş' ifadesi gibi, haber hikayesi de '15 kişi yaralanmış' gibi benzer başlıklara sahiptir.⁴

Bu masallaştırma, dramının özelliklerini taşıma ve hikayeler haline sokma kendisini birçok günlük örnekte göstermektedir. Özellikle, Körfez Savaşı bu yaklaşımlar açısından iyi bir örnek teşkil eder. Ellis Cashmore, özellikle CNN'in savaşı ele alış biçimi üzerinde durarak, tanık olunan olayların aslında seçilmiş parçalardan inşa edilmiş bir drama olduğunu düşünmektedir.⁵ CNN, 24 saat kablodan yayın yapan bir yayın kuruluşu olarak geniş kaynaklara sahip, haberi derinlemesine takip eden bir habercilik sergilemektedir. Körfez Savaşı durumunda ise savaşı izlemekten çok savaşı adeta yeniden üretmiştir. Cashmore'a göre, savaşı epik bir dramaya çevirmiştir. Gerçekten de, sayısız biçimlerde yer alan grafikleriyle, sloganlarıyla, yazılarıyla seyirci olayları çölde değil yakınında izliyor gibi olmuştur. Aslında izlenenlerin de ne kadar çöle ait olduğu ayrıca sorgulanması gereken bir noktadır. Kutlamaların yer alışı, bayrakların gösterilmesi, t-shirt yazıları, yemin mesajları, arabalardaki çıkartmalar ve daha birçoğu

² Hartley, 1982, *Ön. ver.*, s.33.

³ Fiske, John. *Television Culture*. New York: Routledge, 1997, s.286.

⁴ Bell, Allan. *The Language of News Media*. Oxford, England: Blackwell Publishers, 1999, s.147.

⁵ Cashmore, Ellis. *...and there was television*. New York: Routledge, 1994, ss.188-189.

savaşın ötesinde bir biçimi, anlatımı ortaya koyar. İzleyenler açısından düşünüldüğünde, Körfez Savaşı'na ilişkin en önemli şey savaşın acımasızlığı ve kaybolan hayatlar olmalıdır. Oysa, CNN örneğine baktığımızda, şiddet, acı, parçalanmalar, hayatların yok oluşu ve en önemlisi savaşın neden yapıldığı pek de açıklanmamaktadır. Olaya ilişkin hissedilmesi gereken durumların anlamları adeta sulandırılmıştır. Ellis Cashmore, bu durum için güzel bir örnek vermektedir. Haberlerde savaşın ilk başlangıç saldırılarını aktaran Gary Shepard'ın şöyle bir başlık kullandığını belirtir: '4 Temmuzda yer alan havai fişek gösterilerinin 100'le çarpılmışına benziyor!' Bu benzetme CNN'in bir savaştan çok bir oyun ya da toplumsal kutlamayı anlatan üslubunu açıkça ortaya koymaktadır.

Haberin yeni bir yapıyı sunmasının ve bu yapı içerisinde belli noktaları merkeze almasını; özellikle dikkat çekeceği ve izleyeni kendisine bağlayacağı düşünülen biçim ve noktaların sunuşta yer almasını bir seçme ve inşa süreci olarak gören Bob Mullan, günümüz haberlerinin bizlerin teknolojik hayal gücünün ürünü olduğunu belirtmektedir.⁶ Bu durum bir medya olayıdır. Belli olaylar haber olarak alınmaktadır, diğerleri ise televizyon haberciliğinin sınıflandırmalarına uymaz; ya da, haber olabilecekleri hale gelene kadar yeniden işlenirler. Fakat, haberi toplayıp aktaranlar ve en önemlisi, onu yeni bir biçimde inşa edenler bu süreçlerden hiç bahsetmezler. 'Oldukları şekliyle olan olaylar' olarak adlandırıp sunarlar, görüntüleri ve sesleri birbirlerine uyumlu hale getirirler. Bunları yaparken çeşitli sunumsal biçimleri kullanarak önem ve otorite hissini inşa etmeye çalışırlar.

Farklı biçimlerde sunumların, donmuş görüntülerin, tekrar oynatmaların, bakış açılarının, belli noktaların merkezde yer alıp, bazı noktaların ise hiç ele alınmamasının ve tüm bu tür uygulamaların belli bir yapıda inşa edilerek sunulmasının; en önemlisi, bu inşaların aslında haber hikayeleri olarak sunuluyor olmalarının temelde varolan birçok sınırlılıktan kaynaklandığını söyleyebiliriz. Haberlerin belli bir inşa olarak görülmesi haber yapma süreçlerinde yer alan etkin seçme ve işleme sonucunda ortaya çıkan farklı biçimlerden kaynaklanmaktadır. Hikayelerin inşa edilmesinde haberciler esas olarak

---

⁶ Mullan, 1997, Ön. ver., s.80.

olaydaki parçalara dayanmaktadırlar. Ancak, olayın dışında yer alan son teslim süresi, yer sınırlılıkları, haber anlayışları ve benzeri diğer birçok etken belirleyici rol oynamakta ve son ürün bu sınırlılıklara göre şekil bulmaktadır.

Televizyon haberini belirtilen parçalar açısından inşa olarak gören yaklaşımları farklı noktalarda ele alarak değerlendiren Peter Dahlgren ve John Fiske, haberin seyirci ile iletişime geçmede izlediği yolun başlı başına bir inşa gerektirdiğine işaret etmektedir.⁷ Dahlgren ve Fiske'ye göre, bu süreçte öncelikle 'doğal kodlar' yer almaktadır. Doğal kodlar, kültürel dünyamızdan doğarlar. Giysi, konuşma, eylem, mekan ve dekorla tanıdık örgüler sunarlar. 'Teknik kodlar', kamera, kurgu ve aydınlatma gibi unsurlarla sunulanı nasıl görmemiz gerektiğini vurgular. 'İdeolojik kodlar' televizüel söylemden doğan toplam algılamamıza yönelik ve önceden kültürel kodlarla ve yaşadığımız sosyal dünyayla harekete geçirilen düzenlemelerdir. Son olarak, 'birleştirici kodlar' ideolojiyi kritik bir yaklaşım olarak kabul ederek bu önsel bilgileri dolaylı olarak sosyal yapı söylemine çevirirler. Sonuç olarak, belirtilen kodların tümünün yer aldığı ve bu kodların temsilcisi durumundaki parçaların yer aldığı haberler çok daha farklı bir yapıyı, söylemi, inşayı sergiler durumdadırlar.

Televizyon haberinin aslında bir inşayı ifade ettiğini düşünen yaklaşımların temelde olay ve olaydan üretilen arasında bir ayrıma gittiklerini söylemek mümkündür. Olayın kendisinden üretilen, inşa edilen ürün televizyon haberi adını almaktadır. Oluşturulan yapı içinde teknoloji, ideoloji ve yukarıda belirtilen kodların da barındığı birçok özelliği yaşatarak varolur. John Hartley, kendisi ve kendisinden yararlanılarak inşa edilen ürün arasındaki ayrımı göz önüne alarak belirlediği tabloda olayın kendisi ile televizyon haberinin inşa edilmesini şöyle açıklamaktadır:⁸

---

⁷ Dahlgren, 1995, Ön. ver., s.32.

<i>Gerçek</i>	<i>Sahte</i>
<i>Gerçeksel içerik</i>	<i>Yapıntısal biçim</i>
<i>Olay</i>	<i>Senaryo</i>
<i>Bilgi</i>	<i>Anlatım</i>
<i>Olaylar</i>	<i>Hikayeler</i>

Bu şemaya göre olayın kendisine ilişkin bir durumla olayın kendisinin tekrar inşa edildiği bir durumun var olduğunu söylemek doğru olacaktır. Olayın kendisini ilk ele alınan gerçek olarak görürsek, olayın haber haline gelmiş biçimini olayı içeren ama olaydan farklı bir gerçeklik olarak kabul etmemiz gerekir. Haber, hem olayı hem de olay hakkında ve ondan türemiş bir kurguyu içerir. John Hartley, sonuçta bu durumu bilgisayar animasyon sanatçısının izlediği yola benzetmektedir.⁹ İzlediğimiz haber, yani ürün bir inşa olarak şu özellikleri de içerir:

- a. yerini aldığı olaydan daha gerçekçi bir olay gibidir, çünkü eski olay geçmişte kalmış, yerini alan ise gözümüzün önündedir;*
- b. tekniğin olanakları ile olayın dışında olan şeyler eklenebilmekte ve bunu şu anda gözümüzün önünde yapmaktadır;*
- c. habere olayın dışındaki şeyleri de ekleyebiliyor, hem de şu anda tam gözlerimizin önünde bunu yapabiliyorsa bu inşa da ilk olay gibi, ilk olayı da içine alarak vardır ve bir olay olarak yer almaktadır.*

Belirtilen özelliklerin vurgulamaya çalıştığı şey televizyon haberinin aktardığı olay kadar ve onunla beraber başlı başına bir olay olduğudur. Olayın kendisi ile haberin kattıkları yeni bir olay olarak yer almaktadır. Belli bir bakış açısı ve çerçeveden olaya, olaylara ilişkin yeni bir olay yaratmaktadır.

⁸ Hartley, 1992, Ön. ver., s.145.

⁹ Hartley, 1992, Ön. ver., s.88.

Televizyon haberinin inşa olduğu konusundaki yaklaşımlar temelde olayı nasıl bir biçim ve algılayış içerisinde gördüğümüz üzerinde durmakta; hangi araçlar ve farklı kodlamalarla olaya bağlı ama bir o kadar da olaydan ayrı bir şeyin inşa edildiği üzerinde durmaktadır. Ortaya çıkan en somut nokta olayın farklı bir biçime sokularak sunulduğudur. Elbette, sunumun taşıdığı bakış açıları, söylemler, ideolojiler ve benzeri sonuçlar yer alan insanın, yeni ürünün ortaya çıkardığı sonuçlardır. Çoğu zaman belli bir amaca hizmet eden bilinçli inşalar ve ürünler olarak yer almaktadırlar.

4.2. Yönlendirme Olarak Televizyon Haberi

Haber olmaya aday olaylara baktığımız zaman seçilenlerin birçoğunun olağanüstü olaylar, darbeler, felaketlerden ve benzeri durumlardan oluştuğunu söyleyebiliriz. Aslında, olayların kendi başlarına önem taşımalarının yanında olayları takip edip tercihlerde bulunacak olan habercilerin neyin önemli olduğuna karar vermesi bir yerde haberin de ne olacağını belirleyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Haberin bir inşa olduğu yaklaşımdan yola çıktığımızda da, yer alan insanın, görüntüler, sesler ve çeşitli etkilerle yeni bir biçimi ortaya çıkartmayı, birçok farklı yönlendirmeyi içerdiğini söyleyebiliriz. Teknolojinin, ideolojinin, habercinin, ait olunan kurumun, olayın kendisinin ve habere katılan birçok ögenin yönlendirici olduğunu söylemek doğru olacaktır. İnşa yaklaşımına paralel olarak, her inşa aynı zamanda da yönlendirir.

Haber seçilirken farklı ve şaşırtıcı şekilde olması beklenen olaylar belli bakış açılarına ait kalıplara yerleştirilirler. Bu tür haberler bir yerde, izleyeni de şaşırtıcı olana doğru yönlendirerek, baktırmaya iter. Öte yandan olaylar ne kadar tahmin edilemez, önceden bilinmez veya nahoş olurlarsa olsunlar yine de belli varolan anlamsal kalıplar ve biçimlere yerleştirilirler. Bir başka deyişle, izleyen için tanıdık hale getirilirler. Mark D. Alleyne, televizyon haberlerini sunan kişinin varlığını da bu duruma dayandırır.¹⁰ Sunucu bize tanıdık gelmelidir ve güven sağlama görevini üstlenmelidir. Bir şehirli

görüntüsü içerisinde sunucu sanki bizden biri gibi izlememizi beklediği haberleri daha yumuşak bir yaklaşımla sunar ve izleyiciyi bu yönde yönlendirir.

Televizyon haberinin yönlendiriciliği izleyici ile ilişkisini ilk kurduğu andan başlamaktadır. Gazete okuyan kişi hikayeden hikayeye rahatlıkla geçebilir; baş sayfaya veya son sayfaya her an istediği gibi bakabilir. Oysa televizyon izleyicisi, televizyon yoluyla haberleri takip eden kişi için ise durum çok farklıdır. Televizyon haberi izleyicisini beraberinde taşımalıdır. Televizyon haberi izleyiciyle kurduğu ilişkide her hikayenin başından sonuna kadar izlenmesini ve bir sonraki habere geçilmesini sağlayacak şekilde seyirci ile psikolojik bir bağ kurmalıdır. Gazete haberlerinde okuyucu adına bilginin aktarılışı ve okuyanın takibi bir piramit biçiminde düzenlenirken; televizyon haberinde bu durum çembere benzetilebilir. Televizyon haberi, temayı en başta verir, hikaye boyunca geliştirir. Haberi hazırlayan kişinin ve kurumun bilinçli ve bilinçsiz etkilerini de içine alarak çeşitli vurgulamalarla iniş çıkışlar, taşıyış biçimleri gösterir. Sonunda bitirmek istediği noktada sonuca bağlar. Bu durum bir haberin kendisi için değil, aynı zamanda tüm haber bülteni için de böyledir. Tek bir parçadan genel bir bütüne kadar bir yönlendirme söz konusudur.

Denis McQuail'e göre, televizyon haberleri bir değerler dizgesini oluşturur ve temel üç nedenden dolayı yönlendirir.¹¹ Birincisi, haberin kaynağı nedenine dayanmaktadır. Kaynaklar kendilerine ait bir hedefe ilişkin değere sahiptirler ve bakış açılarıyla baştan yönlendirilmiş bilgi aktarırlar. İkincisi, her ne kadar kontrol altında tutulsalar da, medyanın kendisi ve medyada haber üretenler kendi değerleri tarafından etkilenir ve yönlendirilirler. Üçüncüsü, belli bir izleyici kitlesi için üretilen ve seçilen haberler sadece bilgi için bakış değil, aynı zamanda dünyayı değerlendirme açısından bir anlam taşımaya çalışırlar. İzleyen, baştan sona yeniden biçimlenmiş haber karşısında kendi değerlerini de katarak ele alınan konuyla ilgili daha farklı veya benzer sonuçlar üretmektedir. Televizyonun etkisine ilişkin etkiler göz önüne alındığında, sonuçların haberin yönlendirdiği yönde olması şaşırtıcı da olmayacaktır.

---

¹⁰ Alleyne, Mark D. *News Revolution Political and Economic Decisions About Global Information*. New York: St. Martin's Press, 1997, s.182.

¹¹ McQuail, 1993, *Ön. ver.*, s.223.

McQuail'in belirttiği ve özellikle ikinci maddesinde vurguladığı gibi, haberi oluşturanların habere kattıkları, yani kendi değerleri önemli rol oynamaktadır. Teknolojiyi kullananın kattıkları, haberi oluşturmada yer alan araçların farklı biçimler verme özellikleri ve bu yeni biçimlerin izlenen habere dair yeni yönler sunması, yer alan değerler, ideoloji kadar tekniği ve araçları da önemli kılmaktadır. John Fiske, bu duruma örnek olarak kamerayı göstermektedir.¹² Kamera bizlere izlenen olaya ait en mükemmel görünüşünü sunmak için açı ve derinlemesine bir netlikte bakış sağlar. Bu, anlam oluşturmadaki temel adımdır. Kameranın mesafesi izleyenin kötülere ve kahramanlara karşı belli bir tavır geliştirmesini, sempati veya nefret duymasını sağlar. Televizyon haberinde normal kamera mesafesi orta çekimle yakın çekim arasındadır. Bu da, izleyicinin ekrandaki kişilerle sıcak, rahat bir ilişki kurmasını sağlar. Özellikle, kötüler çok yakın çekimlerde verilir. Aynı zamanda, röportaj yapılan kişiyle de gerilimi arttırmak amacıyla çok yakın çekimler kullanılır ve izleyen ortaya çıkan görüntüde gerilimden kişinin suçluluğunu ve yalanını hissetmeye çalışır. Çekim başlı başına bir yönlendirme aracıdır. En zor soru sorulduğunda da kamera görüntüleneni belirtilen sebeple en yakın çekimde alabilir. Belirtilen yönde etkilerle haber başlı başına izleyeni istediği yönde hissetmeye yönlendirebilmektedir. Bireysel bakış açıları, tekniğin kullanımı, genel ideoloji gibi etkiler yönlendirmede temel belirleyiciler olmaktadır.

Yönlendirme ile ilgili görüşlerde ortaya çıkan bir başka sonuç ise televizyon haberine ilişkin yönlendirici yaklaşımların yönlendirmeyi çok da olumsuz olarak görmediğidir. Yönlendirme, farkında olmadığımız, bilinçsiz kurgulamalar sonucunda da olabilir. Amaçlanan bir çabanın ürünü olmayabilir. Haberin taraflılığı olarak görülebilecek bir durum her zaman olaydaki gerçeğe ters de düşmeyebilir. Sonuçta, her olaya belli bir bakış açısından bakmak ve olayları belli bir açıdan aktarmak gerekmektedir. Farkında olunmadan seçilen bakış ve aktarım biçimi yönlendirici olabilir. Bu bir ölçüde kabul edilebilecek bir durumdur. Bakış açısının olmadığı bir durumdan söz etmek mümkün değildir. Olaya bakan insanın duruşunun, gözünün açısının, kameranın yer almasının ve toplanan görüntülerin elbette bir yaklaşım biçimi ve

---

¹² Fiske, 1997, Ön. ver., s.7.

bu biçime bağlı yönlendiriciliği, taraflılığı olacaktır. Olayda olmayanlar adına şöyle bir açıdan bakarak aktarıyorum demektir. Elbette ki haber onu görenlerin, izleyenlerin inanması beklentisiyle hazırlanmaktadır.

Ragıp Duran, televizyon haberlerinde gösterilenler ile görülenlere inanma ilişkisine şu aktarma ile yer vermektedir. Marie-Jose Mondzain'in Le Monde Gazetesi ile 8 Eylül 1998'de 'İmaj Felsefesi' başlıklı yaptığı röportajında haber bültenlerinin çok tehlikeli olduğu yer bulmaktadır. Bunun sebebi, bakanın gördüklerine inanması gerektiğidir. Bir su baskını, Cezayir'de bir katliam ya da bir grev eylemini izleyiciler 'sanki olayın içindeymiş gibi' izlerler. Her şey bir olaya katılma biçimiyle yayınlanmaktadır. Halbuki, arada bir sürü makine, montaj, bir dizi kısıtlayıcı unsur gizlenir. Bunlar olmasa, yani izleyici olayın meydana geldiği ortamda kendisi bulursa, mutlaka televizyonda gösterilenlerden farklı şeyler görecektir. Mondzain, bu duruma 'balkon etkisi' adını vermektedir. İzleyici, dünyayı penceresinden olduğu gibi gördüğünü sanmaktadır. Bu, öyle olması ve öyle sanması için özellikle düzenlenmiş bir şeydir.¹³

Farklı bakış açılarının olabileceğini görebilme ve bunun da normal olduğunu kabul etmede olaya ait bakış açıları değişkenlerinin bulunduğunu hatırlamanın rolü büyüktür. Elliot Cohen'e göre, olaya bakış tek bir insana göre bile bağımlı veya sabit değildir. Cohen, bir örnekle düşüncesini pekiştirmektedir. Zengin bir insan için bitirilmemiş bir yemek çöpe gidecek artık olarak görülürken; evsiz ve aç biri için aynı yemek ertesi günün ziyafetidir.¹⁴ Bu da, aynı olaya bakışta bile farklı bakış açılarının, yaklaşımın olabileceğini göstermektedir. Böyle olması, içlerinden birinin özellikle seçilerek kullanılması yönlendirmenin başlaması anlamına gelmektedir.

¹³ Duran, Ragıp. *Burası Dünya Polis Radyosu. Global Medya Eleştirileri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999, s.26.

¹⁴ Cohen, Elliot D. *Philosophical Issues in Journalism*. New York: Oxford University Press, 1992, s.186.

Raymond Williams ise, İngiltere ile Arjantin arasında kısa süre devam eden Falkland Adaları savaşını örnek vermektedir.¹⁵ Williams, bu savaşa ilişkin haberlerde yer alanların gerçek olaydan çok daha farklı ve pek de ‘görünmeyen’ boyutlar taşıdığını belirtmektedir. İngiltere ile Arjantin arasındaki Falkland/Malvinas Adaları savaşında televizyonda haberlerde bu olaydan bahsedilirken izleyenlerin bu adaları haritada göremediklerini sorgulamaktadır. Sorguladığı şey, görmediğimiz, pek de derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız olay ve durumlar yönünde bir şekilde yönlendirildiğimiz olgusudur. Benzer bir yaklaşımı ise E.A. Kaplan’ın Kurt ve Gladys Lang adlı yazarlardan alıntısında görebiliriz. Kurt ve Gladys Lang, 1951 yılında General Mac Arthur’un ülkesine dönüşü üzerine bir incelemeye yer vermektedirler. Mac Arthur’un dönüşünde televizyonun olayı görüntüleyen ‘resimlerinin’, olayı gözlemek için stratejik olarak yerleştirilen gözlemcilerin anlattıklarından son derece farklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Olayı bizzat gören insanların pek çoğunun sıkıldıkları belirtilir. Kurt ve Gladys Lang, birçok insanın ‘evde oturup, olayı televizyondan izlese daha iyi olacaktı’ dediğini aktarmaktadırlar. Değerlendirmelere göre, Mac Arthur için Chicago’da yapılan törenler, çarpıcı, büyüleyici olmamıştır ve karşılama törenini izlemek için büyük kalabalıklar gelmemiştir. Oysa televizyonun, karşılama olayını, gerçek törenlerden çok daha değişik bir şekilde görüntülediğini belirtirler. Olayı televizyondan izleyen seyirciler hayal kırıklığına uğramamışlar; üstelik televizyonun Mac Arthur’u yakın ve ayrıntı çekimlerle vermesi nedeniyle ‘kendilerini adeta Mac Arthur’la kişisel bir ilişki içerisinde’ görmüşlerdir.¹⁶ Bir kere daha, haberler olayı farklı bir biçimde ortaya koyup, beliren anlamı yönlendirip, gerçekte hiç de parlak olmayan bir töreni olduğundan çok daha önemli hale sokmuştur.

Televizyon haberinin yönlendirme olduğu yönündeki tartışmalar sonuçta haberin ilk gözlendiği andan itibaren bilinçli veya bilinçsiz bir yönlendirmeye girdiğini genelde kabul eder. Buna göre, insan doğanın ve olayların bir parçasıdır ve içinde yaşadığı dünyaya bakışta ister istemez bir taraflılık duygusuna sahiptir. Bu taraflılık kasıtlı ve belirli bir amaca yönelik olmadığı sürece normal ve olağan kabul edilmelidir. Özellikle,

---

¹⁵ Williams, Raymond. *Raymond Williams on Television*. (Editör: Alan O’Connor). London: Between the Lines, 1989, s.12.

olaya bakışın başladığı ilk anın sonrasında televizyona ait çeşitli araçların devreye de girmesiyle yönlendirme hız kazanmakta ve olayı başka bir anlam boyutuna taşımaktadır. Haberin inşa olduğu yaklaşımındaki gibi olayı takip eden kişinin, kurumun, genel ortamın, araçların ve benzerinin ortaya çıkarttığı bu yeni biçim kendisine özgü bir anlam taşır. Gerçekte 'az' olarak nitelenebilecek bir şeye farklı bir biçim içinde yer vererek 'çok' olarak değerlendirilmesine olanak verebilir. Televizyon haberi, bir sürecin sonunda ortaya çıkan bir ürün olarak haberi oluşturan veya oluşturanların bakış yönü doğrultusunda yönlendirmeye başlamaktadır.

4.3. Yansıtma Olarak Televizyon Haberi

Televizyon haberlerini incelemeyen önce televizyonun kendisine baktığımızda, ekranda yer alan birçok programın oldukça inandırıcı geldiğini görürüz. Bu durum, hem izlediklerimizi gerçekçi bulmaya eğilimli olmamızdan, hem de böyle olmasının istenmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun en önemli nedeni de izleyicinin izlenilenlerle çoğu zaman kendisini özdeşleştirmesidir. Ekranda izlediğimiz farklı birçok olayı dünyanın parçası olarak görürüz. İzlenilen her bir parça, dünyaya açılan saydam bir pencere ve dünyada yer alan farklı birçok olayı yansıtan bir ayna olarak görülmektedir. Elbette, aktarılanlar ne olursa olsun gerçek yaşamdaki o doğal, el değmemiş halleri yoktur. Bu yansıtma, ayna gibi işlev görme esnasında, ortaya haber adını alan daha yeni bir şey çıkar. Haberin de olayın kendisi gibi gözükmesi için bir tür doğallaştırma söz konusudur. Burada amaç, ortaya çıkanın yer alan tüm etkilerden arınmış, uzak tutulmuş gibi, sanki doğal olarak ortaya çıkmış gibi görünmesini sağlamaktır. Ekranda haber biçiminde yansıtılan olay, bizlerin olayıdır, olayın kendisi gibi yine olan bir şeydir; burada yer alan olay insanların üretimi olarak yer alır ve insanların hem etraflarında bir biçimde gözlemleyebildikleri bir nesne olarak vardır, hem de üretilmiş yeni biçimiyle vardır. Hem kendisi, hem de yansıttığıdır.

---

¹⁶ Kaplan, E.A. *Reading Television*. Los Angeles: American Film Institute/University Publications of America, 1983, s.138.

Televizyon haberi bir nesne olarak yer almasıyla beraber, nesnenin fiziki varlığı ile görünendir ve içinde yer vererek yansıttığı olayın kendisi ile vardır. Fiziki nesnelere de en az gözle görülenler kadar yeterince gerçekler ve bu durum özellikle izleyenlerin o ürüne ait, sunulan olaya ait bilgisinden kaynaklanmaktadır. Bilsek veya bilmesek de dünya dönmektedir, ancak bu bilgi temelde bir fikir olarak yer alır. Olayın kendisini çok da somut olarak görmesek de günümüze, günlük yaşamımıza yansımalarından oluşunu, olay olarak varlığını biliriz. Ortada olayın yansımaları, yansıttıklarından yola çıkartarak vardığımız sonuçlar vardır.¹⁷ Televizyon haberinin yer verdiği olay da bu şekildedir. Olayın kendisini birebir görmesek de, haberle aktarılanlar, ekranda yer bulanlarla, olaya ilişkin yansıtılanlarla olay hakkında bilgi sahibi oluruz.

Peter Dahlgren de, televizyon haberlerinin olayların aynası olmasını ve bir yansıtıcı olarak yer almalarını, işlenmemiş madde olarak yer alan olayların belli bir işleme sürecinden sonra paketlenerek farklı anlatım ve bakış açılarıyla yer bulmalarına dayandırmaktadır. Olayın, haber olarak yer alması, yeni bir biçime sokulması işleminde durum bir arabanın aynasından bakmaya benzemektedir. Aynadaki farklı birçok yansıtımda, olayın farklı açılardan görülebilmesi seçeneğinden yararlanılmakta ve seçilen açı üzerine gidilmektedir. Hangi açı olursa olsun, elde varolan olayın yansımalarından biri kullanılmış, seçilmiş olmaktadır.¹⁸ Sadece olaya ilişkin yer alan açılardan biri kullanılmış, yansıtılmış olmamakta; haberlerin değerlerle belirlenmesinde olduğu gibi haberlerde kullanılan, söylenen dil, düşünce ve değerler de yansıtılmaktadır. Haber, olayın kendisine ait birçok özelliği yansıttığı gibi olayın haber olma sürecinde içinden geçtiği çeşitli aşamaları da yansıtır.

Televizyon haberinin yansıtma olduğu konusundaki görüşlerin belki de en temel dayanağı haberin yanıtlamaya çalıştığı sorulara dayanmaktadır. Olayın bir yansıtma olması kendisinin aktarılmasına, onunla ilgili birçok bilginin yer almasına dayanmaktadır. Haber yapısında aktarılmaya çalışılan “ne zaman, nerede, neden, nasıl ve kim” sorularının yanıtları olayın kendisini veya olay hakkındaki bilgiyi yansıtmaya yöneliktir. Haber olarak yer almak, soruların yanıtlarının yer bulması olaya ilişkin

¹⁷ Hartley, 1992, Ön. ver., s.31.

yansıtmanın başlaması anlamına gelmektedir. Elbette, sadece olayın kendisi ile sınırlı değildir yansıtılanlar. Olayı izleyen değerlerini, kurumun bakış açılarıyla görüşlerini ve kullanılan araçların yansıtabilme yeteneklerini de içermektedir. Bunlara habercilere ait değerler, bakış açıları; olayla ilgili ortamın ve kültürün özellikleri ve benzeri de dahildir. Bazen, çeşitli sebeplerle kısıtlamaların varolması, bakış açısının daha dar tutulmasına, dolayısıyla yansıtılanı daha sınırlı kılmasına neden olabilir. Sonuçta, haber kimi zaman sınırlı yansıtma, kimi zaman da zenginleştirilmiş yansıtma yoluyla ekranda yer alabilmektedir.

4.4. Simülasyon Olarak Televizyon Haberi

Olayın haber olması sürecinde en önemli kriterlerden birinin 'bildirme', 'aktarma' olduğu bilinmektedir. Hatta bu, haber yapımının olmazsa olmaz kuralı sayılabilir. Bir olay izlenip aktarılmadığı sürece elbette çok az kişi tarafından bilinecek; haber olarak yer alma şansını kaybedecektir. O halde, olayın önemli olduğu, haber yapılmaya değer görüldüğü andan itibaren takip edilip aktarılmaya ihtiyacı vardır. Bu aktarma süreci içinde yaşanan olayın kendisi yoktur; sadece olayın aktarılışı, bildirilişi vardır. Olayın kendisinden çok etrafındaki gelişmeler ağırlık kazanır. İşte bu noktada, olayın kendisine ait bilgilerle (görsel, işitsel, röportajlar, veriler, v.b.) yeni bir olay yaratılmaktadır. Gerçekte varolan olay adına yeni bir olay, haber olayı oluşturulur. Gerçekte varolan olaya dayanarak bir anlamda taklidi üzerinde çalışılır.

Yukarıda yer alan açıklamalara da paralel olarak; televizyon haberini simülasyon olarak ele alan yaklaşımda, televizyon haberinin ve haberi oluşturmanın temel yöntemi olarak dünyayı olduğu gibi tanımlamak ve bu tanımlama içersinde olumlu olumsuz her türlü uçurumları, düzensizliği, çizgiden sapmaları, kutuplaşmaları aslına sadık kalarak sunmak önem kazanır. Unutmamak gerekir ki, olayın kendisini birebir simüle etmek haberi yine bir ürün yerine koymak anlamına gelmektedir. Özellikle, teknolojinin imkanlarıyla gerçekte olan olayı ekranda resmetmek hedeflenmektedir. Olayın

---

¹⁸ Dahlgren, 1995, Ön. ver., s.49.

kendisinin yerine aslına uygununu koyarken olaydaki gerçekliğe öykünmeye çalışılır. Kameranın farklı biçimlerde kullanımı, kurgu, ses ve benzeri olayın benzerini ortaya koymak içindir. Haber simülasyon olarak da bir inşa ürünüdür. Teknolojinin farklı şekillerde kullanımı ve ortaya çıkan kodlar bizim gördüklerimizi ilişkilendirerek asıl olana ulaşmamızı sağlar. Haberde yer alan görsel-işitsel ve diğer kodlarla *beraber* haberi görürüz. Bu kodlar olayın kendisine ait etkisini yeni biçimde yaratmak için yer alırlar. Televizyon, yer verdiği kodlarla yeniyi aslına uygun kurarken kendisini illüzyon üreten bir makine olarak sergilemektedir. Jane Feuer, haberlerde yer alan anı aktarma, anlık olma, 'şimdilik' özelliğini ve canlı olma hissini de bu illüzyonun bir parçası olarak görmektedir.¹⁹ Örneğin, film kendisini olanlarla ilgili bir kayıt olarak sunarken; televizyon ise kendisini olan olayın yerine geçen şey, aslı adına varolan şey olarak göstermektedir. Televizyon haberlerini izlerken aslında televizyonu değil de günlük hayatın kendisini izliyormuş gibi hissederiz. Televizyonun amacı da zaten budur. Olanın kendisini mümkün olan araçlarla taklit ederek, kendisini onun yerine koymaktır.

Günlük hayatın bir parçası olan olayı bir ürün haline getirerek, taklit ederek aslı gibi sunma durumu bir başka soruyu akla getirmektedir. Acaba, asıl olay gerçekten asıl olay mıdır? Sorunun yanıtı taklitte yerini aldığı olay arasındaki ilişkiye dayanmaktadır. Bu konuda önemli örneklerden birini John Hartley vermektedir. Milli Vanilli adıyla bilinen pop grubunu ele almaktadır. 1989 yılında A.B.D.'de, Grammy Ödülleri'nde 'en iyi sanatçı ödülünü' *Girl You Know It's True*(*Biliyorsun Bu Gerçek*) adlı şarkı ile bu grup almış ama bir süre sonra ödül ellerinden geri alınmıştı. 10 milyondan fazla kişinin alıp dinlediği albümdeki seslerin Milli Vanilli'nin kendi sesleri olmadığı ortaya çıkmıştı. Ortaya çıkan belli bir taklit üretimiymişti. Ses ve görüntünün ortaya koyduğu simülasyon ve bunun sunumuydu. Ancak unutmamak gerekir ki, üretilen taklit de 10 milyon adet satmayı başarmıştı.²⁰

Diğer bir örnek ise CNN'in Körfez Savaşı'nı aktarış biçiminden, olaylara ait görüntülerden verilebilir. Pek de anlamlı görülmeyen, sanki yıldızların uçtuğu,

¹⁹ Feuer, Jane. *The Concept of Live Television: Ontology vs. Ideology*. (Çeviren: Nezh Orhon). Los Angeles: University Publications of America, 1983, s.12.

²⁰ Hartley, 1992, *Ön. ver.*, s.21.

flaşların patladığını düşündüğümüz görüntüler savaşı temsil eder duruma gelmiştir. Hartley, savaşın aktarılışında haberlerde yer alan görüntüleri Nintendo (bilgisayar oyunu) tarzı bir oyuna, yayına benzetmektedir. Gerçekte varolan savaş yer alan görüntülerle 'sanal bir savaşa' dönüştürülmüş ve bununla amaçlanan olayın aktarılması olmamıştır.²¹ Bununla amaçlanan ekranın albenisini arttırarak izleyen sayısını çoğaltmak ve izleyicileri olabildiğince ekran başında tutmaktır. İzlenenler sanki video ve bilgisayar oyunlarının görüntülerine benzemektedir.

Bu örnekten hareketle, televizyon haberi içinde izlenenler olayın tam kendisi değildir. Olayın kendisini taklit eden televizyon haberi, 'olayın kendisini sembolize ettiğimi, taklit ettiğimi kendi gözlerinle görebilirsin' demektedir, çünkü görmek inanmaktır. Aslında görünen, izlenen şey olayın simülasyonu, hikayesi, sadece bir versiyonudur ama, olayın kendisi değildir.

Televizyon haberinin ortaya çıkartılışında taklit ürünler, olayın çeşitli versiyonları haber odalarında belli bir uygunluk ve bütünlük içinde ele alınmakta ve hazırlanmaktadır. Duran'ın da belirttiği gibi, esas olarak simülasyonların oluşturulması egemenlerin kamuoyu üzerindeki ideolojik baskısına hizmet amacıyla yer alır.²² Duran bunun haber çarpıtma ve haber gizleme amaçlı olduğuna inanır. Jean Baudrillard da, haberlerin aslında olayın kendisi ile simülasyonu arasındaki ilişkiyi altüst ederek egemenlerin amaçlarına hizmet ettiğini belirtmektedir.²³ Hem söz ve görüntüyle, hem de teknolojinin sağladığı olanaklarla simülasyonun kendisini olayın yerine koyduğunu işaret etmektedir. Baudrillard, izleyenin de olay yerine simülasyon ile yetinmemiz gerektiğine inandığını söylemektedir.

Jean Baudrillard, televizyon haberini bir simülasyon olarak görmenin aslında üretimle ilişkili olmadığını, bunun ötesinde iktidar amaçlı olduğunu belirtmektedir. Baudrillard'ın 'Simülasyon Teorisi'ne göre, yeniden oluşturarak değiştirme becerisine sahip olma, aslını taklit edebilme, medya ürününü, haberi amacı açısından salt

²¹ Hartley, 1992, *Ön. ver.*, s.323.

²² Duran, 1999, *Ön. ver.*, s.144.

²³ Baudrillard, Jean. *Simulations*. New York: Semiotext, 1983, s.10.

ekonomik alandaki rekabete taşımaktan da öte; iktidar kavgasındaki önemli bir araca, silaha da dönüştürmektedir. Günümüzde yer alan ‘medyan yoksa, yoksun!’ sözünü de bu yaklaşıma bağlamaktadır. Bu yüzden özellikle haberlerde, olay ile haber arasındaki farkın gün geçtikçe kaybettirilmeye çalışıldığını; izleyene bu yönde bir his verilmeye özellikle gayret edildiğini düşünmektedir.²⁴ İzleyen gördüklerini olayın kendisi gibi kabul etmeye zorlanmaktadır. Teknolojinin de devreye daha fazla girmesi ve aynılarını yapabilmenin artmasıyla olayın kendisi ile simülasyonu olarak görülen haber arasındaki ayırım gitgide belirsizleştirilmektedir.

Asıl olan ile yerine geçen arasındaki belirsizleştirme de aslında özellikle amaçlanan bir durumdur. Olayın yerine geçmekle beraber artık “*Varım, oradayım!*” değil, “*Görüntüyüm, varım, yeni olanım!*” söz konusudur. Baudrillard’ın belirttiği gibi artık ‘look’ (görünüş) esas halini almaktadır.²⁵ Bu doğrultuda da, esas olan asıl olayı değil, görünüşü göstermek amaçlanmaktadır. Yer alması planlanan simülasyonun ne tür araçlarla, nasıl bir biçimde sunulacağı ve aslın yerine nasıl geçeceği önem kazanmaktadır.

4.5. Gösteri-Eğlence Olarak Televizyon Haberi

Televizyon haberlerinin günümüzdeki durumu incelendiğinde ortaya çıkan en yaygın görüşün haberlerin artan ekonomik belirleyicilerden etkilenmiş olduğudur. Özellikle, baskın bir hal alan serbest ekonomi düzeni ve rekabet önemli kavramlar olarak ortaya çıkartmaktadır. Bu durumdan etkilenen, pazarın ürün olarak bir parçası olan televizyon haberleri de pazarlamayı önemser hale gelmiştir. Haberlerin oluşturulmasında önemli bir yer alan editörler, görevlerini mümkün olduğunca fazla kitleyi cezbetmek ve tutmak olarak görmeye başlamıştır. Böylece, editörler de halkın, izleyicinin neyi eğlenceli bulacağını tahmin etmek, dikkate almak durumunda kalmaya başlamıştır. Bir yerde, haberin en önemli kriterinin çatışma, duygulara yönelme ve görselleştirmeler olarak belirlenmesine şaşırılmaması gerekmektedir.

²⁴ Baudrillard, 1983, *Ön. ver.*, s.187.

Gün geçtikçe azalan siyasal ve toplumsal haberlerin yerini daha çok ‘sabun köpüğü’ olarak adlandırılan haberler almaya başlamıştır. Ya da, en ciddi konuların içerikleri sulandırılmaya başlamıştır. Sayı ve oran olarak azan siyasal, toplumsal haberlerin yerini ekonomik ve mali içerikli haberler ile magazin ağırlıklı haberler almaya başlamıştır. Bu durum kendi kendine ortaya çıkan bir şey değildir. Magazinleştiği düşünülen bir dünyada haber bültenleri bu duruma ayak uydurmaya başlamış, haberler içerikleri sulandırılmış olarak karşımıza çıkar olmuştur. Belirtildiği gibi, en ciddi görülen toplumsal, sosyolojik ve ideolojik olaylar izleyiciye şekere bulandırılmış bir şekilde aktarılmaya başlanmıştır. Özellikle, özel hayata müdahale, haberde olaya ait özü gizleyip haberin magazin boyutunu öne çıkartma, kimi zaman aşırı milliyetçi hatta ırkçı yaklaşımlara yakın olma gibi temel habercilik ilkelerinden önemli kaymalar yaygın hale gelmeye başlamıştır.

Televizyon haberlerinin belirtilen son dönemdeki özelliklerinin yanında, televizyon haberi zaten televizyonun sahip olduğu bazı özellikler nedeniyle de eğlenceye- magazine kolaylıkla dönüşebilme eğilimindedir. Haberler, televizyonun, yani “eğlence aracının” içinde yer almaktadırlar; görüntü tarafından yönlendirilmekte ve kısa zaman dilimlerinde hızla anlatımlarla sunulmaktadır.²⁶ Televizyonun sahip olduğu farklı sayıdaki yapı, farklı sunum biçimlerinin üretilmesine; aksiyonların, kavgaların, araba çarpışmalarının ve benzerinin daha albenili sergilenmesine olanak sağlamaktadır. Televizyonun mümkün kıldığı çeşitli düzenlemeler de güncel ticari yapının ve alanda bulunan araçların üretim güçleri sayesinde hayat bulmaktadır. Ticari kaygı daha renkli, süslü ama içeriği boş malzemeyi besler olmaktadır.²⁷

Televizyon haberinin ticari hayatın bir parçası olarak görülmesi olayların sadece gazetecilik boyutuyla ele alınmamasına; aynı zamanda, bir gösteri dünyasının parçası olarak da sunulmasına neden olmaktadır. Haberler ciddi görülebilecek konuların dışında hiç beklenmedik zayıf hikayeler üzerine de odaklanabilmektedir. Sonuçta, en ciddi

²⁵ Baudrillard, Jean. *Tam Ekran*. (Çev.: Bahadır Gülmez). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.

²⁶ Mullan, 1997, *Ön. ver.*, s.99.

²⁷ Gitlin, 1986, *Ön. ver.*, s.16.

bulunulan haberler bile büyük bir eğlence haberi olarak sunulabilmekte ve bu amaçla haberlerin başlıkları klişe bir ifadeyle 'kanla yazılmakta', sansasyonel olmaktadır.

Haberlerin bu eğlenceleştirilmiş hali aslında üç ayrı şekilde ifade edilebilir. Birincisi, eğlendirici olduğu düşünülen konuların haber olarak seçilmesi. İkincisi, ciddi haberlerin dahi eğlendirici bir şekilde sunulması ve üçüncüsü, haberlerin ofislerde meşrubat makinesi başında yapılan kısır sohbetler türü bir anlayışla sunulması giderek ön plana çıkmaktadır. Haberlerin eğlencelik çerezler olarak görülmesinin yanında yapılarında yer verdikleri özel malzemelerin kullanımı da dikkati çekmektedir. Örneğin, Neil Postman müziğin televizyon haberlerinde neden yer aldığını merak ettiğini belirtmektedir.²⁸ Postman, programların neden tempolu ve dramatik yapıları müziklerle seslerle süslenip bezendiğini merak ettiğini belirtmektedir. Yanıtını yine kendisi verir. Postman'a göre, eğer müzik olmasa izleyiciler gerçekten bir şeylerin alarm verdiğini, hayatta sorunlar olduğunu düşünecektir. Ancak, müziğin çerçevelediği programlarda izleyiciye kaygıya kapılacak bir şeyin olmadığı konusunda garanti verilmektedir. Neil Postman, bu tür haberlerin algılanmasına da 'şekillenmiş dramatik sunum' demek ve bunların eğlence amaçlı olduklarını vurgulamaktadır. Önemli olan sanki bir şov programını izliyor havasını vermek ve olabildiğince alkış almaktır. İzleyeni de tamamen düşünmekten uzaklaştırıcı etkiye sahiptirler. Postman'a göre, en tehlikeli olan şey televizyonun eğlence malzemesi sunması değil; özellikle haberlerde her şeyi, önemli haberleri bile sanki eğlenceymiş gibi sunmasıdır.

Özlerinden, yani olaya ait olmaktan uzaklaştırılmış halleriyle ekranda yer alan haberlerin birçok ülkede temel haber kaynağı olma özelliği anımsandığında durum daha düşündürücü bir hale gelmektedir. James Potter, bu konuda yapılan araştırmaların haber izleyicilerinin haber hikayelerini hatırlamadığını ortaya koyduğunu ve bunun temel olarak üç etkene bağlanabileceğini belirtmektedir:²⁹

---

²⁸ Postman, 1994, *Ön. ver.*, s.91.

- a. *Televizyon haberlerindeki çoğu hikaye fazla bilgi içermemektedir,*
- b. *Haberlerini televizyondan alanlar başka kaynakları değerlendirmemektedir,*
- c. *Çoğu hikayenin yapısı izleyenin bilgi yapısını zenginleştirmeye yönelik değildir.*

Marshall McLuhan ise haberlerin bu derece eğlence aracı haline gelmesi ve gittikçe eğlence araçları olarak görülüp izleyici kazanmakta kullanılmasının ötesinde asıl sorgulanması gerekenin haberlerin kendisi kadar onları izleyen bireyler olduğunu düşünmektedir.³⁰ 'The World at One' adlı radyo programında, "...belki de politika ve eğlence aynı şeylerdir... uydular gezegenimizin çevresinde dönmeye başladığından beri dünya kocaman bir tiyatro görünümüne ulaşmıştır. Artık tüm yerküre bir sahnedir ve hepimiz birer oyuncuyuz..." der ve devam eder, "...böylece tüm dünya bir eğlence yeri oldu ve bizler şimdi eğlence dünyasının birer üyesi durumuna geldik" diyerek haberdeki eğlenceye doğru değişimi de işaret eder. Bireyin değişmesi, beklentilerinin ve algılarının değişmesi talep ettiği ürünün de farklı bir biçime sokulmasını zorunlu kılmaktadır.

Sonuçta, ticarileşmenin etkisiyle geniş kitleleri çekmede televizyon haberlerinin eğlendirme eğilimi ağırlık kazanmaya başlamıştır. Biçimleri de bu yönde hazırlanmaktadır. Bu yeni eğlendirici biçimleri ile haberlerin söyledikleri ile sergilediklerinin farklılaşmaya başladığını belirtmek de doğru olacaktır. Bu biçimleriyle haberler, izleyenlere günün önemli olaylarını sundukları inancını vermek istemektedirler, ancak aslında yeni biçimleriyle haberler içlerinde reklam geliri ve rating kaygısı taşıyan yapay tasarımlardır.

Televizyon haberlerine yönelik kuramsal yaklaşımlara bakıldığında, aslında hiçbir yaklaşımın pek de diğer yaklaşımlardan ayrı olarak ele alınamayacağı anlaşılmaktadır. Haberin inşa olarak görülmesi, onun yönlendirici veya taklit olarak

²⁹ Potter, 1998, Ön. ver., s.122.

³⁰ McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: Signet Books, 1964, s.24.

görülmesinin de temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda, haberin eğlence olarak görülmesi yaklaşımı da bir dönüştürmenin, yani bir insanın ürünüdür. Öte yandan, televizyon haberinin eğlence olması yönündeki tartışmalar onun ticari bir ürün olarak ele alınmasına neden olmaktadır. Bu şekliyle de ticari bir ürün olarak kendisine getiri sağlayacak yönlendirmede bulunduğu önermesi geçerlilik kazanacaktır. Habere ilişkin tüm kuramsal yaklaşımların bir ölçüde iç içe olduğunu ve birbirlerini bütünlendiğini söylemek doğru olacaktır. Bu noktada habere ilişkin kuramsal tartışmaların varlığı önemli bir nokta da belirginleştirilmelidir. Sonuçta, hangi yaklaşım olursa olsun, televizyon haberine ilişkin gelinen ortak nokta bunların bir 'ürün' olduğudur. İster inşa olsun, ister eğlence veya yönlendirme; sonuçta belli bir sürecin ve bir amacın doğrultusunda belli bir özün, yani olayın başka bir biçime, yani habere dönüştürülmesi söz konusudur. Tekniğin sağladığı olanaklarla, sürecin parçası olan katılımcılarla, onların bakış açılarıyla, içinde bulunulan ortamın kattığı etkilerle ve varılmak istenen amaçla bir ürün olarak tüm tartışmaların orta noktasında bulunmaktadır. Televizyon haberleri izleyeni etkilemek, kendine çekmek, belirli amaçlarla yönlendirmek, eğlendirmek için televizyonun sağladığı olanaklarla olayları yeniden inşa, yansıtma, taklit, yönlendirme şekillerinde birer ürün olarak seyircinin önüne sunar.

5. TELEVİZYON HABERİ ve KURGU: ÜRÜNLEŞTİRME

“Bütün, kendini oluşturan öğelerin toplamından fazla birşeydir.”¹

Gestalt Ruhbilimcileri

Günlük hayatta yer alan bir olayın haber olmaya değer görülmesiyle beraber kurgu süreci başlamış olmaktadır. Bir olayın diğer bir olaya karşı seçilmesi, seçilen olayda yer verilen bakış açıları, bakış açısına uygun olarak görsel ve işitsel bilgilerin toplanması, toplanan tüm parçaların belli bir süreç sonunda birleştirilmesi, birleştirmenin yanında diğer çeşitli öğelerle tamamlanması ve tamamlanmış haberin haber bülteninde belli bir sıra içinde sunulması tamamen bir düzenleme ve kurgulamadır. Kamera tarafından tespit edilmiş olayın bir biçim içine oturtulması işlemi gerçek anlamda kurgulama tanımını karşılamaktadır. Kurgu ile ayrı ayrı yer alan parçalar bir bütün haline getirilmekte, her bir parçanın tek başına taşıyabileceği biçime dayalı anlamdan öte daha farklı bir boyuta taşımaktadır.

Günümüzde yer alan haber programlarına baktığımızda, her bir haberin drama mantığıyla kurgulandığını görmekteyiz. Yer verilen olayda vurgulanmaya çalışılan bir nokta aranmakta, duygusal vurgulamalara gidilmekte ve çeşitli efektler eklenerek olay yeni bir biçime sokulmaktadır. Belirtilen uygulamadan hareketle, haber bültenlerinin bölümlere ayrılmış haber filmleri olarak dramatize edilmesi temelde ‘gösterme’ ilkesine dayalı bir anlatıma gereksinim duyulduğunun işareti olarak ortaya çıkmaktadır. Haberin

---

¹ Büker, 1989, *Ön. ver.*, s.13.

yer verdiği olayın kendi gerçek anlamının ötesinde bakılması istenen bir açuya taşıyarak farklı bir anlama ve izleme oluşturulmaya çalışılır. İletişim kuramcısı Laswell'in sorduğu, 'kim neyi hangi kanaldan kime hangi etkiyle söylüyor' sorusu etkinin önemini belirtmektedir. Bu yönde, belli bir etki ve bakış açısını sağlamada kullanılan uygulamalar da, neyin haber olup olmayacağını, nasıl sunulacağını, hangi amaçla aktarılacağını da belirler hale gelmiştir.

Televizyon haberi için kurgu aslında tek ve sonda yer alan bir süreç değildir; bu süreç habercinin haber değeri taşıyan bir şeyi gördüğü, işittiği anda başlamaktadır. Seçme, çıkartma, sunma anlarının tümünde yer almaktadır. Günlük hayatta yer alan uygulamalara da bakıldığında, hiçbir habercinin olaya ilişkin tüm bilgileri veya olayın olduğu şeklini aktarılabilirdiği söylenemez. Haberci kurgular. Sonunda, editörlerin önüne gelen biraz daha farklı bir biçime oturtulmuş olay biraz daha kurgulanır ve görüntüler işlenir. Yayın anında da kurgu devam eder. Haberlerin yer aldıkları dizilişleri de bir kurgunun ürünüdür.²

Kurgunun olaya ait görüntüleri sesleri ve kurguda eklenebilen diğer parçaları bir araya getirerek yeni bir biçim oluşturması sinemada yer alan Eisenstein'cı yaklaşıma da yakın bulunabilir. Eisenstein, montajı en güçlü öykü anlatma aracı görmekle beraber; iki öğenin basit bir toplamı olmadığını, yeni bir ürünün ortaya çıktığını düşünmektedir. Andre Bazin'in de belirttiği gibi, kurgu yer vermeye çalıştığımız olaylardan seçme yaparak yeni bir oluşturmayı, ürünü ortaya koyar.³ Ortaya çıkan yeni ürün, oluşturucu öğelerden niteliksel olarak farklıdır. Kaydedilmiş görüntü olayın yeniden üretilmesinden başka bir şey değildir. Kurgunun eklenmesi, görüntülenmiş olayın normalde varolmuş olaydan daha da kopartılması anlamına gelmektedir. Kurgunun böylesine olayı kendi halinden kopartarak yeni bir biçimde vermesi Baudelaire'nin 'biçim bozumuna uğramayan algılanamaz' ifadesiyle de açıklanabilir. Bu şekilde bir olayın algılanabilmesi için yeniden kurulması gerekir. Sıradan bir olayı çok daha çekici bir hale sokmak da mümkündür. Bunun için kurgu etkili bir araçtır.

² Wilson, John. *Understanding Journalism*. New York: Routledge, 1996, s.29.

³ Fiske, 1997, *Ön. ver.*, s.19.

Televizyon haberi temelde gazete haberine oldukça benzer görünmektedir. Televizyon haberinin yazılı basından ödünç aldığı haber değerliliği ölçütleri, olayların dramatik bir yapıya büründürülerek verilmesi anlayışını da beraberinde getirmiştir. Saldırgan bir dil yapısına sahip gazete başlıklarının yerini televizyon haberlerindeki şova benzeyen yapılar almıştır. Örneğin, bu anlayış içinde politikacılar eleştirilmek yerine yerden yere vurulmaktadırlar. Kurgu ile eklenen birçok farklı görsel ve işitsel efektle de bu dönüştürmenin etkisi arttırılmaktadır. Haberlerin dramatik yapıları bilginin objektifliğini zedeleyen bir şekil almıştır. Özellikle, dramatik bir yapıya dönüştürme, olağan olan bakış açısının zorlanarak daha farklı uçlara çekilmesi ve özellikle olaya ait kendi biçiminden çok daha farklı biçimlerin içine sokulması onun kendisine ait sadeliğini ve haberin objektifliğini zedeler noktaya ulaşmaktadır. Televizyon haberinin karakteristik özelliklerinden biri olan bu objektiflik olgusu onun en önemli güçlerinden biriyken gittikçe zayıflar hale gelmektedir. Televizyon haberinin özellikle görüntüler ile oluşturulması ve resimler ile ilgili olması onu görüntülerin ortaya çıkarttığı biçimlere dayalı hale getirmektedir. Elbette, olaya ait özün biçimsel olarak haber halini alması sadece görüntülere bağlı değildir.

Belirtilen düzenli biçimlendirme, haber olarak ele alınacak her olayı işlemek üzere hazır beklemektedir. Olay bitmemiş olsa bile, ona ilişkin haberin bir sonucu olmalıdır. Bu bir biçim içinde yer buldurma ihtiyacı kadar haberin belirtilen dramatikleştirilmiş özelliğinden de kaynaklanmaktadır. Doğal olaylara ilişkin bir öykü içersinde sunulan bağlantıların, en doğal olmayan biçimlerde birbirlerine bağlanması ve ilişkilendirilmesi gerekmektedir. En önemlisi de, üretilen haberin albenisinin arttırılmasıdır. Haberın albenisinin arttırılması da temelde o haberin bir karşılık beklemesinden kaynaklanmaktadır. Kendisini izleyiciye izlettirebilmeli, satabilmelidir.⁴ Hatta, televizyon haberleri alanında yer alan birçok haberci ve kurgu uzmanı kimi zaman olaya ilişkin görüntü ve seslerin ötesinde grafiklere ve efektlere çok daha fazla önem verdiklerini belirtmektedirler. Aktarılmaya çalışılanın özellikle sonradan eklenen malzeme ile çok daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Olayın sonradan eklenenlerle ortaya çıkan yeni biçimini ürünün bu yeni halini daha etkili gördüklerini

---

⁴ Fiske, John. *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (Çeviren: Süleyman İrvan). Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 1996, s.103.

belirtmektedirler.⁵ Bu durumuyla da televizyon haberi, ticari bir değer olan ürünün özelliklerini kazanmış olmaktadır. Ham malzeme diğer girdilerle beslenerek yeni bir ürünü ortaya çıkartmaktadır.

Televizyon haberinin özellikle izleyeni hedef alan doğrultuda oluşturulması ve bu yönde bir ürün olması olayı haber biçimine dönüştürenleri farklı çabalara itmektir. Haberi ortaya çıkartanlar, yapımcılar, izleyicilerin ilgisini çekebilmek için, haberi haber-magazin şekline sokmak zorunda kalmaktadırlar. Böylece, olaylar her yaştan genel bir izleyici kitlesinin kolayca tüketebileceği bir ambalaj içine konulmakta ve birkaç dakika içinde tüketilir hale gelmektedir. Haberin kalıcı olması ve çeşitli çıkarımlar yapmaya olanak sağlayan unsurları barındırması önemli değildir. Özellikle albenisinin arttırılmasına yönelik işlemler haberi daha süslü bir hale getirmekte, magazinleştirmekte ve ekranda daha fazla işlenmiş bir ürün olarak yer almasına neden olmaktadır. Haberin bu biçimi ile izleyicide ani bir heyecan uyandırması, ona günlük monoton yaşantısında meydana gelmeyen duygulanımlar yaşatması haberin temel unsuru olmaktadır. Haberler yüzeysel bir biçimde olayları işleyip, izleyicide sadece duygusal kıpırdanmaları hedefleyerek izleyicilerin gelip geçici bir takım basit fikirler edinmelerinin ötesinde de olumlu bir etkide bulunmamaktadırlar. Temelde, izleyicinin duygularını istenilen yönde hareket ettirebilen ürünler üzerinde durulmaktadır.

Televizyon haberi için olaylar ve hatta çekilmiş görüntüler işlenmemiş birer malzemedir. Kurgu ile hazır malzemenin işlenme süreci başlamaktadır; biçim verilmiş ürün ile izleyeni hikayenin ne olduğu konusunda (entelektüel olarak değil, duygusal olarak) yönlendirmeye başlanır.⁶ John Hartley, bu duruma örnek olarak Ericson, Baranek ve Chan'dan bir alıntıda bulunarak açıklama getirir:⁷ "İyi televizyon haberi, habercinin senaryosunda görselleştirdiğini gösteren görüntülere sahip olmalıdır; olay değildir esas olan." Esas olan, senaryonun istenilen bir biçimde görüntülerle oluşturulması ve ortaya çıkan ürün ile de izleyeni istenilen yönde yönlendirmektir.

⁵ Boyd, 1997, Ön. ver., s.125.

⁶ Fiske, 1996, Ön. ver., s.289.

⁷ Hartley, 1992, Ön. ver., ss.120,144.

Örnek verilecek olursa; savaşta yaralanmış bir çocuğun haberi aktarmak için gerekli bilgi ve süreden daha uzun ekranda tutulması, kameraya yaralının yakın çekimde bakması, heyecanlı bir müziğin yer alması ve hatta ağır çekim görüntüleme bu haberi daha heyecanlı ve duygusal kılar. Bu tamamen kurgunun ortaya koyduğu bir durumdur. Böylece haber son derece yoğun duyguları içeren, izleyeni fazlasıyla etkileyen görüntülerin ve seslerin birleştirilmesinden meydana gelen bir ürün olarak ortaya çıkar. Bir mülakat ile arşivden fotoğrafların geçişlerde kullanılması olayı yoğun olarak belirtmede kullanılır ve bu ek unsurlar olayın kendisine ait olmamalarına rağmen olayın etkisini artırıcı bir güce sahiptirler. Adeta ürünü oluşturmada ek madde olarak yer alırlar. Aynı zamanda, bu durum olayın ele alınış açısının önceden haber editörü tarafından belirlendiğini de göstermektedir. Ortaya çıkan olayın tam olarak kendisi olmamakla beraber bir ölçüde sahtedir; sonuçta, sahte olan tüm hikayeler de kendileri adına doğru ve varolan bir olay olarak yer almaktadırlar.⁸

Kurgu ile ortaya çıkartılan yeni biçimin, ürünün yanında unutulmaması gereken bir başka nokta ise olayın kendisinin de başlı başına bir kurgusal düzenlemeden geçmiş olabileceğidir. Her ne kadar kurgu son biçimi ortaya çıkartsa da, olayın kendisi bizlerin farkına varmadığı bir şekilde daha o ilk anında bir ön yönlendirmeye uğratılmış olabilir. Burada, normalde bahsedilenden çok daha farklı bir kurgudan bahsedilmektedir. Ancak, bozuntuya uğratılmış olay gerçeği burada da yer almaktadır. Ignacio Ramonet bu yönde bir biçimlendirmeye, Umberto Eco'nun İngiltere vefiat prensi Charles'ın, 29 Temmuz 1981'de Lady Diana ile evlenme töreniyle ilgili düşüncelerine yer vererek değinmektedir. Törende süvarilerin oluşturduğu kortejin televizyonda ikinci kez yayınlanmasını anlatan Eco, bazı televizyon haber yapımcılarının sahneleme ve uyumlu bir biçimi ortaya koyma kaygısını hangi noktalara kadar vardırıldığını şöyle açıklamaktadır:⁹

Televizyon izleyenler kortejdeki atların dışkılarının koyu tonda, kahverengi, farklı büyüklüklerde olmadığını, hepsinin her yerde pastel tonda, bej ile sarı arası renkte, çok parlak olduğunu ve dikkat çekmediği gibi, kadınların

⁸ Hartley, 1992, Ön. ver., ss.144-145.

⁹ Ramonet, 1999, Ön. ver., s.114.

giysileriyle de uyum sağladığını farkettiler. Daha sonra öğrendiğimize göre –bunun böyle olduğu kolayca düşünülebilirdi-, kraliyet atları, televizyon ekranında hoş renkte dışkılamaları için bir hafta boyunca özel haplarla beslenmişti. Hiçbir şey rastlantıya bırakılmazdı, her şey televizyon yayını tarafından denetim altına alınmıştı.

Olayın kurgu sonucunda ürün olarak yer alan biçiminde iki ana yapılanma belirginleşmektedir. Ürünün ortaya çıkmasındaki temel ilkelere uyan bir şekilde yer almaktadırlar. Ivor Yorke¹⁰'nin belirttiği gibi, birincisi 'girdilerden' oluşmaktadır. Bunlar iç ve dış görev ayarlayanlar, muhabir ve temsilciler, teknik operasyon hazırlayıcıları, kamera ekibi, donanım mühendisleri, takipçiler, günlük plancılar ve diğerlerinden oluşur. İkincisi ise 'çıktılardır'. Program editörleri, haber odası editöryal ekibi, haber okuyanlar ve sunanlar, resim editörleri, grafik tasarımcılar, görüntü ve foto arşivcileri, stüdyo prodüksiyon, teknik ekip ve diğerlerinden oluşur. Birinci sırada yer alan ekip ve uygulamalar, hammadde olarak yer alan görüntü ve seslerin, bunlarla beraber oluşturulan bilgilerin toplanmasından ve ulaştırılmasından sorumludur. İkinci bölümde yer alan ekip ve uygulamalar ise, ulaştırılan görüntü, ses ve bağlı hammaddelerin işlenerek son çıktı olarak görülen habere, yani ürüne dönüştürülmesini sağlarlar.

Belirtilen girdi ve çıktıların hayat verdiği haber üretim süreci ise şu aşamalardan oluşmaktadır: Günlük olayların haber olmaya aday görülmesi; senaryolaştırılmış, filme dayalı olaylar ve kaydedilmiş çekimlerle bezenmesi, olayların seçilip kaydedilmesi ve son aşama olan yapım sonrası süreçte kurgu ile biçim bulması. James W. Potter'ın da belirttiği gibi, haberin izleyenin karşısına getirdiği olayın ürün olarak yer alma süreci temelde sırasıyla şu üç işlemde oluşmaktadır:¹¹

¹⁰ Yorke, Ivor. *The Technique of Television News*. (İkinci baskı). London: Focal Press, 1987, s.17.

¹¹ Potter, 1998, *Ön. ver.*, s.111.

- a. neyin takip edileceğini seçmek,*
- b. hikayede neyin merkeze alınacağına karar vermek,*
- c. hikayenin nasıl anlatılacağını belirlemek.*

Görüldüğü üzere, özellikle ikinci ve üçüncü aşamalarda, takip edilen olaya ilişkin hikayede ve bu hikayenin hangi anlatım-biçim içinde yer alacağı kararında kurgu daha etkin rol oynamaktadır. Yukarıda belirtilen süreçlerin ele alındığı bir örnek bu üç aşamayı daha netleştirebilecektir. James Potter, verdiği örnekte bir politikacının haberci tarafından takip edilen konuşmasını ele almaktadır. Politikacı seçimlerde adaydır. Potter'a göre, haberde ortaya çıkartılabilecek ve farklı kurgusal düzenlemelerle vurgulanabilecek gerçekler şu hikayelerle sergilenebilir:¹²

- a. aday konuşma yaptı,*
- b. aday kampanyadaki yorucu bir günün ardından konuşmasında yorgun göründü,*
- c. aday, rakibinden sadece 5 puan önde olması nedeniyle zemin hazırlığı yapıyor,*
- d. aday, konuşmasında yeni bir yaklaşımı tanıttı,*
- e. adayın konuşmasında sunduğu yeni yaklaşım belirsizliklerle dolu, partisi sıcak bakmıyor*
- f. veya partisi ile arasındaki çatışmanın altı çizilebilir.*

Yukarıda yer alan maddeler olabilecek ihtimallerden sadece altısıdır. Her hikayede ne olduğuna ilişkin farklı anlatımlara gidilmektedir ve izleyici açısından her birinin dikkati çekmesinde farklı yöntemlerin kullanılması gerekecektir. Neyin merkeze alınacağına ilişkin maddeler yer almaktadır. Seçilen maddenin nasıl bir biçim, nasıl bir kurgusal işlem sonucunda aktarılacağı onun nasıl bir ürün olarak izleyenin karşısına geleceğini belirleyecektir.

---

¹² Potter, 1998, Ön. vcr., ss.144-145.

Yukarıda yer alan örnek, haberi hazırlayanın, hikayenin nasıl anlatılacağını belirlediği gibi ortaya çıkan ürünün de nasıl olacağını, ne tür bir biçim alacağını da belirlemektedir. Politik adayın örneğinden hareketle, 'e' ihtimali (adayın konuşmasında sunduğu yeni yaklaşımın belirsizliklerle dolu olduğu ve partisinin sıcak bakmadığı yönünde oluşturulan haber) seçilmiş olsun. Televizyon haberi adayın zor bir çatışma içine girdiği hakkında olacaktır. İzleyici kesimden tepki çekimleri olacaktır; mutlu veya şok olmuş izleyiciler görünecektir. Olayı takip ederek haberin ilk aşamasındaki bilgileri, görüntüleri ve sesleri toplayan haberci izleyiciler ile de röportaj yapabilir; parti lideriyle veya adayı destekleyenlerle de görüşebilir veya tepki açısından rakip liderle görüşebilir ve haber bunları ön plana taşıyabilir. Bunlar habercinin yapacağı seçimler ve haberin öne çıkartacağı hikayelerdir. Sonrasında ise, bu parçalar seçildikten sonra haberci hikayenin içinde ne tür kurgusal eklemelere yer vereceğini belirleyecektir. Hikayenin albenisini arttırmak için belki çeşitli grafiklere, alt yazılara veya müziklere yer verilecektir. Olayın kendisi her aşamada gittikçe daha çok işlenerek, bakış açılarının, teknik işlemlerin sonunda tamamen ürüne dönüşmüş hale gelecektir. Hem de, istenildiği şekilde biçimlenebilen bir ürüne dönüştürme mümkün olabilecektir. Belirtildiği gibi grafiklerin, çizelgelerin, tabloların, müziklerin, çeşitli geçiş efektlerinin (dondurma, yavaş oynatma, miks, zincirleme, v.b.) yer alarak ve röportajlar, arşiv görüntüleri, animasyonlar ve daha birçok farklı seçeneğin kullanılıp sergilendiği ürün alternatifleri oluşturulur.

Yer alan örnek ve bağlı açıklamalardan bir kere daha anlaşılacağı gibi, televizyon haberleri olan bir şeyi içlerinde barındırmanın ötesinde sonradan eklenen parçalarla olayla ilişki içinde olan ürünler ortaya çıkartmaktadır. Haberler üretim aşamalarının sonucunda sunulanlar olarak yer almaktadırlar; yeni bir biçim içersinde sergilenenlerdir. İzleyenler neredeyse haber olaylarının aslında olurlarken görmezler. Olayların çoğunu görmedikleri için haberlerde karşılına çıkan ürünler onlara ne şekilde bakmaları gerektiğini gösteren ürünler olarak yer alırlar. Olayların işlendiği kurulmuş, üretilmiş biçimleri, ürünleri izlemektedirler.

Televizyon haberi olarak yer alan ürünler yapım sonrası süreçteki teknik biçimlendirmenin yanısıra geniş bir etki çemberinin içinde de yer almaktadırlar.

Kurguyu, ürünü son aşamada ortaya çıkartan bir aşama olarak görmek hatalı olacaktır. Kurgu ile ürünün ortaya çıkartılması ve ürünün belli bir doğrultuda biçimlendirilmesi tekniğin ötesinde çok daha farklı etkenlerden de etkilenmektedir. Ürünü ortaya koyan ve nasıl bir biçim-anlam taşıyacağını belirleyen etkiler de vardır. Haberin ürün olarak karşımıza çıkış sürecinde göz önüne alınacak diğer etkenler şu şekilde sıralanabilir:

Ekonomik bakış açısı: Haberlerin inşasında belki de en güçlü etken ticari yapıdır. Haber kuruluşları, izleyicileri ve reklamcılarını birbirleriyle rekabet eden ticari yerlerdir. Ancak, ticari kaygı duymaları kadar mesleki ilkelerini de göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Bu nedenle, haberler üzerinde iki yaklaşım doğmaktadır: Birincisi, profesyonel sorumluluk; halkın daha iyi karar verebilmesi için halkı bilgilendirmek habercinin sorumluluğudur yaklaşımıdır. Ancak, belirtilen mesleki profesyonel sorumlulukla çoğu zaman çelişen ikinci yaklaşım ise pazarlama yaklaşımıdır. Haber işinde olanlar ne tür hikayelerin ve sunum biçimlerinin geniş izleyici kitlesini toplayacağına dikkat etmek durumundadırlar. Bu yüzden de şok edici veya olağan olmayan şeyleri bulma çabasındadırlar. Buldukları olayları özellikle duygusal bir yapıya oturtarak, izleyici çekecek biçimlere sokarak izlenirliğini arttırmaya çalışırlar.

Yerleşik hikaye kalıpları: Habercilerin bir haber günü son derece hızlı ve zamana karşı yarışır halde geçmektedir. Oldukça yoğun insanlardır. Son dakikaya yetişecek çok sayıda detayla uğraşırlar. Her hikaye için en iyi iletişim kurma yolunu aramaya çoğu zaman vakitleri kalmamaktadır. Genellikle, hikayeyi en iyi anlatacak yolu bulma çabasına girmek onlar için lüks görünmektedir. Aksine, birkaç dakikada hikayeye ait elde olan bilgileri, görüntüleri, sesleri ve ayrıca kurguda eklenmesi istenen eklemeleri bir araya getirerek bir sonraki habere geçerler. Bütün bunları yaparken hikaye kalıplarını kullanırlar. Bunlar:

- Hikaye üçgenini kullanırlar,
- Dikkati çeken başlığa yer verip sonra hikayeyi ele alırlar. Olayla ilgili kim, ne zaman, nerede, neden, nasıl gibi tanımlayıcı bilgilere yer verirler; yeni yöntemleri kullanmak zorunda kalmazlar.

Kaynak sınırlılıkları: Televizyon habercileri maddi kaynaklarının yeterliliklerini, olaylara ait görüntülerin, seslerin ve bilginin toplanmasında karşılaşacakları engelleri göz önünde bulundurlar. Televizyon yayın kuruluşlarının haber toplama bölümlerinin oldukça geniş olsa da, yeterli kaynakları bulunsa da, çeşitli sınırlılıklar da vardır. Zaman, yer, boşluk ve ele alınan konu açısından seçim yapma zorunda kalınır çoğu zaman. Özellikle de, hikayeyi anlatabilmek için kurgu aşamasında yer verilen arşiv görüntülerinin seçilmesi ve eklenmesi gündeme gelir.

Kurumsal Güçler: Kurumsal etkenlerin haberlerin içeriğini belirlemede önemli bir rolü vardır. İçeriğin etkilenmesinin yanında bu içeriğin nasıl bir biçimde yer alacağı ve hangi sırada yer bulacağı, yani kendisine yüklenecek önemi de belirleyen kurumsal bakış açısı, haber anlayışı gibi etkenler olabilir. Kurumsal güçlerin ürün üzerindeki etkisi temelde iki şekilde yer alır:

- Kurumsal yapı, yani haberi ortaya çıkartan kurumun etkisi;
- Sahip/kontrol, yani maddi koşulları sağlayan patronun ve haberi her aşamada ele alan kontrol süreçlerinin etkisi.

Reklam Verenler: Bazı reklam verenler medyaya baskı yaparlar veya yapmasalar da güçleri hissedilmektedir. Bunun en temel nedeni, haberi var eden kaynağın temelinin de genelde reklam gelirlerine dayanmasıdır. Sonuçta, belli bir biçimde yer alacak haberde olayın ilk ele alınışından kurguda hazır bir ürün olarak çıktığı aşamaya kadar parasal kaynakları oluşturan reklam verenler göz önünde bulundurulmaktadır. Sürekli reklam veren bir grup hakkında veya o grubun görüşleriyle ters düşen olumsuz yönde bir haberinin çıkması pek de rastlanmayan bir durumdur.

Kaynakların Kullanımı: Haberler, hikayenin oluşturulmasında daha olayla ilgili bilginin toplandığı ilk aşamada kullanılan bilgi kaynakları tarafından şekillendirilir. Haberlerin belirleyici kaynakları bireyler, tanıklar, hükümetler ve halkla

ilişkiler grupları gibi kurumlardır. Kendilerinin sahip olduğu bakış açılarından, bilerek veya bilmeyerek tanık olunan olayla ilgili bilgiyi aktarmaktadırlar.

Sapma ve Bozulmalar: Medya, sapmayı sergilemekle ilgilenir. Sapmayı sergilemekle sorumlu en yaygın araç da televizyon haberleridir. Sapma, olağan olmayan, varolan yaygın durumdan uzaklaşan ve bu nedenle haber değeri taşıyan şeyleri kapsar. Haberi ele almada iki tür sapma vardır:

- Sayısal sapma: İyi veya kötü olmayan doğal sonuçlardır ve ortak ilgi alanına girdiklerinden haber değeri taşırlar. Sıradan bir doğum haber değeri taşımaz, ancak bir batında beşiz doğması alışageldiğimiz sayılardan farklı bir anlam ifade etmektedir. Dikkati çeken bir anlam taşımaktadır.

- Kurallardan sapma: Kuralları ve hukuku bozan fikir veya olaylardır. Elbette bunlar günlük yaşantımızda yaygın şekilde yer alan kuralsızlıklar değildir. Daha dikkat çekici sonuçları bakımından büyük görülebilecek kurallar ve hukuktan sapmalar tercih edilmektedir.

Bölgesel ilgi: Dünyanın her yerinde her gün önemli olaylar olmaktadır. Öncelikle, yakınımızdaki kendi bölgemize, ülkemize ilgi gösteririz. Bu nedenle haberlerde, çok yakın, yakın, orta yakın, uzak ve çok uzak sıralaması da yer alabilir. Belirtilen tercih sıralamasının ötesinde, kalkınmış ülkelerle ilgili haberler daha fazla, üçüncü dünya ülkeleri ile ilgili haberler ise daha az yer alabilir. Aynı zamanda, çok uzakta olan büyük bir olay yakında olan daha ortalama bir olaydan daha öncelikli olarak sunulabilir.

Yukarıda yer alan maddeler, aslında daha ilk olayın toplandığı andan itibaren haberi bir ürün olarak ortaya çıkartan habercilerce dikkate alınmaya başlanan, ancak özellikle de ürünün kurgu ile son biçiminin şekillendiği aşamada göz önüne alınan

unsurları sergilemektedirler. Habercilerin olayı ele alışlarını ve hikayelerini nasıl oluşturacakları konusundaki seçimlerini belirleyen ve genellikle etkileyen şeyler bu unsurlardır. Kurgu aşamasında parçaların birleştirilmesi; yer alanların dışında hangi parçaların nasıl ekleneceğini ve ne amaçla yer alacağını belirleyen şekilde yer bulmaktadırlar. Yer buluş şekilleri daha çok zihinlerde olmakla beraber, uygulamayı etkileyen bir yönde çalışmaktadırlar. Böylesi bir etki dizisinin altında yer alacak yaklaşımın ortaya çıkartacağı sonuç; haber olarak yer alan ürünün sınırlı bir bakış ve dar bir açı ile sunulacağını işaret etmektedir. Bunlar seçilen hikayelerin yapay olarak yeniden kurulmasına ve böylece olayın kendisini tarafsız bir şekilde aktarılmasının bozulmasına neden olacaktır. Kurguda olaydan farklı her eklenen yeni parça veya olaya ait her çıkartılan parça izleyeni gitgide olaydan uzaklaştıracak, ürünü olaydan çok daha farklı bir noktaya taşıyacaktır. Bozulmaya uğratan bir bakış açısı sunmanın ötesinde, bozulmaya uğramış bir algılayışa da sebep olacaktır. Bu durum, haberleri içeriksizleştirerek, olaydan farklı bir ürün ortaya koyma noktasına kadar gidebilmektedir. Bu yeni ürünün ortaya çıkmasında da kurguda yer alan birleştirmeler, yeni bakış açılarının oluşturulması, anlatımlar sağlayacaktır. Kısacası, olay yeni bir ürün ortaya koyma adına kurgulanmış olarak yer alacaktır ve olayın kendisi ile kurgulanmış ürün arasında şu şekilde bir ayrım yer alacaktır:

OLAY

Olaydaki doğal ışık

Ortamdaki doğal ses

Olaya ait kişiler

Ortamın doğal sesleri

Olay anında olan muhabir

Olaya ait görüntüler

Olaya ait herbir çekim

HABER

Kontrol edilen aydınlatma

Sonradan üzerinde oynanan kaydedilen ses

Kimi zaman sonradan eklenen kişiler

Eklenen müzik ve efektler

Eklenen üst ses, anlatıcı rolünde

Eklenen arşiv görüntüler, grafikler, v.b.

Çekimlerin kurguda belli hızda verilmesi

Kurgulanmış, yani yeniden tasarlanmış olarak yer alan ürün de 'tarafsız' bir ürün olamayacaktır. Kendisini kurgulayan, üreten güçlerin etkisi altında yer alacaktır. Böyle bir süreç sonucu ortaya çıkan ürün farklı amaçlara göre biçimlendirilmiş şekilde yer alır. Noam Chomsky, Winston Churchill'in 'biz binalarımızı biçimlendiririz, sonrasında

onlar bizi biçimlendirir'¹³ sözüyle, ortaya çıkan haber ürünlerinin vardığı noktayı da vurgulamaya çalışmaktadır. Bir ürün olarak haber, sadece bizim amacımızla biçimlenmemekte; habercinin kendine ait değerlendirmeleri, siyasi düzenin etkileriyle, kurumun sahibinin etkisiyle, reklam verenlerin etkisiyle, ideolojik ortamın ve daha birçok farklı belirleyicinin etkisiyle son aşamaya ulaşır. Bu noktada, biçimlendirdiğimiz ürünlerin sonrasında bizleri biçimlendirdiğini söylemek doğru olacaktır. Kurgulanmış ürün, izlediğimiz televizyon haberi bizim üretimimiz olduğu halde yine bizi yönlendirir olmaktadır. Hem de içinde yer alan son derece güçlü etkilerle yönlendirmektedir.

Televizyon haberlerinde izlenen olay, kurgunun üretimin koşullarını da içine soktuğu bir biçime yer vererek yer almaktadır. Örneğin, televizyon haberinde izlenen olay ile yine aynı olayın bir filmde yer alması da aynı şey değildir. Aynı olay olarak yer almazlar. İki olayın görüntüsü aynı etkiyi yaratmak için de kullanılmamaktadır. Burada televizyon haberinde yer alan olay adına önemli olan onun kurguyu olayın kendisiymiş gibi göstermesi değil; tam tersine, olayın, günlük yaşam gerçeğinin her zaman kurguya indirgenebileceğine inandırmaya çalışmasıdır.¹⁴

Televizyon haberlerinde gördüğümüz bu yöndeki değişiklikler de magazinleşme olarak tanımlanabilir. Olayın kendisinden gittikçe uzaklaşan, sınırlı sürelerle sıkıştırılmış haberler, bu haberlerin seçimleri, biçimlendirilmeleri ve sunumlarındaki tercihler piyasa koşullarının belirlediği kurallarla karşımıza çıkar. Böylesi bir değişimi Brian Groombridge şu örnekle sergilemektedir. Televizyon habercisi John Whale'in yardımcılara yaptığı bir konuşmada 'unutmayalım ki biz kötü haber işi içindeyiz' demesinin gerçekleri göz önüne serdiğini işaret eder. Groombridge'e göre, 'iyi haber, iyi haber değildir' anlayışına sahip olan memur zihniyetli haber ve program üreticileri, tüketim toplumunun felaket haberi tüketme isteğine uygun olarak davranmaktadırlar. Yaşam süreleri 'ratinglere' bağlı program ve haberlerde içeriği yoğun, zor yutulur bilgilere yer yoktur. Haberler, içerikten soyutlanmış, gitgide daha fazla haber-magazin

¹³ Chomsky, Noam ve Herman, Edward S. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York : Pantheon Books, 1988.

¹⁴ Raboy, Marc ve Dagenais, Bernard. (Editörler). *Media, Crisis and Democracy: Mass Communication and the Disruption of Social Order*. London: Sage Publications, 1990, s.27.

görünümü almaktadır. Böylece olaylar her yaştan genel geçer izleyicinin kolayca tüketebileceği bir ambalaj içine konulmuş olurlar.¹⁵ Bu ambalajların oluşturulmasında da kurgu temel rolü oynamaktadır. Kurgu ile oluşturulan ambalaj da olaydan farklı bir ürünü temsil ederken, aynı zamanda da, bu yeni ürünle rating kazanan, karşılığını bulmayı amaçlayan, değişim değerini karşılamaya çalışan bir araç olarak yer alır.

---

¹⁵ Groombridge, Ön. ver., s.14.

6. ÜRÜN OLARAK TELEVİZYON HABERİ ve DEĞİŞİM DEĞERİ

*“Bilgilendirmek gibi bir görevimiz yok:
müşterilerimize -karşılığını ödemeye hazır
oldukları- bilgi sağlamak gibi bir görevimiz var”¹*

İnsanın doğaya karşı verdiği mücadelede iç içe bulunduğu yaşam koşulları insanın kendi yaşamı adına tasarımlarda bulunmasına sebep olmuştur. İnsanın, kendi yaşam alanını denetlemesinin yanında gittikçe artan şekilde başkalarına ait yaşam alanlarını da denetlemesi farklı anlamda birçok aracı kullanmasını da beraberinde getirmiştir. Bunu yaparken kendi emeğinden, zekasından, hayat deneyimlerinden ve daha farklı birçok şeyden faydalanmaktadır. Kullandığı araçlar kimi zaman sadece kendisi adına yarar sağlayıcı olmakla beraber, kimi zaman da çevresindekileri olumsuz yönde etkileyebilecek şekilde ortaya çıkmıştır. Bu araçlardan bazıları başkalarını baskı altında tutan, aldatan, bireysel gelişimlerini engelleyen ve benzeri şekillerde belirebilmiştir. Sonuçta, insanlar yararlı veya zararlı birçok aracı yaşamlarına katar olmuşlardır.

6.1. Sermaye Açısından Ürün

Televizyon ve yer verdiği programlar çoğu zaman gerek yararları, gerek zararları tarafından ele alınmış, onlara karşı farklı eleştirilerde bulunulmuştur. İyi veya kötü

---

¹ Wood Mark. (Reuters Şef Editörü). *Reporting Africa: Return to the Agenda*. Cardiff: 23 Kasım 1998.

olarak değerlendirilmelerinin yanında ekonomik sistemin bir parçası, ürünü olarak yer alırlar. Televizyon haberi de televizyona, ekonomik sisteme ait bir ürün olarak yer alır ve özellikle, üretildiği her aşamasında daha da ürünleşerek ortaya çıkar. Kurgu aşamasında tamamlandığı haliyle, izleyicinin tüketimine yönelik hazır bir ürünü temsil eder. Haberin hazır bir ürün olarak tüketime girmesi, onun izlenerek tüketilmesi anlamına gelmektedir. Sahibinin, üreticisinin, ait olduğu kurumun; yani sermayenin isteğini karşılamaya yönelik olarak hazırlanır.

Televizyon haberi gibi günlük hayat içerisinde yer alan birçok aracın da özellikle günümüz ekonomik sisteminde sermaye amaçları doğrultusunda ve sermayenin ürünü olarak yer aldığını görmekteyiz. Araçların ekonomik sistemde dolaşımında bulunan ürünler olduğu ve yaygınlaşmış haliyle de meta olarak sermayeye hizmet ettiği görülmektedir. Bu noktadan hareketle, sermaye metaların ekonomik sistemde yer almasını hedef almaktadır. Metaların değişimine, meta ticaretine dayanır; üretimin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Metaların gittikçe yaygınlaşan dolaşımı ve toplumsal yaşamın parçası haline gelmesi kapitalist üretimin bir sonucu olarak görülebilir. Hem para, hem de üretimin sonucu olarak yer alan yaygınlaşmış ürünler olarak metalar sermayenin önkoşulu olarak yer almaktadırlar. Ancak, kendiliğinden de sermayeye dönüşmeleri mümkün değildir. Para ve metaların ekonomik sistemde dolaşımını başlamadan, yani ticari faaliyet belli bir gelişmişliğe ulaşmadan sermaye oluşmamaktadır.

Dolaşıma giren üretim sonucu ortaya çıkan ürünlerin meta olarak yer alışı sadece sermayeye ilişkin bir durum değildir. Metalar bir yandan sermayenin oluşumunun önemli basamağı olmakla beraber, diğer yandan da ürünlerin genelleşmiş biçimiyle kapitalist üretimin bir sonucu ve onun bir ürünü halini almaktadır. Görülmektedir ki, sermaye ürünleri yalnızca meta olarak üretmektedir. Kapitalist üretim, yani sermaye geliştikçe değeri belirleyen kurallar ve paranın dolaşım biçimleri de belirginleşmeye başlar.² Sonuçta, ürünün dolaşımında yaygınlaşıp yer alışı, ekonomik hayatta bulunmasıyla meta oluşumunun ön koşulu yerine gelmiş olur. Metaların yer alışı da kapitalist üretim sürecinin ürünü ve sonucu olmasını işaret eder ve sermaye adına dolaşımında hizmet eder.

---

² Marx, Karl. *Dolaysız Üretim Sürecinin Sonuçları (Kapital'e Ek)*. (Çev.: Mustafa Topal). İstanbul: Ceylan Yayınları, 1999, s.11.

Ürünlerin meta yani piyasada yaygınlaşmış biçimi alması üretim adına yeni bir noktayı işaret etmektedir. Üretimin parçası olan üreticiler artık bir anlamda meta üreticisi durumuna gelirler. Bu yönde bir üretimin ortaya çıkışı da kullanım değerini ortaya çıkartmakta ve ona aracılık etmektedir. Ürünün metaya dönüşmesinin amaçlanması, onun dolaşımında belli bir değeri taşıması anlamını içermektedir. Yani, belli bir kullanım değeri olmalıdır. Dolayısıyla, üretimde yer alan her türlü araç (hammadde olarak da ifade edebiliriz) ürünlere değer katma için yer almaktadırlar. Değer yaratma sürecinin parçalarını oluştururlar. İster paraya dönüştürülsünler, ister belli bir amaçla yer alsınlar, değer taşıma özellikleriyle de değişim değerine aracılık ederler. Değişim değeri açısından ele alındığında da meta, para işlevi görmekte, o anlama gelmektedir.

6.2. Ürün ve Değişim Değeri

Metanın kendisinden beklenen piyasada yer alışı, dolaşıma girebilmesi için iki özelliğinin olması gerekmektedir. Metanın, alıcı için özel yararı olan bir madde olarak görünmesi, yani bireysel ya da diğer amaçlı tüketime yönelik ihtiyaçları karşılayabilir olması gerekmektedir. Kullanımıyla beraber bir kullanımdan doğan değere sahip olması gerekmektedir. Meta, kullanım değerini taşımakla beraber, bu değerini piyasada karşılığını bulabilmesi, başka değerlerle ilişki içinde olabilmesi için de belli bir biçimde ayrılan bir değişim değerine sahip olmalıdır. Meta, içersinde hem kullanım, hem değişim değerini barındırır. Metanın değişim değeri, kullanım değerinden bağımsız ayrı biçimini, daha maddeleşmiş biçimini, fiyat biçimini ifade eder. Bu nedenle fiyat, değişim değeri olarak, yani para olarak ifade edilir.³

Değişim değeri, daha fazla değişim değeri sağlamaya çalışır. Bu hem sermayenin kendisini güçlendirme, hem de kendi değerini koruma isteğinden kaynaklanmaktadır. Sadece elde edilebilir değeri sürdürmeye çalışmamakta, aynı zamanda bu değerini niceliği de arttırılmaya çalışılmaktadır. Bir başka deyişle, paranın

³ Marx, 1999, Ön. ver., s.17.

daha fazla para getirmesi sağlanmaya çalışılmakta ve yeni değişim değerleri oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda, değişim değerinin, paranın sağlanması ve artırılması için üretimin devamı ve yeni metalar, yeni biçimler ortaya koymak için üretim üretimi besler hal almaktadır. Bu durum, retim için üretim olarak da anlatılabilir.⁴ Üretimin sermaye adına, değişim değerinin yani paranın sağlanması adına bir amaç haline gelmesi olabildiğince fazla artı değer üretmeye çalışmakla da sağlanmaya çalışılmaktadır. Üretim bu doğrultuda daha fazla meta üretimi sağladıkça, metaların alım satımıyla daha fazla ilgilenir olmakta ve böylece daha da fazla parayı arzular hale gelmektedir. Sürecin herbir parçası birbirini besler hale gelmektedir.

Ortaya çıkan süreç içinde değişim değerinin tanımı ve ortaya çıkışı daha da netlik kazanmaktadır. Kullanım değeri ile birlikte sermayeyi oluşturan metanın iki özelliğinden biri olarak değişim değeri, para anlamına gelmekte ama kendi değerini genişleten, değer yaratan değer, değeri olduğu için bir artış getiren, çoğalan değer anlamını kazanmaktadır. Bu, para-meta-para zincirini oluşturmaktadır. Paranın da sermayenin aracı ve kendisi olduğu düşünülürse, sermaye, sermaye yaratır bir özellik kazanır.

Burada ortaya çıkan başka bir sonucu işaret etmek gerekir. Dolaşımda olan metaların tüketici, yani insanlar açısından da sonuçları vardır. Yaygınlaşan ürünlere bağlanmak, bu doğrultuda insanların yönlendirilmesi metaların insanların hayatlarındaki önemli bir özelliği sergilemektedir. İnsan hayatının tanımı aynı zamanda bu metalarla da anlam kazanır olmaktadır. Kapitalist toplumun insanları arasındaki fiili toplumsal ilişkilerin sonucu olan metalar ile insanların girdikleri etkileşim belli bir amaç edinmiş, parayı hedef alan sermaye tarafından yönlendirilmeye başlar. Marx'ın işaret ettiği şekliyle, sermayenin amacı doğrultusunda meta, gizemli bir hal alır ve gizemli bir şeydir. Çünkü, metada, sermayenin (üretimin) amacı pek de açık ifade edilmeden tüketici için bir ihtiyaçmış hissi verilmektedir. Bir yerde toplumun metalar tarafından tahakküm altına alınması da toplumsal yaşama bir doğallık ve kaçınılmazlık havası verir; toplum, insanlarca inşa edilen bir şey olarak algılanmaz ve dolayısıyla insanlarca değiştirilemez bir şey olur.

---

⁴ Marx, 1999, Ön. ver., s.103.

6.3. Ürün Olarak Televizyon Haberleri ve Değişim Değeri

Televizyon haberleri de, insanın çevresiyle verdiği mücadelede ürettiği araçlardan biri olarak; araçların sonucu ortaya çıkan bir ürün olarak yer almaktadır. İlk zamanlarda, birbirinden haber almak için dumanı kullanan insan gün geçtikçe çok daha güçlü ve çeşitli araçları kendi hayatına eklemeyi başarmıştır. Tek yönlü, çift yönlü veya çok yönlü iletişim ortamlarını kendi adına kullanıma sokmuştur. Televizyon haberini de etrafında olan bitenden haberdar olmak için, gelişmeleri takip etmek için kullanmaya başlamıştır. Elbette, işin içinde yer alan birçok insanın ve aracın yardımıyla olmaktadır. Geniş bir üretim sürecinin sonunda elde ettiği, ekranında yer alan haberleri izlemektedir, tüketmektedir.

Televizyon haberinin çevrede olan biteni aktarabilmesi için toplanan olayların haber biçiminde işlenmesi ve bir ürünü ortaya çıkartması Marx'ın belirttiği iki ayrı dünyayı ortaya koymaktadır: 'Gerçek dünya ve tasarlanmış dünya.' Gün geçtikçe artan bir güçle yer alan üretim araçlarının etkisiyle ürettikleri karşısında gittikçe daha zayıf duruma düşen insan, kendi zekası ve beyni ile ürettiği araçların önünde adeta eğilir duruma gelmiştir. Bu durum, hem araçların artan gücünden, hem fiziksel zorunluluklardan, hem de diğer güç ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Televizyon haberleri için de aynı durum söz konusudur. Etrafında olan bitenlerin neredeyse çok azına tanık olan insan, bu fiziksel sınırlılık ve aracın olayı aktarmadaki teknolojik üstünlüğü nedeniyle haber olarak karşısına sunulanla yetinmek durumunda kalmaktadır. Üretim koşullarının dilediği şekilde ortaya koyduğu ürünleri, yani haberleri reddedemez duruma gelmiştir. İzlediği olayların nasıl anlaşılması gerektiği, nasıl bir biçimde olacakları, yer aldıkları biçimin, dolayısıyla ürünün neyi amaçladığı; en önemlisi bireylerin ne oldukları kendi üretimlerinin maddi koşullarına bağlı hale gelmektedir.

Karl Marx, televizyon haberinin olaya ait özünden kopuşuna ve ürüne dönüştürmesine paralel bir örnek vermektedir. Marx'a göre, her yeni buluş, her yeni teknoloji sanayide ilerleme ve yeni sonuçlar demektir. Örneğin, bir balığın 'özü' onun

'varlığıdır', yani sudur. Nehir balığının özü nehrin suyudur. Ancak, bu su o nehir sanayinin emrine girince, boyalarla ve başka atıklarca kirlenince, buharlı gemiler gezdikçe, su başka kanallara verildikçe ve kurumaya başladıkça; balıklar varoluş koşullarından yoksun kalınca; artık balığın 'özü' olmaktan çıkar, balığa uygun düşmeyen varlık ortamı haline gelir.⁵ Günlük hayata ait olayın durumu da özellikle kurgu, üretim araçlarının etkisi altında balığın durumuna benzemektedir. Televizyon haber hazırlama süreçleri, haberin kendisini izlettirebilmeyi amaçlaması ve bu yönde müdahalelere uğraması nedeniyle kendi öz koşullarından uzaklaşmaktadır.

Öze ait koşulların değişmesi, televizyon haberinin bir ürün olarak yer alması, varolan egemen sermayenin, egemen sınıfın kendi düşüncelerini egemen düşünceler olarak algılanmasını amaçlamaktadır. Bu durumun en önemli yardımcısı da, egemenlerin üretim koşullarını ve araçlarını ellerinde bulundurmalarıdır. Bu durum için Marx, maddi üretim araçlarını ellerinde bulunduranların zihinsel üretim araçlarını da ellerinde bulundurdukları ve kendi çağlarının düşüncelerini üretilip dağıttıklarını belirtmektedir. Egemen kesimlerin, toplumun üyelerinin çıkarlarını onların kendi çıkarları gibi göstererek, kendi kavramlarını sonsuz gerçekler diye sunduklarını belirtmektedir.

Bu durum televizyon haberi açısından düşünüldüğünde olayın kendisinden uzaklaşmaya başlayan ve kurgu gibi üretim araçlarıyla üzerine değer yaratılmış farklı bir ürün haline gelen haber, onu üretenin istediği biçimde karşımıza çıkmaktadır. Onun amaçlarını karşılamaktadır. Bu amaçlardan önemli biri de haber ile meta yaratılmasıdır. Ürün olan nesnelere, yani haberlerin üretilmesi özel mülkiyet egemenliğini de beraberinde getirmektedir. Ürünün bir sahibi bulunmaktadır. Elbette, ürünün esas sahibi onu üreten kişi değil, üstte yer alan patronudur. Özel mülkiyete giren ürün, yine bir ürünün özelliği olan belirli bir parasal karşılığa da sahiptir. Sermaye anlayışı içerisinde alınıp satılabilecek bir değer olarak görülür. Alınıp satılabilir bir değer olarak görülen ürünün, yani televizyon haberinin de olaya ilişkin özden uzaklaşması yadırganmamalıdır. Bu durumda asıl amacı, olayı aktarmak değil parasal karşılığını bulmaktır.

---

⁵ Marx, 1993, Ön.ver., s.86

Elbette, olayın kendisinden uzaklaşan ve farklı bir amaca hizmet eden televizyon haberi de gittikçe insana ait olmaktan uzaklaşmaktadır. İnsanın çevresinde yer alan olaylardan çok kendisinin alım-satım, yani izlenme değeri üzerinde durmaktadır. Bu durum izleyeni de karşısında bulduğu haber açısından şaşırdığı, garipsediği bir duruma itmektedir. Son derece önemli toplumsal olayların yaşandığı bir ülkede haberlerin fazlasıyla magazin ağırlıklı olması yukarıda açıklanan durumdan kaynaklanmaktadır. Böylesine bir zıtlık içersinde de izleyicinin kendisini boşlukta hissetmesi olağan görülmelidir. Hatta, Marx'ın üretim, ürün ve birey ilişkilerini gözeterек sorduğu soru bu noktada da oldukça anlamlıdır: Özünden uzaklaşmış ürün 'insanı ne duruma getiriyor?' diye sormaktadır. Burada vurgulamaya çalıştığı şey, insanın temelde kendi ürettiği nesnelere dünyasının esiri olduğudur. Onu bu nesnelere, yani bu nesnelere kurulu bir dünya adeta yönetir hale gelmektedir.

Pars Esin, insanın ürettiği nesne, üretim koşulları ve kendisi arasındaki ilişkinin beş görünümle yer aldığını belirtmektedir:⁶

Güçsüzlük: Bireyin varmak istediği amaçlar gitgide daha ulaşılabilir olmaktadır;

Bireyin kendi etkinliğine anlam verememesi: Bir anlamda yaptığı şeyleri tanıyamaz, anlam veremez olmaktadır.

Kuralsızlık: Kişi tarafından istenen amaçlara ulaşmada uygun olmayan yollara ve seçimlere başvurmayı gerekli görme inancıdır.

Toplum-grup ilkelerine yetersiz katılım: Gitgide toplumdaki soyutlanmaya ve onlardan ayrı, bireysel yaşamaya başlamaktadır.

Kendi kendisine ve hayatında yer alan uğraşlarına uzaklaşmaktadır.

⁶ Esin, Pars. *Yabancılaşma ve Sosyal Politika*. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 502, 1982, s.105.

Friedrich Hegel de, nesnelere ve insanların gittikçe artan yoğunluğunun çağdaş insanı rahatsız eder hale gelmeye başladığını belirtmekte ve nesnelere artan baskın gücünün insanların da kendilerini nesnelere gibi ele almalarına neden olduğunu; düşünen, hisseden, sorgulayan ve seven bir canlı olmaktan çok ürettiği anlamda varlığını hisseden, kendisine bir rol tanımlayabilen biri olarak gördüğünü belirtmektedir. Üretim koşullarının içinde yer almasının ve artık yaşanan ortamın üretim, alım-satım değerleri ile ifade edilmesiyle belirlenen insan kendisine, çevresine yabancılaşmıştır.⁷ İnsan, kendisini ancak üretim ve tüketim ilişkileriyle ifade eder hale gelmiştir.

Nesnelerin, gün geçtikçe yaygın hale gelen üretim koşullarının belirlediği ortamın; üretim yapılarının insanın özgür etkinliğini elinden aldığını belirten Hegel, bu ürünlerin amaçlarının kullanım değil değişim olduğuna işaret etmektedir. Bu durum televizyon haberi için de aynıdır. Televizyon haberinin ürün olarak yer alması, bu yönde oluşturulması ve izleyiciyi (tüketici) çekmede kullanılması haberlerin izleyicilerce kullanılmasına değil; izleyici ile arasındaki değişim ilişkisini, yani parasal ilişkiyi gözetilen bir anlayışa dayanmaktadır. İzleyiciyi, tüketeni; sonuçta insanı böylesine sert bir ilişki içinde kabul eden üretime bağlı piyasa koşulları izleyiciyi, tüketeni de farklı bir konuma itmektedir. Bu durum, Hegel ve Marx'ın değerlendirmeleri ışığında şöyle görülebilmektedir:

- a. *İnsan, piyasa şartlarının parçası olarak görülüp tüketici konumuna itildikçe kendi çevresine, yaşamına, olayı soyutlanmaktadır;*
- b. *Yer aldığı ortamı, izlediği olayları tanıyamaz duruma gelen kişi kendisine karşı rahatsız hissetmektedir;*
- c. *İzledikleriyle gördükleri arasında anlamsal ve biçimsel uçurumlar yaşamayı kendisini de nerede tutacağını bilmemesine neden olmakta, gördüğüne mi yoksa yaşadığına mı inanması gerektiğini sorgulatmaktadır;*

⁷ Ergil, Doğu. Yabancılaşma Teorisinde Klasik Öğretiler. Birikim, Nisan-Mayıs, 1979.

d. *Çevresindeki olaylara, insanlara daha da farklı bir gözle; sürekli etkileşim içinde olduğu ürünlerle adeta kıyaslayarak bakmasına neden olmaktadır.*

Televizyon haberinin bir üretimin sonucu olması, üretimin hedeflediği amaçlara hizmet eder şekilde yer alması onun yer verdiği olaylarda da anlam kaymalarına neden olmaktadır. Ürünün kendisini var eden koşulların ürünün değişim değerini, yani yaygın kitlelerce izlenmesini, para kazandırmasını amaçlaması, içeriğin de bu yönde üretilmesine, biçimlendirilmesine neden olmaktadır. Haberin kendisine ait ahlaki değerleri ile piyasa koşullarının sert, acımasız uygulamaları birbiriyle çelişir olmaktadır. Televizyonun ve televizyon haberinin ticari bir araç olarak yer alması da piyasa koşullarının daha tercih edilir olmasını, yani ürünün ahlaki değerle uygun olarak kullanılması değil, değişim değerini kazanıp para kazandırması anlayışını da beraberinde getirmektedir. Sonuçta, haberin oluşturulmasında özellikle kurguda yer alan müdahaleler de bu tür amaçlara hizmet etmektedir.

Erich Fromm⁸, insanın aldatmacalarla dolu bir dünyanın içinde olduğunu belirtmekte ve bunun sebebinin de özellikle insan ve insanın oluşturduğu ortam olduğunu belirtmektedir. Fromm, öğretmenlerinin İngiltere'nin hiç savaş kaybetmediklerini söylediklerini hatırlatır ve birçok arkadaşının, amcasının ve yeğenlerinin o halde niçin öldüğünü anlayamadığını belirtir. Bu açıklamasına paralel ikinci örneği ise daha çarpıcıdır. "Savaşan iki tarafın da 'barış ve özgürlük' için savaşması mümkün müdür?" diye sormaktadır. Herkes savaşa karşıysa savaşları kim, nasıl başlatıyordu? Kimsenin malda, parada gözü yoksa ve herkes ulusal bütünlük ve sınırlarının korunmasından yana ise savaş neden sürüp gidiyordu, diye sormaktadır. Bu düşüncelerden yola çıkarak televizyon haberi için de pay çıkartmak son derece mümkündür. İzlenen haberlerin, olayları tamamen aktardıkları iddiaları, sürekli doğruyu söylüyoruz demelerini Fromm'un örneğine benzetebiliriz. Televizyon haberlerindeki olaylar yer aldıkları biçimleri ile çok farklı şekillerde, kanaldan kanala göre değişebilen içeriklerde; en önemlisi farklı ideolojileri, ekonomik hedefleri gözeterek üretilmektedirler. Üretilenler ister haber olsun, ister başka bir şey; sonuçta,

⁸ Fromm, Erich. *Çağımızın Özgürlük Sorunu*. (Çeviren: Bozkurt Güvenç). Ankara: Özgür İnsan Yayınları, 1973, s.6.

alanları gittikçe genişleyerek tüketim ekonomisini ve ona bağlı alanları oluşturmaktadırlar.⁹ Haberlerin de, aslında sahip oldukları amacı gizleyerek ekranda yer bulmalarının olağan olduğunu söylemek yanlış değildir. Rating elde etmek, değişim değerini gözeterek para kazanmak temel hedef ortaya çıkmıştır.

Jurgen Habermas¹⁰ da, tüm üretim koşullarının yanında dünyamızda yer alan gerçeklere, onlara ait bilgiye ulaşmada bulunabilecek koşulları değerlendirmektedir. Ancak, temel olarak gördüğü üretime bağlı etkileşimin olanları bilmemize, bilgiye sahip olmamıza pek de yardımcı olamadığını; çünkü üretimin belirtilen hizmeti sağlamadaki temel hedefinin değişim değerini elde etmek olduğunu belirtmektedir. Bilgiyi almak, olup biteni öğrenmek için bunun karşılığını ödemek bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Elbette, karşılığını ödediğimiz ürünün de önümüze nasıl geleceği ayrı bir noktadır. Bu, televizyon haberinin ürün olarak ortaya çıkması ve bir hizmetten çok parasal bir karşılığı hedeflemesindeki amaca eş düşmektedir. Habermas, üretimin içerdiği amacın ve yönelimin insanoğlunun yaşamını sürdürebilmesi için etrafındaki ortamı denetim altına almak zorunluluğundan kaynaklandığını belirtmektedir.¹¹ Sonuç olarak, her seferinde üretimi ve teknolojiyi daha ön plana koymak anlamına gelmekte; insanın izlediği televizyon haberini var eden koşulları değiştirmekte, üretimle beslenen olayı kendi gerçekliğinden koparmakta ve üretimi her seferinde daha fazla tüketim, yani değişim değeri sağlayacak şekilde tasarlamaktadır.

Herbert Marcuse ise, üretim koşullarının ve teknolojinin kapitalistleşmiş toplumlarda özellikle kitle iletişim araçları yoluyla ve bu araçların sunduğu ürünleri kendi isteği doğrultusunda kullanarak insanları sömürdüğü ve toplumları sömürgeleştirdiğini belirtir.¹² Marcuse'un, Althusser'in de görüşlerini anımsatan açıklamaları kitle iletişim araçlarının özellikle toplumu yönetenlerin istedikleri zaman, istedikleri kadar tüketen insan-robotları yaratmayı amaçladıklarının altını çizmektedir.

⁹ Fromm, Erich. *Yeni Bir İnsan, Yeni Bir Toplum*. (Çeviren: Necla Arat). İstanbul: Say Yayınları, 1997, s.62.

¹⁰ Habermas, Jurgen. *Knowledge and Human Interest*. Boston: Bracon Press, 1971.

¹¹ Sunar, İlkay. *Düşün ve Toplum*. Ankara: Birey ve Toplum Yayınları, 1986, s.137.

¹² Marcuse, Herbert. *One Dimensional Man*. London : Sphere Books, 1968.

¹² Morley, D. *Family Television*. London: Comedia, 1986, s.63.

O halde, bir ürün olarak yer alan haberin sahibi, üretimin şartlarını kontrol edenler, istedikleri haberi istedikleri şekilde oluşturmayı ve en önemlisi izleyene istedikleri gibi izletmeyi de kontrol etmiş olurlar. Marcuse, insanın bu denli teknolojik düzenlemelerle beraber olmasını, toplumların teknolojiye dayalı bir hale gelmesini onların bu araçlar ve bu araçların ortaya koyduğu ürünler tarafından güdümlü hale getirildiğini, özerkliklerini kaybettiğini düşünmektedir. Bu durum özellikle de, serbest piyasa ekonomisinin yer aldığı ileri kapitalist toplumlarda değişim değerinin ön plana alınması, para kazanma amacı olarak ortaya çıkmaktadır.

Üretim koşulları altında yer alan haberin tanımladığı iki evren belirginleşmektedir. Birincisi, haberin oluşturulmasında daha o ilk ana ait olan olayın kendisi ve olayın değişime uğratılmış halidir. Değişime uğratılmış hal olarak yer alan haber, alınıp satılan bir ürün, bir mal, meta olarak ifade bulur. Toplanması, dağıtılması pahalı olan ve alıcısı için üretilmiş bir ürün olarak yer alır. Ürün olarak haber de diğer üretilmiş ürün veya mal gibi üç ana özelliğe sahiptir:¹³

1. *Haber, endüstriyel kapitalist ortamda gelişmiştir, üretim ilişkilerini ve bu ilişki düzeninin bir ürünü ve ifadesidir.*
2. *Alınıp satıldığı veya belli çıkarılara hizmet yönünde kullanıldığı için kullanım (fayda) değerine sahiptir.*
3. *İnsan emeğinin bir ürünüdür, kapitalist pazar sisteminde başkalarının kullanması için el değiştirir; kullanım değerinin ötesinde değişim değerine geçer. Para kazanmayı hedefler.*

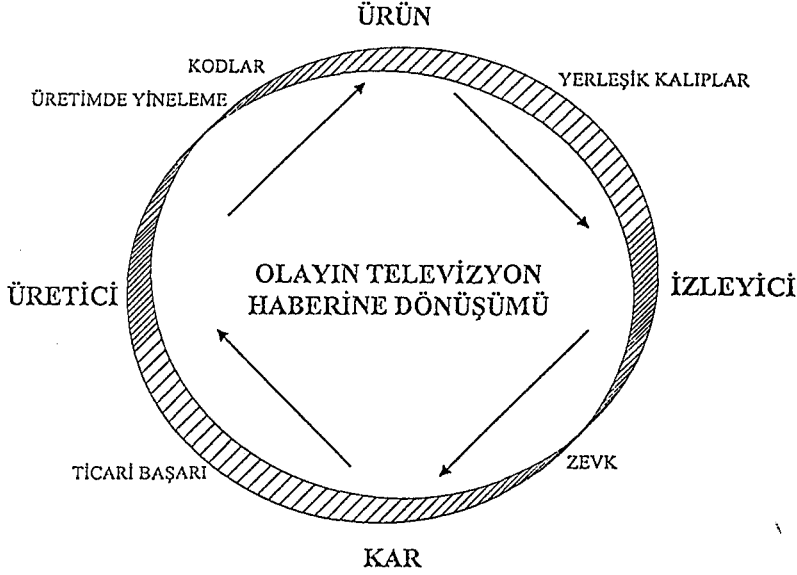
Televizyon haberinin bir ürün olarak ticari bir ürünün sahip olduğu özellikleri taşıması gariptenecek bir durum değildir. Ancak, ticari bir ürünün kazanç sağlamayı amaçlarken uyması, dikkat etmesi gereken bazı noktalar bulunmaktadır. Özellikle, konu

televizyon haberi olduğunda, yer alan olayın olabildiğince oluş biçimindeki sadeliğine özen gösterilmeli ve bozulmaya uğramamasına dikkat edilmelidir. Ragıp Duran, *The Economist* dergisinin 4 Temmuz 1998 tarihli sayısının kapağındaki palyaçolaşan televizyon haberlerini gündeme getirirken televizyonların bozulmaya yüz tutan durumunun çeşitli istatistik ve örneklerle sergilediğini belirtmektedir.¹⁴ *The Economist* şu sonuca varmaktadır: Televizyonların yaşadıkları bozulmadan çıkarmaları gereken bir ders vardır. Haberi, satışa hazır bir ürün gibi işlemenin hiçbir yanlış yanı yoktur. Ancak, bu ürün özenli bir şekilde işlenmelidir; çünkü, söz konusu olan ürünün içinde kolayca bozulabilen güven ve dürüstlük gibi insan için son derece önemli hammaddeler vardır.

Sonuçta, televizyon haberleri pazarı merkez alan yöneticilerce oluşturulan yatırım araçlarıdır ve buna bağlı olarak da haberciliğin ötesinde para kazanmaya yönelik rekabet araçları olarak yer almaktadırlar. Ticari bir değer olarak yer alırlar ve bu değeri bir sürecin sonunda kazanırlar. Televizyon haberleri de, diğer televizyon ürünleri gibi belli bir ölçüde eğlence işindedirler; izleyiciyi habercilik amacıyla değil ticari nedenlerle çekmek isterler. Haberler öncelikle kullanım değerleriyle yer alırlar. Kullanım değerleri belli bir işlevi, yani olaylara ait bilginin haber biçiminde aktarılmasını içermektedir. Yer verdikleri işlevin ticari bir karşılığının olması üretici güç, ürünün sahibi için esas olandır. Ürünün, yani haberin en ilgi çeken şekilde sunulmasının, belli bir makyajının olmasının istenmesinin nedeni onun değişim değerinin arttırılmasıdır. Haberin bir ürün olarak hangi kesime sesleneceğini de değişim değeri belirler. Biçimi ona göre oluşturulur. Her iki kavram da, yani hem kullanım, hem de değişim değeri ürün olarak haber açısından önemlidir. Bunlar, haberin alınıp satılma sürecinde neye karşılık geldiğini ortaya koymaktadır. Televizyon haberi için değişim değeri, ne kadar kişi tarafından izlendiğinin tespit edilerek (rating), reklam verenlerden bu verilere göre reklam almak, para kazanmak anlamına gelmektedir. Paranın kazanılması sermayenin gözettiği bir konudur. Olay, haber haline gelinceye kadar belli aşamalardan geçer ve özellikle kurgu ile ürün halini alır. Bu süreç en son değişim değerinin (para-rating) alınmasına kadar sürer. Bu süreç aşağıdaki gibi bir şemayla gösterilebilir.

---

¹⁴ Duran, 1999, Ön. ver., s.22.

6.4. Televizyon Haberi ve Değişim Değeri İlişkisi: Magazinleşme

Değişim değerini amaç gören televizyon haberleri parasal karşılığını araması nedeniyle profesyonel haberciliğin değerlerinin ötesinde izleyiciyi çekmeye yönelik değerlere sahiptir. Ağırlıklı film edilmiş görüntülere bağlı olması, kurguyla olayla ilişkisi olmayan parçaların eklenmesi izleyiciyi çekmeye yönelik işlemlerdir; bu da eksik ve üstün körü bilgi içeriği yaratır. Amaçlanan içerik değil, değişim değeri sayesinde kazanılacak getiri olduğundan bu durumun ortaya çıkması da son derece olağandır.

Bir başka boyutuyla, televizyon haberlerinde yer alan bilgi artık alınıp satılan, ekonomik ticaret eşyası üretmekte kullanılan bir araç değildir; çünkü bilginin kendisi alınıp satılan bir bilgi haline gelmiştir. Haberin oluşmasında seçilen olayın kendisi daha

ilk değerlendirmede satışa değer bir hammadde olarak görülmektedir. Ekonomik gücü, üretim araçlarını ellerinde bulunduranlar, sadece üretim araçlarını ellerine geçirmiş olmakla kalmamaktadırlar, aynı zamanda da bilginin anlamını değiştirecek büyük bir güce sahip olmaktadır. Haberin içine girdiği ve algılandığı salt meta durumu artık onun değişim değeri ile ifade edilmesini beraberinde getirmektedir. Bu yüzden haber, hem olayın belli bir biçim içinde aktarılması, hem de o biçimle beraber eğlencenin aynı yerde yer almasıdır. Anlamın içeriğini yitirmesi veya biçimin farklı bir yapı sergilemesi ister olayın yansıtılması, inşa edilmesi veya taklit olması olsun; belirtildiği gibi onun değişim değerini gzeterек ortaya çıkarılması sürecini beslemektedir.

Televizyon haberinin gittikçe artan değişim değerini gözeten bir şekilde üretimi, onun teknolojinin, üretim koşullarının ve bunlarla oluşturulan albenisinin arttırılması yönünde işleme tabi tutulması, haberin magazinleşmesi gerçeğini doğurmaktadır. Müziğin, çeşitli dramatizasyonların, efektlerin ve benzeri eklemelerin olaydan ayrı olarak haberde yer bulması; kleştirmeler ve gündemle hiç ilişkisi olmayan komik, ilginç haberler rating sağlar, değişim değerini karşılar olmaktadır. Bu uygulamalardan getiri sağlayan üretim de, gittikçe haberi olaydan farklı bir noktaya taşıyarak ‘infotainment’ (info: information yani bilginin kısaltması; tainment ise eğlence karşılığı olan entertainment kelimesinin kısaltmasıdır), yani az haber-çok eğlence anlamına gelen magazinleşen haber biçiminde üretime ve gün geçtikçe de bu yönde daha da artan işlemeye gitmektedir. Işlemenin yanında, magazin boyutu ön planda olan olaylara haber olmada daha da ağırlık verilmektedir. Sonuçta, bir tür kısır döngü ortaya çıkmaktadır. retildike kazandıran, kazandırdıka üretilen; farklı biçimlerde, olaylardan kopuk olaylar, haberler, daha doğrusu magazinleşmiş haberler ekranlarda yer almaya başlamaktadır. Marx’ın da belirttiği gibi “*metadan beklenen para [rating] nedeniyle paraya dönüştürülmesi beklenen metanın ne olduğu hiç önemli değildir: İster vicdan olsun, ister namus, isterse de at gübresi.*”¹⁵ Gerçek olaylarla bu şekilde bağlantısı azaltılmış ve kopuk kopuk verilen haberler gittikçe yaygınlaşan şekilleriyle toplumsal evrenimizin sanki tek seenekleriymiş gibi önümüze meta olarak sunulurlar. Piyasada yaygınlaşan bu metalara, ürünlere yönelik bir bağımlılık ve fetişizm de giderek artmaktadır.

¹⁵ Marx, 1999, n. ver., s.144.

En ciddisinden, en dramatik olanına kadar her haber halini almış olayın değişim değerini amaçlaması, yani haber olarak yer alan metaların değişim değerini amaçlamasıyla eğlendiriciliğe bürünmesiyle, her şey eğlendiricilik derecesiyle görülmekte ve haber de bu şekilde değerlendirildiğinde yaşama ait tüm olaylar bir tür çerezlik haline gelmektedir.¹⁶ Haber ile aktarılan bilgi, mesaj, olaya aitliğini yitirmekte, ticari çıkarı olan bir ticari mesaja dönüşmektedir. Herşeyin adeta çerezlik haline gelmesi, eğlendiricilik değeri ile yer alarak değişim değerini amaçlaması da haberin taşıdığı bilgi açısından eksikliğe, hatta bozulmuş ve yanlış bilgi verirliliğe dönüşmektedir. En önemlisi de, insanların kendi hayatlarına ilişkin olarak neyi ciddiye alıp almayacakları, nasıl tepki verecekleri konusunda kendilerini boşlukta hissetmeleri sonucunu doğurmaktadır. Doğruya olan inanç ve saygı bu şekilde yok olmaktadır.

---

¹⁶ Carter, Cynthia ve Allan, Stuart. *If It Bleeds, It Leads: Ethical Questions About Popular Journalism*. (Editor: David Berry). Ethics and Media Culture. Oxford: Focal Press, 2000, s.145.

7. BULGULAR ve YORUM

7.1. Bulgular

Bu araştırmada ele alınan beş kanal (ATV, Kanal D, Show TV, Star ve TRT1) aynı zaman dilimleri içinde (6-12 Haziran 2001, 17-23 Eylül 2001, 1-7 Ekim 2001, 15-21 Ekim 2001) incelenmiş ve sonuçta adı geçen televizyon kanallarının akşam ana haberlerinde kurgu miktarları artarken ratinglerinin de arttığı görülmüştür. Başka bir ifadeyle, olayın televizyon haberine dönüştürülmesinde yer alan kurgu sayısının rating artışı ile doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir.

Kanalları tek tek incelediğimizde, zaman içinde kurgu miktarının artışı yine aynı zamanda ratinglerin artışı ile doğru orantı göstermektedir.

Tablo 1. Kanal: ATV Tarih/Kurgu Tablosu

Tarih	Kurgu
06.06.2001	133
07.06.2001	127
08.06.2001	157
09.06.2001	157
10.06.2001	85
11.06.2001	182
12.06.2001	196
17.09.2001	418
18.09.2001	574
19.09.2001	513
20.09.2001	501
21.09.2001	497
22.09.2001	412
23.09.2001	*
01.10.2001	363
02.10.2001	389
03.10.2001	347
04.10.2001	482
05.10.2001	442
06.10.2001	232
07.10.2001	284
15.10.2001	216
16.10.2001	284
17.10.2001	243
18.10.2001	239
19.10.2001	235
20.10.2001	412
21.10.2001	300

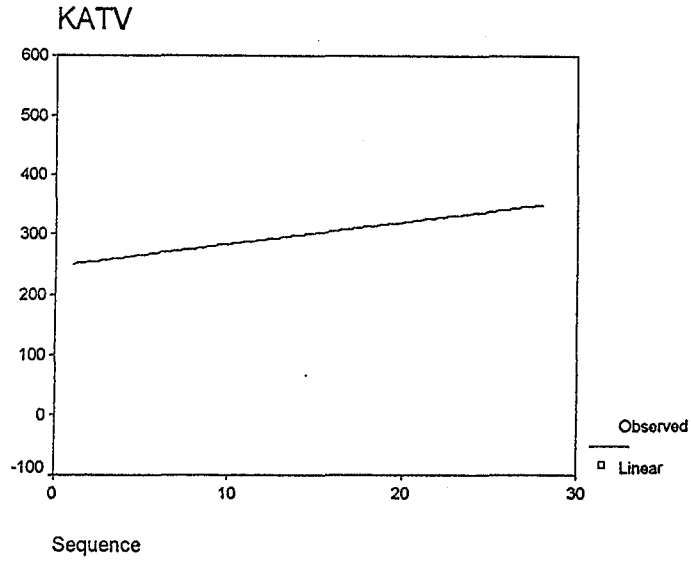
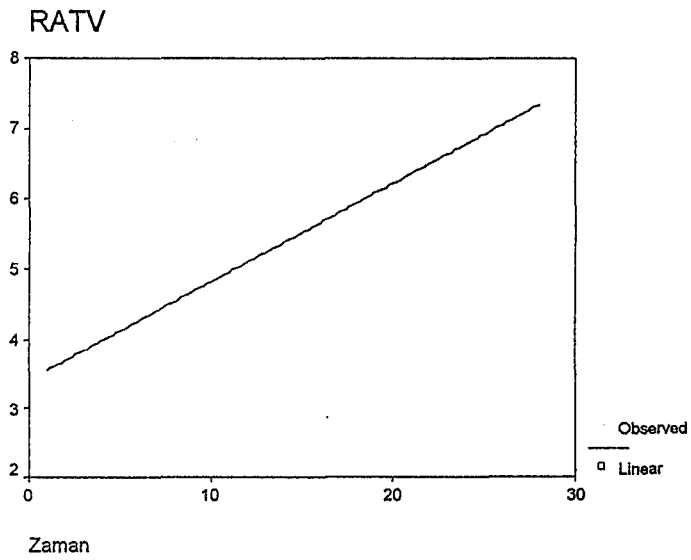
(* Yayında sinyal olmadığı için ölçüm yapılamamıştır.)

ATV'ye ait tarih/kurgu tablosu (Tablo 1) ve tarih/rating tablosu (Tablo 2) ile bu tablolarla ilgili grafikler (Grafik 1 ve Grafik 2) belirtilen doğru orantıyı göstermektedir.

Tablo 2. Kanal: ATV Tarih/Rating Tablosu

Tarih	Rating
06.06.2001	3,8
07.06.2001	2,8
08.06.2001	3,1
09.06.2001	2,3
10.06.2001	2,7
11.06.2001	3,3
12.06.2001	3,2
17.09.2001	6,2
18.09.2001	6,3
19.09.2001	6,7
20.09.2001	5,7
21.09.2001	6,7
22.09.2001	4,6
23.09.2001	4,9
01.10.2001	6,1
02.10.2001	6,4
03.10.2001	7,6
04.10.2001	7,3
05.10.2001	6
06.10.2001	5,8
07.10.2001	4,2
15.10.2001	7
16.10.2001	7,8
17.10.2001	6,8
18.10.2001	6,3
19.10.2001	7,1
20.10.2001	5,6
21.10.2001	6,4

Grafik 1. Kanal: ATV Tarih/Kurgu Grafiği**Grafik 2. Kanal: ATV Tarih/Rating Grafiği**

Kanal D’de ise tarih/kurgu ilişkisinde kurgu sayısında biraz azalma görülmesine rağmen ratingler artış göstermektedir. (Bu gelişim beş kanal içinde bir istisna teşkil etmekle beraber, genelde kurgu miktarı artışı ile rating artışı arasında doğru orantı görülmektedir. Kanal D’deki bu istisnai seyir farklı diğer değişkenlerle ilerde sonuç bölümünde açıklanmaktadır.) Bu ters yönlü orantı grafiklerde de (Tablo 3 ve Tablo 4’ bağlı Grafik 3 ve Grafik 4) görülmektedir.

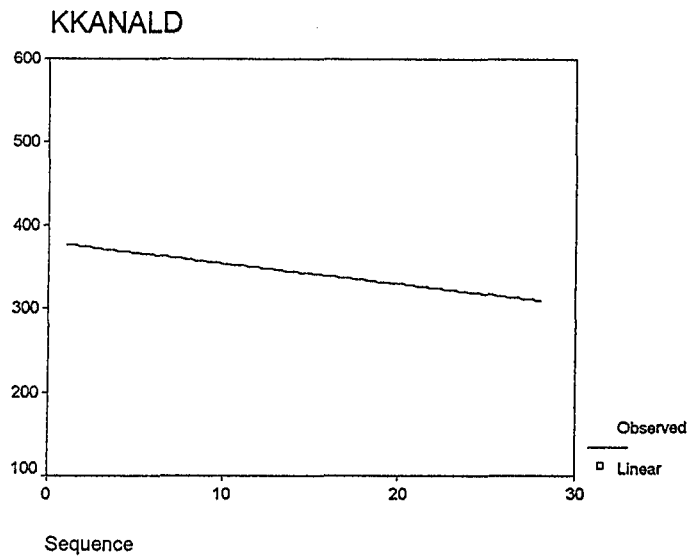
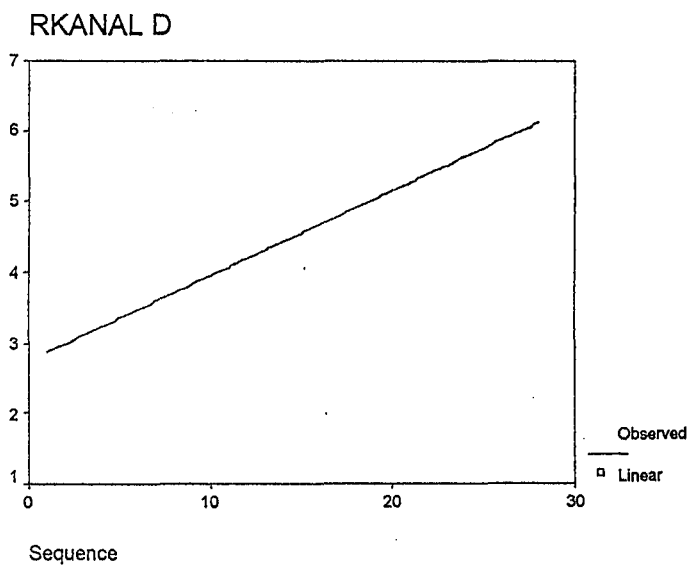
Tablo 3. Kanal: Kanal D Tarih/Kurgu Tablosu

Tarih	Kurgu
06.06.2001	251
07.06.2001	259
08.06.2001	261
09.06.2001	375
10.06.2001	316
11.06.2001	406
12.06.2001	365
17.09.2001	442
18.09.2001	446
19.09.2001	338
20.09.2001	508
21.09.2001	469
22.09.2001	354
23.09.2001	*
01.10.2001	301
02.10.2001	380
03.10.2001	382
04.10.2001	298
05.10.2001	554
06.10.2001	423
07.10.2001	193
15.10.2001	261
16.10.2001	403
17.10.2001	291
18.10.2001	225
19.10.2001	292
20.10.2001	244
21.10.2001	226

(* Yayında sinyal olmadığı için ölçüm yapılamamıştır.)

Tablo 4. Kanal: Kanal D Tarih/Rating Tablosu

Tarih	Rating
06.06.2001	3
07.06.2001	2,7
08.06.2001	2,8
09.06.2001	2,6
10.06.2001	1,9
11.06.2001	2,5
12.06.2001	2,5
17.09.2001	4,7
18.09.2001	4,1
19.09.2001	4,8
20.09.2001	4,4
21.09.2001	5
22.09.2001	5,1
23.09.2001	5,6
01.10.2001	4,9
02.10.2001	5,5
03.10.2001	6,1
04.10.2001	5,1
05.10.2001	5
06.10.2001	4,6
07.10.2001	5,3
15.10.2001	5,1
16.10.2001	4,9
17.10.2001	5,8
18.10.2001	5,3
19.10.2001	5,7
20.10.2001	5,2
21.10.2001	5,7

Grafik 3. Kanal: Kanal D Tarih/Kurgu Grafiği**Grafik 4. Kanal: Kanal D Tarih/Rating Grafiği**

Show TV'ye bakıldığında da, kurgu miktarlarındaki artış ratinglerdeki artışlarla da doğru orantılı yer almaktadır. Tarih ve kurgu, tarih ve rating tablolarına bağlı (Tablo 5 ve Tablo 6) grafikler (Grafik 5 ve Grafik 6) bu doğru orantılı durumu göstermektedir.

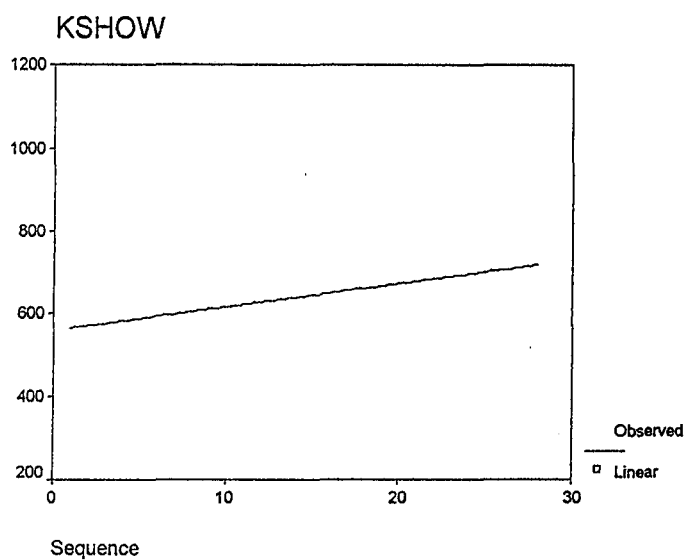
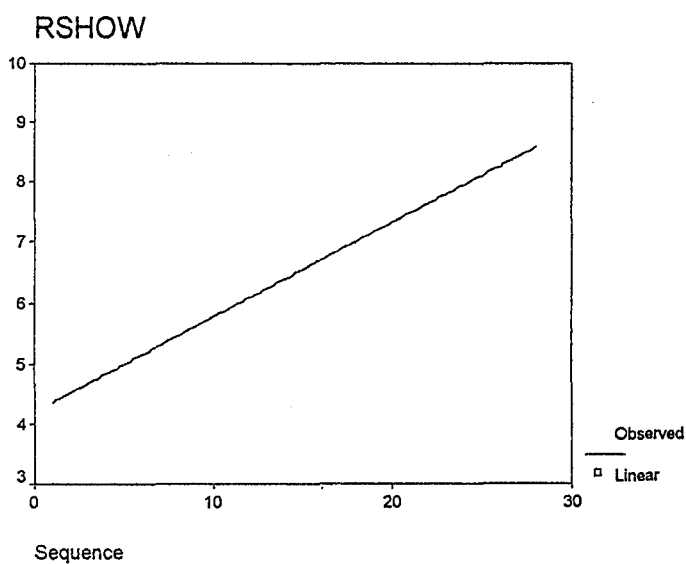
Tablo 5. Kanal: Show TV Tarih/Kurgu Tablosu

Tarih	Kurgu
06.06.2001	490
07.06.2001	456
08.06.2001	244
09.06.2001	500
10.06.2001	385
11.06.2001	572
12.06.2001	367
17.09.2001	1000
18.09.2001	911
19.09.2001	874
20.09.2001	817
21.09.2001	741
22.09.2001	671
23.09.2001	*
01.10.2001	652
02.10.2001	657
03.10.2001	987
04.10.2001	559
05.10.2001	551
06.10.2001	596
07.10.2001	474
15.10.2001	898
16.10.2001	845
17.10.2001	719
18.10.2001	820
19.10.2001	437
20.10.2001	511
21.10.2001	599

(* Yayında sinyal olmadığı için ölçüm yapılamamıştır.)

Tablo 6. Kanal: Show TV Tarih/Rating Tablosu

Tarih	Rating
06.06.2001	9,6
07.06.2001	5,1
08.06.2001	4,9
09.06.2001	4,2
10.06.2001	3,8
11.06.2001	4,1
12.06.2001	4,3
17.09.2001	5,8
18.09.2001	5,8
19.09.2001	6,9
20.09.2001	6,4
21.09.2001	5,6
22.09.2001	5,7
23.09.2001	6,3
01.10.2001	8,2
02.10.2001	6,2
03.10.2001	8
04.10.2001	6,9
05.10.2001	6,5
06.10.2001	6,1
07.10.2001	6,5
15.10.2001	8,8
16.10.2001	7,4
17.10.2001	7,2
18.10.2001	9,6
19.10.2001	9,2
20.10.2001	8
21.10.2001	8,2

Grafik 5. Kanal: Show TV Tarih/Kurgu Grafiği**Grafik 6. Kanal: Show TV Tarih/Rating Grafiği**

Star'ın tarih-kurgu ve tarih-rating tablolarındaki (Tablo 7 ve Tablo 8) sonuçlara bakıldığında da grafiklerde (Grafik 7 ve Grafik 8) görülen kurgu ve ratinglerin doğru orantılı bir biçimde olduğu; yani, kurgu arttıkça ratingin artışı yönünde olduğu görülmektedir.

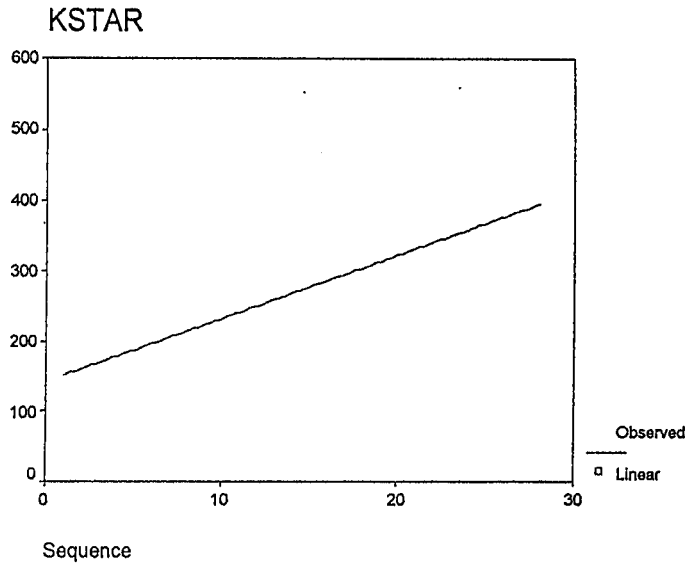
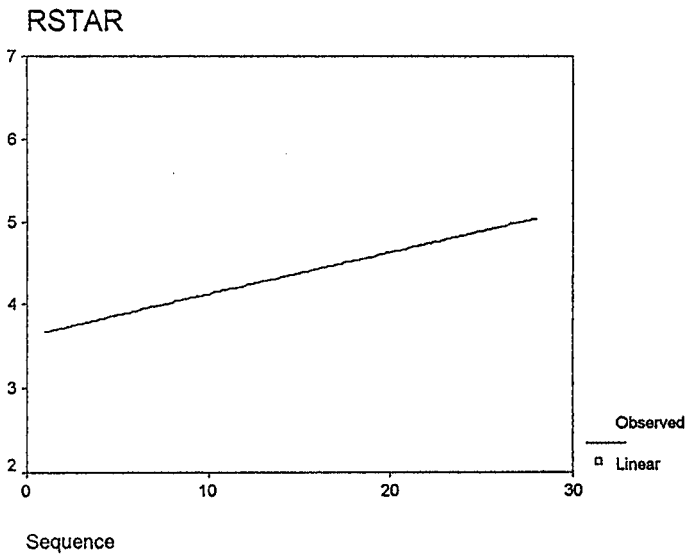
Tablo 7. Kanal: Star Tarih/Kurgu Tablosu

Tarih	Kurgu
06.06.2001	57
07.06.2001	85
08.06.2001	112
09.06.2001	69
10.06.2001	90
11.06.2001	102
12.06.2001	137
17.09.2001	388
18.09.2001	258
19.09.2001	379
20.09.2001	325
21.09.2001	274
22.09.2001	378
23.09.2001	*
01.10.2001	260
02.10.2001	424
03.10.2001	317
04.10.2001	382
05.10.2001	361
06.10.2001	422
07.10.2001	512
15.10.2001	321
16.10.2001	368
17.10.2001	303
18.10.2001	271
19.10.2001	240
20.10.2001	279
21.10.2001	270

(* Yayında sinyal olmadığı için ölçüm yapılamamıştır.)

Tablo 8. Kanal: Star Tarih/Rating Tablosu

Tarih	Rating
06.06.2001	4,7
07.06.2001	4,2
08.06.2001	3,3
09.06.2001	2,4
10.06.2001	2,7
11.06.2001	3,9
12.06.2001	3,6
17.09.2001	4,7
18.09.2001	5
19.09.2001	4,5
20.09.2001	3,5
21.09.2001	4,1
22.09.2001	3,9
23.09.2001	4,3
01.10.2001	4,8
02.10.2001	5,3
03.10.2001	6
04.10.2001	5,8
05.10.2001	4,3
06.10.2001	4,1
07.10.2001	3,3
15.10.2001	4,4
16.10.2001	3,9
17.10.2001	4,9
18.10.2001	4,7
19.10.2001	5,4
20.10.2001	4,7
21.10.2001	5,5

Grafik 7. Kanal: Star Tarih/Kurgu Grafiği**Grafik 8. Kanal: Star Tarih/Rating Grafiği**

TRT 1'e bakıldığında ise, tarih/kurgu ve tarih/rating tablolarına (Tablo 9 ve Tablo 10) bağlı sonuçlar grafiklerdeki (Grafik 9 ve Grafik 10) şekliyle kurgunun artışının ratinglerin artışı ile doğru orantılı bir biçimde olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Kanal: TRT1 Tarih/Kurgu Tablosu

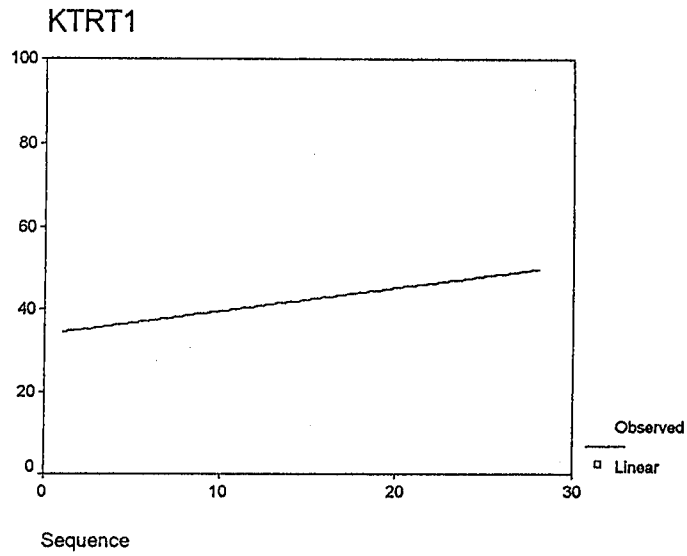
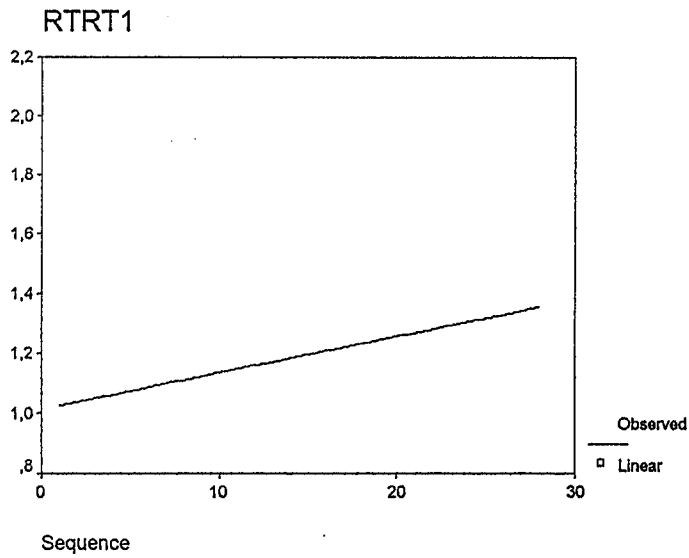
Tarih	Kurgu
06.06.2001	39
07.06.2001	35
08.06.2001	37
09.06.2001	35
10.06.2001	41
11.06.2001	36
12.06.2001	38
17.09.2001	17
18.09.2001	24
19.09.2001	30
20.09.2001	12
21.09.2001	92
22.09.2001	42
23.09.2001	44
01.10.2001	*
02.10.2001	53
03.10.2001	61
04.10.2001	34
05.10.2001	35
06.10.2001	50
07.10.2001	90
15.10.2001	47
16.10.2001	36
17.10.2001	40
18.10.2001	33
19.10.2001	*
20.10.2001	45
21.10.2001	44

(* Yayında sinyal olmadığı için ölçüm yapılamamıştır.)

Tablo 10. Kanal: TRT1 Tarih/Rating Tablosu

Tarih	Rating
06.06.2001	1,2
07.06.2001	1
08.06.2001	0,9
09.06.2001	1,2
10.06.2001	0,9
11.06.2001	1,1
12.06.2001	0,9
17.09.2001	1
18.09.2001	1
19.09.2001	1
20.09.2001	2,1
21.09.2001	1
22.09.2001	1,2
23.09.2001	1
01.10.2001	1,6
02.10.2001	1,1
03.10.2001	1,4
04.10.2001	1
05.10.2001	0,9
06.10.2001	1,1
07.10.2001	*
15.10.2001	1,2
16.10.2001	1,1
17.10.2001	1,6
18.10.2001	1,7
19.10.2001	1,1
20.10.2001	1,1
21.10.2001	1,6

(* Afganistan'a operasyonun başladığı an olduğu için haber olarak ratingi alınmamıştır.)

Grafik 9. Kanal: TRT1 Tarih/Kurgu Grafiği**Grafik 10. Kanal: TRT1 Tarih/Kurgu Grafiği**

7.2. Yorum

Sonuç olarak, ATV, Show TV, Star ve TRT1 kanalları için kurgunun artışı ile ratinglerin artışı belirgin bir doğru orantı göstermektedir. Ancak, Kanal D'de ise kurgu miktarındaki düşmeye rağmen rating yükselme eğilimindedir. Kurgu miktarındaki düşme ise **alt yazı, grafikler, efektler, yavaş ve hızlı oynatma ve müziğin** kurgıda sayıca az kullanılmasından doğmaktadır. Bunun yanında, **üst sesin** kullanımı TRT1 dışında diğer kanallara göre çok daha yüksek seviyede tutulmuştur (Tablo 11).

Kurgu alt faktörlerinin (**üst ses, alt yazı, müzik, grafik, tekrar, dondurma, yavaş-hızlı oynatma, canlandırma, arşiv görüntüsü, görsel-ışitsel efekt**) kanallar itibariyle öncelikli ağırlıkları da Tablo 11'de incelenmiştir. Tablo 11'den de anlaşılacağı üzere beş kanalın ağırlık verdiği kurgu alt faktörleri öncelik sırasına göre şunlardır: **Arşiv görüntüsü, alt yazılar, efektler ve üst seslerdir.**

Ele alınan 28 gün içerisinde; 23 günde Show TV akşam ana haberleri ratinglerde birinci ve ATV ise 5 günde birinci sıradadır. Show TV, kurgu alt faktörleri olarak birinci sırada ağırlığı **alt yazıya** (%39,14), ikinci sırada ağırlığı **arşiv görüntülere** (%14,72) ve üçüncü sırada ağırlığı da **efektlere** (%10,37) vermiştir. Aynı süre içinde ATV ise, birinci sırada ağırlığı **arşiv görüntülere** (%40,32), ikinci sırada ağırlığı **alt yazıya** (%25,15) vermiştir. Üçüncü sırada ağırlığı Show TV gibi **efektlere** vermiştir (%9,50). Burada dikkati çeken Show TV ile ATV **arşiv görüntüler** ile **alt yazıya** çapraz ağırlık vermiş bulunmaktadır. Yani, Show TV **alt yazıya** (%39,14) birinci derecede ağırlık verirken ATV ikinci derecede (%25,15) ağırlık vermiştir ve yine Show TV **arşiv görüntülere** ikinci derecede (%14,72) ağırlık verirken ATV birinci derecede (%40,32) ağırlık vermiştir. Sonuçta, en çok rating almada Show TV'nin diğer kurgu alt faktörlerine ATV'ye oranla daha fazla yer verdiği (ATV'nin %25,02'sine karşılık Show TV'nin %35,76'sı) görülmekte ve Show TV'nin ATV'den fazla kurgu miktarını bu şekilde sağladığı belirmektedir.

Ratingleri birbirine yakın olan Kanal D ve Star birinci derecede ağırlığı (Kanal D: %52,70 ve Star: %40,34) **arşiv görüntülere**, ikinci derecede ağırlığı da **alt yazılara** (Kanal D: %14,95 ve Star: %22,71) vermiştir. Bunun yanında, Kanal D üçüncü derecede ağırlığı **üst sese** (%11,30) verirken Star üçüncü derecede ağırlığı **efektlere** (%8,00) vermiştir. Her iki kanalın da ilk iki derecede ağırlık verdiği kurgu alt faktörlerinin toplam yüzdelerinin birbirlerine yakınlığı aynı şekilde ratinge yansımaktadır. Ayrıca, Kanal D' de kurguda alt faktörlerin kullanılmasıyla rating kazanmadaki paralellik diğer kanallara göre daha zayıf görülmektedir. Bu kanal için ratingi ağırlıkla belirleyen başka etkenler söz konusudur. Kurgunun belirleyici bir etmen olmasının ötesinde sunucunun, kanala duyulan bağlılığın, yayınların aktarım kalitesi gibi birçok farklı değişkenin ağırlık kazandığı öne çıkmaktadır.

Belirtilen kanallar içinde TRT1 ise farklı bir görünüm vermektedir. Çünkü, TRT1 kurgu alt faktörlerinde birinci derecede ağırlığı **üst sese** (%38,60), ikinci derecede ağırlığı **alt yazıya** (%37,70) ve üçüncü derecede ağırlığı **arşiv görüntülere** (%19,60) vermektedir. Her üç kurgu alt faktörünün yüzde toplamı ise %95,90'dır. Diğer alt faktörlere verdiği ağırlık ise %4,10 olmaktadır.

Sonuçta, TRT1'de kurgu alt faktörleri olan **üst ses, alt yazı, arşiv görüntüleri** rating artışı ile doğru orantıyı sağlayan nedenler gibi görünürken; diğer ticari olarak adlandırılan dört kanalda rating artışı ile doğru orantıyı sağlayan etken olarak **alt yazı, arşiv görüntüleri, efektler** ve **üst sese** ilave olarak diğer altı alt faktör de yer almaktadır. Başka bir ifadeyle, rating kazanmada TRT1 hariç diğer dört kanal akşam ana haberlerinde kurgu açısından daha çok boyutlu ve daha renkli yayın yapmaktadırlar. Bu durumu yansıtan kanallara göre kurgu alt faktörlerinin sayısal dağılımı Tablo 12'de görülmektedir.

Kanallar arası kıyaslamada kurgu alt faktörlerini en çok kullanan (**arşiv görüntüleri** hariç) Show TV olduğundan en çok ratingi de bu kanal sağlamaktadır.

Show TV'yi takiben kurgu alt faktörlerini kullanmada ikinci sırayı ATV, üçüncü sırayı Kanal D ve dördüncü sırayı Star almaktadır. Bu durum Tablo 13'de görülmektedir. Ratingleri en düşük olan TRT1 ise kurgu alt faktörlerini de en az kullanan kanal olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 11. KANALLARA GÖRE KURGU ORANLARI

Televizyon Kanalı	KURGU										KURGU TOPLAMI
	ÜST SES	ALT YAZI	MÜZİK	GRAFİK	TEKRAR	DONDURMA	YAVAŞ-HIZLI OYNATMA	CANLANDIRMA	ARŞİV GÖRÜNTÜ	EFEKT (GÖRSEL-İŞİTSEL)	
ATV	5,10%	25,15%	1,45%	7,91%	5,65%	0,34%	4,38%	0,19%	40,32%	9,50%	100,00%
KANAL D	11,30%	14,95%	0,54%	5,97%	7,56%	0,56%	1,72%	0,15%	62,70%	4,54%	100,00%
SHOW	7,68%	39,14%	3,43%	7,63%	9,25%	1,62%	5,88%	0,27%	14,72%	10,37%	100,00%
STAR	6,37%	22,71%	0,91%	7,84%	7,15%	0,41%	6,23%	0,04%	40,34%	8,00%	100,00%
TRT1	38,60%	37,70%	0,10%	3,00%	0,70%	0,00%	0,10%	0,10%	19,60%	0,10%	100,00%

Tablo 12. KANALLARA GÖRE KURGU ALT FAKTÖRLERİ SAYISAL DAĞILIMI

Televizyon Kanalı	KURGU										RATİNG	
	ÜST SES	ALT YAZI	MÜZİK	GRAFİK	TEKRAR	DONDURMA	YAVAŞ-HIZLI OYNATMA	CANLANDIRMA	ARŞİV GÖRÜNTÜ	EFEKT (GÖRSEL-İŞİTSEL)	KURGU TOPLAMI	RATİNG TOPLAMI
ATV	429	2118	122	666	476	29	369	16	3395	800	8420	147,8
KANAL D	1047	1385	50	553	700	52	159	14	4882	421	9263	120,3
SHOW	1332	6784	595	1322	1603	281	1020	47	2552	1797	17333	179
STAR	470	1677	67	579	528	30	460	3	2979	591	7384	117,6
TRT1	386	377	1	30	7	0	1	1	196	1	1000	29,3

Tablo13. KANALLAR ARASI KURGU ALT FAKTÖRLERİ KULLANIMI KIYASLAMASI

Televizyon Kanalı	KURGU										KURGU TOPLAMI
	ÜST SES	ALT YAZI	MÜZİK	GRAFİK	TEKRAR	DONDURMA	YAVAŞ-HIZLI OYNATMA	CANLANDIRMA	ARŞİV GÖRÜNTÜ	EFEKT (GÖRSEL-İŞİTSEL)	
ATV	11,71%	17,16%	14,61%	21,14%	14,36%	7,40%	18,37%	19,75%	24,24%	22,16%	19,40%
KANAL D	28,58%	11,22%	5,99%	17,56%	21,12%	13,27%	7,91%	17,28%	34,86%	11,66%	21,34%
SHOW	36,35%	54,97%	71,26%	41,97%	48,37%	71,68%	50,77%	58,02%	18,22%	49,78%	39,94%
STAR	12,83%	13,59%	8,02%	18,38%	15,93%	7,65%	22,90%	3,70%	21,27%	16,37%	17,01%
TRT1	10,53%	3,05%	0,12%	0,95%	0,21%	0,00%	0,05%	1,23%	1,40%	0,03%	2,30%
TOPLAM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

8. SONUÇ ve ÖNERİLER

8.1. Sonuç

Televizyon, sohbet, müzik ve magazin programları, reklamlar, filmler gibi program türleriyle izleyiciyi eğlendirmeye yönelmiş olmasının yanı sıra haber programlarıyla da toplumun başlıca haber kanallarından biri olma işlevini yerine getirmektedir. Televizyon haberlerinin televizyon yayıncılığı içerisinde eğlence programları ile birlikte en yaygın program türü olduğu görülmektedir. Haberler ve haber programları televizyon yayını yapan kuruluşlara prestij ve rating sağlayan programlardır; aynı zamanda kurumun vitrini görevini görmektedir. Bu vitrinde içerik, içeriğin sunuluş biçimi ve sunucular sergilenir.

Aktarılan haberlerin çokluğu, çeşitliliği, işlenişi, yayın zamanı ve takip eden izleyici sayısının fazlalığı bakımından ana haber bültenleri haber programları içinde ilk sırayı alır. Ailenin tüm üyelerinin yemek sonrası televizyon karşısında olduğu varsayılan ve en değerli izlenme sürelerini işaret eden 'prime time' diliminde yer alırlar. Haberlerin doğru, inanılır, hızlı, boyutlu, her an ve her yerden olduğu belirtilmektedir. İlginç sayılan olaylar, son dakika olayları ve gelişmeleri, sıradışı durumlar, suçlar, felaketler, tanınmış kişilerle ilgili olaylar ve benzeri durumlar haber olma şansını ağırlıkla taşımaktadır. Televizyon ana haberleri B&T Marketing & Media Ingenuity Research'in 2001 yılı araştırmalarına göre en çok tercih edilen haber kaynağı olarak da ilk sırayı almaktadır.

Haber, görsel ve işitsel boyutuyla izleyeni çeken iki önemli bileşene sahiptir. Ancak, televizyonun görsel ve işitsel özellikleri günlük hayatta yer alan olayı farklı bir noktaya taşımaktadır. Kameranın, mikrofonun, muhabirin becerileri ve bakış açısının devreye girmesi daha ilk başta olayı olduğundan farklı bir çerçeveye sokma potansiyeline sahiptir. Olayın belli bir kesiti görüntü ve ses olarak tespit edilerek haber olma sürecine girilmektedir. Yayın kuruluşunun haber bölümüne aktarılan bilgiler, veriler gibi işlenmek üzere beklemektedirler. Olay, editörler ve yapım sorumluları tarafından kurgusal eklemelerin (farklı kurgu alt faktörlerinin desenlediği biçimlerde kullanılmaları gibi) yer aldığı biçimlerin içine oturtulurlar. Olay habere dönüşmüş olarak son haliyle yayına çıkacağı yere yerleştirilir. Olayın televizyon haberine dönüştürülmesi sürecinde insana, ortama ve teknolojiye bağlı sınırlandırıcılar öncelikle hangi olayın takip edileceğine etkide bulunurlar. Takip edilen olayda da hangi noktalara odaklanacağına karar verilir. Hangi olayın takip edileceğinin, hangi noktalara odaklanacağının belirlenmesinden sonra olayın nasıl işleneceğine karar verilir. Anlatılacak hikayenin nasıl bir kurguyla ve nasıl bir biçimle aktarılacağı son adım olmaktadır. Bu son aşama diğer tüm ön aşamaları yeni bir biçime sokan, haberin ideolojik kimliğini tamamlayan aşamadır. Bilginin aktarımı bakımından ise habercilikte 5N+1K olarak geçen haber formatına göre (haberde nerede, ne zaman, nasıl, neden, ne ve kim sorularının yanıtlarının olması) düzenlenirler.

Televizyon haberciliğinde takip edilen olay görsel ve işitsel olarak aktarılamayacak bir durumda ise haber olma şansı azalmakta ve hatta yok olmaktadır. Olayın haber olması kendine ait koşullara bağlı olmakla beraber televizyon haberciliğinin sahip olduğu teknolojiye de bağlıdır. Teknoloji belirleyici bir rol oynar. Olayın takip edilmesinde kameranın açısı ve yüksekliği, merceklerinin olayı tespit etmedeki çerçeveleme gücü, kullanılan bantların süreleri, canlı yayın araçlarının olması veya olmaması ve bilgisayar sistemleri, uydu sistemleri ve bunların altyapıları gibi daha birçok etken olayın haber olmasını ve olacaksa da ne şekilde izleyene aktarılacağını belirleyecektir. Haberin yayında olduğu an da dahil olmak üzere olayın haber olarak izleyenin karşısında bulunmasını sağlayan teknolojidir. İzleyene hangi biçim, içerik ve

zaman diliminde aktarılacağını belirleyen ise olayı izleyen haberci, editör, kurguyu yapan, kurum yöneticisi ve benzeri karar mekanizmalarıdır.

Teknolojinin haber üzerindeki belirleyici etkisi tümünü çerçeveleyen ideolojiyle birlikte ele alınmalıdır. İdeoloji teknolojinin nasıl kullanılacağını yönlendiren bir güçtür. İdeolojinin televizyon haberlerindeki müdahalesi gündelik politik ilişkilerden dünya görüşüne dek geniş bir çerçevede düşünülmelidir. Bir olayın aktarılışında aktaran kişi, kamerayı kullanan, haberi kurgulayan, haberi sunan, haber sorumlusu ve yönetici gibi kişilerin tutumları, değerleri, öncelikleri, seçimleri ideolojik belirlemelerden bağımsız değildir. Örneğin, genel siyasal ortamdaki ilişkiler, belli partilere yönelik sempati sürekli farkında olmasalar da zihinlerinde yer almaktadır. Bilinçli olarak tasarlamadan yer alan bir etkidir. Diğer yandan, belli bir olayın haber yapılmasının ortaya çıkartacağı sonuçların düşünülmeğe başlanması, yayın kurumunun sahip olduğu politik bağlantılar, yöneticilerin ticari kazanç amacıyla önem verdikleri konular ve tercihleri, yayıncıların çıkarlarının gözetilmesi ve bu tür durumlara göre hareket edilmesi haberin ortaya çıkmasını, içeriğini ve biçimini, bir olayın haber yapılması ya da yapılmaması kararının alınmasından başlayıp bütün süreci etkiler. Türkiye’de 22 Nisan 2001 günü ‘Swissotel Baskını’ olarak adı geçen olay neredeyse tüm yazılı ve görsel basında yer alırken TGRT Televizyonu haberlerinde yer bulmamıştı. Gerekçe olarak Türkiye’nin çıkarları, turizmin göreceği zarar gösterilmişti. Benzeri uygulamalar önemli bir reklam veren kuruluşla ilgili olarak yapılabilecek olumsuz haberin reklamları durduracağı endişesinin taşınmasında ve haber yapılmaması kararının alınmasında da söz konusu olmaktadır. Özellikle kamu kuruluşları dışındaki yayın kuruluşları için siyasi erklerle ve ticari ilişkilerin olduğu kişi/kuruluşlarla ilgili haberlerin yapılması ayrı bir titizlik gerektirmektedir. Bunun sebebi de ticari kuruluşların temelde hem kendi, hem de bağlı oldukları grupların maddi çıkarlarını düşünmeleridir.

Ticari televizyon yayıncılığında kazancın hedef alınması televizyon haberinin de diğer programlar gibi ürün olarak değerlendirilmesini beraberinde getirmektedir. Olayın aldığı yeni biçim haber adını taşıyan bir ürünü temsil etmektedir. İzleyici tarafından tüketilmeyi bekleyen, izleyici için hazırlanmış bir üründür. Ekonomik, siyasal,

toplumsal olayları ileten bu ürünün izleyiciler tarafından izlenmesi, başka deyişle tüketilmesi amaçlanmaktadır. Ürün, izlenme oranının yüksekliğine koşut olarak yayın kuruluşuna reklamlar, yani para olarak dönmektedir. Yayın kuruluşu için pazarlanması amaçlanan ürünün vitrini ve prestiji sağlanmaktadır. Bu nedenle, izleyicinin ekrana bakmasını, belli bir kanalı seçmesini sağlamak için ‘para getiren bilinçli paketler’ olarak hazırlanırlar.

Televizyon haber paketlerine karşı yaklaşımlar temelde beş seçenekte toplanabilir: İçeriğin ortaya çıkarttığı mesajın düzenlenmesi ve yayında yer alış biçiminin politik ilişkiler ile çıkarlar veya ticari kazanç amaçlarına göre hazırlanması, “tanık olunan olayların aslında seçilmiş parçalardan inşa edilmiş bir drama olarak sunulması¹, bizlerin teknolojik hayal gücünün ürünü olarak üretilmesi² ve sonradan kurguda bulgularda adı geçen kurgu alt faktörleriyle işlenmesi haberin bir ‘inşa’ olduğu görüşünü ortaya doğrularken; bu çalışmada bulgulardan elde edilen verilerin yine aynı doğrultuda yapılan işlemleri, özellikle **üst seslerin** (toplam: 3664), **alt yazıların** (toplam: 12341) ve **tekrarların** (toplam: 3314) kullanıldığını ortaya koymaktadır. Belirtilen kurgu alt faktörlerinin sayıca çok olması aktarılanlar konusunda izleyenin vurgulamalarla yönlendirilmesini; kurguyla yer alan aslında bir ‘yönlendirme’ olduğunu da göstermektedir. Kazancı temel hedef olarak görmeyen, devletin yayın organı gibi görev gören TRT1’de üst sesin ve alt yazının ağırlıkta olmasını da bu yönlendirme yaklaşımı açıklamaktadır. Mesaj izleyene otorite etkisi veren üst ses ve vurgulamayı arttıran alt yazı ile verilmektedir. Haberin taşıdığı olaya ait içeriğin farklı bakış açılarını, farklı yaklaşımları taşıyacak olmasına rağmen olaya ilişkin bir ayna görevi gördüğü; olayın kendisini görmesek de haber halini almasıyla varlığını yansıttığı³, habercilikte yer alan temel beş sorunun yanıtlanmasıyla olaya ilişkin bilgilerin tamamlanmaya çalışıldığı; sonuçta, kurgu alt faktörleriyle birlikte işlenerek olaya ilişkin bir kesiti sunmasının ‘yansıtıcı’ olduğu görüşünü doğrulamaktadır.

¹ Cashmore, 1994, **Ön. ver.**, s.188.

² Mullan, 1995, **Ön. ver.**, s.80.

³ Hartley, 1992, **Ön. ver.**, s.49.

Jean Baudrillard'ın öncülüğünü yaptığı 'simülasyon' yaklaşımı aslında haberlerde varolanların baştan sona üretilmiş taklitler olduğunu, olayların taklitlerinin üretildiğini öngörmektedir.⁴ John Hartley⁵'in televizyonda herşeyin oluyormuş gibi aktarıldığını belirttiği örneği haberlerde araştırmada bulgularla ortaya konan **canlandırmaların** toplam 81, **arşiv görüntülerinin** toplam 14004 ve **görsel-işitsel efektlerin** toplam 3610 defa kullanılmasındaki sıklıkla karşılık bulmaktadır. Araştırmadan elde edilen ve parantez içinde yukarıda belirtilen sayıca kullanım sıklıkları 'oluyormuş' etkisinin ne denli sık kullanıldığını sergilemektedir. Bu durum özellikle Show TV'nin başı çektiği ticari kanallarda görülmektedir. Olayın yerine canlandırmalar, arşiv görüntüleri geçmekte, farklı efektlerle de olayın kendisi olduğuna ilişkin his ve vurgular arttırılmaya çalışılmaktadır. Hangi olayların haber olacağına karar verilmesi ve takip edilen olayın haber olarak izleyicinin dikkatini çekerek, izleyenin ilgisini canlı tutmaya uygun hale getirilmesi, içerik ve biçimin eğlencelik olarak seçilerek, eğlencelik hale getirilmesi televizyon haberinin 'gösteri-eğlence' olduğu yaklaşımını vurgulamaktadır. Mümkün olan en fazla kitleyi eğlendirirken ekrana bağlı tutmak ve bu doğrultuda **hızlı ve yavaş oynatmaların** kullanılması, **müziğin** süsleyici olması⁶ ve araştırmanın bulgularına göre hızlı-yavaş oynatmaların 2008, müziğin 834 defa kullanılması farklı zamanlara ait **arşiv görüntülerinin** toplam 13808 defa seçilmesi ve **görsel-işitsel efektlerle** toplam 3609 defa renklendirilmesi ticari kanallara (ATV, Kanal D, Show TV, Star) ilişkin bulgularda görülen sayısal verilerle de doğrulanmaktadır.

Televizyon haberinin ürün olarak ortaya çıkartılmasında yapım sonrası süreçte kurgu başlı başına bir güce sahiptir. Çekilerek tespit edilmiş olayı, yayının kendisini gerçekte oluşundan farklılaşmış biçimlere yerleştirmektedir. Kurgu, hem görsel, hem işitsel olan eklemeler, düzenlemeler ve farklı uygulamalarla olayın kendisini farklı bir biçime dönüştürür. Kurgu aracılığıyla olayın ambalajı olarak nitelendirilebilecek biçim ürünün albenisini arttırma doğrultusunda hazırlanır. Olayın değişime uğramış, farklılaşmış özü biçimin gerisinde kalmaktadır. Değişim değerini, yani ratingi

⁴ Baudrillard, 1983, **Ön. ver.**, s.187.

⁵ Hartley, 1992, **Ön. ver.**, s.21.

⁶ Postman, 1994, **Ön. ver.**, s.91.

amaçlayan üründe olay, izleyene etkileyici bir yapıya sokularak sunulmaktadır. Ürün, teknolojik ve ideolojik bütün içindeki değişim değerini, yani izleyici tarafından izlenilerek rating kazandırmayı ister inşa yaklaşımı altında olsun, ister eğlencelik olma yaklaşımı altında olsun sonuçta Guy Debord'un belirttiği gibi çeşitli nesnelere süslenmiş bir gösteri doğrultusunda sağlamaktadır. Bu anlamıyla gösteri ideolojinin bir parçası olmakla beraber, diğer yandan da paranın öteki yüzü olmaktadır. Kazanca duyulan ihtiyaç temel ihtiyaç halini almaktadır.

Beş ayrı yaklaşımda; inşa, yansıtma, yönlendirici, simülasyon ve eğlencelik olarak ele alınan haber tüm yaklaşımların temelinde yer alan inşa olduğu gerçeğini doğurmaktadır. Bu inşa da beraberinde içerik ve biçime yönelik 'kurgusal bir anlayış', yani olayın içeriğine ait belli bir bölümü seçmeyi ve kurguda tercih edilen bir biçimin içine oturtulmasını; devamında haberin sürekli belirtilen 'kurgusal anlayış' doğrultusunda oluşturulagelmesi sonucunu doğurmaktadır. Özellikle ticari kanalların incelenen süre içerisinde biçime yönelik toplam 42400 adet kurgu alt faktörünü kullanması bu düşünceyi doğrulamaktadır. Haberin inşasında kurgu olaya haber olma yolunda ürün olma özelliklerini kazandırmaktadır.

Bulgular bölümünde gösterilmeye çalışıldığı gibi; kurgu alt faktörlerinden **üst ses, alt yazı, tekrar oynatma** ve belli etkiler yaratmak için **görsel-işitsel efektlerin** kullanılması aktarılmak istenen mesajın biçimlendirilmesine yönelik bir çabadır. Kurgu, olayın habere dönüştürülmesi sürecinde, kazanç merkezli ideolojinin yeniden üretimini sağlayan teknolojiyi temsil eder. Haber denen ürünün nasıl dönüştürülmüş hale geldiğini teknoloji belirlerken, teknolojinin nasıl kullanılacağını ve nasıl biçimlendirici olarak yer alacağını da ideoloji belirlemektedir. Ticari kanalların (ATV, Kanal D, Show TV, Star) yüksek ratingi hedefleyen başka deyişle maddi kazanç ideolojisi odaklı bir yayıncılık anlayışını öncelikle haberin inşasında eğlence kodlarını kullanarak açıkça temsil etmesi, kamusal yayın yapan kanal (TRT 1) için daha farklı bir anlamı, devletin ideolojisini savunan ve onun otoritesini sergileyen yapıyı yansıtmaktadır. Bulgulardan da görüleceği gibi kurgu ticari kanallarda alt faktörleri bakımından kullanımda çeşitlilik sergilerken TRT1'de **üst ses** ve **alt yazı** temelde tercih edilen olmaktadır. Üst ses bir otoritenin

temsili olarak yer almakta, alt yazılar vurguyu güçlendirmektedir. Terry Eagleton'un ideoloji için tanımladığı *iletişim mesajının sistemli bir bozulmaya uğraması* kurgunun belirgin bir girdi olarak yer almasıyla, özellikle örnek alınan ticari kanallarda dikkati çekmektedir.

Diğer boyutuyla kurgu, teknolojik bir müdahaleyi ortaya koymaktadır. Kurgu alt faktörleri teknolojinin ürün olarak haberdeki somut varlığıdır. Ürünün inşasındaki belirleyici rolleriyle teknoloji ve ideoloji birbirini destekler ve içi içe yer alır. İnşa, yönlendirme, yansıtma veya simülasyon olarak haberi gerçekleştiren teknoloji onu üreten ideolojiden bağımsız ele alınamaz. Olayı eğlencelik bir ürün haline getirmede kurgu teknolojinin bir parçası olarak belli bir ideolojinin doğrultusunda kullanılırken, aynı şekilde üründe taşınması beklenen ideolojinin kaynağı, yönlendiricisi teknoloji olmaktadır. Kurgu, teknolojinin temsili ve teknoloji de ideolojinin temsilidir. Herbert Marcuse'un belirttiği *'teknikğin bizzat ideoloji olduğu'* yaklaşımıyla da teknoloji ve ideoloji, haberin hangi yaklaşım içerisinde ele alındığına bakılmaksızın karşılıklı bir etkileşim içerisinde birbirlerini besleyerek yer almaktadırlar.

Televizyon haberinin özünün yeni bir biçim içerisinde yer almasında kurgunun temelde 10 alt faktörü kullandığı araştırma öncesinde yapılan ön-testlerde saptanmıştır. Bunlar, **üst ses, alt yazı, grafik, müzik, tekrar, canlandırma, yavaş-hızlı oynatma, dondurma, görsel-işitsel efektler ve arşiv görüntülerinden** oluşmaktadır. Kurguya ait bu uygulamalarla kaydedilmiş olay albeni uyandıracakı düşünülen bir ambalaja kurgu aracılığı ile sokulmaktadır. Çekilmiş olay farklı alt faktörlerin seçilmesi ile bir araya getirilerek, tercihlere göre, konunun içeriğine göre biçimlere yerleştirilmektedir.

Kamusal yayın yapan TRT1 ve ticari kanallardan ATV, KANAL D, SHOW TV ve STAR belirlenen kurgu alt faktörleri açısından dört ayrı hafta (28 gün) boyunca akşam haberleri yer verdikleri haberleri paralelinde incelendiğinde kullanılan faktörlerin sayısı kanallara göre aşağıdaki gibidir:

ATV Toplam Kurgu Kullanımı	: 8420
KANAL D Toplam Kurgu Kullanımı	: 9263
SHOW TV Toplam Kurgu Kullanımı	: 17333
STAR Toplam Kurgu Kullanımı	: 7384
TRT1 Toplam Kurgu Kullanımı	: 1000

Yukarıdaki sonuçlara göre ticari kanalların kurguyu haberin oluşturulmasında kamusal yayın yapan kuruluşa göre çok daha ağırlıkla kullandıkları ve kurgunun rating sağlayan bir araç olarak yer aldığı görülmektedir. Bulgular ve Yorum Bölümü'nde de görüleceği gibi kurgu alt faktörlerinin kanallara göre kullanımı değişiklik göstermekte ve özellikle rating sağlayan kurgu alt faktörleri ağırlıkla **alt yazılar, arşiv görüntüleri ve görsel-işitsel etkileri** olmaktadır (Bkz. Tablo 11). Bu durumun yanında iki önemli nokta ortaya çıkmaktadır. Kurgunun sayısal olarak fazla kullanımı ile rating sağlamanın da belirleyici olabileceği ortaya çıkmaktadır. Az önce de belirtildiği gibi kurgu ile rating arasında iki temel ilişki ortaya çıkmaktadır: Kurgunun sayıca çok kullanılması ve kurgunun alt faktörlerinin seçimine bağlı olarak önceliklerle ele alınarak kullanılması.

Bulgulardan anlaşılacağı üzere televizyon haberinin ürün olarak kurguya bağlı yollarla işlenerek yayına sunulması ratingin arttırılması yönünde bir paralellik sunmaktadır. Olayın haberleşmiş halinin kendisini ticari anlamda satabilmesi, izleyen üzerinde ideolojik bir etkisinin olabilmesi için farklı kurgusal bir çerçeve içine oturtulması bulgulardan da anlaşılmakta; özellikle ticari anlamda satabilmesi için kurgu alt faktörlerini kullanması izleyiciyi daha da çeken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum izleyici açısından olayın kurgu ile farklı bir ambalaja yerleştirilerek daha seyirlik, güzel ambalajlı, eğlencelik haberlerin tercih edildiği sonucunu da doğurmaktadır. Özellikle bu seçiş biçiminin, televizyon haberlerindeki 'eğlencelik hale getirilmiş olayın' (infotainment) günümüzde ortaya çıkış nedenlerinden biri olarak da görülebilir.

Sonuç olarak, Mark Wood'un belirttiği gibi izleyenlere karşılığını ödemeye hazır oldukları bilginin ikinci plana itildiği haber ürünleri kurgu ile oluşturulmaktadır. Özellikle ticari yayın yapan televizyon kanalları için ratingin ticari kazanç sağlayan bir araç olduğu gerçeği ve rating sağlayan televizyon haberi ürünleri ortaya çıkartmada kurgunun kullanımının belli bir güce sahip olduğu görülmektedir.

Televizyon haberlerinde kurgu teknolojinin temsili olarak yer almakta; teknolojinin neden ve nasıl kullanıldığı ideolojiyi temsil etmektedir. Kurgu alt faktörlerinin televizyon haberlerinde yer alışı ideolojinin kendisini üreteceği araçların varlığını kanıtlamakta ve kurgu alt faktörlerinin varlığı ideolojinin kendisini ifade edeceği araçların çeşitliliğini, kullanım sıklığını ortaya koymaktadır. Kurgu alt faktörlerinin teknolojinin temsili olarak yer alması da özellikle kar üzerine kurulu ideolojiyi temsil etmektedir.

8.2. Öneriler

Bu çalışmanın sonunda elde edilen verilerden hareket edilerek, bundan sonra yapılacak çalışmalarda şu konular üzerinde durulabilir:

- 1) Haber konu ve içeriklerinin ile izleyici tercihleri arasındaki ilişkinin araştırılması,
- 2) İzleyicilerin televizyon haberlerine duydukları yakınlık ve haberleri izleme tercihlerinde kanala olan bağlılığın ne tür nedenlerle geliştiğinin belirlenmesi,
- 3) Televizyon haberlerini izleme eyleminde izleyici beğenilerinin, örf-adetlerin, sosyal-kültürel-ekonomik yaşam tarzının, eğitimin v.b. etkenlerin ne derecede belirleyici olduğunun tespit edilmesi,
- 4) Televizyon haber spikerlerinin izleyiciyi çekmedeki rollerinin belirlenmesinin televizyon haberleri ile izlenme çokluğu (rating) arasındaki ilişkiyi daha geniş boyutlarıyla tanımlanmasına ışık tutacağı düşünülmektedir.

Tarih	ATV	Tarih	KANAL D	Tarih	SHOW	Tarih	STAR	Tarih	TRT1
06.06.2001	3,8	06.06.2001	3	06.06.2001	9,6	06.06.2001	4,7	06.06.2001	1,2
07.06.2001	2,8	07.06.2001	2,7	07.06.2001	5,1	07.06.2001	4,2	07.06.2001	1
08.06.2001	3,1	08.06.2001	2,8	08.06.2001	4,9	08.06.2001	3,3	08.06.2001	0,9
09.06.2001	2,3	09.06.2001	2,6	09.06.2001	4,2	09.06.2001	2,4	09.06.2001	1,2
10.06.2001	2,7	10.06.2001	1,9	10.06.2001	3,8	10.06.2001	2,7	10.06.2001	0,9
11.06.2001	3,3	11.06.2001	2,5	11.06.2001	4,1	11.06.2001	3,9	11.06.2001	1,1
12.06.2001	3,2	12.06.2001	2,5	12.06.2001	4,3	12.06.2001	3,6	12.06.2001	0,9
17.09.2001	6,2	17.09.2001	4,7	17.09.2001	5,8	17.09.2001	4,7	17.09.2001	1
18.09.2001	6,3	18.09.2001	4,1	18.09.2001	5,8	18.09.2001	5	18.09.2001	1
19.09.2001	6,7	19.09.2001	4,8	19.09.2001	6,9	19.09.2001	4,5	19.09.2001	1
20.09.2001	5,7	20.09.2001	4,4	20.09.2001	6,4	20.09.2001	3,5	20.09.2001	2,1
21.09.2001	6,7	21.09.2001	5	21.09.2001	5,6	21.09.2001	4,1	21.09.2001	1
22.09.2001	4,6	22.09.2001	5,1	22.09.2001	5,7	22.09.2001	3,9	22.09.2001	1,2
23.09.2001	4,9	23.09.2001	5,6	23.09.2001	6,3	23.09.2001	4,3	23.09.2001	1
01.10.2001	6,1	01.10.2001	4,9	01.10.2001	8,2	01.10.2001	4,8	01.10.2001	1,6
02.10.2001	6,4	02.10.2001	5,5	02.10.2001	6,2	02.10.2001	5,3	02.10.2001	1,1
03.10.2001	7,6	03.10.2001	6,1	03.10.2001	8	03.10.2001	6	03.10.2001	1,4
04.10.2001	7,3	04.10.2001	5,1	04.10.2001	6,9	04.10.2001	5,8	04.10.2001	1
05.10.2001	6	05.10.2001	5	05.10.2001	6,5	05.10.2001	4,3	05.10.2001	0,9
06.10.2001	5,8	06.10.2001	4,6	06.10.2001	6,1	06.10.2001	4,1	06.10.2001	1,1
07.10.2001	4,2	07.10.2001	5,3	07.10.2001	6,5	07.10.2001	3,3	07.10.2001	
15.10.2001	7	15.10.2001	5,1	15.10.2001	8,8	15.10.2001	4,4	15.10.2001	1,2
16.10.2001	7,8	16.10.2001	4,9	16.10.2001	7,4	16.10.2001	3,9	16.10.2001	1,1
17.10.2001	6,8	17.10.2001	5,8	17.10.2001	7,2	17.10.2001	4,9	17.10.2001	1,6
18.10.2001	6,3	18.10.2001	5,3	18.10.2001	9,6	18.10.2001	4,7	18.10.2001	1,7
19.10.2001	7,1	19.10.2001	5,7	19.10.2001	9,2	19.10.2001	5,4	19.10.2001	1,1
20.10.2001	5,6	20.10.2001	5,2	20.10.2001	8	20.10.2001	4,7	20.10.2001	1,1
21.10.2001	6,4	21.10.2001	5,7	21.10.2001	8,2	21.10.2001	5,5	21.10.2001	1,6

Sıra Üst Alt Müzik Grafik Tekrar Dondur Yavaş-Hızlı Canlandırma Arşiv Efekt Toplam Kurgu Tarih Televizyon Kanalı Rating

1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	TRT1	1,2
2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
3	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	TRT1	1,2
4	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	06.06.2001	TRT1	1,2
5	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	TRT1	1,2
6	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
7	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
8	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
10	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	TRT1	1,2
11	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	06.06.2001	TRT1	1,2
12	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	06.06.2001	TRT1	1,2
14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	06.06.2001	TRT1	1,2
15	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	TRT1	1,2
16	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	06.06.2001	STAR	4,7
17	1	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	5	06.06.2001	STAR	4,7
18	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	06.06.2001	STAR	4,7
19	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	STAR	4,7
20	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	STAR	4,7
21	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	STAR	4,7
22	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	STAR	4,7
23	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	STAR	4,7
24	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	STAR	4,7
25	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.06.2001	STAR	4,7
26	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	STAR	4,7
27	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.06.2001	STAR	4,7
28	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	STAR	4,7

29	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001 STAR	4,7
30	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.06.2001 STAR	4,7
31	8	14	0	0	4	2	2	0	0	10	40	06.06.2001 SHOW	9,6
32	6	8	1	0	11	0	4	0	0	0	30	06.06.2001 SHOW	9,6
33	11	14	0	0	14	0	5	0	2	8	54	06.06.2001 SHOW	9,6
34	12	17	0	0	9	1	2	0	0	14	55	06.06.2001 SHOW	9,6
35	6	12	7	0	10	0	2	0	2	2	41	06.06.2001 SHOW	9,6
36	7	7	0	0	8	3	7	0	0	5	37	06.06.2001 SHOW	9,6
37	10	15	8	0	22	0	9	0	5	6	75	06.06.2001 SHOW	9,6
38	10	13	0	0	14	0	2	0	5	12	56	06.06.2001 SHOW	9,6
39	5	7	0	0	5	0	6	0	9	4	36	06.06.2001 SHOW	9,6
40	6	9	1	0	9	0	4	0	5	8	42	06.06.2001 SHOW	9,6
41	6	2	1	0	8	0	4	0	3	0	24	06.06.2001 SHOW	9,6
42	10	1	0	3	0	0	0	0	0	0	14	06.06.2001 KANAL D	3
43	9	1	0	1	0	0	0	1	5	0	17	06.06.2001 KANAL D	3
44	7	0	0	5	0	0	1	0	18	0	31	06.06.2001 KANAL D	3
45	6	1	0	0	3	0	0	0	1	0	11	06.06.2001 KANAL D	3
46	6	0	0	0	0	0	0	0	10	0	16	06.06.2001 KANAL D	3
47	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001 KANAL D	3
48	4	1	0	1	2	0	0	0	0	0	8	06.06.2001 KANAL D	3
49	10	1	0	1	0	0	0	1	5	0	18	06.06.2001 KANAL D	3
50	4	1	0	0	0	0	0	0	14	0	19	06.06.2001 KANAL D	3
51	6	1	0	4	0	0	0	0	26	0	37	06.06.2001 KANAL D	3
52	10	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11	06.06.2001 KANAL D	3
53	7	1	0	3	0	0	0	0	5	0	16	06.06.2001 KANAL D	3
54	6	1	0	0	0	0	0	0	5	0	12	06.06.2001 KANAL D	3
55	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6	06.06.2001 KANAL D	3
56	19	1	0	7	4	0	0	0	0	0	31	06.06.2001 KANAL D	3
57	2	2	0	1	0	0	0	0	0	1	6	06.06.2001 ATV	3,8
58	1	2	0	0	2	0	0	0	2	0	7	06.06.2001 ATV	3,8
59	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001 ATV	3,8

60	1	2	0	0	2	0	0	0	1	0	6	06.06.2001	ATV	3,8
61	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	06.06.2001	ATV	3,8
62	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	ATV	3,8
63	3	3	0	0	0	0	0	0	3	0	9	06.06.2001	ATV	3,8
64	2	9	0	0	0	0	0	0	0	0	11	06.06.2001	ATV	3,8
65	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.06.2001	ATV	3,8
66	1	11	0	1	0	0	0	0	0	1	14	06.06.2001	ATV	3,8
67	1	13	0	6	0	0	0	0	0	5	25	06.06.2001	ATV	3,8
68	1	5	2	1	0	0	0	2	6	3	20	06.06.2001	ATV	3,8
69	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.06.2001	ATV	3,8
70	1	2	0	0	0	0	0	0	5	0	8	06.06.2001	ATV	3,8
71	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.06.2001	ATV	3,8
72	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	07.06.2001	TRT1	1
73	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	9	07.06.2001	TRT1	1
74	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
75	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
76	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	07.06.2001	TRT1	1
77	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
78	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
79	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
80	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
81	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
82	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	07.06.2001	TRT1	1
83	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	07.06.2001	TRT1	1
84	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	07.06.2001	TRT1	1
85	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	07.06.2001	TRT1	1
86	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001	TRT1	1
87	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	07.06.2001	STAR	4,2
88	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	3	07.06.2001	STAR	4,2
89	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3	07.06.2001	STAR	4,2
90	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	4	07.06.2001	STAR	4,2

91	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	07.06.2001 STAR	4,2
92	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	07.06.2001 STAR	4,2
93	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	4	07.06.2001 STAR	4,2
94	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6	07.06.2001 STAR	4,2
95	1	2	0	1	0	2	0	0	0	1	7	07.06.2001 STAR	4,2
96	1	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	07.06.2001 STAR	4,2
97	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	07.06.2001 STAR	4,2
98	1	1	0	6	0	1	0	0	0	0	9	07.06.2001 STAR	4,2
99	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	5	07.06.2001 STAR	4,2
100	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	07.06.2001 STAR	4,2
101	1	1	0	1	0	0	0	0	6	0	9	07.06.2001 STAR	4,2
102	6	12	0	0	4	0	0	0	2	4	28	07.06.2001 SHOW	5,1
103	8	6	0	0	2	0	0	0	0	4	20	07.06.2001 SHOW	5,1
104	6	10	0	0	0	0	0	0	5	0	21	07.06.2001 SHOW	5,1
105	6	10	0	0	5	0	0	0	0	8	29	07.06.2001 SHOW	5,1
106	5	5	0	0	0	0	3	0	0	7	20	07.06.2001 SHOW	5,1
107	4	7	1	0	4	0	0	0	4	0	20	07.06.2001 SHOW	5,1
108	4	8	1	0	3	0	0	0	0	3	19	07.06.2001 SHOW	5,1
109	6	7	1	0	4	0	2	0	1	4	25	07.06.2001 SHOW	5,1
110	7	12	1	0	4	0	0	2	5	8	39	07.06.2001 SHOW	5,1
111	5	9	1	0	3	0	5	0	0	0	23	07.06.2001 SHOW	5,1
112	7	10	0	0	4	0	1	0	0	8	30	07.06.2001 SHOW	5,1
113	7	10	1	0	4	0	0	0	0	3	25	07.06.2001 SHOW	5,1
114	10	16	2	0	7	1	3	0	0	4	43	07.06.2001 SHOW	5,1
115	5	8	1	0	5	0	1	0	0	8	28	07.06.2001 SHOW	5,1
116	11	15	0	0	17	3	1	0	15	24	86	07.06.2001 SHOW	5,1
117	9	3	0	5	0	0	0	0	1	0	18	07.06.2001 KANAL D	2,7
118	6	2	1	1	2	0	0	0	32	0	44	07.06.2001 KANAL D	2,7
119	5	2	0	0	1	0	0	0	12	0	20	07.06.2001 KANAL D	2,7
120	9	4	0	0	1	0	0	0	0	0	14	07.06.2001 KANAL D	2,7
121	2	2	0	0	0	0	0	0	5	0	9	07.06.2001 KANAL D	2,7

122	10	2	0	2	3	0	1	0	0	0	18	07.06.2001 KANAL D	2,7
123	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	7	07.06.2001 KANAL D	2,7
124	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	07.06.2001 KANAL D	2,7
125	5	4	0	0	0	0	0	0	1	0	10	07.06.2001 KANAL D	2,7
126	7	3	0	1	0	1	0	0	5	0	17	07.06.2001 KANAL D	2,7
127	5	2	0	5	0	0	0	0	12	0	24	07.06.2001 KANAL D	2,7
128	4	2	0	0	0	0	0	0	5	0	11	07.06.2001 KANAL D	2,7
129	6	6	0	2	4	0	1	0	0	0	19	07.06.2001 KANAL D	2,7
130	5	2	2	2	0	0	0	0	7	0	18	07.06.2001 KANAL D	2,7
131	6	2	2	2	0	0	0	0	16	0	28	07.06.2001 KANAL D	2,7
132	1	10	0	0	0	0	0	0	0	0	11	07.06.2001 ATV	2,8
133	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	07.06.2001 ATV	2,8
134	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	07.06.2001 ATV	2,8
135	1	3	0	0	0	0	0	0	3	0	7	07.06.2001 ATV	2,8
136	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	07.06.2001 ATV	2,8
137	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	5	07.06.2001 ATV	2,8
138	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	07.06.2001 ATV	2,8
139	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	07.06.2001 ATV	2,8
140	1	3	0	0	2	0	0	0	4	0	10	07.06.2001 ATV	2,8
141	1	2	0	0	0	0	1	0	4	0	8	07.06.2001 ATV	2,8
142	1	3	0	3	0	0	0	0	3	1	11	07.06.2001 ATV	2,8
143	1	3	0	1	0	0	0	0	0	1	6	07.06.2001 ATV	2,8
144	1	5	0	7	8	0	0	0	0	4	25	07.06.2001 ATV	2,8
145	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	07.06.2001 ATV	2,8
146	1	7	1	3	0	0	0	0	5	1	18	07.06.2001 ATV	2,8
147	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	08.06.2001 TRT1	0,9
148	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
149	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	08.06.2001 TRT1	0,9
150	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
151	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	08.06.2001 TRT1	0,9
152	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	08.06.2001 TRT1	0,9

153	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	08.06.2001 TRT1	0,9
154	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	08.06.2001 TRT1	0,9
155	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
156	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
157	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
158	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
159	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
160	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
161	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 TRT1	0,9
162	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	5	08.06.2001 STAR	3,3
163	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	08.06.2001 STAR	3,3
164	0	4	0	1	0	0	0	0	4	0	9	08.06.2001 STAR	3,3
165	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0	4	08.06.2001 STAR	3,3
166	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	08.06.2001 STAR	3,3
167	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7	08.06.2001 STAR	3,3
168	2	4	0	0	0	0	0	0	5	0	11	08.06.2001 STAR	3,3
169	0	2	0	0	0	0	0	0	6	0	8	08.06.2001 STAR	3,3
170	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	08.06.2001 STAR	3,3
171	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	08.06.2001 STAR	3,3
172	1	3	0	0	0	0	0	0	5	0	9	08.06.2001 STAR	3,3
173	3	1	0	0	0	0	0	0	4	0	8	08.06.2001 STAR	3,3
174	1	7	0	0	0	3	4	0	0	0	15	08.06.2001 STAR	3,3
175	2	2	0	1	3	0	2	0	0	0	10	08.06.2001 STAR	3,3
176	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	08.06.2001 STAR	3,3
177	7	6	0	0	6	0	0	0	0	5	24	08.06.2001 SHOW	4,9
178	3	4	0	0	4	0	0	0	0	1	12	08.06.2001 SHOW	4,9
179	5	4	2	0	5	0	0	0	2	4	22	08.06.2001 SHOW	4,9
180	8	7	0	0	7	0	0	0	0	4	26	08.06.2001 SHOW	4,9
181	5	5	6	0	10	2	1	0	4	6	39	08.06.2001 SHOW	4,9
182	4	3	0	0	8	0	0	0	0	2	17	08.06.2001 SHOW	4,9
183	7	3	0	0	6	0	0	0	0	3	19	08.06.2001 SHOW	4,9

184	4	8	0	0	11	1	0	0	0	4	28	08.06.2001 SHOW	4,9
185	4	5	1	0	6	0	0	0	3	6	25	08.06.2001 SHOW	4,9
186	9	6	0	0	9	0	0	0	0	8	32	08.06.2001 SHOW	4,9
187	5	2	0	1	0	0	0	0	3	0	11	08.06.2001 KANAL D	2,8
188	4	2	0	1	1	0	1	0	17	0	26	08.06.2001 KANAL D	2,8
189	11	4	0	1	5	1	0	0	1	0	23	08.06.2001 KANAL D	2,8
190	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	10	08.06.2001 KANAL D	2,8
191	3	2	0	0	0	0	1	0	9	0	15	08.06.2001 KANAL D	2,8
192	8	3	0	0	3	0	0	0	13	0	27	08.06.2001 KANAL D	2,8
193	6	4	0	2	1	0	0	3	4	0	20	08.06.2001 KANAL D	2,8
194	6	8	1	0	4	0	0	0	0	1	20	08.06.2001 KANAL D	2,8
195	10	3	0	3	0	0	0	0	7	0	23	08.06.2001 KANAL D	2,8
196	5	6	0	0	0	0	0	0	20	0	31	08.06.2001 KANAL D	2,8
197	4	2	0	0	0	0	0	0	1	0	7	08.06.2001 KANAL D	2,8
198	4	2	0	0	0	0	0	0	2	0	8	08.06.2001 KANAL D	2,8
199	4	2	0	0	0	0	0	0	14	0	20	08.06.2001 KANAL D	2,8
200	4	2	0	0	2	0	0	3	0	0	11	08.06.2001 KANAL D	2,8
201	3	2	0	1	1	0	0	2	0	0	9	08.06.2001 KANAL D	2,8
202	1	9	0	4	0	0	0	0	0	0	14	08.06.2001 ATV	3,1
203	1	5	0	1	0	0	0	0	2	1	10	08.06.2001 ATV	3,1
204	1	4	0	0	0	0	1	0	0	0	6	08.06.2001 ATV	3,1
205	1	1	0	0	2	0	0	0	4	0	8	08.06.2001 ATV	3,1
206	1	7	0	1	0	0	0	0	0	1	10	08.06.2001 ATV	3,1
207	3	6	0	1	0	0	0	0	0	1	11	08.06.2001 ATV	3,1
208	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	08.06.2001 ATV	3,1
209	1	2	0	1	0	0	0	0	0	1	5	08.06.2001 ATV	3,1
210	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	08.06.2001 ATV	3,1
211	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	08.06.2001 ATV	3,1
212	1	11	0	1	6	0	0	0	0	1	20	08.06.2001 ATV	3,1
213	1	5	0	1	3	0	0	0	0	1	11	08.06.2001 ATV	3,1
214	1	9	0	3	0	0	0	0	0	6	19	08.06.2001 ATV	3,1

215	1	2	0	0	4	1	0	0	0	1	9	08.06.2001	ATV	3,1
216	1	1	1	1	6	0	1	0	8	2	21	08.06.2001	ATV	3,1
217	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
218	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
219	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
220	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
221	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
222	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	09.06.2001	TRT1	1,2
223	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
224	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
225	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
226	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
227	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
228	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	TRT1	1,2
229	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
230	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
231	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	TRT1	1,2
232	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	09.06.2001	STAR	2,4
233	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	5	09.06.2001	STAR	2,4
234	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	09.06.2001	STAR	2,4
235	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	STAR	2,4
236	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	09.06.2001	STAR	2,4
237	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	09.06.2001	STAR	2,4
238	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	STAR	2,4
239	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	STAR	2,4
240	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	STAR	2,4
241	1	3	2	0	0	0	3	0	0	0	9	09.06.2001	STAR	2,4
242	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	09.06.2001	STAR	2,4
243	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	STAR	2,4
244	1	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	09.06.2001	STAR	2,4
245	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	9	09.06.2001	STAR	2,4

246	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	09.06.2001	STAR	2,4
247	8	16	0	0	6	0	0	0	0	5	35	09.06.2001	SHOW	4,2
248	10	17	0	0	5	0	0	0	3	6	41	09.06.2001	SHOW	4,2
249	7	4	0	0	5	0	0	0	7	10	33	09.06.2001	SHOW	4,2
250	6	13	0	0	5	0	0	0	1	1	26	09.06.2001	SHOW	4,2
251	6	12	0	0	5	0	0	0	0	0	23	09.06.2001	SHOW	4,2
252	10	12	0	2	7	0	0	0	0	15	46	09.06.2001	SHOW	4,2
253	5	2	1	0	4	0	4	0	2	0	18	09.06.2001	SHOW	4,2
254	5	5	0	0	4	0	0	0	0	4	18	09.06.2001	SHOW	4,2
255	8	7	5	0	4	0	4	0	0	0	28	09.06.2001	SHOW	4,2
256	7	6	0	4	7	0	0	0	5	4	33	09.06.2001	SHOW	4,2
257	5	5	8	0	4	0	0	0	0	0	22	09.06.2001	SHOW	4,2
258	9	5	1	0	5	0	14	0	0	0	34	09.06.2001	SHOW	4,2
259	5	8	6	0	3	0	8	0	0	4	34	09.06.2001	SHOW	4,2
260	11	20	9	0	8	0	0	0	0	9	57	09.06.2001	SHOW	4,2
261	8	8	5	0	5	0	1	0	12	13	52	09.06.2001	SHOW	4,2
262	6	3	0	0	0	0	0	0	15	0	24	09.06.2001	KANAL D	2,6
263	5	4	0	2	0	0	0	0	12	0	23	09.06.2001	KANAL D	2,6
264	0	6	0	1	15	2	0	0	25	0	49	09.06.2001	KANAL D	2,6
265	6	2	2	2	6	6	14	0	36	1	75	09.06.2001	KANAL D	2,6
266	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	9	09.06.2001	KANAL D	2,6
267	5	3	0	1	0	0	0	0	0	0	9	09.06.2001	KANAL D	2,6
268	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	6	09.06.2001	KANAL D	2,6
269	7	3	1	0	4	0	0	0	4	1	20	09.06.2001	KANAL D	2,6
270	7	2	0	2	2	0	0	0	31	0	44	09.06.2001	KANAL D	2,6
271	3	2	0	0	0	0	0	0	11	0	16	09.06.2001	KANAL D	2,6
272	5	3	0	0	0	0	0	0	9	0	17	09.06.2001	KANAL D	2,6
273	7	2	0	1	0	0	0	0	18	0	28	09.06.2001	KANAL D	2,6
274	6	4	7	1	3	1	0	0	0	7	29	09.06.2001	KANAL D	2,6
275	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	9	09.06.2001	KANAL D	2,6
276	7	6	1	0	2	0	0	0	0	1	17	09.06.2001	KANAL D	2,6

277	1	11	4	6	0	0	0	0	5	5	32	09.06.2001	ATV	2,3
278	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	09.06.2001	ATV	2,3
279	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	4	09.06.2001	ATV	2,3
280	1	6	0	0	0	0	0	0	4	0	11	09.06.2001	ATV	2,3
281	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	09.06.2001	ATV	2,3
282	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	09.06.2001	ATV	2,3
283	1	2	0	0	0	0	1	0	5	0	9	09.06.2001	ATV	2,3
284	1	6	0	0	0	0	0	0	4	0	11	09.06.2001	ATV	2,3
285	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	09.06.2001	ATV	2,3
286	1	16	1	6	4	0	0	0	0	6	34	09.06.2001	ATV	2,3
287	1	2	0	2	3	0	0	0	6	1	15	09.06.2001	ATV	2,3
288	1	2	0	0	0	0	0	0	3	0	6	09.06.2001	ATV	2,3
289	1	1	0	0	3	0	0	0	2	0	7	09.06.2001	ATV	2,3
290	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	09.06.2001	ATV	2,3
291	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	09.06.2001	ATV	2,3
292	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
293	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10.06.2001	TRT1	0,9
294	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	7	10.06.2001	TRT1	0,9
295	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
296	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10.06.2001	TRT1	0,9
297	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10.06.2001	TRT1	0,9
298	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	10.06.2001	TRT1	0,9
299	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
300	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
301	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	10.06.2001	TRT1	0,9
302	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	10.06.2001	TRT1	0,9
303	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
304	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
305	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
306	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001	TRT1	0,9
307	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	10.06.2001	STAR	2,7

308	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001 STAR	2,7
309	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10.06.2001 STAR	2,7
310	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	10.06.2001 STAR	2,7
311	1	3	0	0	0	0	0	0	5	0	9	10.06.2001 STAR	2,7
312	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001 STAR	2,7
313	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	10.06.2001 STAR	2,7
314	1	3	0	4	0	0	0	0	0	1	9	10.06.2001 STAR	2,7
315	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	10.06.2001 STAR	2,7
316	1	3	0	0	0	0	0	0	5	0	9	10.06.2001 STAR	2,7
317	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	10.06.2001 STAR	2,7
318	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10.06.2001 STAR	2,7
319	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	8	10.06.2001 STAR	2,7
320	2	7	0	0	0	0	0	0	0	0	9	10.06.2001 STAR	2,7
321	1	4	1	1	1	0	0	0	0	0	8	10.06.2001 STAR	2,7
322	6	6	8	0	2	0	0	0	1	2	25	10.06.2001 SHOW	3,8
323	3	5	0	0	0	0	0	0	1	4	13	10.06.2001 SHOW	3,8
324	7	11	1	0	2	0	4	0	2	5	32	10.06.2001 SHOW	3,8
325	5	6	0	0	1	0	0	0	3	0	15	10.06.2001 SHOW	3,8
326	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	10.06.2001 SHOW	3,8
327	5	9	0	0	3	0	0	0	5	0	22	10.06.2001 SHOW	3,8
328	4	9	0	0	0	0	0	0	1	2	16	10.06.2001 SHOW	3,8
329	7	5	1	0	15	4	0	0	9	14	55	10.06.2001 SHOW	3,8
330	3	5	1	0	3	0	3	0	0	1	16	10.06.2001 SHOW	3,8
331	4	7	1	0	3	0	14	0	0	0	29	10.06.2001 SHOW	3,8
332	5	12	4	0	12	0	14	0	0	0	47	10.06.2001 SHOW	3,8
333	4	15	6	0	4	0	1	0	0	0	30	10.06.2001 SHOW	3,8
334	6	10	1	0	10	0	7	0	0	0	34	10.06.2001 SHOW	3,8
335	7	7	4	0	7	0	0	0	0	1	26	10.06.2001 SHOW	3,8
336	6	12	2	0	2	0	0	0	0	0	22	10.06.2001 SHOW	3,8
337	12	2	0	0	4	0	1	0	2	0	21	10.06.2001 KANAL D	1,9
338	10	3	0	0	3	0	0	0	0	0	16	10.06.2001 KANAL D	1,9

339	8	9	0	2	0	0	0	0	1	0	20	10.06.2001 KANAL D	1,9
340	6	3	0	1	2	0	0	0	16	0	28	10.06.2001 KANAL D	1,9
341	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	11	10.06.2001 KANAL D	1,9
342	8	2	0	2	2	0	0	0	13	0	27	10.06.2001 KANAL D	1,9
343	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	8	10.06.2001 KANAL D	1,9
344	4	3	0	0	0	0	0	0	5	0	12	10.06.2001 KANAL D	1,9
345	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0	10	10.06.2001 KANAL D	1,9
346	10	2	0	0	2	0	0	0	8	0	22	10.06.2001 KANAL D	1,9
347	4	3	0	0	0	0	0	0	12	0	19	10.06.2001 KANAL D	1,9
348	7	12	0	1	2	1	0	0	7	0	30	10.06.2001 KANAL D	1,9
349	5	2	0	1	2	1	0	0	21	0	32	10.06.2001 KANAL D	1,9
350	9	2	13	0	2	0	12	0	0	12	50	10.06.2001 KANAL D	1,9
351	6	2	0	0	2	0	0	0	0	0	10	10.06.2001 KANAL D	1,9
352	1	4	1	0	0	0	0	0	0	0	6	10.06.2001 ATV	2,7
353	1	7	0	1	5	0	0	0	5	3	22	10.06.2001 ATV	2,7
354	1	9	0	0	0	0	0	0	4	0	14	10.06.2001 ATV	2,7
355	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	12	10.06.2001 ATV	2,7
356	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	10.06.2001 ATV	2,7
357	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	10.06.2001 ATV	2,7
358	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	10.06.2001 ATV	2,7
359	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	10.06.2001 ATV	2,7
360	1	2	0	0	0	0	0	1	4	0	8	10.06.2001 ATV	2,7
361	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11.06.2001 TRT1	1,1
362	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001 TRT1	1,1
363	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	11.06.2001 TRT1	1,1
364	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	11.06.2001 TRT1	1,1
365	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001 TRT1	1,1
366	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	11.06.2001 TRT1	1,1
367	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	4	11.06.2001 TRT1	1,1
368	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001 TRT1	1,1
369	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001 TRT1	1,1

370	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	TRT1	1,1
371	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	TRT1	1,1
372	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	TRT1	1,1
373	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	TRT1	1,1
374	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	11.06.2001	TRT1	1,1
375	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11.06.2001	STAR	3,9
376	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	STAR	3,9
377	3	5	0	0	0	0	0	0	0	0	8	11.06.2001	STAR	3,9
378	1	7	0	0	0	1	0	0	0	0	9	11.06.2001	STAR	3,9
379	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11.06.2001	STAR	3,9
380	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	11.06.2001	STAR	3,9
381	2	9	0	1	3	0	2	0	4	0	21	11.06.2001	STAR	3,9
382	1	3	0	0	0	1	1	0	0	0	6	11.06.2001	STAR	3,9
383	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	5	11.06.2001	STAR	3,9
384	1	3	0	1	0	1	0	0	0	0	6	11.06.2001	STAR	3,9
385	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	11.06.2001	STAR	3,9
386	1	6	1	0	0	0	0	0	0	1	9	11.06.2001	STAR	3,9
387	1	2	0	0	0	0	0	0	5	3	11	11.06.2001	STAR	3,9
388	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11.06.2001	STAR	3,9
389	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	11.06.2001	STAR	3,9
390	5	6	0	0	3	0	0	0	2	0	16	11.06.2001	SHOW	4,1
391	8	11	7	2	6	2	8	0	3	13	60	11.06.2001	SHOW	4,1
392	5	6	3	0	7	0	2	0	5	9	37	11.06.2001	SHOW	4,1
393	7	23	0	0	5	1	0	0	0	3	39	11.06.2001	SHOW	4,1
394	3	8	1	0	4	0	0	5	3	0	24	11.06.2001	SHOW	4,1
395	5	3	0	0	3	0	1	0	0	0	12	11.06.2001	SHOW	4,1
396	7	12	0	0	7	3	0	0	1	9	39	11.06.2001	SHOW	4,1
397	7	5	14	0	5	0	0	0	5	6	42	11.06.2001	SHOW	4,1
398	6	9	1	0	5	0	5	9	0	4	39	11.06.2001	SHOW	4,1
399	9	15	8	0	6	0	8	6	4	4	60	11.06.2001	SHOW	4,1
400	7	17	5	0	5	0	0	0	5	8	47	11.06.2001	SHOW	4,1

401	5	16	0	0	0	0	0	0	3	4	28	11.06.2001	SHOW	4,1
402	20	17	10	0	21	4	2	0	30	25	129	11.06.2001	SHOW	4,1
403	11	4	0	0	0	0	0	0	38	0	53	11.06.2001	KANAL D	2,5
404	7	3	0	0	0	0	0	0	2	0	12	11.06.2001	KANAL D	2,5
405	11	3	0	0	0	0	0	0	0	0	14	11.06.2001	KANAL D	2,5
406	3	3	0	0	0	0	0	0	7	0	13	11.06.2001	KANAL D	2,5
407	10	5	0	1	0	0	0	0	15	0	31	11.06.2001	KANAL D	2,5
408	5	2	0	3	2	0	3	0	2	0	17	11.06.2001	KANAL D	2,5
409	4	2	0	0	0	0	0	0	13	0	19	11.06.2001	KANAL D	2,5
410	11	4	0	0	2	0	0	0	3	0	20	11.06.2001	KANAL D	2,5
411	11	3	1	2	6	3	1	0	31	1	59	11.06.2001	KANAL D	2,5
412	4	2	0	0	2	0	0	0	2	0	10	11.06.2001	KANAL D	2,5
413	12	6	0	0	8	0	7	0	14	0	47	11.06.2001	KANAL D	2,5
414	6	5	3	0	3	0	1	0	1	3	22	11.06.2001	KANAL D	2,5
415	6	3	1	1	5	0	20	0	25	0	61	11.06.2001	KANAL D	2,5
416	8	3	0	0	4	0	0	0	0	0	15	11.06.2001	KANAL D	2,5
417	8	2	0	0	3	0	0	0	0	0	13	11.06.2001	KANAL D	2,5
418	1	4	0	1	0	0	1	0	4	1	12	11.06.2001	ATV	3,3
419	1	6	0	4	0	0	0	0	2	3	16	11.06.2001	ATV	3,3
420	1	2	0	2	6	0	0	0	6	1	18	11.06.2001	ATV	3,3
421	1	4	0	0	0	0	0	0	5	0	10	11.06.2001	ATV	3,3
422	2	5	1	1	0	0	0	0	0	1	10	11.06.2001	ATV	3,3
423	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	11.06.2001	ATV	3,3
424	1	6	0	0	0	0	0	0	3	0	10	11.06.2001	ATV	3,3
425	1	11	0	1	0	0	0	0	0	1	14	11.06.2001	ATV	3,3
426	2	7	0	0	3	0	3	0	4	0	19	11.06.2001	ATV	3,3
427	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	11.06.2001	ATV	3,3
428	1	2	2	1	3	0	1	0	0	1	11	11.06.2001	ATV	3,3
429	1	5	1	2	3	0	0	0	6	2	20	11.06.2001	ATV	3,3
430	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	11.06.2001	ATV	3,3
431	1	13	0	1	0	0	0	0	0	1	16	11.06.2001	ATV	3,3

432	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	10	11.06.2001	ATV	3,3
433	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12.06.2001	TRT1	0,9
434	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
435	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
436	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
437	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	TRT1	0,9
438	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	TRT1	0,9
439	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
440	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
441	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
442	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	TRT1	0,9
443	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12.06.2001	TRT1	0,9
444	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12.06.2001	TRT1	0,9
445	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	TRT1	0,9
446	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	TRT1	0,9
447	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12.06.2001	TRT1	0,9
448	2	6	0	0	0	0	0	0	5	0	13	12.06.2001	STAR	3,6
449	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12.06.2001	STAR	3,6
450	1	1	0	0	2	0	0	0	6	0	10	12.06.2001	STAR	3,6
451	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12.06.2001	STAR	3,6
452	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	STAR	3,6
453	1	7	1	0	0	0	0	0	4	0	13	12.06.2001	STAR	3,6
454	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12.06.2001	STAR	3,6
455	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12.06.2001	STAR	3,6
456	1	4	0	0	0	0	0	0	6	0	11	12.06.2001	STAR	3,6
457	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	12.06.2001	STAR	3,6
458	1	3	0	0	2	0	0	0	12	0	18	12.06.2001	STAR	3,6
459	1	3	0	2	2	0	0	0	5	0	13	12.06.2001	STAR	3,6
460	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	12.06.2001	STAR	3,6
461	1	3	0	0	0	0	0	0	5	0	9	12.06.2001	STAR	3,6
462	1	2	0	2	4	0	4	0	4	1	18	12.06.2001	STAR	3,6

463	9	5	0	0	5	0	3	0	16	7	45	12.06.2001 SHOW	4,3
464	3	9	0	0	2	0	0	0	4	0	18	12.06.2001 SHOW	4,3
465	5	15	0	0	2	0	0	0	3	2	27	12.06.2001 SHOW	4,3
466	13	9	0	0	16	0	6	0	0	11	55	12.06.2001 SHOW	4,3
467	8	12	0	0	8	0	0	0	0	0	28	12.06.2001 SHOW	4,3
468	6	14	0	0	5	0	0	0	0	0	25	12.06.2001 SHOW	4,3
469	7	4	0	0	4	0	0	0	0	6	21	12.06.2001 SHOW	4,3
470	7	16	7	0	3	0	6	0	4	2	45	12.06.2001 SHOW	4,3
471	10	14	2	0	9	0	3	0	3	5	46	12.06.2001 SHOW	4,3
472	7	11	0	0	5	0	0	0	7	6	36	12.06.2001 SHOW	4,3
473	5	6	2	0	2	0	0	0	2	4	21	12.06.2001 SHOW	4,3
474	5	5	0	2	32	1	0	0	30	0	75	12.06.2001 KANAL D	2,5
475	13	6	0	3	7	0	0	0	26	0	55	12.06.2001 KANAL D	2,5
476	3	2	0	0	1	0	0	0	1	0	7	12.06.2001 KANAL D	2,5
477	11	4	0	3	5	0	0	0	20	0	43	12.06.2001 KANAL D	2,5
478	4	3	0	0	2	0	0	0	7	0	16	12.06.2001 KANAL D	2,5
479	9	3	0	0	3	0	0	0	14	0	29	12.06.2001 KANAL D	2,5
480	5	3	0	0	1	0	0	0	18	0	27	12.06.2001 KANAL D	2,5
481	8	5	0	0	0	0	0	0	1	0	14	12.06.2001 KANAL D	2,5
482	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	6	12.06.2001 KANAL D	2,5
483	4	3	0	0	0	0	0	0	4	0	11	12.06.2001 KANAL D	2,5
484	4	2	0	0	1	0	0	0	0	0	7	12.06.2001 KANAL D	2,5
485	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	7	12.06.2001 KANAL D	2,5
486	9	3	0	0	0	0	0	0	0	0	12	12.06.2001 KANAL D	2,5
487	6	5	0	3	6	0	2	0	14	0	36	12.06.2001 KANAL D	2,5
488	5	2	0	1	2	0	0	0	10	0	20	12.06.2001 KANAL D	2,5
489	1	3	1	2	0	0	2	0	4	1	14	12.06.2001 ATV	3,2
490	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	12.06.2001 ATV	3,2
491	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	12.06.2001 ATV	3,2
492	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	5	12.06.2001 ATV	3,2
493	1	8	0	0	0	0	0	0	3	0	12	12.06.2001 ATV	3,2

494	1	4	5	4	3	0	0	0	0	5	22	12.06.2001	ATV	3,2
495	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12.06.2001	ATV	3,2
496	1	2	0	0	0	0	0	0	4	0	7	12.06.2001	ATV	3,2
497	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	12.06.2001	ATV	3,2
498	1	11	0	3	0	0	2	0	0	2	19	12.06.2001	ATV	3,2
499	1	12	0	0	0	0	0	0	6	0	19	12.06.2001	ATV	3,2
500	3	2	0	2	3	0	0	0	5	1	16	12.06.2001	ATV	3,2
501	2	8	0	4	0	0	0	0	4	7	25	12.06.2001	ATV	3,2
502	2	7	1	4	3	0	2	0	5	4	28	12.06.2001	ATV	3,2
503	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	12.06.2001	ATV	3,2
504	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
505	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
506	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
507	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
508	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
509	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
510	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
511	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
512	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
513	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
514	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
515	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	17.09.2001	TRT1	1
516	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
517	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.09.2001	TRT1	1
518	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.09.2001	TRT1	1
519	0	7	1	4	4	1	0	0	12	6	35	17.09.2001	STAR	4,7
520	1	1	0	0	0	0	0	0	15	0	17	17.09.2001	STAR	4,7
521	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.09.2001	STAR	4,7
522	2	2	1	2	3	0	0	0	28	3	41	17.09.2001	STAR	4,7
523	1	9	0	2	2	1	1	0	2	4	22	17.09.2001	STAR	4,7
524	3	1	0	7	0	0	1	0	21	5	38	17.09.2001	STAR	4,7

525	1	4	1	0	3	0	0	0	0	1	10	17.09.2001	STAR	4,7
526	0	5	0	5	11	0	0	0	48	6	75	17.09.2001	STAR	4,7
527	2	1	0	1	0	0	0	0	8	0	12	17.09.2001	STAR	4,7
528	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	3	17.09.2001	STAR	4,7
529	1	2	0	2	0	0	0	0	12	0	17	17.09.2001	STAR	4,7
530	1	2	0	5	0	0	0	0	22	4	34	17.09.2001	STAR	4,7
531	1	5	0	0	1	0	0	0	6	0	13	17.09.2001	STAR	4,7
532	1	6	0	0	0	0	0	0	22	0	29	17.09.2001	STAR	4,7
533	3	16	3	0	0	0	6	0	4	8	40	17.09.2001	STAR	4,7
534	15	13	11	33	47	8	7	0	111	15	260	17.09.2001	SHOW	5,8
535	4	19	0	9	3	0	0	0	7	5	47	17.09.2001	SHOW	5,8
536	4	5	4	12	0	0	0	0	18	3	46	17.09.2001	SHOW	5,8
537	9	68	15	15	15	17	1	0	2	8	150	17.09.2001	SHOW	5,8
538	8	64	5	26	1	0	1	0	0	11	116	17.09.2001	SHOW	5,8
539	3	11	6	2	5	0	0	0	37	13	77	17.09.2001	SHOW	5,8
540	6	36	6	7	7	0	1	0	0	4	67	17.09.2001	SHOW	5,8
541	3	2	3	3	3	0	2	0	16	3	35	17.09.2001	SHOW	5,8
542	5	23	3	5	5	0	0	0	0	2	43	17.09.2001	SHOW	5,8
543	4	19	3	16	1	0	0	0	0	2	45	17.09.2001	SHOW	5,8
544	5	15	7	0	12	0	0	0	26	3	68	17.09.2001	SHOW	5,8
545	2	3	1	5	3	0	0	0	9	2	25	17.09.2001	SHOW	5,8
546	2	7	1	1	0	0	0	0	10	0	21	17.09.2001	SHOW	5,8
547	9	18	0	2	6	0	0	0	87	3	125	17.09.2001	KANAL D	4,7
548	2	2	0	0	1	0	1	0	15	0	21	17.09.2001	KANAL D	4,7
549	2	1	0	2	1	0	0	0	22	0	28	17.09.2001	KANAL D	4,7
550	2	1	0	10	7	0	1	0	53	2	76	17.09.2001	KANAL D	4,7
551	1	2	0	0	2	0	0	0	14	0	19	17.09.2001	KANAL D	4,7
552	3	3	0	1	0	0	0	0	0	0	7	17.09.2001	KANAL D	4,7
553	4	5	0	0	0	1	0	0	15	4	29	17.09.2001	KANAL D	4,7
554	7	5	0	7	3	0	3	0	30	8	63	17.09.2001	KANAL D	4,7
555	3	2	0	4	4	0	3	2	24	7	49	17.09.2001	KANAL D	4,7

Ассистент
 Редактор
 Редактор

556	3	7	0	0	0	0	0	0	15	0	25	17.09.2001 KANAL D	4,7
557	1	3	0	1	4	0	0	0	39	4	52	17.09.2001 ATV	6,2
558	1	2	2	4	0	0	0	0	34	3	46	17.09.2001 ATV	6,2
559	0	5	0	6	1	0	0	0	9	2	23	17.09.2001 ATV	6,2
560	1	2	0	2	3	0	0	0	13	1	22	17.09.2001 ATV	6,2
561	1	1	0	1	0	0	0	0	23	0	26	17.09.2001 ATV	6,2
562	1	3	0	5	0	0	0	0	19	5	33	17.09.2001 ATV	6,2
563	1	1	0	0	0	0	0	0	14	0	16	17.09.2001 ATV	6,2
564	1	5	0	0	0	0	0	0	16	0	22	17.09.2001 ATV	6,2
565	1	1	0	0	4	0	0	0	2	0	8	17.09.2001 ATV	6,2
566	2	10	0	2	4	0	0	0	36	2	56	17.09.2001 ATV	6,2
567	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	17.09.2001 ATV	6,2
568	1	36	0	9	0	0	0	0	31	5	82	17.09.2001 ATV	6,2
569	1	2	0	2	0	0	0	0	17	4	26	17.09.2001 ATV	6,2
570	1	0	0	0	0	0	0	0	6	0	7	18.09.2001 TRT1	1
571	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
572	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
573	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	18.09.2001 TRT1	1
574	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
575	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
576	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
577	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
578	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
579	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
580	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
581	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
582	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	18.09.2001 TRT1	1
583	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
584	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.09.2001 TRT1	1
585	1	1	0	0	0	0	0	0	24	0	26	18.09.2001 STAR	5
586	2	20	0	1	0	0	0	0	3	1	27	18.09.2001 STAR	5

587	2	15	2	2	2	0	1	0	12	2	38	18.09.2001	STAR	5
588	4	9	1	6	4	0	2	0	31	7	64	18.09.2001	STAR	5
589	0	3	0	3	2	0	0	0	20	3	31	18.09.2001	STAR	5
590	1	9	0	0	0	0	0	0	8	0	18	18.09.2001	STAR	5
591	1	1	0	1	4	0	0	0	0	0	7	18.09.2001	STAR	5
592	1	3	0	0	0	0	0	0	8	0	12	18.09.2001	STAR	5
593	0	3	0	3	1	0	0	0	0	2	9	18.09.2001	STAR	5
594	1	5	0	0	0	1	0	0	13	6	26	18.09.2001	STAR	5
595	5	3	0	10	10	0	4	0	0	10	42	18.09.2001	SHOW	5,8
596	8	11	1	8	0	0	1	0	10	19	58	18.09.2001	SHOW	5,8
597	1	2	0	7	32	2	2	0	53	3	102	18.09.2001	SHOW	5,8
598	14	28	7	8	0	0	1	0	20	3	81	18.09.2001	SHOW	5,8
599	4	8	1	8	0	0	0	0	5	2	28	18.09.2001	SHOW	5,8
600	6	78	8	9	5	0	3	0	2	9	120	18.09.2001	SHOW	5,8
601	7	26	5	5	2	0	4	6	0	18	73	18.09.2001	SHOW	5,8
602	7	24	4	4	3	3	2	0	0	3	50	18.09.2001	SHOW	5,8
603	9	15	5	6	11	0	5	0	25	4	80	18.09.2001	SHOW	5,8
604	9	3	6	7	3	0	4	0	0	0	32	18.09.2001	SHOW	5,8
605	5	5	4	5	1	0	10	0	0	2	32	18.09.2001	SHOW	5,8
606	5	8	4	14	7	2	3	0	0	2	45	18.09.2001	SHOW	5,8
607	5	16	1	0	2	0	8	0	0	0	32	18.09.2001	SHOW	5,8
608	6	21	1	4	14	0	0	0	24	4	74	18.09.2001	SHOW	5,8
609	5	3	4	8	8	0	3	0	29	2	62	18.09.2001	SHOW	5,8
610	3	4	0	0	3	0	0	0	1	0	11	18.09.2001	KANAL D	4,1
611	7	15	0	6	2	0	0	0	31	5	66	18.09.2001	KANAL D	4,1
612	5	3	0	1	7	0	0	0	84	1	101	18.09.2001	KANAL D	4,1
613	1	1	0	2	1	0	0	0	18	1	24	18.09.2001	KANAL D	4,1
614	2	1	0	4	2	0	0	0	26	2	37	18.09.2001	KANAL D	4,1
615	1	2	0	1	0	0	0	0	16	1	21	18.09.2001	KANAL D	4,1
616	1	2	0	0	0	0	0	0	12	3	18	18.09.2001	KANAL D	4,1
617	2	3	0	0	0	0	0	0	22	1	28	18.09.2001	KANAL D	4,1

618	0	6	0	1	6	0	0	0	53	2	68	18.09.2001	KANAL D	4,1
619	3	6	0	1	4	0	2	0	24	3	43	18.09.2001	KANAL D	4,1
620	1	3	0	2	8	0	9	0	0	1	24	18.09.2001	KANAL D	4,1
621	0	3	0	1	0	0	0	0	0	1	5	18.09.2001	KANAL D	4,1
622	1	14	0	1	5	0	2	0	0	4	27	18.09.2001	ATV	6,3
623	2	8	1	0	0	0	0	0	21	0	32	18.09.2001	ATV	6,3
624	1	2	1	0	4	0	2	0	25	2	37	18.09.2001	ATV	6,3
625	1	4	1	6	0	0	0	0	41	6	59	18.09.2001	ATV	6,3
626	3	45	1	5	0	0	0	0	66	6	126	18.09.2001	ATV	6,3
627	1	1	0	0	0	0	0	0	18	0	20	18.09.2001	ATV	6,3
628	1	1	1	3	1	0	0	0	19	0	26	18.09.2001	ATV	6,3
629	1	2	0	0	4	0	0	0	26	0	33	18.09.2001	ATV	6,3
630	1	2	1	4	3	0	0	0	29	0	40	18.09.2001	ATV	6,3
631	1	1	1	4	7	0	0	0	47	2	63	18.09.2001	ATV	6,3
632	1	18	2	7	6	0	1	0	45	7	87	18.09.2001	ATV	6,3
633	1	9	0	0	0	0	0	0	14	0	24	18.09.2001	ATV	6,3
634	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
635	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	5	19.09.2001	TRT1	1
636	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
637	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19.09.2001	TRT1	1
638	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19.09.2001	TRT1	1
639	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
640	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	19.09.2001	TRT1	1
641	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19.09.2001	TRT1	1
642	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
643	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19.09.2001	TRT1	1
644	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
645	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
646	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
647	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1
648	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.09.2001	TRT1	1

649	3	17	0	5	6	0	2	0	12	6	51	19.09.2001	STAR	4,5
650	0	11	0	7	3	0	0	0	27	7	55	19.09.2001	STAR	4,5
651	0	7	0	2	0	0	0	0	26	2	37	19.09.2001	STAR	4,5
652	1	2	0	1	0	0	0	0	12	1	17	19.09.2001	STAR	4,5
653	1	1	0	1	0	0	0	0	23	1	27	19.09.2001	STAR	4,5
654	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	19.09.2001	STAR	4,5
655	2	2	2	0	1	0	1	0	30	0	38	19.09.2001	STAR	4,5
656	1	2	0	0	0	0	0	0	29	0	32	19.09.2001	STAR	4,5
657	1	7	2	0	3	0	2	0	34	5	54	19.09.2001	STAR	4,5
658	1	3	0	1	2	0	2	0	14	2	25	19.09.2001	STAR	4,5
659	2	6	0	0	2	0	0	0	25	5	40	19.09.2001	STAR	4,5
660	7	48	1	18	7	0	7	0	0	7	95	19.09.2001	SHOW	6,9
661	2	1	0	2	0	0	0	0	6	2	13	19.09.2001	SHOW	6,9
662	4	2	3	6	6	2	5	0	18	5	51	19.09.2001	SHOW	6,9
663	5	4	0	7	0	0	1	0	9	0	26	19.09.2001	SHOW	6,9
664	4	70	3	4	0	0	7	0	15	2	105	19.09.2001	SHOW	6,9
665	4	17	1	0	2	0	6	0	0	0	30	19.09.2001	SHOW	6,9
666	9	57	1	4	3	3	0	0	6	3	86	19.09.2001	SHOW	6,9
667	8	51	7	9	5	0	8	0	0	9	97	19.09.2001	SHOW	6,9
668	6	9	5	14	2	0	0	0	14	5	55	19.09.2001	SHOW	6,9
669	3	12	0	4	0	0	0	0	10	3	32	19.09.2001	SHOW	6,9
670	6	40	7	2	3	0	11	0	13	1	83	19.09.2001	SHOW	6,9
671	5	11	6	0	0	0	3	0	10	0	35	19.09.2001	SHOW	6,9
672	3	13	2	4	4	3	0	0	8	5	42	19.09.2001	SHOW	6,9
673	12	38	10	14	5	0	10	0	30	5	124	19.09.2001	SHOW	6,9
674	2	1	0	1	0	0	0	0	29	0	33	19.09.2001	KANAL D	4,8
675	2	1	0	3	3	0	0	0	24	5	38	19.09.2001	KANAL D	4,8
676	2	1	0	2	1	0	0	0	5	0	11	19.09.2001	KANAL D	4,8
677	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	19.09.2001	KANAL D	4,8
678	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	6	19.09.2001	KANAL D	4,8
679	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	5	19.09.2001	KANAL D	4,8

680	1	9	0	8	6	0	0	0	46	3	73	19.09.2001 KANAL D	4,8
681	2	1	0	3	3	0	0	0	23	2	34	19.09.2001 KANAL D	4,8
682	1	9	0	4	5	0	0	0	1	4	24	19.09.2001 KANAL D	4,8
683	1	1	0	0	1	0	0	0	8	0	11	19.09.2001 KANAL D	4,8
684	1	2	0	0	0	0	0	0	12	0	15	19.09.2001 KANAL D	4,8
685	2	1	0	0	0	0	0	0	12	0	15	19.09.2001 KANAL D	4,8
686	2	2	0	2	0	0	0	0	24	1	31	19.09.2001 KANAL D	4,8
687	2	1	0	0	0	0	0	0	12	0	15	19.09.2001 KANAL D	4,8
688	1	7	0	0	0	0	0	0	16	0	24	19.09.2001 KANAL D	4,8
689	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	19.09.2001 ATV	6,7
690	1	1	1	0	0	0	0	0	18	0	21	19.09.2001 ATV	6,7
691	2	8	0	4	0	0	0	0	0	2	16	19.09.2001 ATV	6,7
692	1	1	0	0	0	0	0	0	8	0	10	19.09.2001 ATV	6,7
693	1	4	0	1	0	0	0	0	4	0	10	19.09.2001 ATV	6,7
694	1	3	0	1	0	0	1	0	7	0	13	19.09.2001 ATV	6,7
695	1	1	0	0	0	0	0	0	13	0	15	19.09.2001 ATV	6,7
696	1	3	0	6	0	4	0	0	24	7	45	19.09.2001 ATV	6,7
697	1	4	1	11	4	2	6	0	64	9	102	19.09.2001 ATV	6,7
698	1	1	1	14	0	0	0	0	39	19	75	19.09.2001 ATV	6,7
699	1	1	0	0	8	0	0	0	42	0	52	19.09.2001 ATV	6,7
700	1	4	0	0	2	0	0	0	17	0	24	19.09.2001 ATV	6,7
701	4	23	1	5	0	0	0	0	60	12	105	19.09.2001 ATV	6,7
702	1	6	0	0	0	0	0	0	12	0	19	19.09.2001 ATV	6,7
703	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19.09.2001 ATV	6,7
704	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20.09.2001 TRT1	2,1
705	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20.09.2001 TRT1	2,1
706	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.09.2001 TRT1	2,1
707	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.09.2001 TRT1	2,1
708	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20.09.2001 TRT1	2,1
709	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20.09.2001 TRT1	2,1
710	2	1	0	0	1	0	0	0	1	0	5	20.09.2001 STAR	3,5

711	1	14	0	3	0	0	0	0	0	2	20	20.09.2001 STAR	3,5
712	1	4	0	1	0	0	0	0	22	1	29	20.09.2001 STAR	3,5
713	0	6	0	2	0	0	0	0	13	2	23	20.09.2001 STAR	3,5
714	1	4	0	0	0	0	0	0	33	0	38	20.09.2001 STAR	3,5
715	1	3	0	1	1	0	0	0	16	1	23	20.09.2001 STAR	3,5
716	2	1	0	2	0	0	0	0	16	2	23	20.09.2001 STAR	3,5
717	1	1	0	5	0	0	1	0	24	10	42	20.09.2001 STAR	3,5
718	3	4	0	0	1	0	0	0	0	6	14	20.09.2001 STAR	3,5
719	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20.09.2001 STAR	3,5
720	1	7	0	3	0	0	0	0	26	2	39	20.09.2001 STAR	3,5
721	1	3	0	0	2	0	0	0	13	3	22	20.09.2001 STAR	3,5
722	1	3	0	0	0	0	1	0	25	0	30	20.09.2001 STAR	3,5
723	1	2	0	0	0	0	0	0	4	0	7	20.09.2001 STAR	3,5
724	1	1	0	0	0	0	0	0	7	0	9	20.09.2001 STAR	3,5
725	5	27	1	8	2	0	2	0	12	7	64	20.09.2001 SHOW	6,4
726	5	11	5	12	12	4	4	0	34	17	104	20.09.2001 SHOW	6,4
727	9	7	2	0	0	0	1	0	1	0	20	20.09.2001 SHOW	6,4
728	6	7	1	4	3	0	4	0	6	10	41	20.09.2001 SHOW	6,4
729	3	7	0	2	2	0	0	0	8	1	23	20.09.2001 SHOW	6,4
730	5	28	3	3	2	0	7	0	12	0	60	20.09.2001 SHOW	6,4
731	8	21	4	6	7	0	9	0	0	6	61	20.09.2001 SHOW	6,4
732	9	67	4	8	3	0	0	0	0	7	98	20.09.2001 SHOW	6,4
733	6	51	6	13	5	10	5	0	0	11	107	20.09.2001 SHOW	6,4
734	4	19	5	0	0	0	4	0	0	0	32	20.09.2001 SHOW	6,4
735	6	55	0	2	4	0	5	0	0	4	76	20.09.2001 SHOW	6,4
736	6	23	4	5	5	0	5	0	0	2	50	20.09.2001 SHOW	6,4
737	8	24	4	5	8	0	6	5	0	21	81	20.09.2001 SHOW	6,4
738	2	15	0	8	9	0	0	0	60	6	100	20.09.2001 KANAL D	4,4
739	0	6	0	2	6	0	0	0	19	1	34	20.09.2001 KANAL D	4,4
740	1	9	0	5	0	0	0	0	20	6	41	20.09.2001 KANAL D	4,4
741	1	5	0	0	0	0	0	0	5	0	11	20.09.2001 KANAL D	4,4

742	1	5	0	3	5	0	0	0	27	7	48	20.09.2001 KANAL D	4,4
743	3	7	0	0	2	0	0	0	0	1	13	20.09.2001 KANAL D	4,4
744	1	4	0	2	3	0	1	0	26	11	48	20.09.2001 KANAL D	4,4
745	2	1	0	0	2	0	0	0	24	0	29	20.09.2001 KANAL D	4,4
746	2	14	0	0	3	0	0	0	0	0	19	20.09.2001 KANAL D	4,4
747	2	14	0	4	0	0	0	0	32	4	56	20.09.2001 KANAL D	4,4
748	1	4	0	0	2	0	0	0	16	0	23	20.09.2001 KANAL D	4,4
749	1	4	0	0	0	0	0	0	16	1	22	20.09.2001 KANAL D	4,4
750	1	2	0	0	0	0	0	0	21	0	24	20.09.2001 KANAL D	4,4
751	4	2	0	0	0	0	0	0	17	0	23	20.09.2001 KANAL D	4,4
752	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	17	20.09.2001 KANAL D	4,4
753	1	5	0	0	0	0	0	0	21	0	27	20.09.2001 ATV	5,7
754	2	1	0	6	0	0	0	0	22	2	33	20.09.2001 ATV	5,7
755	1	1	0	0	0	0	0	0	23	0	25	20.09.2001 ATV	5,7
756	1	2	0	5	0	0	0	0	24	4	36	20.09.2001 ATV	5,7
757	1	1	1	4	0	0	10	0	17	0	34	20.09.2001 ATV	5,7
758	1	2	0	10	0	0	0	0	20	7	40	20.09.2001 ATV	5,7
759	1	3	0	1	2	0	0	0	12	0	19	20.09.2001 ATV	5,7
760	1	1	1	7	4	0	0	0	23	8	45	20.09.2001 ATV	5,7
761	2	1	1	3	2	0	6	0	0	5	20	20.09.2001 ATV	5,7
762	1	1	1	3	4	0	0	0	20	2	32	20.09.2001 ATV	5,7
763	1	2	1	0	4	0	4	0	14	0	26	20.09.2001 ATV	5,7
764	1	2	0	0	2	0	0	0	26	0	31	20.09.2001 ATV	5,7
765	1	3	1	0	8	0	0	0	58	10	81	20.09.2001 ATV	5,7
766	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	7	20.09.2001 ATV	5,7
767	1	5	1	1	0	0	7	0	26	4	45	20.09.2001 ATV	5,7
768	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	21.09.2001 TRT1	1
769	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.09.2001 TRT1	1
770	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	21.09.2001 TRT1	1
771	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	21.09.2001 TRT1	1
772	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	5	21.09.2001 TRT1	1

773	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	21.09.2001	TRT1	1
774	1	0	0	0	0	0	0	0	5	0	6	21.09.2001	TRT1	1
775	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.09.2001	TRT1	1
776	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.09.2001	TRT1	1
777	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.09.2001	TRT1	1
778	1	2	0	0	0	0	0	0	10	0	13	21.09.2001	TRT1	1
779	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	21.09.2001	TRT1	1
780	1	1	0	1	3	0	0	0	13	0	19	21.09.2001	TRT1	1
781	1	1	0	1	0	0	0	0	6	0	9	21.09.2001	TRT1	1
782	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	21.09.2001	TRT1	1
783	1	1	0	1	3	0	0	0	11	1	18	21.09.2001	STAR	4,1
784	2	2	0	1	0	0	0	0	16	0	21	21.09.2001	STAR	4,1
785	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	21.09.2001	STAR	4,1
786	0	7	0	4	0	0	0	0	14	3	28	21.09.2001	STAR	4,1
787	1	50	0	2	0	0	0	0	1	2	56	21.09.2001	STAR	4,1
788	1	20	0	0	0	0	0	0	7	0	28	21.09.2001	STAR	4,1
789	2	3	0	2	0	0	0	0	13	2	22	21.09.2001	STAR	4,1
790	0	2	0	2	0	0	0	0	1	1	6	21.09.2001	STAR	4,1
791	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	10	21.09.2001	STAR	4,1
792	1	1	0	3	0	0	0	0	16	3	24	21.09.2001	STAR	4,1
793	1	2	0	0	2	0	0	0	11	0	16	21.09.2001	STAR	4,1
794	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	4	21.09.2001	STAR	4,1
795	1	2	0	0	0	0	0	0	4	0	7	21.09.2001	STAR	4,1
796	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	21.09.2001	STAR	4,1
797	1	3	0	0	0	0	0	0	21	0	25	21.09.2001	STAR	4,1
798	9	18	0	16	3	0	3	0	14	13	76	21.09.2001	SHOW	5,6
799	4	12	0	6	3	0	3	0	4	7	39	21.09.2001	SHOW	5,6
800	1	2	0	3	2	1	3	0	3	5	20	21.09.2001	SHOW	5,6
801	6	32	2	4	5	0	7	0	6	0	62	21.09.2001	SHOW	5,6
802	4	49	0	2	4	0	2	0	0	1	62	21.09.2001	SHOW	5,6
803	5	38	0	12	3	5	0	0	0	5	68	21.09.2001	SHOW	5,6

804	5	3	2	2	2	0	2	0	12	0	28	21.09.2001	SHOW	5,6
805	4	14	2	1	4	0	4	0	5	3	37	21.09.2001	SHOW	5,6
806	7	30	5	5	6	0	10	0	0	2	65	21.09.2001	SHOW	5,6
807	12	12	13	17	6	0	1	0	0	13	74	21.09.2001	SHOW	5,6
808	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3	21.09.2001	SHOW	5,6
809	15	120	8	9	18	0	0	0	22	15	207	21.09.2001	SHOW	5,6
810	1	5	0	5	2	0	0	0	24	5	42	21.09.2001	KANAL D	5
811	3	12	0	8	11	2	0	0	59	9	104	21.09.2001	KANAL D	5
812	2	4	0	0	0	0	0	0	6	0	12	21.09.2001	KANAL D	5
813	1	4	0	3	1	0	0	0	6	4	19	21.09.2001	KANAL D	5
814	1	2	0	0	0	0	0	0	18	1	22	21.09.2001	KANAL D	5
815	0	10	0	3	4	0	0	0	27	3	47	21.09.2001	KANAL D	5
816	3	8	0	2	1	0	0	0	13	2	29	21.09.2001	KANAL D	5
817	1	2	0	1	2	0	0	0	1	0	7	21.09.2001	KANAL D	5
818	1	4	0	1	3	1	2	0	24	3	39	21.09.2001	KANAL D	5
819	1	3	0	1	4	0	0	0	18	1	28	21.09.2001	KANAL D	5
820	1	2	0	0	0	0	0	0	10	0	13	21.09.2001	KANAL D	5
821	1	2	0	0	0	0	0	0	12	0	15	21.09.2001	KANAL D	5
822	1	3	0	2	0	0	2	2	10	2	22	21.09.2001	KANAL D	5
823	3	8	0	5	4	0	0	0	20	5	45	21.09.2001	KANAL D	5
824	1	4	0	1	0	0	0	0	18	1	25	21.09.2001	KANAL D	5
825	2	3	0	3	0	0	0	0	2	0	10	21.09.2001	ATV	6,7
826	1	1	0	11	4	0	0	0	29	7	53	21.09.2001	ATV	6,7
827	2	29	0	1	0	0	0	0	32	0	64	21.09.2001	ATV	6,7
828	2	13	1	1	0	0	0	0	28	17	62	21.09.2001	ATV	6,7
829	1	1	0	0	0	0	0	0	14	0	16	21.09.2001	ATV	6,7
830	1	11	0	1	0	0	0	0	12	0	25	21.09.2001	ATV	6,7
831	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	6	21.09.2001	ATV	6,7
832	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	5	21.09.2001	ATV	6,7
833	1	1	0	2	0	0	0	0	18	0	22	21.09.2001	ATV	6,7
834	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	14	21.09.2001	ATV	6,7

835	2	2	0	1	0	0	0	0	14	0	19	21.09.2001	ATV	6,7
836	1	1	0	1	4	0	0	0	18	0	25	21.09.2001	ATV	6,7
837	1	1	1	1	2	0	0	0	26	9	41	21.09.2001	ATV	6,7
838	3	37	1	0	7	0	0	0	65	9	122	21.09.2001	ATV	6,7
839	1	1	1	1	0	0	0	0	9	0	13	21.09.2001	ATV	6,7
840	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
841	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
842	1	1	0	1	0	0	0	0	8	0	11	22.09.2001	TRT1	1,2
843	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
844	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22.09.2001	TRT1	1,2
845	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
846	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
847	1	0	0	1	1	0	0	0	3	1	7	22.09.2001	TRT1	1,2
848	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
849	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
850	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
851	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
852	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
853	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
854	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	TRT1	1,2
855	1	4	0	1	0	0	0	0	28	1	35	22.09.2001	STAR	3,9
856	2	3	0	1	2	0	2	0	46	4	60	22.09.2001	STAR	3,9
857	1	1	0	0	5	0	6	0	19	7	39	22.09.2001	STAR	3,9
858	1	1	0	0	2	0	4	0	36	4	48	22.09.2001	STAR	3,9
859	1	4	0	5	0	0	0	0	19	0	29	22.09.2001	STAR	3,9
860	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	22.09.2001	STAR	3,9
861	1	4	0	0	0	0	0	0	22	0	27	22.09.2001	STAR	3,9
862	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	STAR	3,9
863	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	22.09.2001	STAR	3,9
864	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	4	22.09.2001	STAR	3,9
865	1	1	0	6	1	0	0	0	8	2	19	22.09.2001	STAR	3,9

866	2	2	0	0	0	0	0	0	4	0	8	22.09.2001	STAR	3,9
867	1	2	0	3	1	0	0	0	14	2	23	22.09.2001	STAR	3,9
868	1	1	2	3	6	0	15	0	24	18	70	22.09.2001	STAR	3,9
869	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	5	22.09.2001	STAR	3,9
870	9	14	1	8	0	0	0	0	15	3	50	22.09.2001	SHOW	5,7
871	5	17	4	16	7	0	4	0	48	11	112	22.09.2001	SHOW	5,7
872	3	15	0	2	3	2	2	0	12	3	42	22.09.2001	SHOW	5,7
873	6	16	3	7	0	0	5	0	9	8	54	22.09.2001	SHOW	5,7
874	3	5	4	8	3	0	3	0	3	2	31	22.09.2001	SHOW	5,7
875	8	36	0	8	2	0	0	0	0	8	62	22.09.2001	SHOW	5,7
876	4	23	2	6	6	0	6	7	5	11	70	22.09.2001	SHOW	5,7
877	6	8	2	7	6	0	6	0	11	14	60	22.09.2001	SHOW	5,7
878	2	1	2	1	1	0	0	0	0	0	7	22.09.2001	SHOW	5,7
879	5	28	4	3	0	0	5	0	12	3	60	22.09.2001	SHOW	5,7
880	4	0	4	4	2	0	4	0	10	0	28	22.09.2001	SHOW	5,7
881	5	17	6	4	2	0	4	0	7	5	50	22.09.2001	SHOW	5,7
882	0	1	0	2	0	0	0	0	5	1	9	22.09.2001	SHOW	5,7
883	4	6	4	8	0	0	1	0	0	0	23	22.09.2001	SHOW	5,7
884	3	7	0	3	0	0	0	0	0	0	13	22.09.2001	SHOW	5,7
885	2	9	0	1	0	0	0	0	7	1	20	22.09.2001	KANAL D	5,1
886	3	9	0	6	6	0	1	0	46	5	76	22.09.2001	KANAL D	5,1
887	1	1	0	1	3	0	1	0	22	1	30	22.09.2001	KANAL D	5,1
888	1	3	0	0	3	0	0	0	32	0	39	22.09.2001	KANAL D	5,1
889	1	1	0	5	0	0	0	0	17	5	29	22.09.2001	KANAL D	5,1
890	1	2	0	0	0	0	0	0	18	1	22	22.09.2001	KANAL D	5,1
891	1	4	1	0	0	0	0	0	0	0	6	22.09.2001	KANAL D	5,1
892	1	3	0	0	0	0	0	0	11	0	15	22.09.2001	KANAL D	5,1
893	1	1	0	1	2	0	1	0	19	1	26	22.09.2001	KANAL D	5,1
894	1	1	0	0	4	0	0	0	34	0	40	22.09.2001	KANAL D	5,1
895	1	1	0	2	0	0	0	0	3	0	7	22.09.2001	KANAL D	5,1
896	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22.09.2001	KANAL D	5,1

897	1	1	0	2	0	0	0	0	16	2	22	22.09.2001 KANAL D	5,1
898	1	5	0	0	2	0	0	0	8	0	16	22.09.2001 KANAL D	5,1
899	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	4	22.09.2001 KANAL D	5,1
900	1	11	0	4	0	0	0	0	25	0	41	22.09.2001 ATV	4,6
901	1	1	1	3	0	0	0	0	14	11	31	22.09.2001 ATV	4,6
902	1	5	1	9	0	0	0	0	37	16	69	22.09.2001 ATV	4,6
903	2	1	0	1	2	0	0	0	0	0	6	22.09.2001 ATV	4,6
904	1	2	1	2	2	0	0	0	0	14	22	22.09.2001 ATV	4,6
905	2	1	1	3	3	0	6	0	16	4	36	22.09.2001 ATV	4,6
906	1	2	0	5	0	0	0	0	25	5	38	22.09.2001 ATV	4,6
907	0	6	0	7	0	0	0	0	33	4	50	22.09.2001 ATV	4,6
908	2	2	0	0	2	0	0	0	0	0	6	22.09.2001 ATV	4,6
909	2	1	0	4	0	0	0	0	0	3	10	22.09.2001 ATV	4,6
910	1	1	0	1	0	0	1	0	5	0	9	22.09.2001 ATV	4,6
911	1	9	4	1	0	0	3	0	39	6	63	22.09.2001 ATV	4,6
912	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	6	22.09.2001 ATV	4,6
913	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	12	22.09.2001 ATV	4,6
914	0	5	0	4	0	0	0	0	4	0	13	22.09.2001 ATV	4,6
915	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
916	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	23.09.2001 TRT1	1
917	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	23.09.2001 TRT1	1
918	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
919	1	1	0	1	2	0	0	0	6	0	11	23.09.2001 TRT1	1
920	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
921	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
922	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	23.09.2001 TRT1	1
923	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
924	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
925	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	23.09.2001 TRT1	1
926	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
927	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1

928	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	23.09.2001 TRT1	1
929	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	23.09.2001 TRT1	1
930												23.09.2001 STAR	4,3
931												23.09.2001 STAR	4,3
932												23.09.2001 STAR	4,3
933												23.09.2001 STAR	4,3
934												23.09.2001 STAR	4,3
935												23.09.2001 STAR	4,3
936												23.09.2001 SHOW	6,3
937												23.09.2001 SHOW	6,3
938												23.09.2001 SHOW	6,3
939												23.09.2001 SHOW	6,3
940												23.09.2001 SHOW	6,3
941												23.09.2001 KANAL D	5,6
942												23.09.2001 KANAL D	5,6
943												23.09.2001 ATV	4,9
944												01.10.2001 TRT1	1,6
945	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6	01.10.2001 STAR	4,8
946	1	12	0	3	0	0	0	9	1	26		01.10.2001 STAR	4,8
947	1	3	0	0	0	0	0	0	0	4		01.10.2001 STAR	4,8
948	1	2	0	6	7	1	0	17	9	43		01.10.2001 STAR	4,8
949	1	8	0	0	1	0	0	11	0	21		01.10.2001 STAR	4,8
950	1	3	0	0	1	0	0	2	0	7		01.10.2001 STAR	4,8
951	1	3	0	0	0	0	0	1	0	5		01.10.2001 STAR	4,8
952	1	3	0	9	4	0	11	8	13	49		01.10.2001 STAR	4,8
953	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2		01.10.2001 STAR	4,8
954	1	2	0	4	1	0	1	20	3	32		01.10.2001 STAR	4,8
955	1	2	0	0	0	0	0	19	0	22		01.10.2001 STAR	4,8
956	1	1	0	3	1	0	0	0	0	6		01.10.2001 STAR	4,8
957	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2		01.10.2001 STAR	4,8
958	3	2	0	0	0	0	0	8	0	13		01.10.2001 STAR	4,8

959	1	2	0	2	2	0	0	0	15	0	22	01.10.2001	STAR	4,8
960	1	31	1	3	2	0	0	0	0	2	40	01.10.2001	SHOW	8,2
961	1	17	0	3	0	0	0	0	0	6	27	01.10.2001	SHOW	8,2
962	1	62	1	4	6	0	0	0	0	4	78	01.10.2001	SHOW	8,2
963	1	17	2	6	4	4	5	0	0	5	44	01.10.2001	SHOW	8,2
964	1	7	1	5	2	0	0	0	0	2	18	01.10.2001	SHOW	8,2
965	1	44	1	7	5	4	4	0	0	5	71	01.10.2001	SHOW	8,2
966	1	7	1	5	6	0	0	0	19	5	44	01.10.2001	SHOW	8,2
967	4	60	1	13	18	11	14	0	58	25	204	01.10.2001	SHOW	8,2
968	1	69	0	3	4	0	0	0	0	2	79	01.10.2001	SHOW	8,2
969	1	2	1	5	5	0	5	0	9	5	33	01.10.2001	SHOW	8,2
970	1	4	1	0	4	0	0	0	4	0	14	01.10.2001	SHOW	8,2
971	1	4	2	1	5	0	4	0	0	0	17	01.10.2001	KANAL D	4,9
972	1	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	01.10.2001	KANAL D	4,9
973	1	2	0	3	6	1	0	0	21	3	37	01.10.2001	KANAL D	4,9
974	0	7	0	9	5	0	4	0	51	6	82	01.10.2001	KANAL D	4,9
975	1	1	0	1	4	0	0	0	19	1	27	01.10.2001	KANAL D	4,9
976	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	01.10.2001	KANAL D	4,9
977	1	2	0	1	3	1	1	0	12	2	23	01.10.2001	KANAL D	4,9
978	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6	01.10.2001	KANAL D	4,9
979	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	5	01.10.2001	KANAL D	4,9
980	1	2	0	0	0	0	0	0	21	0	24	01.10.2001	KANAL D	4,9
981	1	3	0	0	0	0	0	0	18	0	22	01.10.2001	KANAL D	4,9
982	1	3	0	2	2	0	0	0	4	2	14	01.10.2001	KANAL D	4,9
983	1	3	1	0	0	0	0	0	2	0	7	01.10.2001	KANAL D	4,9
984	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	12	01.10.2001	KANAL D	4,9
985	1	1	0	2	2	0	0	0	0	4	10	01.10.2001	KANAL D	4,9
986	1	7	1	1	8	5	0	0	10	25	58	01.10.2001	ATV	6,1
987	1	2	0	0	2	0	0	0	10	0	15	01.10.2001	ATV	6,1
988	1	8	1	1	0	0	0	3	14	7	35	01.10.2001	ATV	6,1
989	1	2	0	0	0	0	0	0	15	2	20	01.10.2001	ATV	6,1

990	2	25	1	1	6	0	0	0	47	3	85	01.10.2001	ATV	6,1
991	3	4	0	0	2	0	0	0	5	2	16	01.10.2001	ATV	6,1
992	2	2	1	1	2	0	0	0	11	3	22	01.10.2001	ATV	6,1
993	1	6	0	0	9	3	0	0	0	7	26	01.10.2001	ATV	6,1
994	1	1	0	0	0	0	0	0	10	0	12	01.10.2001	ATV	6,1
995	1	9	2	2	2	0	0	7	9	1	33	01.10.2001	ATV	6,1
996	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	01.10.2001	ATV	6,1
997	1	3	0	0	0	0	0	0	4	0	8	01.10.2001	ATV	6,1
998	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	01.10.2001	ATV	6,1
999	1	4	0	2	2	0	0	0	0	0	9	01.10.2001	ATV	6,1
1000	1	12	1	0	0	0	0	3	0	0	17	01.10.2001	ATV	6,1
1001	1	1	0	0	1	0	0	0	9	0	12	02.10.2001	TRT1	1,1
1002	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	02.10.2001	TRT1	1,1
1003	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1004	1	1	0	0	0	0	0	0	10	0	12	02.10.2001	TRT1	1,1
1005	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1006	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	02.10.2001	TRT1	1,1
1007	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1008	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1009	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1010	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001	TRT1	1,1
1011	1	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	02.10.2001	TRT1	1,1
1012	1	5	1	0	0	0	1	0	9	0	17	02.10.2001	STAR	5,3
1013	2	8	0	3	10	0	0	0	24	9	56	02.10.2001	STAR	5,3
1014	1	4	0	1	8	0	1	0	52	1	68	02.10.2001	STAR	5,3
1015	1	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	02.10.2001	STAR	5,3
1016	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	4	02.10.2001	STAR	5,3
1017	3	33	0	4	0	0	0	0	13	6	59	02.10.2001	STAR	5,3
1018	1	16	0	2	0	0	0	0	0	2	21	02.10.2001	STAR	5,3
1019	0	6	0	3	0	0	0	0	0	2	11	02.10.2001	STAR	5,3
1020	1	1	0	1	0	0	0	0	48	1	52	02.10.2001	STAR	5,3

10212	2	0	1	4	0	0	0	19	1	29	02.10.2001 STAR	5,3
10223	23	0	2	0	0	0	0	9	1	38	02.10.2001 STAR	5,3
10231	3	1	0	1	0	8	0	5	0	19	02.10.2001 STAR	5,3
10241	0	0	3	0	0	0	0	0	3	7	02.10.2001 STAR	5,3
10251	3	1	0	0	0	7	0	6	0	18	02.10.2001 STAR	5,3
10261	4	0	0	0	1	1	0	8	2	17	02.10.2001 STAR	5,3
10271	8	1	4	0	0	0	0	0	3	17	02.10.2001 SHOW	6,2
10281	22	1	4	5	0	7	0	13	5	58	02.10.2001 SHOW	6,2
10291	10	1	0	2	0	3	0	0	0	17	02.10.2001 SHOW	6,2
10301	24	1	4	5	0	5	0	0	5	45	02.10.2001 SHOW	6,2
10311	25	1	0	3	0	5	0	0	0	35	02.10.2001 SHOW	6,2
10322	37	1	20	12	16	9	0	0	22	119	02.10.2001 SHOW	6,2
10332	31	2	4	4	0	3	0	0	6	52	02.10.2001 SHOW	6,2
10342	13	2	2	8	0	10	0	0	0	37	02.10.2001 SHOW	6,2
10351	36	0	4	6	0	0	0	9	5	61	02.10.2001 SHOW	6,2
10361	9	1	7	10	0	0	0	46	7	81	02.10.2001 SHOW	6,2
10371	8	0	2	0	0	0	0	11	0	22	02.10.2001 SHOW	6,2
10381	0	0	2	14	0	4	0	46	2	69	02.10.2001 SHOW	6,2
10392	3	1	7	8	0	0	0	17	6	44	02.10.2001 SHOW	6,2
10401	1	0	2	4	0	0	0	21	2	31	02.10.2001 KANAL D	5,5
10412	2	0	0	0	0	0	0	8	0	12	02.10.2001 KANAL D	5,5
10421	24	0	0	0	0	0	0	3	0	28	02.10.2001 KANAL D	5,5
10431	1	0	0	2	0	1	0	14	0	19	02.10.2001 KANAL D	5,5
10440	3	0	3	24	0	0	0	71	2	103	02.10.2001 KANAL D	5,5
10451	3	0	3	15	0	0	0	39	3	64	02.10.2001 KANAL D	5,5
10461	1	0	1	0	0	0	0	7	0	10	02.10.2001 KANAL D	5,5
10472	1	0	4	3	0	1	0	19	5	35	02.10.2001 KANAL D	5,5
10481	1	0	1	0	0	0	0	33	1	37	02.10.2001 KANAL D	5,5
10491	4	1	0	0	0	0	0	0	0	6	02.10.2001 KANAL D	5,5
10501	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	02.10.2001 KANAL D	5,5
10511	1	0	0	2	0	0	0	2	0	6	02.10.2001 KANAL D	5,5

10521	1	0	0	0	0	0	0	7	0	9	02.10.2001 KANAL D	5,5
10531	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	02.10.2001 KANAL D	5,5
10541	5	0	0	6	0	1	0	0	0	13	02.10.2001 KANAL D	5,5
10551	7	0	5	0	0	0	0	15	0	28	02.10.2001 ATV	6,4
10561	27	0	4	0	0	0	0	14	0	46	02.10.2001 ATV	6,4
10571	1	1	3	5	0	0	0	18	4	33	02.10.2001 ATV	6,4
10583	8	0	1	0	0	0	0	12	1	25	02.10.2001 ATV	6,4
10591	19	0	0	0	0	0	0	21	0	41	02.10.2001 ATV	6,4
10601	3	0	0	0	0	0	0	10	0	14	02.10.2001 ATV	6,4
10611	29	1	0	0	0	0	0	18	11	60	02.10.2001 ATV	6,4
10621	33	0	0	0	0	0	0	0	0	34	02.10.2001 ATV	6,4
10631	2	0	1	0	0	0	0	0	0	4	02.10.2001 ATV	6,4
10641	16	0	0	0	0	0	0	0	0	17	02.10.2001 ATV	6,4
10651	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	02.10.2001 ATV	6,4
10661	14	2	1	0	0	0	0	8	3	29	02.10.2001 ATV	6,4
10671	3	2	9	0	0	0	0	18	9	42	02.10.2001 ATV	6,4
10681	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	02.10.2001 ATV	6,4
10691	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	02.10.2001 ATV	6,4
10701	5	0	1	0	0	0	0	0	0	7	03.10.2001 TRT1	1,4
10711	1	0	1	0	0	0	0	10	0	13	03.10.2001 TRT1	1,4
10721	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	03.10.2001 TRT1	1,4
10730	4	0	1	0	0	0	0	0	0	5	03.10.2001 TRT1	1,4
10740	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	03.10.2001 TRT1	1,4
10751	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	03.10.2001 TRT1	1,4
10761	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	03.10.2001 TRT1	1,4
10771	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	03.10.2001 TRT1	1,4
10781	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	03.10.2001 TRT1	1,4
10791	0	0	3	0	0	0	0	0	0	4	03.10.2001 TRT1	1,4
10801	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	03.10.2001 TRT1	1,4
10811	1	0	0	0	0	0	0	3	0	5	03.10.2001 TRT1	1,4
10821	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	03.10.2001 TRT1	1,4

10831	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	03.10.2001 TRT1	1,4
10841	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	03.10.2001 TRT1	1,4
10851	1	0	0	1	0	0	0	13	0	16	03.10.2001 STAR	6
10862	1	1	1	3	0	0	0	19	0	27	03.10.2001 STAR	6
10871	1	0	3	2	0	0	0	17	3	27	03.10.2001 STAR	6
10881	1	0	0	3	0	0	0	33	0	38	03.10.2001 STAR	6
10891	1	0	2	3	0	3	0	20	3	33	03.10.2001 STAR	6
10901	10	0	0	0	0	3	0	17	3	34	03.10.2001 STAR	6
10911	1	0	1	0	0	0	0	7	2	12	03.10.2001 STAR	6
10920	8	0	8	7	0	0	0	8	3	34	03.10.2001 STAR	6
10931	4	1	0	0	0	11	0	0	2	19	03.10.2001 STAR	6
10941	3	0	0	1	0	0	0	4	0	9	03.10.2001 STAR	6
10951	4	0	0	0	0	0	0	4	0	9	03.10.2001 STAR	6
10961	2	1	0	0	0	0	0	0	0	4	03.10.2001 STAR	6
10971	3	0	0	0	0	0	0	15	0	19	03.10.2001 STAR	6
10981	6	0	2	0	0	0	0	11	1	21	03.10.2001 STAR	6
10991	6	0	0	3	0	0	0	5	0	15	03.10.2001 STAR	6
11000	18	1	6	4	0	7	0	0	6	42	03.10.2001 SHOW	8
11011	33	1	0	3	0	10	0	0	0	48	03.10.2001 SHOW	8
11021	13	1	0	6	0	4	3	4	9	41	03.10.2001 SHOW	8
11031	18	1	9	4	7	10	0	0	16	66	03.10.2001 SHOW	8
11041	6	1	3	0	4	6	0	0	3	24	03.10.2001 SHOW	8
11054	11	2	3	3	0	4	0	0	6	33	03.10.2001 SHOW	8
11061	102	1	24	9	6	12	0	0	15	170	03.10.2001 SHOW	8
11074	37	3	7	11	0	3	0	16	8	89	03.10.2001 SHOW	8
11081	47	1	10	4	0	0	0	19	3	85	03.10.2001 SHOW	8
11092	83	1	13	7	0	8	0	63	8	185	03.10.2001 SHOW	8
11100	13	1	1	0	0	3	0	0	0	18	03.10.2001 SHOW	8
11111	0	1	3	3	0	0	0	8	5	21	03.10.2001 SHOW	8
11121	46	2	0	6	4	7	0	31	13	110	03.10.2001 SHOW	8
11131	26	1	2	3	0	0	0	13	9	55	03.10.2001 SHOW	8

11141	4	0	3	0	0	0	0	9	3	20	03.10.2001 KANAL D	6,1
11151	2	0	4	3	0	0	0	30	4	44	03.10.2001 KANAL D	6,1
11161	2	0	0	0	0	0	0	11	0	14	03.10.2001 KANAL D	6,1
11171	3	0	1	0	0	0	0	8	0	13	03.10.2001 KANAL D	6,1
11181	1	0	1	0	0	0	0	24	0	27	03.10.2001 KANAL D	6,1
11190	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	03.10.2001 KANAL D	6,1
11201	5	0	0	4	0	0	0	7	1	18	03.10.2001 KANAL D	6,1
11211	4	0	8	6	0	0	0	33	12	64	03.10.2001 KANAL D	6,1
11221	4	1	3	2	1	2	0	12	3	29	03.10.2001 KANAL D	6,1
11231	2	0	2	5	0	0	0	18	2	30	03.10.2001 KANAL D	6,1
11241	3	0	1	4	0	1	0	18	1	29	03.10.2001 KANAL D	6,1
11251	4	0	0	0	0	0	0	8	0	13	03.10.2001 KANAL D	6,1
11261	5	0	2	0	0	0	0	4	2	14	03.10.2001 KANAL D	6,1
11271	4	0	2	0	0	0	0	14	2	23	03.10.2001 KANAL D	6,1
11281	5	1	1	6	0	0	0	26	1	41	03.10.2001 KANAL D	6,1
11291	14	0	4	0	0	0	0	4	0	23	03.10.2001 ATV	7,6
11301	10	0	0	0	0	0	0	10	0	21	03.10.2001 ATV	7,6
11311	5	0	6	0	0	0	0	19	0	31	03.10.2001 ATV	7,6
11321	9	1	0	0	0	5	0	12	7	35	03.10.2001 ATV	7,6
11331	24	0	2	0	0	2	0	8	4	41	03.10.2001 ATV	7,6
11343	2	0	0	0	0	0	0	10	0	15	03.10.2001 ATV	7,6
11351	2	0	0	0	0	0	0	8	0	11	03.10.2001 ATV	7,6
11361	16	1	0	0	0	0	0	19	0	37	03.10.2001 ATV	7,6
11371	2	0	0	0	0	0	0	10	0	13	03.10.2001 ATV	7,6
11381	3	0	11	0	0	0	0	19	2	36	03.10.2001 ATV	7,6
11391	4	2	2	0	0	3	0	14	1	27	03.10.2001 ATV	7,6
11401	13	2	2	0	0	10	0	4	1	33	03.10.2001 ATV	7,6
11411	3	0	7	0	0	0	0	0	0	11	03.10.2001 ATV	7,6
11421	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3	03.10.2001 ATV	7,6
11431	9	0	0	0	0	0	0	0	0	10	03.10.2001 ATV	7,6
11441	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1

11451	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11461	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	04.10.2001 TRT1	1
11470	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	04.10.2001 TRT1	1
11481	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	04.10.2001 TRT1	1
11491	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11501	0	0	0	0	0	0	0	3	0	4	04.10.2001 TRT1	1
11510	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	04.10.2001 TRT1	1
11521	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11531	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11541	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	04.10.2001 TRT1	1
11551	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11561	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11571	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11581	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 TRT1	1
11591	3	0	3	4	0	0	0	9	3	23	04.10.2001 STAR	5,8
11601	1	0	0	3	0	0	0	6	0	11	04.10.2001 STAR	5,8
11613	20	1	2	9	2	1	0	16	0	54	04.10.2001 STAR	5,8
11621	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	04.10.2001 STAR	5,8
11632	4	0	0	0	0	0	0	18	0	24	04.10.2001 STAR	5,8
11641	2	0	2	3	0	0	0	16	2	26	04.10.2001 STAR	5,8
11651	1	0	3	2	0	0	0	19	0	26	04.10.2001 STAR	5,8
11662	2	1	0	6	0	21	0	23	0	55	04.10.2001 STAR	5,8
11671	2	0	0	3	0	0	0	2	0	8	04.10.2001 STAR	5,8
11681	21	1	0	0	0	19	0	0	8	50	04.10.2001 STAR	5,8
11691	4	0	1	1	0	0	0	0	1	8	04.10.2001 STAR	5,8
11701	7	0	4	0	0	0	0	12	7	31	04.10.2001 STAR	5,8
11711	4	0	0	1	0	0	0	0	0	6	04.10.2001 STAR	5,8
11721	3	0	0	0	0	0	0	2	0	6	04.10.2001 STAR	5,8
11732	2	0	8	8	0	6	0	10	16	52	04.10.2001 STAR	5,8
11745	2	0	4	11	0	0	0	16	2	40	04.10.2001 SHOW	6,9
11751	11	1	3	3	0	4	0	0	3	26	04.10.2001 SHOW	6,9

11761	45	1	9	8	0	5	0	24	6	99	04.10.2001 SHOW	6,9
11772	46	0	12	13	0	3	0	0	16	92	04.10.2001 SHOW	6,9
11781	27	2	0	7	0	3	0	0	3	43	04.10.2001 SHOW	6,9
11794	5	3	3	6	0	5	0	0	4	30	04.10.2001 SHOW	6,9
11803	68	1	6	7	0	9	0	21	11	126	04.10.2001 SHOW	6,9
11811	38	2	0	5	0	0	0	17	0	63	04.10.2001 SHOW	6,9
11825	16	1	4	0	0	0	0	11	3	40	04.10.2001 SHOW	6,9
11831	3	0	3	4	0	0	0	18	2	31	04.10.2001 KANAL D	5,1
11841	1	0	1	4	0	0	0	10	1	18	04.10.2001 KANAL D	5,1
11851	10	0	2	5	0	0	0	56	0	74	04.10.2001 KANAL D	5,1
11860	1	0	0	0	0	0	0	7	0	8	04.10.2001 KANAL D	5,1
11871	4	0	6	3	0	0	0	20	3	37	04.10.2001 KANAL D	5,1
11881	2	0	0	0	0	0	0	14	0	17	04.10.2001 KANAL D	5,1
11891	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	04.10.2001 KANAL D	5,1
11901	1	0	0	0	0	0	0	8	0	10	04.10.2001 KANAL D	5,1
11911	3	0	3	0	0	0	0	18	4	29	04.10.2001 KANAL D	5,1
11921	6	0	0	0	0	0	0	2	0	9	04.10.2001 KANAL D	5,1
11931	7	1	1	2	0	6	0	10	0	28	04.10.2001 KANAL D	5,1
11941	4	0	0	0	0	0	0	5	0	10	04.10.2001 KANAL D	5,1
11951	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	04.10.2001 KANAL D	5,1
11961	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	04.10.2001 KANAL D	5,1
11971	4	0	0	0	0	0	0	7	0	12	04.10.2001 KANAL D	5,1
11981	2	1	3	5	0	0	0	23	8	43	04.10.2001 ATV	7,3
11991	4	1	5	7	0	0	0	18	6	42	04.10.2001 ATV	7,3
12001	7	0	6	0	0	0	0	14	4	32	04.10.2001 ATV	7,3
12011	3	0	0	4	0	4	0	0	0	12	04.10.2001 ATV	7,3
12021	2	0	3	0	0	0	0	6	0	12	04.10.2001 ATV	7,3
12031	9	1	6	5	3	9	0	22	7	63	04.10.2001 ATV	7,3
12041	2	0	0	0	0	0	0	6	0	9	04.10.2001 ATV	7,3
12051	6	0	0	0	0	0	0	8	0	15	04.10.2001 ATV	7,3
12062	9	0	0	0	0	0	0	13	0	24	04.10.2001 ATV	7,3

12071	2	0	1	0	0	0	0	13	0	17	04.10.2001 ATV	7,3
12082	4	0	1	0	0	4	0	19	3	33	04.10.2001 ATV	7,3
12091	23	0	0	10	0	6	0	0	0	40	04.10.2001 ATV	7,3
12101	6	1	6	16	8	0	0	41	7	86	04.10.2001 ATV	7,3
12111	15	0	1	0	0	0	0	0	0	17	04.10.2001 ATV	7,3
12121	9	2	1	3	0	8	0	6	7	37	04.10.2001 ATV	7,3
12131	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	05.10.2001 TRT1	0,9
12141	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12151	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12161	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	05.10.2001 TRT1	0,9
12171	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12181	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	05.10.2001 TRT1	0,9
12191	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12201	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12211	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12221	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12231	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	05.10.2001 TRT1	0,9
12241	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12251	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12261	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12271	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 TRT1	0,9
12281	2	0	1	4	0	0	1	6	1	16	05.10.2001 STAR	4,3
12291	1	0	0	0	0	0	0	25	0	27	05.10.2001 STAR	4,3
12301	1	1	1	4	0	3	0	26	3	40	05.10.2001 STAR	4,3
12311	1	0	1	1	0	0	0	3	1	8	05.10.2001 STAR	4,3
12320	3	0	3	0	0	0	0	3	2	11	05.10.2001 STAR	4,3
12331	2	0	0	1	0	0	0	20	0	24	05.10.2001 STAR	4,3
12341	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	05.10.2001 STAR	4,3
12351	4	0	1	0	0	0	0	0	1	7	05.10.2001 STAR	4,3
12364	6	2	32	12	0	30	0	27	20	133	05.10.2001 STAR	4,3
12371	14	0	0	0	0	0	0	0	0	15	05.10.2001 STAR	4,3

1238 1	4	0	2	0	0	0	0	3	2	12	05.10.2001 STAR	4,3
1239 1	7	2	0	0	0	9	0	0	0	19	05.10.2001 STAR	4,3
1240 1	3	1	0	0	0	9	0	3	0	17	05.10.2001 STAR	4,3
1241 1	23	0	0	2	0	0	0	0	0	26	05.10.2001 STAR	4,3
1242 1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	05.10.2001 STAR	4,3
1243 2	34	0	3	0	0	0	0	17	4	60	05.10.2001 SHOW	6,5
1244 2	40	0	3	4	0	0	0	11	1	61	05.10.2001 SHOW	6,5
1245 1	16	0	0	0	0	0	0	0	0	17	05.10.2001 SHOW	6,5
1246 1	43	2	6	2	0	3	0	20	8	85	05.10.2001 SHOW	6,5
1247 1	26	2	0	3	0	5	0	0	6	43	05.10.2001 SHOW	6,5
1248 1	16	1	3	3	0	3	0	0	7	34	05.10.2001 SHOW	6,5
1249 1	3	1	9	3	0	4	0	0	10	31	05.10.2001 SHOW	6,5
1250 3	7	1	5	5	0	3	0	0	6	30	05.10.2001 SHOW	6,5
1251 1	35	1	7	6	0	4	0	27	13	94	05.10.2001 SHOW	6,5
1252 1	6	0	6	3	0	0	0	0	6	22	05.10.2001 SHOW	6,5
1253 1	38	0	0	0	0	0	0	3	0	42	05.10.2001 SHOW	6,5
1254 4	11	1	6	0	0	0	0	3	7	32	05.10.2001 SHOW	6,5
1255 1	13	2	8	9	24	7	0	49	28	141	05.10.2001 KANAL D	5
1256 2	37	0	1	0	0	0	0	11	0	51	05.10.2001 KANAL D	5
1257 1	5	0	6	2	0	0	0	6	1	21	05.10.2001 KANAL D	5
1258 1	3	0	0	2	0	0	0	4	0	10	05.10.2001 KANAL D	5
1259 2	1	0	0	2	0	0	0	6	0	11	05.10.2001 KANAL D	5
1260 2	5	0	0	3	0	3	0	14	0	27	05.10.2001 KANAL D	5
1261 1	4	0	0	3	0	0	0	3	0	11	05.10.2001 KANAL D	5
1262 0	7	0	5	6	0	0	0	34	5	57	05.10.2001 KANAL D	5
1263 1	4	0	5	0	0	6	0	9	6	31	05.10.2001 KANAL D	5
1264 1	3	0	2	6	0	0	0	19	2	33	05.10.2001 KANAL D	5
1265 1	3	0	3	2	0	0	0	24	5	38	05.10.2001 KANAL D	5
1266 1	2	0	0	0	0	0	0	28	0	31	05.10.2001 KANAL D	5
1267 1	2	0	1	0	0	0	0	45	1	50	05.10.2001 KANAL D	5
1268 1	1	0	1	0	0	0	0	15	1	19	05.10.2001 KANAL D	5

12692	4	0	0	1	0	0	0	16	0	23	05.10.2001 KANAL D	5
12701	5	1	2	10	0	0	0	25	8	52	05.10.2001 ATV	6
12711	24	1	1	6	1	8	0	12	1	55	05.10.2001 ATV	6
12721	6	0	1	0	0	0	0	18	2	28	05.10.2001 ATV	6
12731	1	0	0	3	0	2	0	3	0	10	05.10.2001 ATV	6
12741	1	0	1	0	0	0	0	1	0	4	05.10.2001 ATV	6
12751	2	1	1	6	0	0	0	27	0	38	05.10.2001 ATV	6
12761	4	1	4	0	0	8	0	0	0	18	05.10.2001 ATV	6
12771	7	2	2	0	0	7	0	8	8	35	05.10.2001 ATV	6
12781	5	1	0	0	0	0	0	18	0	25	05.10.2001 ATV	6
12791	11	2	1	10	0	16	0	7	20	68	05.10.2001 ATV	6
12801	1	1	8	9	0	0	0	5	3	28	05.10.2001 ATV	6
12811	6	0	0	0	0	0	0	6	0	13	05.10.2001 ATV	6
12821	3	1	0	7	0	0	0	15	0	27	05.10.2001 ATV	6
12831	1	0	1	0	0	0	0	11	0	14	05.10.2001 ATV	6
12841	1	0	1	6	0	0	0	16	2	27	05.10.2001 ATV	6
12851	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12860	5	0	2	0	0	0	0	0	0	7	06.10.2001 TRT1	1,1
12871	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	06.10.2001 TRT1	1,1
12881	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.10.2001 TRT1	1,1
12891	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.10.2001 TRT1	1,1
12901	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12911	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12921	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.10.2001 TRT1	1,1
12931	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12941	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12951	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12961	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.10.2001 TRT1	1,1
12971	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12981	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1
12991	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 TRT1	1,1

13009	10	2	47	30	0	28	0	38	52	216	06.10.2001 STAR	4,1
13011	1	0	0	0	0	0	0	13	0	15	06.10.2001 STAR	4,1
13022	1	0	3	0	0	0	0	19	0	25	06.10.2001 STAR	4,1
13031	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 STAR	4,1
13041	2	0	3	0	0	0	0	3	0	9	06.10.2001 STAR	4,1
13051	3	0	0	0	0	0	0	19	0	23	06.10.2001 STAR	4,1
13061	2	0	0	2	0	0	0	0	0	5	06.10.2001 STAR	4,1
13072	1	0	0	0	0	0	0	1	0	4	06.10.2001 STAR	4,1
13081	1	0	0	2	0	0	0	26	0	30	06.10.2001 STAR	4,1
13091	2	0	4	1	0	0	0	15	3	26	06.10.2001 STAR	4,1
13101	1	0	0	4	0	0	2	11	0	19	06.10.2001 STAR	4,1
13110	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	06.10.2001 STAR	4,1
13124	5	2	1	5	0	8	0	0	5	30	06.10.2001 STAR	4,1
13131	3	1	0	0	0	7	0	0	0	12	06.10.2001 STAR	4,1
13141	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	06.10.2001 STAR	4,1
13151	56	0	4	3	0	0	0	47	4	115	06.10.2001 SHOW	6,1
13161	10	2	1	4	0	7	0	5	7	37	06.10.2001 SHOW	6,1
13174	34	0	8	5	0	3	0	35	7	96	06.10.2001 SHOW	6,1
13181	2	0	4	4	0	3	0	2	6	22	06.10.2001 SHOW	6,1
13191	6	1	4	5	0	3	0	16	10	46	06.10.2001 SHOW	6,1
13201	25	1	0	3	0	0	0	0	0	30	06.10.2001 SHOW	6,1
13211	41	3	0	0	0	5	0	0	0	50	06.10.2001 SHOW	6,1
13221	20	2	5	5	0	4	0	10	4	51	06.10.2001 SHOW	6,1
13233	6	0	2	3	0	2	0	0	2	18	06.10.2001 SHOW	6,1
13241	21	1	2	3	0	0	0	4	5	37	06.10.2001 SHOW	6,1
13251	29	3	0	5	0	10	0	7	5	60	06.10.2001 SHOW	6,1
13261	4	0	2	0	0	0	0	0	2	9	06.10.2001 SHOW	6,1
13271	10	1	4	3	0	2	0	0	4	25	06.10.2001 SHOW	6,1
13283	5	0	1	6	4	0	0	10	1	30	06.10.2001 KANAL D	4,6
13291	1	0	0	3	0	0	0	9	0	14	06.10.2001 KANAL D	4,6
13301	7	0	3	8	0	2	0	8	7	36	06.10.2001 KANAL D	4,6

1331 1	1	0	43	20	0	7	0	36	41	149	06.10.2001 KANAL D	4,6
1332 1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	06.10.2001 KANAL D	4,6
1333 1	2	0	0	0	0	0	0	14	0	17	06.10.2001 KANAL D	4,6
1334 1	1	0	1	0	0	0	0	16	1	20	06.10.2001 KANAL D	4,6
1335 1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.10.2001 KANAL D	4,6
1336 1	1	0	0	0	0	0	0	15	0	17	06.10.2001 KANAL D	4,6
1337 1	1	0	3	3	0	0	0	16	3	27	06.10.2001 KANAL D	4,6
1338 1	3	0	0	0	0	0	0	27	3	34	06.10.2001 KANAL D	4,6
1339 1	5	0	0	0	0	0	0	12	0	18	06.10.2001 KANAL D	4,6
1340 1	3	0	0	4	0	0	0	0	0	8	06.10.2001 KANAL D	4,6
1341 1	7	0	0	0	0	0	0	16	0	24	06.10.2001 KANAL D	4,6
1342 1	1	0	0	7	0	0	0	12	0	21	06.10.2001 KANAL D	4,6
1343 2	7	1	2	1	0	0	0	14	2	29	06.10.2001 ATV	5,8
1344 2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	7	06.10.2001 ATV	5,8
1345 1	4	1	0	1	0	3	0	0	0	10	06.10.2001 ATV	5,8
1346 1	2	0	1	0	0	0	0	12	0	16	06.10.2001 ATV	5,8
1347 1	17	0	1	0	0	0	0	10	0	29	06.10.2001 ATV	5,8
1348 1	4	0	0	0	0	0	0	13	0	18	06.10.2001 ATV	5,8
1349 1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	06.10.2001 ATV	5,8
1350 1	1	0	1	3	0	0	0	14	1	21	06.10.2001 ATV	5,8
1351 1	1	0	1	0	0	0	0	11	0	14	06.10.2001 ATV	5,8
1352 1	5	1	1	0	0	16	0	0	0	24	06.10.2001 ATV	5,8
1353 1	5	1	2	8	0	5	0	0	2	24	06.10.2001 ATV	5,8
1354 2	4	0	1	4	0	0	0	0	0	11	06.10.2001 ATV	5,8
1355 1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	5	06.10.2001 ATV	5,8
1356 1	4	1	0	0	0	7	0	0	5	18	06.10.2001 ATV	5,8
1357 1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3	06.10.2001 ATV	5,8
1358 7	14	0	14	7	0	0	0	48	0	90	07.10.2001 TRT1	
1359 3	5	0	2	10	0	0	0	48	0	68	07.10.2001 STAR	3,3
1360 1	1	0	4	1	0	0	0	13	0	20	07.10.2001 STAR	3,3
1361 1	10	0	0	0	0	0	0	8	0	19	07.10.2001 STAR	3,3

13623	3	1	20	13	0	8	0	18	18	84	07.10.2001 STAR	3,3
13631	4	0	3	0	0	0	0	3	0	11	07.10.2001 STAR	3,3
13643	1	1	26	25	0	23	0	34	24	137	07.10.2001 STAR	3,3
13652	2	0	2	17	0	0	0	0	0	23	07.10.2001 STAR	3,3
13664	3	2	16	0	0	9	0	32	14	80	07.10.2001 STAR	3,3
13672	3	0	1	6	0	0	0	6	0	18	07.10.2001 STAR	3,3
13681	2	0	2	0	0	0	0	19	0	24	07.10.2001 STAR	3,3
13691	1	0	2	0	0	0	0	0	0	4	07.10.2001 STAR	3,3
13701	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	07.10.2001 STAR	3,3
13712	2	0	2	0	0	0	0	0	0	6	07.10.2001 STAR	3,3
13721	3	0	2	0	0	0	0	0	0	6	07.10.2001 STAR	3,3
13730	4	0	3	0	0	0	0	0	0	7	07.10.2001 STAR	3,3
13743	15	0	11	6	0	3	0	44	11	93	07.10.2001 SHOW	6,5
13751	18	1	0	4	0	7	0	18	0	49	07.10.2001 SHOW	6,5
13760	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4	07.10.2001 SHOW	6,5
13771	71	0	0	6	0	0	0	0	2	80	07.10.2001 SHOW	6,5
13784	10	1	3	0	0	0	0	0	2	20	07.10.2001 SHOW	6,5
13791	1	0	2	2	0	0	0	44	0	50	07.10.2001 SHOW	6,5
13801	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	07.10.2001 SHOW	6,5
13811	1	0	2	0	0	0	0	37	0	41	07.10.2001 SHOW	6,5
13821	1	0	1	0	0	0	0	28	0	31	07.10.2001 SHOW	6,5
13831	4	0	2	7	0	0	0	86	0	100	07.10.2001 SHOW	6,5
13843	3	0	3	32	0	0	0	97	0	138	07.10.2001 KANAL D	5,3
13851	1	0	2	0	0	0	0	21	1	26	07.10.2001 KANAL D	5,3
138610	12	0	4	0	0	0	0	0	0	26	07.10.2001 KANAL D	5,3
13870	1	0	2	0	0	0	0	0	0	3	07.10.2001 KANAL D	5,3
13883	3	0	1	0	0	0	0	3	0	10	07.10.2001 ATV	4,2
13890	8	0	9	16	0	0	0	49	6	88	07.10.2001 ATV	4,2
13901	1	0	0	0	0	0	0	10	0	12	07.10.2001 ATV	4,2
13911	1	0	0	0	0	0	0	7	0	9	07.10.2001 ATV	4,2
13921	2	0	0	0	0	0	0	3	1	7	07.10.2001 ATV	4,2

13931	1	1	2	0	0	0	0	21	2	28	07.10.2001 ATV	4,2
13941	1	0	0	0	0	0	0	11	0	13	07.10.2001 ATV	4,2
13951	2	0	2	8	0	0	0	21	0	34	07.10.2001 ATV	4,2
13961	2	0	8	5	0	0	0	19	7	42	07.10.2001 ATV	4,2
13973	6	0	7	0	0	0	0	25	0	41	07.10.2001 ATV	4,2
13981	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
13991	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14000	4	0	1	0	0	0	0	6	0	11	15.10.2001 TRT1	1,2
14011	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14021	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14031	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14041	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	15.10.2001 TRT1	1,2
14051	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	15.10.2001 TRT1	1,2
14061	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14071	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	15.10.2001 TRT1	1,2
14081	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14091	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14101	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14111	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	15.10.2001 TRT1	1,2
14121	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 TRT1	1,2
14131	5	0	0	0	0	0	0	16	0	22	15.10.2001 STAR	4,4
14141	3	0	2	0	0	0	0	3	0	9	15.10.2001 STAR	4,4
14153	17	0	8	9	0	0	0	27	0	64	15.10.2001 STAR	4,4
14161	1	0	0	1	0	0	0	5	0	8	15.10.2001 STAR	4,4
14173	31	0	0	0	0	4	0	11	0	49	15.10.2001 STAR	4,4
14182	1	0	7	12	0	0	0	19	11	52	15.10.2001 STAR	4,4
14190	5	0	3	0	0	0	0	5	0	13	15.10.2001 STAR	4,4
14202	5	0	1	0	1	0	0	4	1	14	15.10.2001 STAR	4,4
14211	4	1	2	4	0	6	0	0	6	24	15.10.2001 STAR	4,4
14221	4	0	2	3	0	0	0	0	5	15	15.10.2001 STAR	4,4
14231	13	0	0	0	0	0	0	0	0	14	15.10.2001 STAR	4,4

1424 1	7	1	0	0	0	8	0	0	3	20	15.10.2001 STAR	4,4
1425 0	7	0	5	0	0	0	0	0	5	17	15.10.2001 STAR	4,4
1426 2	18	2	3	8	0	7	0	14	12	66	15.10.2001 SHOW	8,8
1427 1	15	1	2	5	0	4	0	1	7	36	15.10.2001 SHOW	8,8
1428 1	4	0	3	4	0	0	0	4	6	22	15.10.2001 SHOW	8,8
1429 1	20	0	0	0	0	0	0	11	0	32	15.10.2001 SHOW	8,8
1430 3	24	3	4	3	0	12	0	15	2	66	15.10.2001 SHOW	8,8
1431 1	60	1	3	6	0	0	0	0	3	74	15.10.2001 SHOW	8,8
1432 1	16	5	13	11	10	9	0	0	25	90	15.10.2001 SHOW	8,8
1433 3	60	3	16	10	0	9	0	32	11	144	15.10.2001 SHOW	8,8
1434 5	154	3	27	26	20	18	0	21	42	316	15.10.2001 SHOW	8,8
1435 5	20	1	7	3	0	0	0	16	0	52	15.10.2001 SHOW	8,8
1436 1	1	0	2	1	0	0	0	28	1	34	15.10.2001 KANAL D	5,1
1437 1	1	0	0	0	0	0	0	8	1	11	15.10.2001 KANAL D	5,1
1438 1	4	2	6	2	0	0	0	18	2	35	15.10.2001 KANAL D	5,1
1439 1	5	0	4	10	0	0	0	43	0	63	15.10.2001 KANAL D	5,1
1440 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15.10.2001 KANAL D	5,1
1441 1	1	0	1	0	0	0	0	14	0	17	15.10.2001 KANAL D	5,1
1442 1	2	0	1	4	0	1	0	16	3	28	15.10.2001 KANAL D	5,1
1443 1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	3	15.10.2001 KANAL D	5,1
1444 1	8	0	0	0	0	0	0	7	0	16	15.10.2001 KANAL D	5,1
1445 1	4	0	0	0	0	0	0	5	0	10	15.10.2001 KANAL D	5,1
1446 1	4	0	0	0	0	0	0	4	0	9	15.10.2001 KANAL D	5,1
1447 1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	15.10.2001 KANAL D	5,1
1448 1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	15.10.2001 KANAL D	5,1
1449 1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	9	15.10.2001 KANAL D	5,1
1450 1	3	0	0	0	0	0	0	12	0	16	15.10.2001 KANAL D	5,1
1451 0	4	0	3	0	0	0	0	0	0	7	15.10.2001 ATV	7
1452 1	7	0	0	0	0	0	0	11	0	19	15.10.2001 ATV	7
1453 1	11	0	5	0	0	0	0	0	0	17	15.10.2001 ATV	7
1454 1	5	2	2	3	0	4	0	7	7	31	15.10.2001 ATV	7

14551	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	15.10.2001	ATV	7
14561	2	0	2	0	0	0	0	6	1	12	15.10.2001	ATV	7
14571	2	0	2	0	0	0	0	0	0	5	15.10.2001	ATV	7
14581	6	1	2	0	0	19	0	15	7	51	15.10.2001	ATV	7
14591	6	0	0	0	0	0	0	10	0	17	15.10.2001	ATV	7
14601	14	0	0	0	0	0	0	0	0	15	15.10.2001	ATV	7
14611	9	0	5	0	0	0	0	9	0	24	15.10.2001	ATV	7
14622	1	1	2	0	0	0	0	4	1	11	15.10.2001	ATV	7
14631	1	0	1	1	0	0	0	0	0	4	15.10.2001	ATV	7
14641	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	16.10.2001	TRT1	1,1
14651	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14661	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14671	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16.10.2001	TRT1	1,1
14681	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14690	5	0	0	0	0	0	0	0	0	5	16.10.2001	TRT1	1,1
14701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16.10.2001	TRT1	1,1
14711	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14720	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16.10.2001	TRT1	1,1
14731	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	16.10.2001	TRT1	1,1
14741	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14751	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14761	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14771	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16.10.2001	TRT1	1,1
14781	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	16.10.2001	TRT1	1,1
14791	25	0	7	0	0	0	0	5	6	44	16.10.2001	STAR	3,9
14802	9	1	21	0	0	3	0	13	15	64	16.10.2001	STAR	3,9
14813	3	0	0	3	0	0	0	11	0	20	16.10.2001	STAR	3,9
14820	6	0	5	0	0	0	0	14	4	29	16.10.2001	STAR	3,9
14831	0	1	0	0	0	1	0	0	0	3	16.10.2001	STAR	3,9
14843	3	1	0	5	0	14	0	7	0	33	16.10.2001	STAR	3,9
14851	5	0	0	0	0	0	0	12	0	18	16.10.2001	STAR	3,9

14861	7	0	1	0	0	0	0	0	0	9	16.10.2001 STAR	3,9
14873	1	1	24	17	0	6	0	36	9	97	16.10.2001 STAR	3,9
14880	3	0	3	0	0	0	0	0	2	8	16.10.2001 STAR	3,9
14891	4	0	1	0	0	0	0	5	1	12	16.10.2001 STAR	3,9
14900	3	0	2	0	0	0	0	0	1	6	16.10.2001 STAR	3,9
14911	5	0	0	0	0	0	0	2	2	10	16.10.2001 STAR	3,9
14921	1	0	0	6	0	2	0	0	0	10	16.10.2001 STAR	3,9
14931	1	0	0	3	0	0	0	0	0	5	16.10.2001 STAR	3,9
14941	20	0	0	3	0	0	0	10	0	34	16.10.2001 SHOW	7,4
14954	13	0	4	0	0	1	0	12	4	38	16.10.2001 SHOW	7,4
14965	33	2	6	12	0	10	0	9	10	87	16.10.2001 SHOW	7,4
14971	19	0	0	0	0	4	0	0	1	25	16.10.2001 SHOW	7,4
14981	14	1	5	3	0	9	0	0	0	33	16.10.2001 SHOW	7,4
14995	9	4	5	7	2	6	0	0	10	48	16.10.2001 SHOW	7,4
15004	51	2	5	11	3	16	0	39	6	137	16.10.2001 SHOW	7,4
15016	61	3	16	5	7	13	0	8	22	141	16.10.2001 SHOW	7,4
15021	70	2	8	3	9	10	0	0	14	117	16.10.2001 SHOW	7,4
15032	46	1	3	4	0	9	0	10	6	81	16.10.2001 SHOW	7,4
15042	9	1	18	4	4	5	0	12	21	76	16.10.2001 SHOW	7,4
15053	6	1	5	3	0	0	0	6	4	28	16.10.2001 SHOW	7,4
15061	4	0	4	0	0	0	0	6	4	19	16.10.2001 KANAL D	4,9
15071	8	0	0	0	0	0	0	8	0	17	16.10.2001 KANAL D	4,9
15081	3	0	0	0	0	0	0	2	0	6	16.10.2001 KANAL D	4,9
15091	3	0	0	0	0	0	0	8	0	12	16.10.2001 KANAL D	4,9
15100	11	0	8	16	0	0	0	85	0	120	16.10.2001 KANAL D	4,9
15111	5	0	0	0	0	0	0	7	0	13	16.10.2001 KANAL D	4,9
15121	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	16.10.2001 KANAL D	4,9
15131	5	1	3	0	0	6	0	6	3	25	16.10.2001 KANAL D	4,9
15142	2	0	7	4	0	0	0	23	7	45	16.10.2001 KANAL D	4,9
15151	3	0	0	0	0	0	0	13	0	17	16.10.2001 KANAL D	4,9
15160	3	0	1	0	0	0	0	17	0	21	16.10.2001 KANAL D	4,9

15171	1	0	1	0	0	0	0	10	1	14	16.10.2001 KANAL D	4,9
15181	1	0	0	0	0	0	0	24	1	27	16.10.2001 KANAL D	4,9
15191	1	1	7	9	0	0	0	32	1	52	16.10.2001 KANAL D	4,9
15201	2	0	2	2	0	1	0	0	2	10	16.10.2001 KANAL D	4,9
15211	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	16.10.2001 ATV	7,8
15221	2	0	0	0	0	0	0	14	0	17	16.10.2001 ATV	7,8
15231	10	1	13	0	0	4	0	0	8	37	16.10.2001 ATV	7,8
15241	1	0	1	4	0	0	0	13	0	20	16.10.2001 ATV	7,8
15251	14	0	1	0	0	0	0	0	0	16	16.10.2001 ATV	7,8
15261	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	16.10.2001 ATV	7,8
15271	12	1	14	0	0	0	0	16	9	53	16.10.2001 ATV	7,8
15282	5	0	0	0	0	0	0	0	0	7	16.10.2001 ATV	7,8
15291	4	0	0	0	0	0	0	15	0	20	16.10.2001 ATV	7,8
15301	1	0	0	0	0	0	0	13	0	15	16.10.2001 ATV	7,8
15311	1	1	7	5	0	0	0	13	0	28	16.10.2001 ATV	7,8
15321	6	0	0	0	0	0	0	5	1	13	16.10.2001 ATV	7,8
15331	1	0	1	4	0	6	0	0	5	18	16.10.2001 ATV	7,8
15341	5	0	2	0	0	0	0	9	2	19	16.10.2001 ATV	7,8
15352	1	2	0	6	0	0	0	0	0	11	16.10.2001 ATV	7,8
15361	1	0	0	0	0	0	0	4	0	6	17.10.2001 TRT1	1,6
15371	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15381	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15391	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	17.10.2001 TRT1	1,6
15401	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15411	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	17.10.2001 TRT1	1,6
15421	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	17.10.2001 TRT1	1,6
15431	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	17.10.2001 TRT1	1,6
15441	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15451	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15461	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15471	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.10.2001 TRT1	1,6

15481	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15491	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 TRT1	1,6
15501	0	0	3	0	0	0	0	0	0	4	17.10.2001 TRT1	1,6
15511	7	0	1	8	0	0	0	18	1	36	17.10.2001 STAR	4,9
15521	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17.10.2001 STAR	4,9
15530	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	17.10.2001 STAR	4,9
15541	11	0	1	3	0	0	0	0	1	17	17.10.2001 STAR	4,9
15551	1	0	0	1	0	0	0	4	0	7	17.10.2001 STAR	4,9
15560	13	0	4	0	0	0	0	4	3	24	17.10.2001 STAR	4,9
15572	12	0	2	8	0	0	0	17	1	42	17.10.2001 STAR	4,9
15581	2	0	0	0	0	0	0	10	0	13	17.10.2001 STAR	4,9
15591	1	0	3	3	0	0	0	8	3	19	17.10.2001 STAR	4,9
15601	1	1	8	14	4	3	0	41	5	78	17.10.2001 STAR	4,9
15612	17	0	2	0	0	0	0	18	0	39	17.10.2001 STAR	4,9
15620	18	0	1	0	0	0	0	0	0	19	17.10.2001 STAR	4,9
15631	3	0	0	2	0	0	0	0	0	6	17.10.2001 STAR	4,9
15641	27	0	0	3	0	0	0	0	0	31	17.10.2001 SHOW	7,2
15651	30	0	0	0	0	0	0	0	0	31	17.10.2001 SHOW	7,2
15663	47	1	4	4	0	0	0	24	13	96	17.10.2001 SHOW	7,2
15672	40	0	3	6	0	0	0	0	17	68	17.10.2001 SHOW	7,2
15684	11	3	8	5	2	6	0	0	10	49	17.10.2001 SHOW	7,2
15691	105	1	25	8	13	9	0	0	33	195	17.10.2001 SHOW	7,2
15703	11	1	4	2	0	2	0	5	4	32	17.10.2001 SHOW	7,2
15711	12	1	0	0	0	0	0	7	3	24	17.10.2001 SHOW	7,2
15721	3	1	0	0	0	0	0	4	0	9	17.10.2001 SHOW	7,2
15731	16	2	13	10	4	6	0	48	16	116	17.10.2001 SHOW	7,2
15743	10	2	14	2	2	9	0	13	13	68	17.10.2001 SHOW	7,2
15751	5	0	4	0	0	0	0	15	0	25	17.10.2001 KANAL D	5,8
15760	1	0	1	0	0	0	0	6	0	8	17.10.2001 KANAL D	5,8
15771	6	0	0	0	0	0	0	4	0	11	17.10.2001 KANAL D	5,8
15781	4	0	6	0	0	0	0	15	0	26	17.10.2001 KANAL D	5,8

1579 1	2	0	0	0	0	0	0	14	0	17	17.10.2001 KANAL D	5,8
1580 1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	12	17.10.2001 KANAL D	5,8
1581 1	5	0	0	0	0	0	0	0	2	8	17.10.2001 KANAL D	5,8
1582 1	1	0	2	0	0	0	0	12	2	18	17.10.2001 KANAL D	5,8
1583 1	4	0	0	0	0	0	0	17	0	22	17.10.2001 KANAL D	5,8
1584 1	1	0	1	0	0	0	0	2	1	6	17.10.2001 KANAL D	5,8
1585 1	1	0	1	0	0	0	0	29	2	34	17.10.2001 KANAL D	5,8
1586 1	1	1	0	0	0	0	0	19	1	23	17.10.2001 KANAL D	5,8
1587 2	5	0	5	4	0	0	0	26	4	46	17.10.2001 KANAL D	5,8
1588 1	2	0	0	6	0	0	0	20	0	29	17.10.2001 KANAL D	5,8
1589 2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6	17.10.2001 KANAL D	5,8
1590 1	13	0	1	0	0	0	0	7	0	22	17.10.2001 ATV	6,8
1591 1	4	0	0	4	0	0	0	12	0	21	17.10.2001 ATV	6,8
1592 0	5	0	3	0	0	0	0	0	0	8	17.10.2001 ATV	6,8
1593 1	1	0	0	3	0	0	0	6	0	11	17.10.2001 ATV	6,8
1594 1	26	0	1	0	0	0	0	4	0	32	17.10.2001 ATV	6,8
1595 1	13	0	10	4	0	0	0	9	1	38	17.10.2001 ATV	6,8
1596 1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	5	17.10.2001 ATV	6,8
1597 1	2	1	0	0	0	0	0	6	0	10	17.10.2001 ATV	6,8
1598 1	25	0	1	4	0	0	0	0	0	31	17.10.2001 ATV	6,8
1599 1	1	0	1	2	0	0	0	9	1	15	17.10.2001 ATV	6,8
1600 1	2	0	1	0	0	0	0	14	0	18	17.10.2001 ATV	6,8
1601 1	5	0	0	2	0	0	0	0	0	8	17.10.2001 ATV	6,8
1602 1	4	0	1	0	0	0	0	15	0	21	17.10.2001 ATV	6,8
1603 1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	17.10.2001 ATV	6,8
1604 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
1605 1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
1606 1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
1607 1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	18.10.2001 TRT1	1,7
1608 1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	18.10.2001 TRT1	1,7
1609 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7

16101	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16111	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16121	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16131	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16140	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.10.2001 TRT1	1,7
16151	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	18.10.2001 TRT1	1,7
16161	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16171	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16181	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	18.10.2001 TRT1	1,7
16191	3	0	5	0	0	0	0	8	4	21	18.10.2001 STAR	4,7
16201	2	0	1	0	0	0	0	13	1	18	18.10.2001 STAR	4,7
16211	4	1	0	0	0	0	0	0	0	6	18.10.2001 STAR	4,7
16221	7	1	0	0	0	0	9	0	0	18	18.10.2001 STAR	4,7
16231	5	0	1	5	0	0	0	16	1	29	18.10.2001 STAR	4,7
16244	3	0	2	4	4	4	0	15	5	41	18.10.2001 STAR	4,7
16251	11	0	0	0	0	0	0	6	0	18	18.10.2001 STAR	4,7
16261	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	18.10.2001 STAR	4,7
16274	7	1	2	0	0	13	0	14	1	42	18.10.2001 STAR	4,7
16281	1	1	0	3	0	2	0	5	0	13	18.10.2001 STAR	4,7
16291	1	0	0	0	0	0	0	5	0	7	18.10.2001 STAR	4,7
16301	2	0	0	0	0	1	0	6	0	10	18.10.2001 STAR	4,7
16311	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	18.10.2001 STAR	4,7
16321	7	1	2	3	0	7	0	12	4	37	18.10.2001 STAR	4,7
16331	18	1	2	4	0	4	0	0	6	36	18.10.2001 SHOW	9,6
16341	17	0	1	2	0	0	0	0	2	23	18.10.2001 SHOW	9,6
16351	23	1	0	0	0	0	0	0	2	27	18.10.2001 SHOW	9,6
16361	3	1	0	4	2	5	0	0	5	21	18.10.2001 SHOW	9,6
16371	35	0	3	0	3	4	0	0	6	52	18.10.2001 SHOW	9,6
16382	23	2	2	0	0	5	0	6	5	45	18.10.2001 SHOW	9,6
16391	7	1	5	3	0	6	0	0	2	25	18.10.2001 SHOW	9,6
16403	6	2	7	7	5	9	0	0	6	45	18.10.2001 SHOW	9,6

16411	13	1	9	4	5	15	0	0	9	57	18.10.2001 SHOW	9,6
16421	46	1	0	2	1	5	0	13	3	72	18.10.2001 SHOW	9,6
16433	46	1	5	6	0	7	0	19	7	94	18.10.2001 SHOW	9,6
16443	63	1	13	8	13	9	0	0	11	121	18.10.2001 SHOW	9,6
16451	31	1	4	5	0	2	0	14	3	61	18.10.2001 SHOW	9,6
16461	43	4	8	6	0	5	0	0	8	75	18.10.2001 SHOW	9,6
16472	24	1	5	6	0	3	0	18	7	66	18.10.2001 SHOW	9,6
16481	4	0	2	0	0	0	0	1	2	10	18.10.2001 KANAL D	5,3
16491	4	0	0	0	0	0	0	4	0	9	18.10.2001 KANAL D	5,3
16501	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	18.10.2001 KANAL D	5,3
16511	4	0	6	0	0	0	0	16	0	27	18.10.2001 KANAL D	5,3
16521	4	0	2	3	0	0	0	10	0	20	18.10.2001 KANAL D	5,3
16531	4	0	2	0	0	0	0	4	2	13	18.10.2001 KANAL D	5,3
16541	4	0	0	0	0	0	0	11	0	16	18.10.2001 KANAL D	5,3
16551	4	0	0	0	0	0	0	8	0	13	18.10.2001 KANAL D	5,3
16561	6	0	0	0	0	0	0	7	0	14	18.10.2001 KANAL D	5,3
16571	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	18.10.2001 KANAL D	5,3
16581	1	0	5	4	0	0	0	9	2	22	18.10.2001 KANAL D	5,3
16591	1	0	1	6	0	0	0	2	1	12	18.10.2001 KANAL D	5,3
16601	8	0	0	0	0	0	0	18	0	27	18.10.2001 KANAL D	5,3
16611	2	0	1	0	0	0	0	18	1	23	18.10.2001 KANAL D	5,3
16621	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	18.10.2001 KANAL D	5,3
16631	7	1	1	0	0	0	0	5	1	16	18.10.2001 ATV	6,3
16641	4	0	0	0	0	0	0	4	0	9	18.10.2001 ATV	6,3
16651	7	0	0	0	0	0	0	0	0	8	18.10.2001 ATV	6,3
16661	5	0	11	0	0	0	0	7	10	34	18.10.2001 ATV	6,3
16671	1	0	4	0	0	0	0	9	0	15	18.10.2001 ATV	6,3
16681	2	1	11	0	0	4	0	7	17	43	18.10.2001 ATV	6,3
16690	9	0	0	0	0	0	0	0	0	9	18.10.2001 ATV	6,3
16701	2	0	1	0	0	0	0	7	7	18	18.10.2001 ATV	6,3
16711	1	0	1	0	0	0	0	11	0	14	18.10.2001 ATV	6,3

16721	1	1	7	0	0	0	0	7	7	24	18.10.2001	ATV	6,3
16731	3	0	1	3	0	0	0	0	0	8	18.10.2001	ATV	6,3
16741	5	0	0	0	0	0	0	11	0	17	18.10.2001	ATV	6,3
16751	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	18.10.2001	ATV	6,3
16761	1	0	0	0	0	3	0	5	0	10	18.10.2001	ATV	6,3
16771	8	0	0	2	0	0	0	0	0	11	18.10.2001	ATV	6,3
1678											19.10.2001	TRT1	1,1
16791	7	0	5	5	0	0	0	0	4	22	19.10.2001	STAR	5,4
16802	12	1	5	0	2	2	0	8	1	33	19.10.2001	STAR	5,4
16811	10	0	0	0	0	0	0	3	0	14	19.10.2001	STAR	5,4
16821	2	0	2	0	0	0	0	4	0	9	19.10.2001	STAR	5,4
16831	4	0	0	2	0	0	0	0	0	7	19.10.2001	STAR	5,4
16841	1	0	0	3	0	0	0	0	0	5	19.10.2001	STAR	5,4
16851	17	0	0	0	0	0	0	0	0	18	19.10.2001	STAR	5,4
16861	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.10.2001	STAR	5,4
16870	8	1	0	2	0	16	0	0	1	28	19.10.2001	STAR	5,4
16881	4	1	0	0	0	5	0	0	7	18	19.10.2001	STAR	5,4
16891	4	0	0	0	0	0	0	6	0	11	19.10.2001	STAR	5,4
16901	1	0	4	3	0	2	0	0	5	16	19.10.2001	STAR	5,4
16911	1	0	1	0	0	0	0	3	0	6	19.10.2001	STAR	5,4
16922	5	0	3	6	0	7	0	14	10	47	19.10.2001	STAR	5,4
16931	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	19.10.2001	STAR	5,4
16941	4	0	3	0	0	0	0	0	0	8	19.10.2001	SHOW	9,2
16951	3	0	2	3	0	0	0	2	4	15	19.10.2001	SHOW	9,2
16962	10	1	3	0	0	3	0	19	7	45	19.10.2001	SHOW	9,2
16971	8	1	5	0	2	4	0	3	6	30	19.10.2001	SHOW	9,2
16983	55	0	13	17	14	4	0	0	19	125	19.10.2001	SHOW	9,2
16994	7	1	4	7	8	8	0	0	9	48	19.10.2001	SHOW	9,2
17004	71	2	18	17	1	5	0	34	7	159	19.10.2001	SHOW	9,2
17011	2	0	1	0	0	0	0	0	1	5	19.10.2001	SHOW	9,2
17021	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	19.10.2001	SHOW	9,2

17031	5	0	3	0	0	0	0	18	0	27	19.10.2001 KANAL D	5,7
17041	3	0	1	0	0	0	0	4	0	9	19.10.2001 KANAL D	5,7
17051	6	0	4	0	0	0	0	4	3	18	19.10.2001 KANAL D	5,7
17061	3	0	0	0	0	0	0	6	0	10	19.10.2001 KANAL D	5,7
17071	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	19.10.2001 KANAL D	5,7
17081	9	0	0	0	0	0	0	8	0	18	19.10.2001 KANAL D	5,7
17091	6	0	3	0	0	0	0	11	0	21	19.10.2001 KANAL D	5,7
17101	1	0	5	4	0	0	0	22	5	38	19.10.2001 KANAL D	5,7
17111	1	0	2	1	0	0	0	24	2	31	19.10.2001 KANAL D	5,7
17121	2	0	3	1	0	0	0	21	2	30	19.10.2001 KANAL D	5,7
17131	1	0	1	0	0	0	0	18	1	22	19.10.2001 KANAL D	5,7
17142	4	0	1	0	0	0	0	19	0	26	19.10.2001 KANAL D	5,7
17151	1	0	0	0	0	0	0	8	0	10	19.10.2001 KANAL D	5,7
17161	1	0	1	0	0	0	0	17	0	20	19.10.2001 KANAL D	5,7
17171	4	0	0	2	0	0	0	0	1	8	19.10.2001 KANAL D	5,7
17181	2	0	1	0	0	0	0	11	0	15	19.10.2001 ATV	7,1
17191	6	1	6	0	2	8	0	0	0	24	19.10.2001 ATV	7,1
17201	11	0	1	2	0	0	0	0	0	15	19.10.2001 ATV	7,1
17211	3	0	2	0	0	0	0	0	2	8	19.10.2001 ATV	7,1
17221	5	1	3	0	0	4	0	0	0	14	19.10.2001 ATV	7,1
17231	5	0	2	4	0	8	0	0	0	20	19.10.2001 ATV	7,1
17241	6	0	0	0	0	0	0	13	0	20	19.10.2001 ATV	7,1
17251	15	0	1	0	0	0	0	0	0	17	19.10.2001 ATV	7,1
17262	4	1	5	4	0	0	0	12	0	28	19.10.2001 ATV	7,1
17271	4	1	1	2	0	5	0	7	8	29	19.10.2001 ATV	7,1
17281	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	19.10.2001 ATV	7,1
17291	1	0	1	2	0	0	0	0	0	5	19.10.2001 ATV	7,1
17301	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	19.10.2001 ATV	7,1
17311	1	0	1	2	0	0	0	3	0	8	19.10.2001 ATV	7,1
17321	14	0	4	0	0	0	0	0	4	23	19.10.2001 ATV	7,1
17331	1	0	0	0	0	0	0	2	0	4	20.10.2001 TRT1	1,1

17341	1	0	0	0	0	0	0	6	0	8	20.10.2001 TRT1	1,1
17351	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	20.10.2001 TRT1	1,1
17361	2	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20.10.2001 TRT1	1,1
17371	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	20.10.2001 TRT1	1,1
17381	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17390	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17401	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17411	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17421	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17431	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17441	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	20.10.2001 TRT1	1,1
17451	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17461	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17471	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 TRT1	1,1
17481	2	0	0	0	0	0	0	29	0	32	20.10.2001 STAR	4,7
17491	1	0	2	0	0	0	0	0	0	4	20.10.2001 STAR	4,7
17501	1	0	0	0	0	0	0	10	0	12	20.10.2001 STAR	4,7
17511	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 STAR	4,7
17521	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	20.10.2001 STAR	4,7
17532	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20.10.2001 STAR	4,7
17541	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20.10.2001 STAR	4,7
17550	5	1	0	7	2	6	0	18	15	54	20.10.2001 STAR	4,7
17561	1	0	0	3	0	0	0	9	0	14	20.10.2001 STAR	4,7
17571	1	0	0	0	0	0	0	16	0	18	20.10.2001 STAR	4,7
17582	2	0	0	4	0	1	0	16	0	25	20.10.2001 STAR	4,7
17591	2	0	0	0	0	0	0	1	0	4	20.10.2001 STAR	4,7
17601	1	0	2	11	0	3	0	22	5	45	20.10.2001 STAR	4,7
17611	3	1	0	0	0	6	0	13	4	28	20.10.2001 STAR	4,7
17621	20	1	0	4	0	5	0	0	0	31	20.10.2001 STAR	4,7
17631	5	1	11	5	0	4	0	0	11	38	20.10.2001 SHOW	8
17642	10	1	3	6	0	5	0	0	3	30	20.10.2001 SHOW	8

17651	34	0	1	2	0	0	0	0	0	38	20.10.2001 SHOW	8
17661	29	0	1	4	0	4	0	0	1	40	20.10.2001 SHOW	8
17671	28	1	5	0	0	0	0	9	7	51	20.10.2001 SHOW	8
17681	2	2	0	2	0	4	0	0	0	11	20.10.2001 SHOW	8
17691	77	1	7	4	3	5	0	0	9	107	20.10.2001 SHOW	8
17700	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6	20.10.2001 SHOW	8
17714	65	3	8	4	0	13	0	22	12	131	20.10.2001 SHOW	8
17722	15	1	9	6	0	4	0	15	7	59	20.10.2001 SHOW	8
17731	3	0	3	8	0	0	0	32	2	49	20.10.2001 KANAL D	5,2
17741	1	0	0	0	0	0	0	13	0	15	20.10.2001 KANAL D	5,2
17751	1	0	0	1	0	0	0	2	0	5	20.10.2001 KANAL D	5,2
17761	1	0	1	0	0	0	0	15	1	19	20.10.2001 KANAL D	5,2
17771	2	0	0	0	0	0	0	17	0	20	20.10.2001 KANAL D	5,2
17782	1	0	0	0	0	0	0	5	0	8	20.10.2001 KANAL D	5,2
17791	1	0	1	3	0	0	0	0	0	6	20.10.2001 KANAL D	5,2
17801	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	20.10.2001 KANAL D	5,2
17811	5	0	0	0	0	0	0	8	0	14	20.10.2001 KANAL D	5,2
17821	6	0	0	0	0	0	0	3	0	10	20.10.2001 KANAL D	5,2
17831	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	20.10.2001 KANAL D	5,2
17841	5	0	0	0	0	0	0	8	0	14	20.10.2001 KANAL D	5,2
17851	5	0	0	0	0	0	0	0	0	6	20.10.2001 KANAL D	5,2
17861	3	0	3	0	0	8	0	19	0	34	20.10.2001 KANAL D	5,2
17871	9	0	3	0	0	0	0	19	0	32	20.10.2001 KANAL D	5,2
17881	6	0	2	0	0	0	0	10	1	20	20.10.2001 ATV	5,6
17892	7	0	1	0	0	0	0	0	0	10	20.10.2001 ATV	5,6
17902	9	0	3	3	0	0	0	13	1	31	20.10.2001 ATV	5,6
17912	11	0	1	0	0	0	0	2	0	16	20.10.2001 ATV	5,6
17921	1	0	5	0	0	0	0	5	4	16	20.10.2001 ATV	5,6
17931	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	20.10.2001 ATV	5,6
17941	2	0	1	0	0	0	0	0	0	4	20.10.2001 ATV	5,6
17951	1	1	1	0	0	100	0	0	0	104	20.10.2001 ATV	5,6

17961	3	0	1	0	0	0	0	0	5	20.10.2001	ATV	5,6
17971	1	0	1	2	0	0	0	0	5	20.10.2001	ATV	5,6
17981	1	0	1	0	0	0	0	0	3	20.10.2001	ATV	5,6
17991	7	0	13	0	0	0	0	17	130 168	20.10.2001	ATV	5,6
18001	6	0	1	0	0	0	0	0	8	20.10.2001	ATV	5,6
18011	1	1	1	2	0	2	0	0	8	20.10.2001	ATV	5,6
18021	3	0	1	2	0	4	0	0	11	20.10.2001	ATV	5,6
18031	2	0	0	0	0	0	0	5	8	21.10.2001	TRT1	1,6
18041	1	0	1	0	0	0	0	0	3	21.10.2001	TRT1	1,6
18051	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18061	1	0	1	0	0	0	0	0	3	21.10.2001	TRT1	1,6
18071	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18081	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18091	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18101	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18111	1	0	0	0	0	0	0	4	6	21.10.2001	TRT1	1,6
18121	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18131	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18141	5	1	0	0	0	1	0	0	8	21.10.2001	TRT1	1,6
18151	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	TRT1	1,6
18161	1	0	1	0	0	0	0	15	18	21.10.2001	STAR	5,5
18172	1	0	1	3	0	0	0	11	18	21.10.2001	STAR	5,5
18181	3	0	1	4	0	0	0	0	9	21.10.2001	STAR	5,5
18191	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	STAR	5,5
18203	1	0	0	0	0	0	0	5	9	21.10.2001	STAR	5,5
18211	2	0	0	0	0	0	0	19	22	21.10.2001	STAR	5,5
18221	21	1	0	0	0	16	0	0	39	21.10.2001	STAR	5,5
18231	1	0	1	0	0	0	0	4	7	21.10.2001	STAR	5,5
18241	1	0	1	0	0	0	0	17	20	21.10.2001	STAR	5,5
18251	11	0	1	0	0	0	0	9	3 25	21.10.2001	STAR	5,5
18261	1	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001	STAR	5,5

1827 1	3	3	5	5	0	15	0	21	5	58	21.10.2001 STAR	5,5
1828 1	1	0	0	4	0	0	0	11	0	17	21.10.2001 STAR	5,5
1829 1	1	0	0	0	0	0	0	18	0	20	21.10.2001 STAR	5,5
1830 1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4	21.10.2001 STAR	5,5
1831 1	20	0	5	2	0	0	0	6	1	35	21.10.2001 SHOW	8,2
1832 1	4	0	3	3	0	0	0	0	2	13	21.10.2001 SHOW	8,2
1833 1	1	0	2	0	0	3	0	20	10	37	21.10.2001 SHOW	8,2
1834 1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	21.10.2001 SHOW	8,2
1835 1	50	0	2	6	0	4	0	2	0	65	21.10.2001 SHOW	8,2
1836 1	38	0	5	0	3	3	0	0	13	63	21.10.2001 SHOW	8,2
1837 1	5	0	4	5	0	4	0	0	5	24	21.10.2001 SHOW	8,2
1838 1	42	1	0	2	0	2	0	0	0	48	21.10.2001 SHOW	8,2
1839 1	25	1	3	6	0	6	4	0	6	52	21.10.2001 SHOW	8,2
1840 1	5	1	0	4	0	0	0	7	0	18	21.10.2001 SHOW	8,2
1841 1	4	0	0	2	0	0	0	0	0	7	21.10.2001 SHOW	8,2
1842 1	80	0	0	3	0	5	0	21	0	110	21.10.2001 SHOW	8,2
1843 1	25	0	0	0	0	0	0	5	0	31	21.10.2001 SHOW	8,2
1844 1	50	1	0	3	0	0	0	14	0	69	21.10.2001 SHOW	8,2
1845 1	8	4	4	0	0	0	0	0	7	24	21.10.2001 SHOW	8,2
1846 1	1	0	8	0	0	0	0	18	0	28	21.10.2001 KANAL D	5,7
1847 1	1	0	0	2	0	0	0	6	0	10	21.10.2001 KANAL D	5,7
1848 1	1	0	0	0	0	0	0	10	0	12	21.10.2001 KANAL D	5,7
1849 1	1	0	0	0	0	0	0	13	0	15	21.10.2001 KANAL D	5,7
1850 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001 KANAL D	5,7
1851 1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21.10.2001 KANAL D	5,7
1852 2	5	0	0	0	0	0	0	10	0	17	21.10.2001 KANAL D	5,7
1853 1	4	0	3	0	0	0	0	12	0	20	21.10.2001 KANAL D	5,7
1854 1	2	0	5	0	0	0	0	17	0	25	21.10.2001 KANAL D	5,7
1855 1	1	0	3	0	0	0	0	13	0	18	21.10.2001 KANAL D	5,7
1856 1	12	0	0	0	0	0	0	6	0	19	21.10.2001 KANAL D	5,7
1857 1	2	0	4	8	0	4	0	10	4	33	21.10.2001 KANAL D	5,7

18581	4	0	0	0	0	0	0	9	0	14	21.10.2001 KANAL D	5,7
18591	3	0	0	2	0	0	0	0	0	6	21.10.2001 KANAL D	5,7
18601	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	21.10.2001 KANAL D	5,7
18611	4	0	1	0	0	0	0	0	0	6	21.10.2001 ATV	6,4
18621	2	0	1	0	0	0	0	25	0	29	21.10.2001 ATV	6,4
18632	9	0	1	0	0	0	0	0	0	12	21.10.2001 ATV	6,4
18641	3	1	2	7	0	0	0	52	22	88	21.10.2001 ATV	6,4
18651	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	21.10.2001 ATV	6,4
18661	2	0	2	0	0	0	0	16	3	24	21.10.2001 ATV	6,4
18671	5	0	1	0	0	0	0	13	0	20	21.10.2001 ATV	6,4
18680	25	0	0	0	0	0	0	0	0	25	21.10.2001 ATV	6,4
18691	3	1	1	0	0	0	0	7	7	20	21.10.2001 ATV	6,4
18701	12	1	1	3	0	0	0	2	0	20	21.10.2001 ATV	6,4
18711	5	0	3	3	0	3	0	3	1	19	21.10.2001 ATV	6,4
18721	4	0	1	0	0	0	0	0	0	6	21.10.2001 ATV	6,4
18731	4	0	1	7	0	7	0	0	0	20	21.10.2001 ATV	6,4
18741	3	1	1	0	0	0	0	0	0	6	21.10.2001 ATV	6,4
	3671	12355	835	3164	3321	392	2009	81	14052	3610	43490	

Kaynakça

- Abercrombie, Nicholas. **Television and Society**. Cambridge: Polity Press, 1996.
- Alleyne, Mark D. **News Revolution Political and Economic Decisions About Global Information**. New York: St. Martin's Press, 1997.
- Althusser, Louis. **İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları**. (Üçüncü baskı). (Çev: Yusuf Alp, Mahmut Özışık). İstanbul: İletişim Yayınları, 1991.
- Arendt, Hannah. **İdeoloji Üzerine**. Alman İdeolojisi (Derleyen ve çeviren: Can Şahan). İstanbul: Kuram Yayınları, Tarih Yok.
- Aronowitz, Stanley. **Technology and the Future of Work**. (Derleyen: G.Bender & T. Druckrey). Culture on the Brink: Ideologies of Technology. Seattle, WA.: Dia Center for the Arts, 1995
- Baudrillard, Jean. **Toward A Critique of the Political Economy of Sign**. St. Louis: Telos Press, 1973.
- _____. **Simulations**. New York: Semiotext, 1983.
- _____. **Tam Ekran**. (Çev.: Bahadır Gülmez). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.

Bawden, Hudson. **TV Most Trusted News Source**. B&T Marketing & Media, 2 Ekim 2001.

Bell, Allan. **The Language of News Media**. Oxford, England: Blackwell Publishers, 1999.

Belsey, A. ve Chadwick, R. **Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar**. (Çev: Nurçay Türkoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998.

Benjamin, Walter. 'The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction' (Editor: Hannah Arendt), *Illuminations*. Glasgow: Fontana, 1973.

_____. **Pasajlar**. (Çeviren: Ahmet Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993.

Bordwell, David and K. Thompson. **Film Art: An Introduction**. New York: Knopf, 1986.

Bourdieu, Pierre. **Televizyon Üzerine**. Çeviren: Turhan Ilgaz. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.

Boyd, Andrew. **Broadcast Journalism: The Technique of Radio and Television News**. (4th edition). Oxford: Focal Press, 1997.

Bromley, Michael. **The Manufacture of News- Fast Moving Consumer Goods Production, or Public Service?** Ethics and Media Culture. Editor: David Berry. Oxford: Focal Press, 2000.

Burton, G. **Görünenden Fazlası: Medya Analizlerine Giriş**. (Çev.: N. Dinç). İstanbul: Alan Yayıncılık, 1995.

Büker, Seçil. **Film ve Gerçek**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Teknolojisi ve Yayın Eğitim Vakfı Eğitim Araştırma ve Bilimsel Yayınları, 1989.

Carter, Cynthia ve Allan, Stuart. **If It Bleeds, It Leads: Ethical Questions About Popular Journalism.** (Editor: David Berry). Ethics and Media Culture. Oxford: Focal Press, 2000.

Cashmore, Ellis. **...and there was television.** New York: Routledge, 1994.

Chester, G., G.R. Garrison and E.E. Willis. **Television and Radio.** New York: Appleton Century Croffts, 1971.

Chomsky, Noam ve Herman, Edward S. **Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media.** New York : Pantheon Books, 1988.

Chomsky, Noam. **Medya Gerçeği.** İngilizceden çeviren: Abdullah Yıldız. İkinci basım. İstanbul: Tüm Zamanlar Yayıncılık, 1999.

Clutterbuck, Richard. **Living with Television.** London: Faber, 1975.

Cohen, Elliot D. **Philosophical Issues in Journalism.** New York: Oxford University Press, 1992.

Connell, Ian. **Television News and Social Contract.** Culture, Media, Language. Editor: A.Lowe, P.Willis. London: Hutchinson Co., 1980.

Corner, John. **Presumption as Theory: Realism in Television Studies.** Screen, 33, (1), 1992.

_____. **Television Form and Public Address.** London: Edward Arnold, 1995.

Corner, John and Sylvia Harvey. **Television Times: A Reader.** New York: Arnold, 1996.

Dahlgren, Peter. **Television and the Public Sphere: Citizenship, Democracy and the Media.** London: Sage Publications, 1995.

Debord, Guy. **Gösteri Toplumu ve Yorumlar.** (Çev.: Ayşen Ekmekçi ve Okşan Taşkent). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1996.

Downing, John, Ali Mohammadi and Annabelle Sreberny. **Questioning the Media. A Critical Introduction.** Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications, 1995.

Duran, Ragıp. **Burası Dünya Polis Radyosu: Global Dünya Eleştirileri.** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999.

Durmaz, Ahmet. **Görüntü Kurgu Sistemleri.** Eskişehir: Kurgu Dergisi Sayı:9, 1991.

_____. **Dijital Televizyonun Temelleri.** Eskişehir: ESBAV No:148, 1999.

Dursun, Çiler. **TV Haberlerinde İdeoloji.** Ankara: İmge Kitabevi, 2001.

Eagleton, Terry. **İdeoloji.** (Çev.: Muttalip Özcan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1996.

Ellis, Jack. **Visible Fictions.** London: Routledge and Kegan Paul, 1982.

Enzensberger, Hans Magnus. **Bir 'Kitle İletişim Araçları Teorisi'nin Oluşturucu Öğeleri.** (Çeviren: Ünsal Oskay). İstanbul: Birikim Dergisi 58/59.

Erdoğan, İrfan. **Uluslararası İletişim: Dünyanın Çarpık Düzeni.** İstanbul: Kaynak Yayınları, 1995.

Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz. **İletişim ve Toplum.** Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990.

Ergil, Doğu. **Yabancılaşma Teorisinde Klasik Öğretiler.** Birikim, Nisan-Mayıs, 1979.

Esin, Pars. **Yabancılaşma ve Sosyal Politika.** Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 502, 1982.

Feingold, David. **Television news-where things are going.** Newsfilm Conference. British Film Institute, 2 October 1996.

Feuer, Jane. **The Concept of Live Television: Ontology vs. Ideology.** E.A. Kaplan (Ed.). Regarding Television. Los Angeles: American Film Institute, 1983.

Fiske, John. **İletişim Çalışmalarına Giriş.** Çeviren: Süleyman İrvan. Ankara: Bilim Sanat Yayınları, 1996.

_____. **Television Culture.** New York: Routledge, 1997.

Fowler, Roger. **Language in the News.** London: Routledge, 1991.

Freed, Ken. **Birebir Görüşme.** Eskişehir: 13 Nisan 2001.

Fromm, Erich. **Çağımızın Özgürlük Sorunu.** (Çeviren: Bozkurt Güvenç). Ankara: Özgür İnsan Yayınları, 1973.

_____. **Yeni Bir İnsan, Yeni Bir Toplum.** (Çeviren: Necla Arat). İstanbul: Say Yayınları, 1997.

Galtung, Johan ve Ruge, Mari. **Structuring and Selecting News.** S. Cohen ve J. Young, Ed. The Manufacture of News. London: Constable, 1973.

Gerbner, George, Morgan Signorielli. 'Living with television: The Dynamics of the cultivation process.', J. Bryant ve D. Zillman (Der.), Perspectives on Media Effects. Hillside, N.J.: Lawrence Erlbaum Assoc. Inc., 1986.

Gitlin, Todd. **The Whole World is Watching**. Los Angeles: University of California Press, 1980.

_____. **Watching Television. A Pantheon Guide to Popular Culture**. New York: Pantheon Books, 1986.

Glasgow University Media Group, Glasgow: 1976.

Gramsci, Antonio. **'Prison Notebook'**, (Editor: Todd Gitlin). Los Angeles: University of California Press, *The Whole World is Watching*, 1988.

Groombridge, Brian. **Televizyon ve İnsanlar: Demokratik Katılım Açısından Medya**. Çeviren: İbrahim Şener. İstanbul: Der Yayınları. Tarih Yok.

Gunter, Barrie. **Poor Reception: Misunderstanding and Forgetting Broadcast News**. New Jersey: Lawrence Erlbaum, 1987.

Habermas, Jurgen. **Knowledge and Human Interest**. Boston: Bracon Press, 1971.

_____. **Lectures on the Philosophical Discourse of Modernity**. Cambridge: MIT Press, 1987.

_____. **Rasyonel Bir Topluma Doğru**. (Çeviren: Ahmet Çiğdem ve Mehmet Küçük). Ankara: Vadi, 1992

_____. **İdeoloji Olarak Teknik ve Bilim**. İkinci basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1993

Hall, Stuart. **The Manufacture of News**. London: Constable, 1973.

_____. **Rethinking Communication. Ideology and Communication Theory.** (Derleyen: Brenda Dervin). London: Sage, 1989

Hartley, John. **The Politics of Pictures: The Creation of the Public In the Age of Popular Media.** New York: Routledge, 1992.

_____. **Understanding News.** London: Methuen, 1982.

Hood, Stuart. **On Television.** Second Edition. London: Pluto Press, 1980.

Hough 3rd, George A. **News Writing.** Boston: Houghton Mifflin Company, 1984.

Inglis, Fred. **Media Theory: An Introduction.** Cambridge, MA.: Basil Blackwell, 1990.

Kaplan, E. A. **Regarding Television.** Los Angeles: American Film Institute, 1983.

Kaplan, Yusuf. **Enformasyon Devrimi Efsanesi: Modernleşme Kuram ve Uygulamalarının Eleştirisi.** İstanbul: Rey Yayıncılık, 1991.

Kellner, Douglas. **Critical Theory, Marxism and Modernity: Development and Contemporary Relevance of the Frankfurt School.** Cambridge: Polity Press, 1989.

_____. **Television and the Crisis of Democracy. Interventions: Theory and Contemporary Politics.** San Fransisco: Westview Press, 1990.

Kılıç, Levend. **Televizyon Ya Da 'Görüntü Çöplüğü'.** İstanbul: Cogito: Kirlenen Çağ, 1994.

_____. **Elektronik Görüntü ve Video Sanatı.** Ankara: Medya ve Kültür. I.Ulusal İletişim Sempozyumu Bildirileri, 3-5 Mayıs 2000.

_____. **Görüntü Estetiği.** İstanbul: İnkilap Yayınları, 2000.

Langer, John. **Tabloid Television: Popular Journalism and the 'Other News'.** New York: Routledge, 1998.

Larrain, J. **İdeoloji ve Kültürel Kimlik.** (Çev.: N.N. Domaniç). İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1995.

MacGregor, Brent. **Live, Direct and Biased: Making Television News in the Satellite Age.** New York: Arnold, 1997.

Marcuse, Herbert. **One Dimensional Man.** London : Sphere Books, 1968.

Mardin, Şerif. **İdeoloji.** İstanbul: iletişim Yayınları, 1992.

Marx, Karl. **Capital.** Vol.I, (Çev: Ben Fowkes). New York: Vintage, 1977.

_____. **1844 El Yazmaları.** (İkinci baskı.). (Çev: Kenan somer). Ankara: Sol Yayınları, 1993.

_____. **Dolaysız Üretim Sürecinin Sonuçları (Kapital'e Ek).** (Çev.: Mustafa Topal). İstanbul: Ceylan Yayınları, 1999.

Marx, Karl and Friedrich Engels. **The German Ideology.** London: Lawrence and Wishart, 1970.

Matelski, Marilyn J. **TV Haberciliğinde Etik.** Çeviren: Bahar Öcal Düzgören. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996.

McLuhan, Marshall. **Understanding Media: The Extensions of Man.** New York: Signet Books, 1964.

McQuail, Denis. **Media Performance: Mass Communication and the Public Interest.** Newbury Park, CA.: Sage Publications, 1993.

'Medyanın Manipülasyon Gücü', **Uluslararası İletişim Sempozyumu.** Sempozyum Bildiri Kitabı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 11-13 Nisan 2001.

Mills, Charles Wright. **Toplumbilimsel Düşün.** (Çeviren: Ünsal Oskay). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

Monaco, James. **Celebrity: The Media as Image Makers.** New York: Delta, 1978.

Morley, D. **Family Television.** London: Comedia, 1986.

Mullan, Bob. **Consuming Television.** Cambridge, MA.: Blackwell Publishers, 1997.

Mutlu, Erol. **Televizyonu Anlamak.** Ankara: Gündoğan Yayınları, 1991.

Newcomb, H. **Television: The Critical View.** (Editör: Douglas Kellner). New York: Oxford University Press, 1987.

Oskay, Ünsal. **Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri.** İstanbul: Der Yayınları, 1993.

_____. **Popüler Kültür Açısından Çağdaş Fantazya Bilim-Kurgu ve Korku Sineması.** İstanbul: Der Yayınları, Yılı yok.

Peace, Mark. **The Construction of Reality in Television News.** London: Tarih Yok.

Postman, Neil. **Televizyon: Öldüren Eğlence.** (Çev: Osman Akınhay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1994.

Potter, James W. **Media Literacy.** Thousand Oaks: Sage Publications, 1998.

- Raboy, Marc and Bernard Dagenais. **Media, Crisis and Democracy: Mass Communication and the Disruption of Social Order.** London: Sage Publications, 1990.
- Ramonet, Ignacio. **Medyanın Zorbalığı.** Çeviren: Aykut Derman. İstanbul: Om İletişim, 1999.
- _____. **Canlı, heyecanlı.** (Aktaran: Işık Kansu). Cumhuriyet Gazetesi, Ankara Kulisi Köşesi, 3 Eylül 2001.
- Robins, K. **The war, the screen, the crazy dog and poor mankind.** Media, Culture and Society, 15, 1993.
- Siberuzay Sözlüğü.** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.
- Sorkin, Michael. **Variations on a Theme Park: The New City and the End of Public Space.** New York: Hill and Wang, 1992.
- Sunar, İlkey. **Düşün ve Toplum.** Ankara: Birey ve Toplum Yayınları, 1986.
- Thompson, John B. **Ideology and Modern Culture.** Cambridge: Polity Press, 1992.
- Tokgöz, Oya. **Temel Gazetecilik.** (4. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi, 2000.
- Usluata, Ayseli. **İletişim.** İstanbul: İletişim Yayınları, 1997.
- Webster's New Collegiate Dictionary.** A Meriam-Webster Co. Springfield, MA: 1977.
- Williams, Raymond. **Television: Technology and Cultural Form.** Glasgow: The Open University Set Book, 1979.

_____. **Raymond Williams on Television.** London: Between the Lines, 1989.

Wilson, John. **Understanding Journalism.** New York: Routledge, 1996.

Wood Mark. (Reuters Şef Editörü). **Reporting Africa: Return to the Agenda.** Cardiff:
23 Kasım 1998.

Yorke, Ivor. **The Technique of Television News.** (İkinci baskı). London: Focal Press,
1987.

Zettl, Herbet. **Sight, Sound, Motion: Applied Media Aesthetics.** California:
Wadsworth Publishing Company Inc.,1973.